Agenda ledenraadpleging in verband met uitstel ALV
Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Voorstellen ter besluitvorming:

1. Invulling van vacatures in VNG bestuur en commissies
2. Financieel jaarverslag 2019 en dechargeverlening bestuur
3. Contributievoorstel VNG 2021
4. GGU-voorstellen: Kadernota, jaarlijkse bijdrage 2021 en verruiming GGU met activiteiten handhaving & naleving (*bijlage: Kadernota GGU*)
5. Resolutie “normen opdrachtgeverschap jeugdbescherming-keten”
6. Voorstel “Onderkant arbeidsmarkt” als follow-up eerdere resolutie)

Stukken ter informatie:

7. Verslag Buitengewone ALV 29 november 2019
8. VNG Jaarverslag 2019 (inclusief hoofdlijnen GGU)
9. GGU Jaarverslag 2019
10. Bestuurlijke notitie VNG strategie
11. Stand van zaken uitvoering moties eerdere ALV-en
12. Stand van zaken Klimaatakkoord.

1. Invulling vacatures in VNG bestuur en commissies
Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Voorstel
Indien geen tegenkandidaten worden gesteld:
- In te stemmen met benoeming van de door de adviescommissie VNG Governance voorgedragen kandidaten voor 28 vacatures in VNG bestuur en commissies

Indien wel tegenkandidaten worden gesteld:
- Een keuze te maken uit de door de adviescommissie voorgedragen kandidaten en gestelde tegenkandidaten (*u ontvangt in dit geval een nader voorstel in de week van 8 juni*)

Samenvatting
De adviescommissie Governance heeft op 6 mei jl. kandidaten voorgedragen voor in totaal 28 vacatures in VNG bestuur en commissies. De adviescommissie heeft daarbij een keuze moeten maken uit ruim 120 kandidaten. In deze ledenbrief ontvangt u het overzicht van de voorgedragen kandidaten, een toelichting op de voordracht van de adviescommissie en een uitleg van de verdere procedure. In verband met het uitstel van de ALV tot medio september, wordt de invulling van de vacatures meegenomen in de bredere ledenraadpleging.

Conform het Reglement voor de commissie Europa & Internationaal worden de voorgedragen tien kandidaten voor het lidmaatschap van deze commissie benoemd door het VNG bestuur. Voor de 18 andere voorgedragen kandidaten is het mogelijk om tot uiterlijk vrijdag 29 mei a.s. tegenkandidaten te stellen. De voorgedragen kandidaten en eventuele tegenkandidaten zullen vervolgens aan de leden worden voorgelegd.

Overzicht voorgedragen kandidaten
Hierbij ontvangt u het overzicht van de in totaal 28 voorgedragen kandidaten.

Bestuur/commissie:	Voordracht adviescommissie Governance:
Bestuur	Voorzitter CvA: Ton Heerts, burgemeester Apeldoorn Vicevoorzitter commissie E&I: Ap Reinders, burgemeester Stichtse Vecht
Commissie Bestuur en Veiligheid	Ard van der Tuuk, burgemeester Westerkwartier Jan ten Kate, wethouder Hardenberg
Commissie Financiën	Mirjam Pauwels, wethouder Assen
Commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie	Bert Wijbenga, wethouder Rotterdam Froukje de Jonge, wethouder Almere Kholoud Al Mobayed, wethouder Hoorn Martien Louwers, wethouder Arnhem
Commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs	Eelco Eerenberg, wethouder Utrecht Berend van der Ploeg, secretaris 's-Hertogenbosch Cathalijne Dortmans, wethouder Helmond Inge Jongman, wethouder Groningen

Bestuur/commissie:	Voordracht adviescommissie Governance:
Commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit	Cornelis Visser, burgemeester Katwijk
Commissie Economie, Klimaat, Energie en Milieu	Karin Dekker, wethouder Assen
Commissie Raadsleden en Griffiers	Robert Kreukniet, raadslid Zwijndrecht Eleonore Karman, griffier Gouda
Commissie Europa en Internationaal	Vicevoorzitter: Ap Reinders, burgemeester Stichtse Vecht (*tevens lid bestuur*) Joris Bengevoord, burgemeester Winterswijk Axel Boomgaars, wethouder Ouder-Amstel Marina Starmans, burgemeester Dongen Harald Bergmann, burgemeester Middelburg Brigitte van den Berg, wethouder Beverwijk Arinda Callewaert-De Groot, burgemeester Bergeijk Cathelijne Bouwkamp, wethouder Arnhem Paul Dirkse, wethouder Leiden Geert Gabriels, wethouder Weert Mark Buijs, burgemeester Oosterhout
College voor Arbeidszaken	Voorzitter CvA: Ton Heerts, burgemeester Apeldoorn (*tevens lid bestuur*) David Vermorken, wethouder Gilze en Rijen

Toelichting op voordracht adviescommissie Governance
Voor in totaal 28 vacatures in het bestuur en een aantal commissies hebben zich ruim 120 burgemeesters, wethouders, secretarissen, griffiers en raadsleden kandidaat gesteld. Uit deze kandidaten heeft de adviescommissie een keuze moeten maken. Voor het overgrote deel van de vacatures waren er meerdere uitstekend gekwalificeerde kandidaten. Om te komen tot een kwalitatief goede en representatieve samenstelling van bestuur en commissies heeft de adviescommissie zich naast de persoonlijke motivatie van kandidaten sterk gebaseerd op de aanbevelingen van diverse netwerken uit de gemeentelijke achterban en de adviezen vanuit het VNG bureau. Met het oog op een herkenbare samenstelling voor de achterban heeft de adviescommissie zich bovendien gericht op de criteria: geslacht, partijpolitieke samenstelling, functiegroep, gemeentegrootte, provincie en diversiteit. Ook heeft de adviescommissie het uitgangspunt gehanteerd dat kandidaten maximaal twee termijnen zitting kunnen hebben in de commissie.

Bij de voordracht voor de invulling van de vacatures in de commissie Europa & Internationaal heeft de adviescommissie rekening gehouden met aanvullende Europese/internationale vereisten op de criteria geslacht, regio en politieke partij.

Verdere procedure

Benoeming voorgedragen kandidaten commissie E&I door VNG bestuur
Conform de VNG Statuten en het Reglement voor de commissie E&I, benoemt het VNG bestuur de voorgedragen tien kandidaten voor de deze commissie tot commissielid. Voor deze vacatures kunnen geen tegenkandidaten worden gesteld.

Voorstel aan de leden voor invulling overige vacatures
In verband met het uitstel van de ALV tot medio september, wordt de invulling van deze in totaal 18 vacatures meegenomen in de bredere ledenraadpleging. Voor deze vacatures is het mogelijk om tegenkandidaten te stellen. Deze tegenkandidaatstelling kan worden gedaan door de gemeente waarin de betreffende tegenkandidaat actief is en dient mede te worden ondersteund door tien andere gemeenten. Het is mogelijk om tot *uiterlijk vrijdag 29 mei a.s.* tegenkandidaten te stellen.
De voorgedragen kandidaten en eventuele tegenkandidaten zullen vervolgens aan de leden worden voorgelegd. De leden kunnen, net als voor de andere voorstellen in de ledenraadpleging, tot 26 juni a.s. hun stemmen uitbrengen.

2. Financieel jaarverslag 2019
Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Voorstel
Het Financieel Jaarverslag 2019 vast te stellen en het VNG bestuur decharge te verlenen.

Toelichting
Het resultaat is uitgekomen op € 0,316 miljoen negatief (na de onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 0,858 miljoen). Ten opzichte van de begroting is het resultaat daarmee ruim € 5 miljoen hoger dan begroot. Het resultaat zal ten laste gebracht worden van de overige reserves van de VNG.

Het resultaat is beter dan begroot als gevolg van de optelsom van:

- Hogere projectbijdragen;
- Lagere salarislasten als gevolg van vacatureruimte;
- Hogere doorbelasting van de projectmedewerkers en overhead op de projecten welke in de loop van 2019 toegekend;
- Resultaat uit deelnemingen en de effectenportefeuille, die conform de eerder gemaakte afspraken in de ALV buiten de begroting zijn gehouden.

FINANCIEEL JAARVERSLAG 2019

Financieel Jaarverslag **2019**

Inhoud

Voorwoord	5
Financieel beleid	6
Kerninformatie van de VNG	14
Samenstelling bestuur en directie VNG	16
Jaarrekening 2019	**17**
Toelichting algemeen	18
Enkelvoudige jaarrekening 2019	**23**
Enkelvoudige balans per 31 december 2019	24
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019	26
Toelichting op de enkelvoudige balans	28
Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten	40
Geconsolideerde jaarrekening 2019	**51**
Geconsolideerde balans per 31 december 2019	52
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019	54
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	56
Toelichting op de geconsolideerde balans	57
Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten	60
Overzicht mutatie eigen vermogen	63
Overige gegevens	**65**
Overige zaken betreffende de jaarrekening	66
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	67

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Voorwoord

De decentralisaties in het sociaal domein zijn grotendeels afgerond. Nu komt het erop aan de uitvoering te versterken. De VNG ondersteunt gemeenten hierbij en lobbyt bij het Rijk voor goede voorwaarden en voldoende financiële middelen. De VNG ontwikkelde zich in de afgelopen jaren tot een wendbare netwerkorganisatie met korte lijnen naar de leden. De uitbreiding van het takenpakket van gemeenten heeft ook gevolgen voor de begroting en administratie van de VNG; deze is omvangrijker en complexer geworden.

Tijdens de ALV van 2018 maakte de VNG met de leden afspraken over een meerjarige begrotingssystematiek. De begroting van 2019 is de eerste die volgens deze nieuwe systematiek is opgesteld. In combinatie met een planning- en controlcyclus biedt dit het bestuur en de directie de sturingsinstrumenten die nodig zijn.

Kenmerkend voor het nieuwe begrotingsbeleid is de combinatie van een lichte contributiestijging en een geleidelijke afbouw van de financiële reserves. Het is de bedoeling dat daarmee de basisactiviteiten (het VNG-bureau) gedekt kunnen worden uit structurele inkomsten. Op dit moment is de dekking vanuit de contributie nog onvoldoende. Om het verschil te overbruggen wordt een deel van het vermogen ingezet.

Het resultaat van de Vereniging is in 2019 uitgekomen op € 0,316 miljoen negatief. Dit is een verslechtering van € 0,470 miljoen ten opzichte van het jaar ervoor. Er zijn zowel mee- als tegenvallers die voor het resultaat zorgen. Zo zijn ten opzichte van 2018 de baten relatief meer gestegen dan de lasten; daartegenover zijn de financiële baten en lasten en het resultaat van de deelnemingen lager dan het jaar ervoor.

Sinds 2018 heeft de VNG een derde statutaire pijler gericht op het ondersteunen van gemeenten bij de uitvoering van hun werk. Daarvoor is het Fonds GGU in het leven geroepen. In 2019 is er voor € 52,379 miljoen aan GGU-activiteiten gerealiseerd en € 1,462 miljoen uitgegeven aan doorlopende activiteiten uit eerdere jaren, waaronder het programma Handhaving en Naleving, Digitale Agenda, WOZ en de voorbereidingskosten voor de aanbesteding van het 14+ netnummer. De GGU-activiteiten spelen daarmee een grote rol in de gemeentelijke uitvoering.

Uiteraard is dit financieel jaarverslag opgesteld conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Jan van Zanen,
Voorzitter Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Financieel beleid

Het financieel beleid richt zich tot en met 2019 voornamelijk op een stabiele begroting en het altijd kunnen voldoen aan (betalings-)verplichtingen. Tijdens de ALV van 2018 zijn er voor 2019 en verder afspraken gemaakt voor een nieuwe meerjarige begrotingssystematiek. Er is gekozen voor een combinatie van een lichte contributiestijging en een geleidelijke afbouw van de financiële reserves. In de toelichting op het contributievoorstel is geconstateerd dat het voor een stabiele begroting en een transparante verantwoording nodig is dat de basisactiviteiten (de kernorganisatie) uiteindelijk worden gedekt uit structurele inkomsten. Om die reden is besloten om de VNG-begroting weer in evenwicht te brengen door over een reeks van jaren een mix van (extra) contributieverhoging en inzet van vermogen in te zetten Zolang de 100% dekking vanuit de contributie nog niet is gerealiseerd, wordt een deel van het vermogen ingezet om het gat met de werkelijke kosten te dichten. De bestemming van het resultaat van de bedrijven en de beleggingsportefeuille worden bij het vaststellen van de jaarrekening in de ALV vastgesteld.
In de begroting 2020 is ook met bovenstaande kaders gewerkt.

De opgenomen baten en lasten in de begroting

Bij het opstellen van de VNG-Begroting zijn vier uitgangspunten centraal gesteld.

- Toekomstbestendige begroting
  Hierin is het voorstel verwerkt voor een mix van contributieverhoging en de inzet van eigen vermogen.
- Nieuwe planning en controlcyclus
  In de nieuwe planning en controlcyclus van de VNG neemt de begroting een belangrijk plaats in. De begroting moet een stuurinstrument zijn waarmee het bestuur en de algemene directie, binnen haar eigen bevoegdheden, de VNG goed kunnen aansturen en bijsturen.
- De begroting als sturingsinstrument
  In 2019 heeft de VNG een begroting die kan worden ingezet als sturingsinstrument, passend bij een wendbare organisatie. Het toevoegen van een meerjarenperspectief in de begroting geeft de mogelijkheid eerder te sturen op het gewenste resultaat.
- Naar een regierol
  De begroting is in de afgelopen jaren meer dan verdubbeld door gemeentefonds gefinancierde projecten en rijkssubsidies. Daardoor is het noodzakelijk om verdere integratie en samenwerking te bewerkstelligen op concernniveau.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

De samenstelling van de baten en lasten van de VNG

De Vereniging streeft in haar begroting naar een volledige dekking van de kernorganisatie uit de contributie. Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de kosten van de organisatie als geheel worden gedekt. Ook subsidies en bijdragen aan het Fonds GGU vormen een wezenlijke bron van inkomsten.

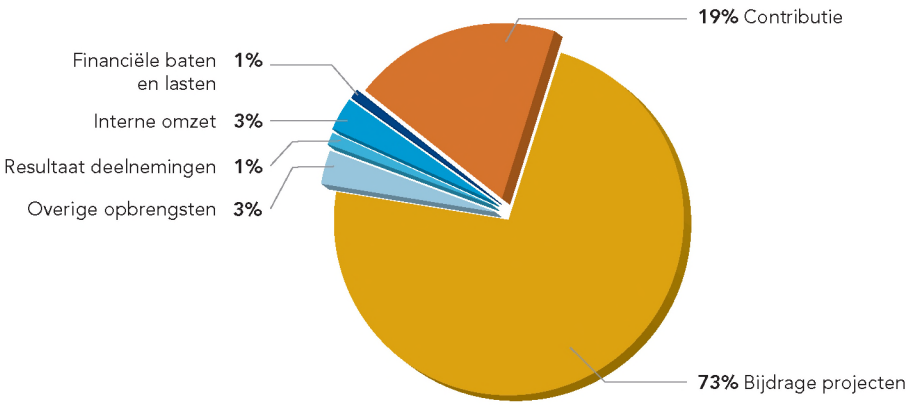

De lasten worden onderverdeeld in salarislasten, overige personeelslasten en de overige vaste lasten (zoals huisvestingskosten, ICT en overige kantoorkosten). Dit zijn de totale lasten die verder in de jaarrekening worden toegelicht.

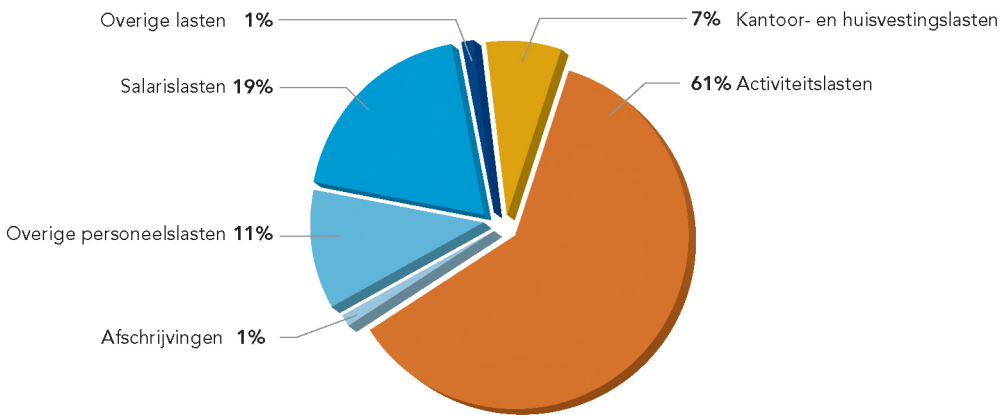

In de begroting 2020 is ook met bovenstaande kaders gewerkt. Het contributievoorstel is in 2020 een voortzetting van de vastgestelde contributiestructuur; een afbouw van het vermogen tot een passend weerstandsniveau en daaraan gekoppeld een volledige dekking van de kernorganisatie uit de contributie. Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de kosten van de organisatie als geheel worden gedekt. Subsidies en bijdragen aan het fonds GGU vormen een wezenlijke bron van inkomsten. Het tekort in de begroting 2020 bedraagt € 5,13 miljoen en zal gedekt worden uit het vermogen van de VNG. In de begroting 2020 is rekening gehouden met dezelfde basis personeelsbezetting als in 2019. Evenals in 2019 is in de begroting 2020 geen rekening gehouden met de resultaten uit de effectenportefeuille en de deelnemingen.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Beleggingsportefeuille

De VNG heeft in het verleden besloten om een beleggingsportefeuille aan te houden voor vermogen dat niet op korte termijn aangesproken hoeft te worden. Het beleggingsbeleid is gericht op een horizon van 5 tot 10 jaar. De doelstelling van de beleggingen is een stabiele vermogensontwikkeling met een gemiddeld jaar rendement van circa 4%. Ten opzichte van het voorgaande jaar is de effectenportefeuille, inclusief saldo rekening courant, met 8,35% in omvang toegenomen. De toegenomen omvang van de effectenportefeuille kan nagenoeg geheel gevonden worden in de ongerealiseerde waarde. Gezien de samenstelling van de portefeuille heeft de VNG er vertrouwen in dat de beleggingsportefeuille rendabel blijft en dat het gewenste rendement van 4% langjarig gehaald wordt.

Waarde beleggingsportefeuille

De waarde van de beleggingsportefeuille ultimo 2019 komt uit op € 63,665 miljoen. Dit is inclusief het saldo rekening courant (€ 1,297 miljoen) dat de beheerder van de beleggingsportefeuille gebruikt voor aan- en verkopen.

Samenstelling resultaat beleggingsportefeuille

Het beleggingsresultaat bepaalt de toe en afname van de waarde van de portefeuille op de balans. Het resultaat op de beleggingsportefeuille na aftrek van management en custodiankosten bedraagt € 4,908 miljoen. Dit is als volgt samengesteld (* € 1.000)

Coupon	0	
Dividenden (na dividendbelasting)	1.139	
Rente	0	
Netto inkomsten		**1.139**
Overige lasten effectenportefeuille		**(4)**
Koersresultaat		**3.773**
Beleggingsresultaat		**4.908**

Het cumulatieve ongerealiseerde resultaat ultimo 2019 (= de herwaarderingsreserve) bedraagt € 7,192 miljoen positief.
Het percentuele resultaat van de effecten portefeuille 2019 komt hiermee uit op 8,5%. De voor de portefeuille overeengekomen benchmark kwam uit op 9,1%. Het beleggingsresultaat blijft dus met 0,7% achter ten opzichte van de benchmark.

Sturen op liquiditeitspositie en werkkapitaal

Liquiditeitspositie

De Vereniging wil op het gebied van liquiditeitsbeheer 'in control' zijn. Het uitgangspunt is dat het liquiditeitssaldo van het rente- en saldocompensabel stelsel niet onder nul mag dalen.
Dit wordt bereikt door:

- het jaarlijks opstellen van een kasstroomoverzicht op basis van de geconsolideerde jaarrekening;
- het beheersen van de jaarlijks toegestane investeringen;
- het streven naar een voorspelbaar en optimaal winstuitkeringsbeleid van de door de VNG (in) direct gehouden bedrijven;

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

- het periodiek verkopen van een deel van de effectenportefeuille indien nodig voor een aanvaardbare liquiditeitspositie;
- het maximaal gebruiken van de voordelen van het rente- en saldocompensabel stelsel (RCS);
- een goede en adequate informatievoorziening.

De Vereniging maakt met haar 100% deelnemingen gebruik van het rente- en saldocompensabel stelsel bij haar thuisbankier. Dit betekent dat de bank slechts één saldo beziet voor de renteberekening, te weten het saldo van de gezamenlijke rekeningen.
De liquiditeitspositie is het saldo van de liquide middelen en de kortlopende schulden aan kredietinstellingen. Ultimo 2019 bedraagt de liquiditeitspositie van de Vereniging € 28,603 miljoen. Vorig jaar kwam het saldo uit op € 26,716 miljoen.

Vermogen en solvabiliteit

De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van de organisatie op langere termijn. Dit kengetal geeft aan in hoeverre met het vermogen de kortlopende alsook de langlopende schulden kunnen worden terugbetaald. De solvabiliteitsratio van de Vereniging uitgedrukt als percentage van het eigen vermogen bedraagt per balansdatum 2019, 46,70% (48,16% per balansdatum 2018). De ten opzichte van 2018 verminderde solvabiliteitsratio wordt veroorzaakt doordat het eigen vermogen relatief minder stijgt dan de stijging van de kortlopende schulden . De solvabiliteitsratio bij de Vereniging is hiermee solide.

De VNG heeft als gevolg van de verkoop in het verleden van enkele panden en het resultaat van haar deelnemingen een vrij vermogen, dat in een effectenportefeuille wordt aangehouden. Tot en met 2018 werd het rendement op het vermogen gebruikt als aanvulling op de contributie. Vanaf 2019 wordt het rendement op de effectenportefeuille niet begroot en uitgegeven in het boekjaar, maar wordt de bestemming van het rendement meegenomen bij de vaststelling van de jaarrekening.

Eind 2017 heeft PWC een onderzoek gedaan naar het weerstandsvermogen van de Vereniging. De conclusie uit dit onderzoek was dat een deel van het vermogen afgebouwd kan worden. Vanaf 2019 wordt geleidelijk de contributie verhoogd met 1% per jaar. Dit wordt gedaan onder gelijktijdige afbouw van het vermogen. Zolang de contributie niet dekkend is zal het tekort uit het vermogen worden onttrokken, zoals afgesproken bij de ALV 2018.

Het vermogen wordt aangehouden om de volgende reden:
- Het vermogen wordt aangehouden om de gevolgen van toekomstige negatieve begrotingen op te vangen. Deze zijn ontstaan door de financiering van de renovatie van de Willemshof in 2009. In 2007 is namelijk besloten de lasten als gevolg van herhuisvesting ten laste van het eigen vermogen te laten komen. Dit geschiedt door middel van het begroten van een verlies gelijk aan de jaarlijkse afschrijvingslast.
- Daarnaast komt het geregeld voor dat de VNG ten behoeve van grote projecten tijdelijk lasten voorgefinancierd uit het vermogen. Vanaf 2017 wordt om en nabij € 5 miljoen voorgefinancierd voor de gemeentelijke telefonie.
- Voorts dient het vermogen voor het opvangen van onvoorziene lasten die het gevolg zijn van tegenvallers in de bedrijfsvoering en het financieren van tijdelijke uitgaven die niet standaard zijn op te vangen in de begroting maar die wel voorzien in een behoefte bij de leden om actie op bepaalde terreinen te ondernemen.
- Het vermogen dient ook ter dekking van het belangrijkste risico voor de VNG: het WW- en bovenwettelijke WW(BWW)-risico. De VNG is eigenrisicodrager voor de WW en BWW. Het vermogen is nodig in geval de VNG op enig moment sterk zou moeten inkrimpen en aan een groot deel van haar medewerkers een uitkering moet verstrekken. Gemiddeld genomen hebben de medewerkers een opgebouwd WW- en BWW-recht van ongeveer twee keer het jaarsalaris.
- Het vermogen dient ook om aanvullingen van mogelijk negatieve begrotingen op te vangen.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De VNG onderstreept het belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De VNG ondersteunt veel initiatieven met een maatschappelijk karakter op landelijk en gemeentelijk niveau.

De vermogensbeheerder belegt met engagement. Het engagementproces beoogt verbetering te bewerkstelligen bij ondernemingen en fondsmanagers waar bepaalde ESG-aandachtspunten (Environmental Social & Governance) zijn geconstateerd. Verwezenlijking van de uitgangspunten wordt bereikt door de dialoog aan te gaan met ondernemingen en fondsmanagers die ESG-criteria, die de vermogensbeheerder hanteert, schenden.

Deelnemingen

De deelnemingen die de VNG ultimo 2019 (indirect) aanhoudt zijn de volgende:

- *VNG Diensten B.V.:* Fungeert als houdstermaatschappij van de hieronder vermelde dochterbedrijven. De vennootschap maakt gebruik van de vrijstelling tussenconsolidatie als bedoeld in artikel 2:408 BW. De financiële gegevens van de vennootschap en haar dochtermaatschappijen zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2019 van de VNG te Den Haag.
  Statutaire directie: J. Kriens en P.W. Jeroense. Vestigingsplaats: Den Haag.
- *Congres- en Studiecentrum VNG B.V.* (incl. haar dochter VNG opleiding en detachering B.V.): Organiseert congressen, workshops, trainingen en studiebijeenkomsten over gemeentelijke onderwerpen en beleidsterreinen.
  Statutaire directie: W.E. Tönjann-Levert. Vestigingsplaats: Den Haag.
- *VNG Risicobeheer B.V. :* Adviseert over risicovraag- stukken en ontwikkelt verzekeringsproducten voor gemeenten. Onder andere rechtsbijstandverzekeringen voor collegeleden en ambtenaren, vrijwilligersverzekeringen, zorgverzekeringen en ongevallenverzekeringen brandweer. Voorts adviseert VNG Verzekeringen over risicobeheer bij gemeenten.
  Statutaire directie: C. Ravensbergen. Vestigingsplaats: Den Haag.
- *VNG International B.V.* (inclusief haar buitenlandse dochter CILG): Werkt aan versterking van het democratisch lokaal bestuur wereldwijd. Het bedrijf ondersteunt Nederlandse en Europese gemeenten bij beleidsinnovatie door gebruik te maken van Europese netwerken. VNG International ondersteunt het internationale werk van Nederlandse gemeenten. Het Servicebureau Europa (een samenwerking van REGR en VNG) is bij VNG International gevestigd.
  Statutaire directie: P. Knip. Vestigingsplaats: Den Haag.
- VNG Realisatie B.V. : Richt zich op het verbeteren van dienstverlening en bedrijfsvoering van gemeenten ten behoeve van hun burgers en bedrijven. Verder helpt VNG Realisatie gemeenten deel te nemen aan de netwerksamenleving en ontwikkelt VNG Realisatie concepten voor een krachtige bestuur.
  Statutaire directie: H. Aalders. Vestigingsplaats: Den Haag.
- *VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving Advies B.V.:* Adviseert en ondersteunt gemeenten op het terrein van handhaving en naleving, ter verbetering van de uitvoeringskracht waarbij de vennootschap zich primair richt op het sociale domein en waarbij de vennootschap zich richt op op het gebied van kennisontwikkeling, innovatie, kennisverspreiding. Ondersteunt de VNG bij door haar gevoerde programma's op voornoemd terrein.
  Statutaire directie: I. Hoogstrate. Vestigingsplaats: Den Haag.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Resultaatontwikkeling van de Vereniging

De jaarrekening omvat twee jaarrekeningen, de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. De enkelvoudige cijfers worden aangeduid als de Vereniging, de geconsolideerde gegevens als de VNG.

Op hoofdlijnen is de ontwikkeling van het resultaat van de Vereniging als volgt:

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Begroting 2020
Baten	101.324	99.338	114.091	106.614
Lasten	104.809	105.669	117.218	112.355
Bedrijfsresultaat	(3.485)	(6.331)	(3.127)	(5.741)
Financiële baten en lasten	1.275	-	1.041	-
Resultaat deelnemingen	1.332		912	-
Resultaat (voor bestemming)	**(879)**	**(6.331)**	**(1.174)**	**(5.741)**
Bestemmingsreserve	1.033	983	858	607
Onverdeeld resultaat	**154**	**(5.348)**	**(316)**	**(5.134)**

In de begroting 2019 is er rekening gehouden met een dekking uit het vermogen van € 0,983 miljoen. Deze diende ter dekking van de volgende begrotingsposten:

- De dekking van de renovatie van de Willemshof, besluit genomen in 2007, om de herhuisvesting te financieren uit het eigen vermogen. De jaarlijkse afschrijvingslasten voor de renovatie worden gehaald uit het eigen vermogen.
- In 2018 is de herinrichting van de begane grond voor een bedrag van € 1,500 miljoen begroot en is besloten dat deze ten laste komt van het eigen vermogen. De jaarlijkse afschrijvingslasten worden opgenomen in staat van baten en lasten.

De realisatie van deze activiteiten is € 0,858 miljoen, en als onderdeel van de bestemmingsreserve, opgenomen in de staat van baten en lasten.

Vergelijking realisatie 2019 met begroting 2019

Het resultaat is uitgekomen op € 0,316 miljoen negatief. Het resultaat is daarmee € 5,032 miljoen hoger dan begroot. Het bedrijfsresultaat is € 3,204 miljoen hoger dan begroot. Het resultaat van de deelnemingen en de financiële baten en lasten waren in de begroting niet meegenomen. Het resultaat uit de effectenportefeuille en de deelnemingen bedraagt € 1,953 miljoen.
Het hogere bedrijfsresultaat verklaart deels het positievere resultaat. Het bedrijfsresultaat is een optelsom van de volgende posten:

- Overige baten: In de begroting was rekening gehouden met een daling van € 1,404 miljoen ten opzichte van 2018. De realisatie in 2019 is uiteindelijk € 0,656 miljoen hoger uitgekomen dan begroot met name veroorzaakt door extra diensten die door de bedrijven zijn afgenomen. Een hoger gerealiseerd projectvolume. De nieuwe projecten beïnvloeden het bedrijfsresultaat. Een hogere dan begrote inzet van intern personeel zorgt voor een extra dekking van de overheadlasten.
- De hogere projectbijdrage wordt mede veroorzaakt door het doorlopen van de GGU gefinancierde projecten na 2018. Tegenover deze projecten staat een nagenoeg gelijke stijging van de projectlasten (inclusief personele lasten).
- Lagere salarislasten. Mede door de in 2019 openstaande vacatures, de ZW-vergoedingen

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

en de vergoedingen voor uitgeleend personeel blijft de realisatie van de kosten met € 1,540 miljoen achter bij begroot. De budgettaire ruimte in de salarislasten is met name ingezet voor tijdelijke inhuur en detacheringen.
- De lasten van uitzendkrachten/personeel derden komen € 10,558 miljoen hoger uit dan begroot. De extra lasten hebben voor € 9,644 miljoen betrekking op lasten van inhuur voor extern gefinancierde projecten. Hier staan ook baten tegenover. Het resterende deel heeft onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervanging.
- Doorbelasting. De inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten wordt doorbelast aan deze projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 3,566 miljoen aan baten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke doorbelasting kwam uit op € 5,087 miljoen, € 1,521 miljoen hoger dan begroot. Dit levert een positief dekkingsresultaat op

Vergelijking realisatie 2019 met realisatie 2018

Het resultaat van de Vereniging is in 2019 uitgekomen op € 0,316 miljoen negatief. Ten opzichte van het resultaat van € 0,154 miljoen positief over 2018 is dit een verslechtering van € 0,470 miljoen. Zoals hierboven al genoemd zijn er zowel mee- als tegenvallers die voor het resultaat zorgen. Zo zijn ten opzichte van 2018 de baten relatief meer gestegen dan de lasten; daartegenover zijn de financiële baten en lasten en het resultaat van de deelnemingen lager dan in 2018.

Het bedrijfsresultaat is in 2019 € 0,358 miljoen minder negatief dan in 2018. De belangrijkste oorzaak voor de verbetering is een optelsom van het volgende:
- In 2019 is meer gestuurd op de inzet van VNG-medewerkers op collectief en extern gefinancierde taken. Dit zorgt ervoor dat kennis in onze organisatie blijft, de regierol verankerd is en de VNG een reële vergoeding krijgt voor de rol als opdrachtnemer. Dit heeft geleid tot een hogere dekking voor de personeels- en overheadkosten.
- Hogere contributie als gevolg van de afgesproken 1% groei van de contributie, naast het gebruikelijke indexeren.
- Hogere projectbijdragen als gevolg van de extra inzet vanuit Gemeentefonds Saldi, naast de bijdrage uit het Fonds GGU opgericht, voor de gezamenlijke uitvoeringsactiviteiten.
- Lagere overige lasten.

Het resultaat uit deelnemingen is € 0,420 miljoen lager ten opzichte van 2018. Het resultaat uit de deelnemingen VNG Risicobeheer B.V. is lager (€ 0,415 miljoen) dan in 2018. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de eenmalige kosten voor het vormen van de voorziening voor de uitkering van een oud-medewerker. Verder heeft VNG KCHN Advies BV een lager resultaat t.o.v. 2018 van € 0,348 miljoen, omdat zij op adviezen geen marge meer maakt via het verdienmodel.

Het resultaat uit de effectenportefeuille is € 0,234 miljoen lager dan in 2018, als gevolg van de minder goede marktomstandigheden. Hierdoor zijn er nagenoeg geen effecten verkocht waardoor de gerealiseerde waarde mutaties op nihil uitkomen.

Toelichting op de bedrijfsrisico's

Net als iedere andere organisatie loopt de Vereniging in de dagelijkse uitvoering van haar activiteiten risico's. Het is van belang deze risico's te identificeren en daarop bewust beleid te ontwikkelen. In deze paragraaf worden de meest relevante risico's belicht. Het gaat hier om risico's die de financiële positie van de Vereniging kunnen aantasten.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Projecten

De Vereniging voert namens derden diverse projecten uit. Hiervoor ontvangt zij bijdragen van deze derden. Uit de ontvangen bijdragen worden projectmedewerkers gefinancierd. Het betreft hier niet alleen medewerkers met een tijdelijke aanstelling maar ook medewerkers met een vaste aanstelling of externe inhuur. Gezien de omvang van het aantal projecten is een vaste kern van projectmedewerkers verantwoord. Het laatste betekent wel dat vaste lasten worden gefinancierd met variabele inkomsten. Risico bij het wegvallen van projecten is dat er onvoldoende dekking is voor de salarislasten en eventueel kosten voor afvloeiing van projectmedewerkers. Om de risico's te beheersen worden alleen die projecten begroot die zeker zullen worden gerealiseerd. Voorts wordt voor de uitvoering van projecten zo veel mogelijk gewerkt met personeel dat flexibel over de projecten ingezet kan worden. Verder is er bij inhuur ook het risico van een fictief dienstverband. Risicobeheersing vindt hier plaats door vooraf de opdrachtformulering helder en duidelijk neer te zetten en te toetsen. Deze maatregelen beperken enigszins de risico's van de gevolgen van het wegvallen van projecten.

Subsidies

De Vereniging ontvangt ook subsidies voor de uitvoering van diverse projecten. De Vereniging loopt het risico dat achteraf het subsidiebedrag naar beneden wordt bijgesteld als de Vereniging niet aan de subsidievoorwaarden heeft voldaan, terwijl de lasten wel zijn gemaakt. Dit risico wordt onder meer beperkt door een strikt tijdschrijfbeleid te handhaven zodat projecturen na afloop te verantwoorden zijn.

Resultaat bedrijven

De Vereniging loopt het risico dat de resultaten van de bedrijven tegenvallen door ontwikkelingen op de markt waarop deze bedrijven opereren of doordat risico's zich voordoen, die typisch zijn voor een deelneming. Als aandeelhouder deelt de Vereniging in het ondernemingsrisico van de deelnemingen. De VNG wil haar afhankelijkheid van het resultaat van de VNG-bedrijven terugdringen. Hierdoor zal bij de VNG het risico dat uit het aandeelhouderschap voortkomt gemitigeerd worden. Dit heef zij gedaan door in 2019 het resultaat van de deelnemingen niet mee te nemen in de begroting.

Beleggingen

De Vereniging loopt koersrisico over het belegd vermogen. Als de koersen van aandelen en obligaties dalen dan zal dit een negatief effect op het vermogen hebben. Tevens kan het een negatief effect op het resultaat hebben omdat begrote inkomsten uit beleggingen niet worden gerealiseerd. Behoudens de situatie van algehele en extremere omstandigheden (malaise op de effectenmarkten) is door het aanbrengen van spreiding in de portefeuille (in beleggingscategorieën en over regio's wereldwijd), het risico op een negatief effect op het vermogen beperkt. Er is gekozen voor een middellange beleggingsstrategie. Dat houdt in dat wordt verwacht dat optredende koersdalingen op de middellange termijn weer goed worden gemaakt en de vermogenspositie dus niet structureel wordt aangetast. Een eventueel negatief effect op het jaarresultaat van de Vereniging is niet altijd op voorhand uit te sluiten. Wel wordt dit eventuele negatieve effect gedempt door te werken met een herwaarderingsreserve. Hierdoor worden, zolang de herwaarderingsreserve positief is, ongerealiseerde koersresultaten niet in het resultaat betrokken. Het risico kan verder worden beperkt door een tijdige aanpassing van de portefeuilleverdeling in tijden van verslechterende marktomstandigheden. Er wordt een defensief beleggingsbeleid gevoerd.

Eigenrisicodrager WW en Bovenwettelijk WW (BWW)

De Vereniging is eigen risicodrager voor de WW- en BWWrechten van de oud-medewerkers. Dit kan leiden tot aanzienlijke tegenvallers. Voor alle opgebouwde rechten is in het verleden een voorziening gevormd. Om eventuele opbouw van nieuwe rechten te beperken, zal de Vereniging zoeken naar maatregelen die liggen in de sfeer van vergroting van de interne mobiliteit en daar waar mogelijk werken met tijdelijke contracten.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Kerninformatie van de VNG

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo	2019	2018
Vaste activa	75.102	69.933
Vlottende activa	78.510	70.917
Groepsvermogen	(64.627)	(61.975)
Voorzieningen	(2.764)	(2.068)
Kortlopende schulden	(86.221)	(76.807)
	0	**0**

Geconsolideerde staat van baten en lasten van de VNG	2019	2018
Contributie	22.787	21.921
Totale baten	148.016	132.575
Totale lasten	149.848	134.284
Bedrijfsresultaat	(1.832)	(1.710)
Financiële baten en lasten	1.067	1.262
Vennootschapsbelasting	(318)	(431)
Resultaat boekjaar	**(1.174)**	**(879)**

Het aandeel in het resultaat van de VNG-bedrijven in het resultaat (na VpB) van de Vereniging is als volgt opgebouwd	2019	2018
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	327	179
VNG Risicobeheer B.V.	271	580
VNG International B.V.	188	144
VNG Realisatie B.V.	22	25
VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving Advies B.V.	194	454
VNG Diensten B.V. (excl. deelnemingen).	(90)	(50)
	912	1.332

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Personeelsgegevens van de Vereniging	2019	2018
Bezetting in fte's per 31 december	269 fte	244 fte
Gemiddeld aantal fte's in 2019	249,5 fte	237 fte
Uitstroompercentage bij de Vereniging	8,8%	14,1%
Ziekteverzuimpercentage (excl. zwangerschappen)	2,6%	3%
Salarislasten in procenten van de lasten	19%	19%

Vraagbaakfunctie van de Vereniging	2019	2018
Aantal binnengekomen vragen via de Frontoffice	22.052	20.417

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Samenstelling bestuur en directie VNG

(per 31 december 2019)

Dhr. J. van Zanen	Voorzitter	Burgemeester	Utrecht
Dhr. H. Bruls	Vicevoorzitter	Burgemeester	Nijmegen
Dhr. A. de Baat	Penningmeester	Gemeentesecretaris	Capelle aan den IJssel
Dhr. E. van Oosterhout	Secretaris	Burgemeester	Emmen
Mw. I. Adema	Lid	Burgemeester	Lelystad
Dhr. R. Cazemier	Lid	Burgemeester	Dinkelland
Dhr. V. Everhardt	Lid	Wethouder	Amsterdam
Dhr. P. Heijkoop	Lid	Wethouder	Dordrecht
Dhr. A. Hofland	Lid	Burgemeester	Rijssen-Holten
Mw. L. Hooijdonk	Lid	Wethouder	Utrecht
Dhr. J. Kompier	Lid	Wethouder	Vaals
Dhr. S. de Langen	Lid	Wethouder	Rotterdam
Dhr. R. Lievense	Lid	Raadslid	Schouwen-Duivenland
Dhr. H. Lenferink	Lid	Burgemeester	Leiden
Mw. S. Mutluer	Lid	Wethouder	Zaanstad
Mw. W. Paulusma	Lid	Raadslid	Groningen
Mw. A. Penn-te Strake	Lid	Burgemeester	Maastricht
Dhr. B. Revis	Lid	Wethouder	Den Haag
Dhr. C. Rutten	Lid	Raadslid	Breda
Mw. E. van Selm	Lid	Burgemeester	Opsterland
Dhr. G. Soest	Lid	Griffier	Venlo
Mw. A. Usmany-Dallinga	Lid	Wethouder	Appingedam
Dhr. F. Weerwind	Lid	Burgemeester	Almere
Dhr. T. Weterings	Lid	Burgemeester	Tilburg

Directie

Jantine Kriens	Algemeen directeur
Pieter Jeroense	plv. Algemeen directeur

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Jaarrekening 2019

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Toelichting algemeen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid. Zij is statutair gevestigd en kantoorhoudende te (2514 JS) Den Haag, aan de Nassaulaan 12. Het KvK nummer van de Vereniging is 40409418.

De jaarrekening van de VNG is opgesteld op 23 april 2020.

In het verslag wordt de staat van baten en lasten 2019 vergeleken met de staat van baten en lasten 2018 en de begroting 2019. De begroting van de Vereniging waartegen de realisatie wordt afgezet is de goedgekeurde begroting 2019 welke in december 2018 door het bestuur is vastgesteld.

Doelstelling

De doelstellingen van de VNG zijn:

1. De leden collectief en individueel bijstaan bij de vervulling van hun bestuurszaken.
2. Voor de leden of groepen van leden afspraken maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten betreffende de arbeids- voorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties.

Toepassing verslaggevingsstelsel

Het toegepaste verslaggevingsstelsel voor de jaarrekening is gebaseerd op de wettelijke voorschriften weergegeven in Richtlijn 640, Organisaties zonder winststreven voor zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Rapporteringsvaluta

De enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening luidt in duizenden euro's (€). De euro fungeert als functionele en rapporteringsvaluta van de VNG. Tellingen zijn gebaseerd op de niet afgeronde bedragen.

Vergelijkende cijfers

Voor de vergelijkbaarheid van de cijfers 2019- 2018 zijn de vergelijkende cijfers 2018 in de balans, staat van baten en lasten en de toelichting op enkele onderdelen aangepast.
Daar waar dat gedaan is, wordt daarvan melding gemaakt in toelichting.

Herwaardering

Effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden verwerkt in de herwaarderingsreserve. Indien echter de herwaarderingsreserve negatief is, komen ongerealiseerde koerseffecten wel ten gunste of ten laste van het resultaat. De herwaarderingsreserve is ingesteld om resultaatseffecten ten gevolge van niet gerealiseerde koerseffecten (bewegingen) te voorkomen.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van VNG en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Consolidatie

In de consolidatie zijn de financiële gegevens van de VNG en haar groepsmaatschappijen opgenomen. Het resultaat uit dochterondernemingen zijn in de enkelvoudige jaarrekening na het bedrijfsresultaat verantwoord onder het kopje aandeel in resultaat van deelnemingen. De direct of indirect gehouden deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn:

- VNG International B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Risicobeheer B.V., Den Haag, 100% belang
- Congres- en Studiecentrum VNG B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Opleiding en Detachering B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Realisatie B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving Advies B.V. Den Haag 100% belang
- VNG Diensten B.V., Den Haag, 100% belang

Nevenvestigingen:
VNG International B.V. heeft één dochteronderneming te weten CILG in Tunesië (100% belang). De twee dochtermaatschappijen Mepco s.r.o Tsjechië (97,5% belang) en CMRA, Zuid Afrika (100% belang) zijn in 2019 verkocht aan derde partijen.

In het verslag wordt de geconsolideerde staat van baten lasten 2019 vergeleken met de geconsolideerde staat van baten en lasten 2018. De geconsolideerde begroting wordt niet gebruikt als sturingsinstrument en is daarom niet opgesteld.

Valutaomrekening

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers per balansdatum. In de staat van baten en lasten zijn baten, lasten en resultaten omgerekend in euro's tegen de op het moment van de transacties geldende koers. Het hierbij ontstane koersverschil wordt direct in het resultaat verwerkt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur, of tegen lagere opbrengst waarde. De afschrijving bedraagt voor bedrijfsgebouwen vijftig jaar (verbouwingen tien jaar), voor renovaties twintig jaar, machines en installaties zes tot twintig jaar en voor andere bedrijfsmiddelen drie tot tien jaar Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van de VNG.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overige effecten
Effecten worden gewaardeerd tegen reële waarde gebaseerd op beurskoers per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden direct verwerkt in de herwaarderingsreserve. Indien de herwaarderingsreserve negatief is, wordt de herwaarderingsreserve ten laste van het resultaat aangevuld tot € 0. Dit ten laste van het resultaat gebrachte verlies, wordt in latere jaren, bij een positieve ontwikkeling, weer ingelopen ten gunste van de staat van baten en lasten.

Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt dit als zodanig toegelicht.

Voorzieningen
De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven, die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.
Jubileumvoorzieningen: De jubileumvoorzienig betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, verwachte salarisstijgingen, blijfkans en leeftijd.

Kortlopende schulden
Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Baten
Algemeen
Onder baten wordt verstaan: de contributie-inkomsten, de projectbijdragen, de bijdrage t.b.v. Fonds GGU, de opbrengst uit levering van goederen en diensten aan derden, onder aftrek van kortingen e.d. en van over de baten geheven belastingen. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Bijdragen en subsidies
De toerekening van de projectbijdragen vindt plaats op basis van de gemaakte lasten in de desbetreffende jaar. De gemaakte projectlasten worden verantwoord naar kostencategorie in de staat van baten en lasten.

Resultaat deelnemingen
Het resultaat van de deelnemingen komt overeen met het aandeel in het resultaat over het boekjaar van de betreffende deelneming. De resultaten van nieuw verworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Lasten

Algemeen

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Intercompany-transacties

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de Wet Modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen in werking getreden. Hierdoor zijn de VNG en de door haar (in)direct gehouden dochterondernemingen onderworpen aan vennootschapsbelasting. De door de VNG (in)directe gehouden dochterondernemingen zijn gevoegd in een fiscale eenheid op het niveau van VNG Diensten B.V. De resultaten van de door de VNG gehouden dochterondernemingen worden in de post resultaat deelnemingen verantwoord na de belastinglast van de fiscale eenheid. Geconsolideerd wordt de totale belastinglast van de consolidatie kring verantwoord.

Pensioenen

Bij de Vereniging is sprake van een bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) ondergebrachte pensioenregeling. Deze pensioenregeling wordt als toegezegde pensioenregeling gekwalificeerd. Verwerking in de jaarrekening van de VNG vindt plaats als toegezegde bijdrageregeling, omdat de VNG geen verplichting heeft om aanvullende bijdragen te voldoen, anders dan hogere toekomstige premies als sprake is van een tekort bij het ABP. Volgens de Pensioenwet moet het ABP beschikken over een vereist eigen vermogen en een mínimaal vereist eigen vermogen. De 'beleidsdekkingsgraad'; het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden bedroeg eind 2019 95,8% (2018: 103,8%). Dat is 8,4% onder het vereiste minimum. Als deze beleidsdekkingsgraad tot en met 2020 onder het vereiste niveau van 104,2% blijft en de actuele dekkingsgraad eind 2020 ook lager is dan 104,2%, is verlaging van pensioen onvermijdelijk. Gedeeltelijke indexatie mag bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of hoger. Vanaf 121% mag het ABP volledig indexeren.

Algemene grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de post liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Overige informatie

Rente- en kredietrisico's

De invloed van veranderingen in rentetarieven op de resultaten van de VNG worden zo veel mogelijk beperkt. Hierbij stelt de VNG zich ten doel de totale rentebaten te optimaliseren en de totale rentelasten te beperken. Om dit te bereiken bankiert de Vereniging in een zogenaamd rente- en saldo-compensabel stelsel. Hierbij bankiert zij met de door haar (indirect) gehouden dochters. Doordat de bank in dit stelsel alleen het saldo van de verschillende rekeningen ziet, fungeren de plusstanden van de deelnemingen als dekking tegen eventuele roodstanden van de Vereniging. Debetstanden op de hoofdrekening of een van de nevenrekeningen worden bij een totale saldo creditstand op de hoofdrekening gecompenseerd, zodat er in dat geval per saldo geen debetrente behoeft te worden betaald. Eventueel uit te zetten gelden buiten het stelsel geschiedt van de hoofdrekening of van uit de rekening van VNG Diensten B.V. De kredietrisico's voor de Vereniging zijn als laag te kwalificeren. De baten die de Vereniging genereert, zijn nagenoeg alle afkomstig van overheidsinstellingen.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Tekstuele analyse

De cijfers worden zoveel mogelijk toegelicht onder de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten. Voor zover de cijfers in de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten hetzelfde zijn als de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten, zullen deze niet apart worden toegelicht.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Enkelvoudige jaarrekening 2019

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Enkelvoudige balans per 31 december 2019

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

ACTIVA

		2019		2018
Vaste activa				
Materiële vaste activa (1)				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	10.582		9.707	
Activa in uitvoering	220		401	
Machines en installaties	709		741	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	779		445	
		12.290		11.294
Financiële vaste activa (2)				
Deelnemingen	19.941		22.977	
Overige effecten	62.368		58.557	
		82.309		81.534
Totaal vaste activa		**94.599**		**92.828**
Vlottende activa				
Vorderingen				
Handelsdebiteuren (3)	3.875		3.720	
Belastingen (4)	753		126	
Intercompany (5)	2.143		1.900	
Overige vorderingen en overlopende activa (6)	8.161		3.406	
		14.932		9.152
Liquide middelen (7)	**28.603**		**27.345**	
		28.603		26.716
Totaal vlottende activa		**43.535**		**35.868**
Totaal activa		**138.134**		**128.696**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

PASSIVA

		2019		2018
Eigen vermogen (8)				
Herwaarderingsreserves	7.192		3.420	
Wettelijke reserve	2.725		-	
Bestemmingsreserves	5.946		8.661	
Overige reserves	49.207		49.919	
Omrekenverschillen	(127)		(180)	
Onverdeeld resultaat	(316)		154	
		64.627		**61.974**
Voorzieningen (9)				
Egalisatievoorziening	1.376		1.460	
Jubileumvoorziening	438		411	
		1.814		**1.871**
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren (10)	6.871		2.664	
Belastingen en premie sociale verzek. (11)	5.103		6.053	
Intercompany (12)	8.210		5.748	
Overlopende passiva (13)	45.626		45.938	
Overige schulden (14)	5.883		4.448	
		71.693		**64.851**
Totaal passiva		**138.134**		**128.696**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Baten			
Contributie	22.787	22.800	21.921
Bijdrage projecten (15)	84.488	70.658	71.016
Overige baten (16)	6.816	5.879	8.387
Som der baten	**114.091**	**99.338**	**101.324**
Lasten			
Salarissen (17)	17.803	18.416	15.943
Sociale lasten en pensioenlasten (17)	4.281	5.208	4.039
Overige personeelslasten (18)	12.908	1.852	17.545
Afschrijvingen	1.410	1.800	1.550
Kantoor- en huisvestingslasten (19)	7.826	4.100	5.771
Activiteitslasten (20)	71.096	72.594	57.722
Overige lasten (21)	1.894	1.699	2.240
Som der lasten	**117.218**	**105.669**	**104.810**
Bedrijfsresultaat	**(3.127)**	**(6.331)**	**(3.486)**
Financiële baten en lasten (22)	1.041	-	1.275
Aandeel in resultaat van deelnemingen (23)	912	-	1.332
Resultaat voor belastingen	**(1.174)**	**(6.331)**	**(879)**
VPB	-	-	-
Resultaat	**(1.174)**	**(6.331)**	**(879)**
Dekking uit het vermogen	858	6.331	1.033
Onverdeeld resultaat	**(316)**	**0**	**154**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 3,127 miljoen negatief. Dit is € 3,204 miljoen beter dan begroot.
De resultaten van de effectenportefeuille en de deelnemingen waren geen onderdeel van de begroting. Deze opbrengsten zorgen voor een positief resultaat van € 1,041 miljoen vanuit de effectenportefeuille en € 0,912 miljoen als resultaat van deelnemingen.
Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve en de lasten van de herhuisvesting, is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 0,316 miljoen negatief.

Resultaatsbestemming

Het exploitatieresultaat 2019 is gelijk aan € 0,316 miljoen negatief. De onttrekking uit de bestemmingsreserve, gelijk aan € 0,858 miljoen, is toegevoegd aan het onverdeeld resultaat. Het onverdeeld resultaat, € 0,316 miljoen negatief, zal in mindering worden gebracht op de overige reserves.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Toelichting op de enkelvoudige balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (1)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfs-gebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs-middelen	**Totaal 2019**
Beginstand					
Aanschafwaarde	22.903	401	5.470	5.110	33.883
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(13.195)	-	(4.729)	(4.665)	(22.588)
Boekwaarde 1 januari 2019	**9.707**	**401**	**741**	**445**	**11.294**
Mutaties					
Investeringen	1.628	220	460	498	2.806
Desinvesteringen aanschafwaarde	(310)			(239)	(549)
Desinvesteringen afschrijvingen	310			239	549
Herrubriceringen aanschafwaarde		(401)		(289)	(690)
Herrubriceringen afschrijvingen			(133)	423	289
Afschrijvingen	(754)		(358)	(298)	(1.410)
Totaal mutaties	**874**	**(181)**	**(32)**	**334**	**996**
Eindstand					
Aanschafwaarde	24.841	220	5.929	5.558	36.548
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(14.259)	-	(5.220)	(4.779)	(24.258)
Boekwaarde 31 december	**10.582**	**220**	**709**	**779**	**12.290**
Afschrijvingspercentages	2-20%		5-16,7%	10-33%	

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

In 2019 is geïnvesteerd in de vergaderzalen en het restaurant op de begane grond, het ICT-netwerk en de inventaris in de Willemshof. De mutaties in de vaste activa bestaan verder uit de reguliere vervanging van activa en de geplande jaarlijkse afschrijvingen. Activa in uitvoering zijn de investeringen die op balansdatum nog niet in gebruik zijn en geactiveerd worden in 2020 of later.

De actuele WOZ-waarde van Nassaulaan 12 is gelijk aan € 16,4 miljoen en die van de Sophialaan 10 bedraagt € 2,075 miljoen.

Financiële vaste activa (2)

Deelnemingen	**2019**	**2018**
VNG Diensten B.V.	19.941	22.977
	19.941	**22.977**

VNG Diensten B.V.	**2019**	**2018**
Stand per 1 januari	22.977	21.718
Bij: aandeel in resultaat	912	1.332
Af: dividend	(4.000)	-
Af: omrekenverschillen vreemde valuta	53	(74)
Stand per 31 december	**19.941**	**22.977**

De afname van de waarde ultimo 2019 ten opzichte van de waarde 2019 van VNG Diensten B.V. is het gevolg van een combinatie van de dividenduitkering aan de VNG en het resultaat over 2019.

Overige effecten	**2019**	**2018**
Effectenportefeuille	62.365	58.553
Overige beleggingen	4	4
Stand per 31 december	**62.368**	**58.557**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Het verloop van de effectenportefeuille

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2019	Totaal 2018
Balanswaarde per 1 januari	41.000	17.553	58.553	59.302
Aankopen		39	39	8.207
Verkopen				(6.759)
Gerealiseerde waardedalingen of -stijgingen				56
Ongerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	1.851	1.922	3.773	(2.253)
Stand per 31 december	**42.851**	**19.514**	**62.365**	**58.553**

De balanswaarde per ultimo 2019 komt ten opzichte van de balanswaarde ultimo 2018 € 3,812 miljoen hoger uit. De in 2018 teruggelopen balanswaarde effecten (-/- € 0,749 miljoen) is hierdoor weer meer dan volledig ingelopen. Het verschil in het saldo aan- en verkopen draagt voor € 0,039 miljoen bij aan het verschil en het saldo gerealiseerde en ongerealiseerde waarde mutaties draagt € 3,773 miljoen bij. De verklaarde verschillen salderend geeft een ten opzichte van 2018 een hogere balanswaarde effecten van € 3,812 miljoen.

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2019	Totaal 2018
Cumulatieve ongerealiseerde koerseffecten	**3.405**	**3.787**	**7.192**	**3.420**

Ten opzichte van de stand in 2018 nam de herwaarderingsreserve 2019 met € 3,773 miljoen toe. Deze toename is geheel toe te schrijven aan de mutatie in ongerealiseerde waarde mutaties. Aan toename ongerealiseerde waarde mutaties draagt de categorie vastrentende waarden voor € 1,851 miljoen bij. De categorie aandelen draagt voor € 1,922 miljoen bij aan toename van de herwaarderingsreserve. Door marktomstandigheden zijn er geen effecten verkocht waardoor de gerealiseerde waarde mutaties op nihil uitkomen.

Handelsdebiteuren (3)

	2019	2018
Handelsdebiteuren	4.488	4.171
Voorziening dubieuze debiteuren	(612)	-451
Stand per 31 december	**3.875**	**3.720**

De post handelsdebiteuren is met € 0,317 miljoen toegenomen.

De contributievorderingen zijn ten opzichte van vorig jaar met € 0,120 miljoen toegenomen. Er zijn iets minder betalingen voor het einde van het jaar ontvangen. Hiermee verband houdend is de vooruit ontvangen contributie ook voor een lager bedrag (€ 0,108 miljoen) in de overlopende passiva meegenomen.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Op overige handelsdebiteuren is per saldo een toename van € 0,048 miljoen te zien. Enerzijds een toename door een aantal grote vorderingen voor detacheringen eind van het jaar. Anderzijds zijn oude vorderingen van de in de VNG gehuisveste verenigingen en secretariaten in 2019 betaald.
De voorziening dubieuze debiteuren is met € 0,161 miljoen toegenomen. Ondanks het afnemen van de vorderingen op de in de VNG gehuisveste verenigingen en secretariaten (€ 0,036 miljoen) is een hogere voorziening nodig voor de contributievorderingen op de overzeese gebieden.

Belastingen (4)

	2019	2018
Terug te vorderen Dividendbelasting	753	126
Stand per 31 december	**753**	**126**

De post Belastingen is met € 0,627 miljoen toegenomen. Hiervan is € 0,600 miljoen als gevolg van de dividenduitkering vanuit VNG Diensten. De overige € 0,027 miljoen betreft de toename van de nog terugvorderbare dividendbelasting vanuit de effectenportefeuille.

Vorderingen op de groepsmaatschappijen (5)

	2019	2018
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	138	71
VNG International B.V.	150	22
VNG Opleiding & Detachering B.V.	4	1
VNG Realisatie B.V.	1.575	1.532
VNG Risicobeheer B.V.	44	84
VNG KCHN Advies B.V.	75	190
VNG Diensten B.V.	157	
Stand per 31 december	**2.143**	**1.900**

Overige vorderingen en overlopende activa (6)

	2019	2018
Overige vorderingen	22	41
Overlopende activa	8.138	3.365
Stand per 31 december	**8.161**	**3.406**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

De overige vorderingen zijn met € 0,019 miljoen afgenomen doordat waarborgsommen zijn geactualiseerd.

De grootste stijging (€ 4,746 miljoen) in de overlopende activa wordt veroorzaakt doordat in 2019 reclassificatie op het 'onderhanden werk' heeft plaatsgevonden en het te vorderen bedrag op de projecten van € 6,446 miljoen in de overlopende activa is opgenomen. In 2018 bedroeg het te vorderen bedrag op de projecten € 7,855 miljoen en de overlopende activa € 11,220 miljoen. Daarnaast is een hoger bedrag (€ 0,530 miljoen) aan vooruitbetaalde bijdragen 2020 opgenomen. Tot slot een grote afname (€ 2,212 miljoen) die voor het grootste deel wordt veroorzaakt door het aflopen van de participatieovereenkomst voor Windows Server en een grote projectafwikkeling in 2018. Het saldo 2019 bestaat dan voornamelijk uit posten die begin 2020 zijn gefactureerd of als nog te ontvangen zijn opgenomen.

Liquide middelen (7)

	2019	2018
Bank	28.598	26.716
Kas	5	-
Stand per 31 december	**28.603**	**26.716**

Het saldo van de liquide middelen betreft het totaal van de zakelijke rekeningen-courant en spaar-/vermogensspaarrekeningen. Dit is inclusief een voorraad VVV-Bonnen met een waarde van € 5.300. De liquide middelen staan vrije beschikking van de Vereniging.

Eigen vermogen (8)

	2019	2018
Overige reserve	49.207	49.919
Bestemmingsreserve	5.946	8.661
Wettelijke reserve	2.725	-
Herwaarderingsreserve	7.192	3.420
Omrekenverschillen	(127)	(180)
Onverdeeld resultaat	(316)	154
	64.627	**61.975**

De overige reserve is vrij besteedbaar. De Bestemmingsreserve, de Wettelijke reserve, de Herwaarderingsreserve en de Omrekenverschillen zijn niet vrij besteedbaar.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overige Reserve	2019	2018
Stand per 1 januari	49.919	48.678
Af: Vorming bestemmingsreserve begane grond	(1.500)	
Bij resultaatsbestemming vorig boekjaar	154	1.241
Bij: Vrijval bestemmingsres WW rechten	433	
Bij: Bestemmingsreserve nieuwe willemshof	201	
Stand per 31 december	**49.207**	**49.919**

Bestemmingsreserve	2019	2018
Stand per 1 januari	8.661	9.694
Af: lasten herhuisvesting	(794)	(1.033)
Af: lasten afschrijving begane grond	(62)	
Af: Wettelijke reserve VNG Realisatie	(2.725)	
Af: Vrijval bestemmingsres WW rechten	(433)	
Af: Vrijval Bestemmingsreserve nieuwe willemshof	(201)	
Bij: Bestemming verbouwing begane grond	1.500	
Stand per 31 december	**5.946**	**8.661**

In 2007 is besloten de lasten veroorzaakt door de verbouwing van de Willemshof ten laste van het eigen vermogen te laten komen. Hiervoor is een Bestemmingsreserve gevormd. Per balansdatum is de reservering aangepast aan de resterende afschrijvingslasten van deze verbouwing.

Voor de verbouwing van de begane grond is in 2018 besloten dat de afschrijvingslasten voor een totaalbedrag van € 1,500 miljoen ten laste komen van het vermogen. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd.

In 2012 is € 0,433 miljoen uit het resultaat 2011 toegevoegd aan de Bestemmingsreserve voor de dekking van de WW- en BWWrechten van de medewerkers van het Expertisecentrum Kinderopvang. Deze toevoeging valt per balansdatum vrij. Er is geen noodzaak meer om een aparte dekking te voorzien voor de WW- en BWWrechten van deze medewerkers. Die worden nu meegenomen in de jaarlijkse dotatie aan de voorziening op de balans.

De wettelijke reserve van VNG Realisatie BV wordt per balansdatum apart gepresenteerd. Zie toelichting verder onder de wettelijke reserve.

Eind 2018 bestaat de Bestemmingsreserve (€ 5,946 miljoen) uit het saldo van de afschrijvingslasten verbouwing Willemshof (€ 4,394 miljoen), afschrijvingslasten begane grond (€ 1,438 miljoen) en het solidariteitsfonds (€ 0,114 miljoen) gevormd voor de vergoeding van de schade ontstaan uit de staking door gemeente ambtenaren.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Wettelijke Reserve	2019	2018
Stand per 1 januari	-	-
Bij: Reserve VNG Realisatie	2.725	-
Stand per 31 december	**2.725**	**-**

In 2015 en 2016 is € 2,725 miljoen zijnde de verkrijgingswaarde en het resultaat van VNG Realisatie B.V. toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Het besluit voor het toevoegen aan de bestemmingsreserve is genomen bij het vaststellen van de jaarrekening 2015 en 2016, omdat VNG Realisatie B.V. behoudens bijzondere omstandigheden geen dividend uit kan keren, welke komt uit de uitnamen gemeentefonds en/of de omzetting van de Stichting naar een Coöperatie. Deze reserve wordt per balansdatum apart gepresenteerd als wettelijke reserve.

Herwaarderingsreserve (gesplitst)	Obligaties	Aandelen	Totaal 2019	Totaal 2018
Balanswaarde per 1 januari	1.554	1.865	3.420	6.023
Realisatie herwaardering door verkoop	-	-	-	(350)
Ongerealiseerde waarde mutaties	1.850	1.922	3.773	(2.253)
Aanpassing herwaardering	1.850	1.922	3.773	(2.603)
Stand per 31 december	**3.405**	**3.787**	**7.192**	**3.420**

De herwaarderingsreserve is vanaf 2009 positief. Hierdoor lopen de ongerealiseerde koersresultaten via de balans. Doordat de gerealiseerde waarde mutaties op nihil uitkwamen en het saldo ongerealiseerde waarde mutaties uitkwam op € 3,773 miljoen komt de stand herwaarderingsreserve ultimo 2019 uit op € 7,192 miljoen

Omrekenverschillen	2019	2018
Stand per 1 januari	(180)	(106)
Mutatie	53	(74)
Stand per 31 december	**(127)**	**(180)**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Onverdeeld resultaat boekjaar	2019	2018
Stand per 1 januari	154	1.241
Af: mutatie bestemmingsreserve (uit onverdeeld voorgaand boekjaar)		-
Af: naar Overige reserves (uit onverdeeld resultaat voorgaand boekjaar)	(154)	(1.241)
Bij: mutatie bestemmingsreserve 2019 (afschrlasten huisvesting)	858	1.033
Af: resultaat boekjaar	(1.174)	(879)
Stand per 31 december	**(316)**	**154**

Het onverdeeld resultaat wordt in mindering gebracht op de overige reserve.

Voorzieningen (9)

De VNG heeft een tweetal voorzieningen voor verplichtingen die voortvloeien uit aanspraken op de WW- en Bovenwettelijke WW-regelingen en voor de uit te keren jubileumuitkeringen. Deze voorzieningen hebben in overwegende mate een langlopend karakter. Deze voorzieningen worden jaarlijks in overeenstemming gebracht met de maximale toekomstige verplichtingen.

Egalisatievoorziening	2019	2018
Stand per 1 januari	1.460	967
Bij: dotaties	257	1.207
Af: onttrekkingen	(341)	(714
Stand per 31 december	**1.376**	**1.460**

In 2019 is de egalisatievoorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen voor afvloeiingslasten gedaald met € 0,084 miljoen. De weergegeven dotatie wordt in hoge mate veroorzaakt door de opgebouwde rechten van (oud-)medewerkers die recht hebben op een WW-uitkering. De onttrekking bestaat uit de betaling van de uitkeringsrechten van de oud-medewerkers die reeds in de voorziening waren meegenomen.

Voorziening ambtsjubilea	2019	2018
Stand per 1 januari	411	-
Bij: dotaties	27	411
Stand per 31 december	**438**	**411**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Vanaf 2018 is er een voorziening gevormd voor de toekomstige ambtsjubilea. De voorziening betreft de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen gebaseerd op de gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Handelscrediteuren (10)

	2019	2018
Handelscrediteuren	10.872	7.322
Betalingen onderweg	46	
Reclassificatie	(4.047)	(4.658)
Stand per 31 december	**6.871**	**2.664**

De reclassificatie betreft de BTW-aangifte van december (€ 4,421 miljoen.) en het saldo nog te betalen facturen aan de VNG-bedrijven (€ 1,193 miljoen). Deze facturen worden in de administratie samen met de andere crediteuren in het zelfde subboek verwerkt en als intercompany gereclassificeerd en apart op de balans opgenomen.

Belastingen en premie sociale verzekeringen (11)

	2019	2018
Afdracht loonbelasting en sociale premies	577	517
Pensioenen	341	281
Omzetbelasting	4.185	5.254
Stand per 31 december	**5.103**	**6.053**

Intercompanycrediteuren (12)

	2019	2018
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	1.302	1.114
VNG International BV	28	543
VNG Opleiding & Detachering B.V.	201	25
VNG Realisatie B.V.	6.528	3.572
VNG KCHN Advies BV	151	494
Stand per 31 december	**8.210**	**5.748**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overlopende passiva (13)

	2019	2018
Vooruit gefactureerde contributie	12.401	11.229
Vooruit ontvangen subsidies	19.036	13.499
Fonds GGU & Gemeentefonds Saldi	14.189	21.210
Stand per 31 december	**45.626**	**45.938**

Onder de post vooruit ontvangen subsidies zijn de bedragen opgenomen van het Rijk voor de projecten die nog doorlopen of afgerekend worden in 2020 en later. In 2020 wordt € 0,142 miljoen vanuit de vooruitontvangen subsidies (€ 19,036 miljoen) verantwoord bij de subsidiegever.
Onder de post Fonds GGU en Gemeentefonds Saldi staan de nog uit te geven bedragen van de uitname uit het Gemeentefonds en het Fonds GGU. De ALV 2019 heeft ingestemd om in 2020 uit deze gelden € 12,7 miljoen te besteden aan de collectieve activiteiten zoals genoemd in het plan GGU 2020. De overige gelden blijven ter beschikking van de activiteiten binnen het Fonds GGU in de komende jaren.

Overige schulden (14)

	2019	2018
Vooruit gefactureerde bedragen	-	10
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	2.365	2.132
Overige schulden	3.518	2.306
Stand per 31 december	**5.883**	**4.448**

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De totale verplichting voor beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de Facilitaire Diensten (catering, onderhoud gebouwen, schoonmaak en receptiediensten) bedraagt € 4,724 miljoen (t/m 2022).

Per jaar is de verplichting :
2020 € 2,349 miljoen
2021 € 2,217 miljoen
2022 € 0,158 miljoen

Hoofdelijke aansprakelijkheid

De VNG maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting, waarvan naast de VNG ook VNG Diensten B.V., VNG International B.V., VNG Realisatie B.V., Congres- en Studiecentrum VNG B.V., VNG Risicobeheer B.V., VNG Kenniscentrum Handhaving & Naleving Advies B.V. en VNG Opleiding & Detachering B.V. deel uitmaken.

Binnen deze fiscale eenheid zijn de bedrijven, die onderdeel van de eenheid zijn, vrijgesteld van btw-heffing op de onderlinge leveringen en diensten. Elke afzonderlijke entiteit binnen

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

deze fiscale eenheid doet zelfstandig aangifte. Daarnaast zijn de entiteiten binnen de fiscale eenheid volledig aansprakelijk voor de afdracht van de omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2020 heeft het coronavirus (COVID-19) zich ontwikkeld tot een pandemie en ook Nederland wordt getroffen door deze uitbraak. Het coronavirus heeft een grote impact op de Nederlandse maatschappij; scholen, horeca en sportclubs zijn gesloten, bedrijven zijn overgegaan op thuiswerken, mensen worden verzocht om zoveel mogelijk binnen te blijven, bijeenkomsten zijn tenminste het eerste halfjaar niet toegestaan, etc. Deze ontwikkelingen hebben ook zijn weerslag op het VNG concern.

VNG

Voor het boekjaar 2020 is de verwachting dat de impact beperkt zal zijn omdat aan de inkomstenkant al grotendeels zekerheid bestaat vanwege inmiddels gerealiseerde omzet. Voor de toekomstige jaren kan de inkomstenkant mogelijk onder druk komen te staan, hoewel verder de toekomst in dit risico weer afneemt. De VNG heeft een zeer defensieve beleggingsportefeuille die beperkt onder druk komt te staan. De verwachting is dat naarmate de tijd vordert de verliezen weer genivelleerd zullen zijn.

Dochterbedrijven

De gevolgen voor 2020 zijn voor een aantal dochterbedrijven groter. Bijeenkomsten mogen in de eerste helft van 2020 niet georganiseerd worden, projecten worden in een trager tempo uitgerold. Dit alles heeft tot gevolg dat een aantal dochterbedrijven te maken krijgt met uitblijvende inkomsten, terwijl de vaste lasten doorlopen.

Door het groepsvermogen aan te wenden en gebruik te maken van de noodmaatregelen die vanuit het Rijk aangeboden worden, verwacht het VNG concern dat de continuïteit gewaarborgd blijft.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Bijdrage projecten (15)

Zowel de bijdragen als de uitgaven van de projecten zijn hoger dan begroot: dit is het gevolg van nieuwe extern gefinancierde projecten en de projecten welke uitgevoerd zijn vanuit de saldi van GF gelden, welke ultimo 2018 nog op de balans stonden. In de begroting wordt rekening gehouden met de subsidieaanvragen die op dat moment al goedgekeurd zijn. De nieuwe projecten hebben wel effect op het totale bedrijfsresultaat, omdat tegenover de hogere projectbaten, vaak een minder dan evenredige toename van de lasten (zowel uitbestedings- als personele lasten) staat. Uit deze personele lasten op de projecten wordt extra dekking gegenereerd middels de overhead (zoals huisvesting en overhead verwerkt in het uurtarief), welke een bijdrage levert aan het resultaat. In vergelijking met 2018 neemt de bijdrage projecten toe met € 13,472 miljoen. De vergelijkende cijfers 2018 voor de subsidies, zijn aangepast voor een bedrag van € 4,158 miljoen. Eerder zijn ze gepresenteerd onder opbrengst derden.

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Bijdrage projecten	84.488	70.658	71.016
Waarvan subsidies van het Rijk	30.648	17.792	27.414
Waarvan projecten uit het Fonds GGU en saldo Gemeentefonds uitname	53.840	52.866	43.602

De VNG heeft sinds de ALV van 14 juni 2017 een extra functie: gemeenten ondersteunen bij het organiseren en verbeteren van de uitvoering van hun werk, genoemd Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Dit gebeurt onder meer door meer zaken samen op te pakken: “Samen Organiseren”. Eén van de instrumenten om deze gezamenlijke aanpak vorm te geven is gebeurd door het instellen van een fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Dit fonds bedraagt in 2019 € 43,249 miljoen excl. BTW (€ 52,3 miljoen euro incl. BTW). Verder is de ALV 2018 akkoord gegaan met de toevoeging van € 9, 617 miljoen (uit de saldi GF gelden) aan de activiteiten uit het Fonds GGU 2019. Tot eind 2017 werden deze activiteiten gefinancierd door een rechtstreekse uitname uit het Gemeentefonds. Omdat dit vanaf 2018 niet meer mogelijk was, is besloten tot een technisch budgettair neutrale omzetting, waarbij de leden de Gemeente fonds uitkering ontvangen en de VNG hen factureert voor de genoemde activiteiten.
De begroting van het Fonds en de hoogte van de financiële bijdrage van de leden aan het Fonds, is in beginsel gebaseerd op inwoneraantal en wordt jaarlijks ter goedkeuring voorgelegd aan de ALV, waarna de leden verplicht zijn deze financiële bijdrage te voldoen ter dekking van de kosten van het Fonds. De financiële en inhoudelijke verantwoording over het Fonds aan de ALV wordt opgenomen in de jaarrekening en het jaarverslag van de vereniging. (zie daarvoor onderstaande tabel). De realisatie van de GGU activiteiten 2019 bedraagt € 52,379 miljoen.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Daarnaast is er € 1,462 miljoen uitgegeven aan uit doorlopende activiteiten uit eerdere jaren, waaronder het programma Handhaving en Naleving, Digitale Agenda, WOZ, en de voorbereidingskosten voor de aanbesteding van 14+ netnummer. Die bedragen die niet uitgegeven zijn in 2019, worden als overlopende passiva opgenomen op de balans. Deze worden in 2020 en verder uitgegeven, aan de daarvoor aangewezen activiteiten binnen het Fonds GGU.

Fonds GGU 2019	Begroting 2019	Begroting incl. (inzet saldi t/m 2018)	Realisatie
Gemeenten als 'één: gezamenlijke basisprocessen en dienstverlening			
Gemeentelijke Basisprocessen	795	795	588
Dienstverlening en Serviceformules	1.000	1.000	829
Inzet op Digitale Identiteit			
Digitale identiteit – beleid en praktijk	500	500	241
Gezamenlijke basis informatievoorziening			
Denkspoor Architectuur en Standaarden*	3.000	3.463	2.902
Doespoor Common Ground*	2.300	2.300	2.101
Gezamenlijke gemeentelijke infrastructuur (GGI)	2.298	2.298	2.218
Datagedreven samenleving en sturing			
Sturingsinformatie en datasciene	2.500	3.243	2.757
"Actieve openbaarheid; Open Data; Datagedreven gemeenten"	950	1.111	1.123
Trendwachting/smart society	250	250	256
Informatieveiligheid en Privacy			
IBD CERT/Advies	2.000	2.000	1.861
Bestuurlijk Handelingsperspectief			
Privacy	407	592	559
Ensia	865	1.115	1.046
Realisatie en Beheer			
Gemeentelijk Service Organisatie ICT producten en diensten	1.611	1.881	1.798
Gemeenschappelijke Digitale Infrastructuur (GDI)	1.655	2.002	1.723
GT 14+	530	863	474
Landelijke Coördinatie raamcontracten Sociaal domein	226	306	268
Samenwerkingsverband bronhouders Basisregistratie grootschalige topografie	177	177	175
Beheer Taxatiewijzer WOZ	1.001	1.001	1.053
Ketenbureau I-Sociaal Domein	9.035	9.335	9.006
Belangenbehartiging voorzieningen keten W&I en WMO/Jeugd	1.171	1.171	1.142
Experment BRP		1.500	0
Fysiek Domein: Omgevingswet			
Invoering omgevingswet	5.237	5.937	4.691
Doorontwikkeling Sociaal Domein: Werk & Inkomen, Zorg & veiligheid, Schuldhulp; WMO&Jeugd			
Vernieuwsprogramma Werk en Inkomen	1.350	1.350	1.281
Zorg en Veiligheid	1.893	2.774	2.147
PGB		700	502
Generiek dienstverlening en overhead			
Bedrijfskosten en overhead	3.225	3.225	2.679
Samen Organiseren	500	500	531
Impactanalyse	875	875	724
Generieke kennisdelen, relatiemanagement en ondersteuning	4.725	4.725	3.875
Communicatie	2.250	2.400	2.368
Nieuwe onderwerpen	540	1.598	1.460
	52.866	**60.987**	**52.379**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overige baten (16)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Opbrengst derden	2.283	2.071	3.021
Auteursvergoedingen	150	45	199
Vacatiegelden	24	20	30
Interne baten	3.519	2.863	4.267
Overige baten	840	880	870
Totaal overige baten	**6.816**	**5.879**	**8.387**

Opbrengst derden

De realisatie 2019 ligt in lijn met de begroting en is € 0,738 miljoen lager dan de realisatie 2018. Het verschil met 2018 is veroorzaakt door eenmalige projectopbrengsten. De vergelijkende cijfers 2018 zijn aangepast voor een bedrag van €4,158 miljoen. De subsidieopbrengsten en externe bijdragen op projecten worden vanaf 2019 gepresenteerd onder bijdrage projecten in plaats van overige bijdrage zoals in 2018.

Auteursvergoedingen

De realisatie van de auteursvergoedingen ligt ruim boven begroot. Dit heeft als oorzaak dat de royaltyvergoeding inzake de Gids Gemeentebesturen en de Modelverordeningen, inclusief de CAR-UWO in de begroting niet is opgenomen onder de auteursvergoedingen.

Baten groepsmaatschappijen

In de begroting was rekening gehouden met een daling van € 1,404 miljoen ten opzichte van 2018. De realisatie in 2019 is uiteindelijk € 0,656 miljoen hoger uitgekomen dan begroot met name veroorzaakt door extra diensten die door de bedrijven zijn afgenomen.

De overige baten bestaan voornamelijk uit de opbrengsten Reprorecht, € 0,711 miljoen.

Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten (17)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Salarissen	17.803	18.416	15.943
Sociale lasten	2.153	2.227	1.878
Pensioenlasten	2.881	2.980	2.417
Vergoedingen (ZW, uitlenen personeel)	(754)	-	(256)
Totaal salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	**22.083**	**23.624**	**19.982**

Het totaal van salarislasten, sociale lasten en pensioenlasten stijgt met € 2,101 miljoen ten opzichte van 2018. De stijging is veroorzaakt door een uitbreiding van de formatie bij de beleidsafdelingen met ca. 20 fte.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Mede door de in 2019 openstaande vacatures, de ZW-vergoedingen en de vergoedingen voor uitgeleend personeel zijn de kosten met € 1,541 miljoen lager begroot. De budgettaire ruimte in de salarislasten is met name ingezet voor tijdelijke inhuur en detacheringen.

Voor het eerst in drie jaar komt het uitstroompercentage uit onder de 10%. In 2019 was het uitstroompercentage 8,84% (2018: 14%, 2017: 22%). Het gemiddeld aantal fte in 2019 steeg ten opzichte van 2018. Ultimo 2019 waren er 269,20 fte in dienst (2018: 244,13 fte).

De vergoedingen voor zwangerschap, uitlenen van personeel en overige loonlastenvergoedingen kwamen in 2019 hoger uit dan in 2018. De gemiddelde salarislast per fte stijgt van € 82.900 in 2018 naar € 84.800 in 2019. Deze stijging van 2,3% is het gevolg van de nieuwe cao/de reguliere periodieke verhogingen, de verhoging van de sociale lasten en de aanpassing van de pensioenpremie.

Overige personeelslasten (18)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Uitzendkrachten/personeel derden	10.751	193	14.338
Arbolasten	26	55	39
Studielasten	668	489	531
Werving	91	75	31
Rechtspositionele lasten	389	326	350
Onttrekking/Dotatie voorzieningen	236	236	207
Overige lasten	473	301	1.794
Reis- en verblijflasten	273	178	254
Totaal overige personeelslasten	**12.908**	**1.852**	**17.545**

De overige personeelslasten overschrijden de begroting met € 11,083 miljoen. Per begrotingspost zijn de verschillen
als volgt te duiden:

- De lasten van uitzendkrachten/personeel derden komen € 10,558 miljoen hoger uit dan begroot. De extra lasten hebben voor € 9,644 miljoen betrekking op lasten van inhuur voor extern gefinancierde projecten. Hier staan ook baten tegenover. Het resterende deel heeft onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervanging. Ten opzichte van 2018 nemen de lasten af met € 3,587 miljoen.
- De arbolasten vallen lager uit dan begroot. Deze lasten bestaan uit een bedrijfszorgpakket, begeleiding vanuit een bedrijfsarts en arbogerelateerde aanpassingen aan de werkplekken. Het ziekteverzuim is in 2019 uitgekomen op 2,59%. Dit is iets lager dan vorig jaar (3,0%) en lager dan het streefpercentage van 3,5% waardoor de arbolasten ook lager uitkomen dan begroot.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2019		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige personeelslasten	**9.644**	**3.264**	**12.908**

Kantoor- en huisvestingslasten (19)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Huisvestingslasten	775	749	716
Onderhoud en inventaris	388	525	336
Automatiseringslasten	5.840	2.176	3.481
Telecommunicatie	(415)	65	44
Drukwerklasten	25	42	24
Bibliotheeklasten	763	147	781
Restauratieve lasten	450	396	387
Totaal kantoor- en huisvestingslasten	**7.826**	**4.100**	**5.771**

De kantoor- en huisvestingslasten worden ten opzichte van de begroting met € 3,726 miljoen overschreden. Dit wordt met name veroorzaakt door de hogere automatiseringslasten. Deze zijn € 3,664 miljoen hoger dan begroot, hoofdzakelijk veroorzaakt door de project gefinancierde activiteiten. De hogere bibliotheeklasten worden veroorzaakt door de kosten voor Reprorecht. Deze kosten bedragen € 0,625 miljoen en zijn begroot onder de overige kosten.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2019		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Kantoor- en huisvestingskosten	**2.538**	**5.288**	**7.826**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Activiteitslasten (20)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Voorlichting	1.006	752	1.008
Bijeenkomsten	4.035	140	2.791
Onderzoek	1.106	4.033	2.330
Advies derden	64.493	70.658	51.070
Bijdragen en lidmaatschappen	456	578	523
Doorbelasting	0	(3.566)	-
Totaal activiteitslasten	**71.096**	**72.594**	**57.722**

Specificatie:
De activiteitslasten blijven € 1,551 miljoen achter vergeleken met de begroting.
De voornaamste verschillen per afzonderlijke begrotingspost zijn:

- Voorlichting: Het budget voor voorlichting wordt met € 0,254 miljoen overschreden, de helft van het bedrag heeft betrekking op extern gefinancierde projecten en de andere helft op extra kosten voor het jaarverslag in 2019.
- Bijeenkomsten: De overschrijding van € 3,895 miljoen heeft betrekking op extern gefinancierde projecten die bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.
- Onderzoek:. Dit budget wordt in de loop van het jaar projectmatig toegewezen, de lasten van deze activiteiten worden verantwoord onder afzonderlijke begrotingsposten zoals andere lasten, overige personeelslasten en ICT-lasten. Daardoor blijft de realisatie op de post onderzoekskosten achter bij begroot.
- Advies derden: Er is veel minder uitgegeven dan begroot. Het gaat hier voornamelijk om de activiteiten uitgevoerd voor het Fonds GGU.
- Doorbelasting: De inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten wordt doorbelast aan deze projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 3,566 miljoen aan baten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke doorbelasting kwam uit op € 5,087 miljoen, € 1,521 miljoen hoger dan begroot. Dit levert een positief dekkingsresultaat op.

Specificatie:

Omschrijving	**Realisatie 2019**		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Voorlichting	322	684	1.006
Bijeenkomsten	3.466	569	4.035
Onderzoek	325	781	1.106
Advies derden	62.644	1.850	64.441
Bijdragen en lidmaatschappen	-	456	456
Doorbelasting	5.087	(5.087)	-
Activiteitskosten	**71.844**	**(747)**	**71.096**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overige lasten (21)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Overige lasten	**1.894**	**1.699**	**2.240**

Specificatie:

Omschrijving	**Realisatie 2019**		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige lasten	**607**	**1.169**	**1.776**

Financiële baten en lasten (22)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Opbrengst van effecten	1.196	-	1.485
Rentebaten	3	-	13
(Rente)lasten	(158)	-	(223)
Totaal financiële baten en lasten	**1.041**	**-**	**1.275**

De opbrengst van effecten is conform de gemaakte contributieafspraken niet opgenomen in de begroting. De gerealiseerde opbrengst is daardoor in het resultaat van de Vereniging een plus ten opzichte van de begroting.

Resultaat deelnemingen (23)

	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	411	100	224
VNG International B.V.	253	128	198
VNG Risicobeheer B.V.	345	442	760
VNG Realisatie B.V.	32	150	36
VNG KCHN Advies B.V.	243	140	592
VNG Diensten B.V. (enkelvoudig)	(56)	(42)	(47)
Vennootschapsbelasting	(318)	(220)	(431)
Totaal resultaat deelnemingen	**912**	**698**	**1.332**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

VNG Diensten B.V. (VNG Diensten)

Het resultaat van VNG Diensten, exclusief resultaat deelnemingen, bestaat voornamelijk uit de management fee van de bedrijven en de rentebaten over het liquide vermogen. Het resultaat VNG Diensten komt 18,3% meer negatief uit. Dit kan voornamelijk gezocht worden bij post financiële baten en lasten. Waar in 2019 het aanhouden van liquide middelen nog leidde tot rente opbrengsten, leidde dit in 2020, vanwege negatieve rente tot kosten (€ -4.220). Ten opzichte van begroot kwam het resultaat € 0,014 miljoen lager uit. In grote lijnen is de verklaring hiervan gelijk aan de analyse van het verschil tussen realisatie 2018-2017, alleen bij de begroting werd uitgegaan van een hoger saldo liquide middelen. VNG Diensten staat aan het hoofd van de fiscale eenheid Vennootschapsbelasting. De totale belasting last van € 0,318 miljoen wordt door VNG Diensten afgedragen, VNG Diensten heeft hierbij een vordering op haar deelnemingen gelijk aan de aldaar berekende belastinglast.

Congres- en Studiecentrum VNG B.V.

Het resultaat van Congres- en Studiecentrum B.V. voor belastingen is meer dan verdubbeld in vergelijking met 2018, € 0,411miljoen ten opzichte van € 0,224 miljoen een jaar eerder. In vergelijking met de begroting 2019 is een positieve afwijking zichtbaar van € 0,311 miljoen voor belastingen. Deze positieve afwijking is grotendeels verklaarbaar door een, wederom hogere dan begrote, brutomarge bij Congressen. Trainees heeft nagenoeg conform target gepresteerd (97,8%). De Academie bleef echter ruim 12% achter, met name door het vertrek van een adviseur. De totale gerealiseerde brutomarge voor 2019 bedraagt € 4,589 miljoen en is daarmee ruim 2% hoger dan begroot en zelfs 19% hoger dan voorgaand boekjaar.
De bedrijfskosten laten eveneens een beter beeld zien dan begroot, namelijk € 4,126 miljoen versus € 4,371 miljoen. Deze positieve afwijking is grotendeels verklaarbaar door lagere personeels- en overige bedrijfskosten.

VNG Risicobeheer B.V.

In 2019 kwam het resultaat van VNG Risicobeheer voor belasting uit op € 0,345 miljoen, dit is € 0,097 miljoen of wel 22% lager dan begroot. De opbouw hiervan is als volgt;
De baten kwamen € 0,152 miljoen (11%) boven begroot uit door hogere bijdragen uit verzekeringsproducten. De lasten kwamen € 0,241 miljoen (25%) hoger uit dan begroot. Er is in 2019 een medewerker uit dienst gegaan waarvoor een voorziening gevormd is van € 0,333 miljoen. De overige bedrijfslasten waren lager dan begroot. VNG Risicobeheer presteerde ten opzichte van het voorgaande jaar € 0,415 miljoen ofwel 54% minder goed. Ook hier heeft dit voornamelijk te maken met de hogere personeelskosten door de in 2019 gevormde voorziening.

VNG International B.V. (VNG-I)

Het nettoresultaat van VNG-I na belasting kwam ten opzichte van het vorige boekjaar € 0,044 miljoen of wel 30,3% hoger uit. In het resultaat is het resultaat van het afstoten van de dochters in Tsjechië en Zuid Afrika begrepen (- € 0,090 miljoen). Het resultaat voor belastingen is als volgt te verklaren. De marge (baten minus directe lasten) verbeterde met 6,4% of wel met € 0,407 miljoen. De indirecte of apparaatskosten namen met € 0,301 miljoen (4,9%) toe. Hierdoor nam het bedrijfsresultaat ten opzichte van 2018 met € 0,106 miljoen toe. Vervolgens kwam ten opzichte van 2018 het saldo financiële baten € 0,040 miljoen hoger uit. Na winstbelasting geeft dit ten opzichte van 2018 30,3% hoger resultaat. De ten opzichte van 2018 hogere indirecte kosten komen voort uit hogere personeelskosten (stijging 5,9%) en hogere overige bedrijfskosten waaronder begrepen de kosten voor automatisering (stijging 1,2%). Bij dit alles kan worden gesteld dat de meeste projecten die VNG-I. uitvoert opdrachten zijn van de Europese Commissie en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De VNG is voor een (zeer) klein deel opdrachtgever (de beleidsopdracht). Niet al deze projectbaten zijn marge gevend. Ten opzichte van de begroting 2019 realiseert VNG-I een resultaat dat € 0,125 miljoen (95,9%) boven begroot uitkomt. Ten opzichte van begroot komt de marge met € 1,103 miljoen hoger uit. De indirecte kosten komen ten opzichte van begroot € 0,912 miljoen hoger uit. Na aftrek van giften blijft er een resultaat dat 21,7% hoger is dan begroot.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

VNG Realisatie B.V.

VNG Realisatie heeft geen permanent winststreven. In de begroting 2019 is een positief resultaat opgenomen teneinde eventuele toekomstige schommelingen in het weerstandsvermogen te kunnen opvangen. Deze schommelingen kunnen alleen ontstaan door projectverliezen dan wel een substantieel beroep op de BWW voorziening. Beide zaken hebben zich in 2019 niet voorgedaan. In AVA november 2019 is derhalve het besluit genomen de potentiële marge op overige (niet GGU) projecten niet te nemen.
In de begroting was een positief resultaat van € 0,150 miljoen voor belasting opgenomen, in de jaarrekening werd dit uiteindelijke € 0,032 miljone (€ 0,022 miljoen na belastingen). De omzet was hoger dan in 2018 € 43 miljoen in plaats van € 34 miljoen en ook hoger dan begroot (€ 41 miljoen).

VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving Advies B.V. (VNG KCHN B.V.)

VNG KCHN ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van toezicht en handhaving in het sociaal domein. Dit gebeurde door personele inzet voor de uitvoering van subsidieprojecten binnen het VNG programma Handhaving en Naleving, een handhavingsabonnement, opleidingen en trainingen, en maatwerk in de vorm van individuele dienstverlening. De kosten over 2019 zijn achtergebleven bij begroot. Dit betreft met name de personeelskosten. In lijn met het achterblijven van de kosten zijn ook de opbrengsten lager uitgekomen dan begroot. Er werden minder kosten doorbelast ten laste van de verschillende subsidies. Het resultaat over 2019 komt met € 0,243 miljoen een stuk hoger uit dan begroot. Het verschil bedraagt € 0,103 miljoen. Ten opzichte van 2018 daalt het resultaat met € 0, 348 miljoen.

WNT-verantwoording 2019 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op VNG van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor de VNG is € 194.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van het Bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. De leden van het Bestuur van de VNG ontvangen geen bezoldiging.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Bezoldiging topfunctionarissen 2019

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	Jantine Kriens	Pieter Jeroense
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	170.951	147.482
Beloningen betaalbaar op termijn	20.476	19.947
Subtotaal	191.427	167.429
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	191.427	167.429
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018		
bedragen x € 1	Jantine Kriens	Pieter Jeroense
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	156.594	138.394
Beloningen betaalbaar op termijn	19.531	18.596
Subtotaal	176.125	156.990
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	176.125	156.990
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overzicht 2019 voor de WNT van de Toezichthoudende functionarissen VNG
(met bezoldiging kleiner dan € 1.700)

Naam	Functie	Periode
Dhr. J. van Zanen	Voorzitter van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. H. Bruls	Vicevoorzitter van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. A. de Baat	Penningmeester	01/01 t/m 31/12
Dhr. E. van Oosterhout	Secretaris	01/01 t/m 31/12
Mw. I. Adema	Lid van het Bestuur	05/06 t/m 31/12
Dhr. R. Cazemier	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. F. Crone	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 05/06
Dhr. V. Everhardt	Lid van het Bestuur	08/11 t/m 31/12
Dhr. P. Heijkoop	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. A. Hofland	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. L. Hooijdonk	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. U. Kock	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 11/09
Dhr. J. Kompier	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. S. de Langen	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. R. Lievense	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. H. Lenferink	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. S. Mutluer	Lid van het Bestuur	08/11 t/m 31/12
Mw. W. Paulusma	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. A. Penn-te Strake	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. G. Ram	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 01/08
Dhr. B. Revis	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. C. Rutten	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. E. van Selm	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. G. Soest	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. A. Usmany-Dallinga	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. F. Weerwind	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. T. Weterings	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Geconsolideerde jaarrekening 2019

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Geconsolideerde balans per 31 december 2019

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

ACTIVA

		2019		2018
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
Software		376		
Materiële vaste activa (24)				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	10.601		9.729	
Activa in uitvoering	220		401	
Machines en installaties	709		741	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	830		505	
		12.360		11.376
Financiële vaste activa				
Overige effecten	62.368		58.557	
		62.368		58.557
Totaal vaste activa		**75.104**		**69.933**
Vlottende activa				
Vorderingen				
Handelsdebiteuren	7.021		5.634	
Overige vorderingen	10.806		3.388	
Overlopende activa	7.361		5.780	
		25.188		14.802
Liquide middelen (25)	**53.003**		**56.114**	
		53.003		56.114
Totaal vlottende activa		**78.191**		**70.916**
Totaal activa		**153.295**		**140.849**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

PASSIVA

		2019		2018
Eigen vermogen				
Groepsvermogen	64.627		61.975	
		64.627		**61.975**
Voorzieningen (26)				
Voorzieningen	2.764		2.067	
		2.764		**2.067**
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	11.562		5.541	
Belastingen en premie sociale verzekeringen	5.572		7.183	
Overlopende passiva (27)	56.556		57.271	
Overige schulden (28)	12.213		6.812	
		85.904		**76.807**
Totaal passiva		**153.295**		**140.849**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2019

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Baten		
Contributies	22.787	21.921
Bijdrage projecten	84.289	70.661
Vergoeding geleverde diensten (29)	35.009	32.733
Overige baten (30)	5.879	7.260
Som der baten	**147.964**	**132.575**
Lasten		
Salarissen (31)	31.208	28.541
Sociale lasten (31)	4.208	3.711
Pensioenbijdragen (31)	5.109	4.335
Overige personeelslasten (31)	12.068	14.022
Afschrijvingen	1.430	1.568
Activiteitslasten	87.683	71.619
Overige lasten (32)	8.091	10.489
Som der lasten	**149.797**	**134.284**
Bedrijfsresultaat	(1.833)	(1.710)

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Financiële baten en lasten		
Opbrengst van effecten	1.196	1.485
Rentebaten	34	8
(Rente)lasten	(162)	(232)
Resultaat uit verkoop deelnemingen	(90)	-
Som der financiële baten en lasten	**977**	**1.262**
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor Vpb	**(856)**	**(448)**
Vennootschapsbelasting	(318)	(431)
Resultaat	**(1.174)**	**(879)**
Dekking uit het vermogen	858	1.033
Onverdeeld resultaat	**(316)**	**154**

Resultaatsbestemming

Het resultaat 2019 is gelijk aan € 1,174 miljoen negatief. De onttrekking uit de bestemmingsreserve, gelijk aan € 0,858 miljoen, is toegevoegd aan het onverdeeld resultaat, waardoor deze uitkomt op € 0,316 miljoen negatief. Het onverdeeld resultaat, € 0,316 miljoen negatief, wordt in mindering gebracht op de overige reserves.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

		2019		2018
Bedrijfsresultaat	(1.833)		(1.710)	
Afschrijvingen en waardeverminderingen	1.430		1.568	
Cashflow		(403)		(142)
Mutaties in werkkapitaal Toename saldo projecten	0		4.582	
Afname vorderingen	(10.388)		(1.611)	
Toename voorzieningen	697		878	
Toename kortlopende schulden	9.097		(2.958)	
		(594)		**891**
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		(997)		749
Ontvangen interest	34		8	
Ontvangen dividend	1.196		1.081	
Betaalde interest	(162)		(232)	
Resultaat effectentransacties	0		405	
Mutatie vermogen door stelselwijziging	0		1	
Mutatie omrekenverschillen	53		(74)	
Betaalde/ontvangen vennootschapsbelasting	(318)		(431)	
Kasstroom uit operationele activiteiten		**803**		**759**
(Des)investeringen in immateriële vaste activa	(376)		0	
(Des)investeringen in materiële vaste activa	(2.413)		(941)	
Investeringen in financiële vaste activa	(128)		(1.883)	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		**(2.917)**		**(2.824)**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		**0**		**0**
Netto kasstroom		**(3.111)**		**(1.316)**
Mutatie liquide middelen (01-01 t/m 31-12)		**(3.111)**		**(1.316)**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Toelichting op de geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (24)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfs-gebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs-middelen	Totaal 2019
Beginstand					
Aanschafwaarde	22.928	401	5.470	5.305	34.104
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(13.199)	-	(4.729)	(4.799)	(22.726)
Boekwaarde 1 januari 2019	**9.729**	**401**	**741**	**506**	**11.377**
Mutaties					
Investeringen	1.628	220	460	505	2.813
Desinvesteringen aanschafwaarde	(310)	-	-	(259)	(569)
Desinvesteringen afschrijvingen	310	-	-	258	569
Herrubriceringen aanschafwaarde	-	(401)	-	(289)	(690)
Herrubriceringen afschrijvingen	-	-	(133)	423	289
Afschrijvingen	(757)	-	(358)	(316)	(1.430)
Totaal mutaties	**(871)**	**(181)**	**(31)**	**323**	**982**
Eindstand					
Aanschafwaarde	24.866	220	5.929	5.740	36.756
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(14.266)	-	(5.220)	(4.911)	(24.397)
Boekwaarde 31 december	**10.601**	**220**	**709**	**829**	**12.359**
Afschrijvingspercentages	2-20%		5-16,7%	10-33%	

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Liquide middelen (25)

	2019	2018
Kas	10	8
Bank	52.993	56.106
Stand per 31 december	**53.003**	**56.114**

Het saldo van de liquide middelen betreft het totaal van de kas, zakelijke rekeningen-courant en spaar-/vermogensspaarrekeningen. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Vereniging.

Voorzieningen (26)

Voorziening	2019	2018
Stand per 1 januari	2.068	1.189
Bij: dotaties	1.167	1.695
Af: onttrekkingen	(445)	(727)
Af: vrijval	(26)	(89)
Stand per 31 december	**2.764**	**2.068**

In 2019 is de voorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen gestegen met € 0,696 miljoen. Het saldo bestaat uit een dotatie van voorzieningen projecten, nieuwe WW- en Bovenwettelijke WW-gerechtigden (€ 2,241 miljoen), mede als gevolg van de afspraken gemaakt met individuele medewerkers, en de betaling van bestaande gerechtigden en de vrijval als gevolg van oud-medewerkers, waarvan de rechten vrijvallen als gevolg van ander werk en/of het opnieuw berekenen van de looptijd van de BWW. Daarnaast is t.b.v. de toekomstig uit te keren ambtsjubilea een voorziening gevormd. In 2019 bedraagt deze voorziening € 0,523 miljoen).

Overlopende passiva (27)

	2019	2018
Vooruit gefactureerde bedragen	10.930	11.316
Vooruit gefactureerde contributie	12.401	11.229
Vooruit ontvangen subsidies	19.036	13.516
Fonds GGU & Gemeentefonds saldi	14.189	21.210
Stand per 31 december	**56.556**	**57.271**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overige schulden (28)

	2019	2018
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	4.431	3.756
Overige schulden	7.782	3.056
Stand per 31 december	**12.213**	**6.812**

Overige informatie

Bankgaranties

VNG International heeft bij ABN AMRO een obligokrediet van € 2,6 miljoen. Binnen dit krediet kan VNG International bij ABN AMRO Bank N.V. bankgaranties afsluiten. Als zekerheid zijn voor een gelijk bedrag debiteuren verpand. Voorts heeft VNG International één bankgarantie via ABN AMRO N.V. afgegeven ter waarde van € 3,259 miljoen.

- Libya, EU Local Governance and Stabilization (€ 0,890 miljoen) met als begunstigde The European Commission, DG
- Libya, EU Pilot Projects (€ 0,273 miljoen) met als begunstigde Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations
- Libya, Improved Service delivery and Accountability (€ 1,021 miljoen met als begunstigde European Commission
- Tunisia, support to the process of decentr & deconcentration (€ 1,074 miljoen met als begunstigde Delegation de L'Union Europe

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De totale verplichting voor het beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem, het platform voor aanbestedingen en de Facilitaire Diensten (Catering, Onderhoud gebouwen, Schoonmaak en receptiediensten) bedraagt € 4,964 miljoen (t/m 2022).

Per jaar is de verplichting :
2020 € 2,429 miljoen
2021 € 2,297 miljoen
2022 € 0,238 miljoen

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Algemeen

Het resultaat is uitgekomen op € 1,174 miljoen negatief. Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve, € 0,858 miljoen voor de lasten van de herhuisvesting, is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 0,316 miljoen negatief. Het resultaat is ten opzichte van 2018 met € 0,470 miljoen gedaald. Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 1,833 miljoen negatief. Dit is ten opzichte van 2018 een minieme verslechtering van € 0,123 miljoen. Deze verslechtering wordt voornamelijk veroorzaakt door een optelsom van lagere opbrengsten in de dienstverlening aan externenen hogere eenmalige personeelskosten,

De baten uit effecten dalen ten opzichte van 2018 met € 0,289 miljoen voornamelijk door de minder goede marktomstandigheden.

Vergoeding geleverde diensten (29)

	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Vergoeding geleverde diensten	35.009	32.733
Totaal vergoeding geleverde diensten	**35.009**	**32.733**

De vergoeding geleverde diensten stijgt ten opzichte van 2018 met € 2,3 miljoen komt voornamelijk door de stijging van opbrengsten als gevolg van de georganiseerde congressen.

Overige baten (30)

	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Opbrengst derden	3.083	3.178
Auteursvergoedingen	150	199
Overige baten	2.646	3.183
Totaal overige baten	**5.879**	**7.260**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

De overige baten zijn in 2019 € 1.381 miljoen lager dan vorig jaar. Dit komt voornamelijk door lagere externe bijdrage voor eenmalige activiteiten . De vergelijkende cijfers 2018 zijn aangepast voor een bedrag van € 4,158 miljoen. De subsidieopbrengsten en externe bijdragen op projecten worden vanaf 2019 gepresenteerd onder bijdrage projecten in plaats van overige bijdrage zoals in 2018.

Personeelslasten (31)

	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Salarissen	31.208	28.541
Sociale lasten	4.209	3.711
Pensioenbijdragen	5.109	4.335
Overige personeelslasten	12.068	14.022
Totaal personeelslasten	**52.594**	**50.609**

De totale bezetting van de VNG is per ultimo 2019 als volgt onderverdeeld naar de verschillende onderdelen (in fte's):

	Realisatie 2019	Realisatie 2018
VNG, de Vereniging	269	244,1
Congres- en Studiecentrum VNG B.V. (incl. COD)	29,9	29,9
VNG International B.V. (incl. buitenlandse dochterbedrijven)	77,1	80,3
VNG Risicobeheer B.V.	3,9	3,5
VNG Realisatie B.V.	67,05	59,0
VNG KCHN Advies B.V.	35,31	37,0
	482,26	**453,8**

Ten opzichte van het voorgaande jaar stijgen de personeelslasten met € 1,985 miljoen. De stijging is een optelsom van hogere salarislasten als gevolg van meer fte's in dienst, de gewijzigde ARAR en hogere pensioenlasten en daar tegenover lagere overige personeelslasten door minder inhuur dan in 2018.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overige lasten (32)

	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Huisvestingskosten	862	813
Onderhoudskosten en inventaris	388	337
Automatisering	3.399	3.763
Telecommunicatie	(408)	54
Drukwerkkosten	34	36
Bibliotheekkosten	766	784
Restauratieve kosten	450	388
Overige bedrijfskosten	2.600	4.314
	8.091	**10.489**

De daling in de overige lasten wordt veroorzaakt door de bijdrage die hier geboekt staat vanuit het GT Telefonie project en de daling van de overige bedrijfskosten.

De honoraria voor de externe accountant met betrekking tot het boekjaar 2019 opgenomen in de controle- en advieskosten, opgenomen onder overige bedrijfsposten, zijn als volgt samengesteld:

	Realisatie 2019
Onderzoek van de jaarrekening	155
Andere controle opdrachten	152
Fiscaal advies en niet controle opdrachten	114
Totaal	**421**

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overzicht mutatie eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)

Vermelding van de mutatie in het eigen vermogen is volgens de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) een verplicht onderdeel van de jaarrekening.

	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen toekomend aan de rechtspersoon	(1.174)	(879)
Mutatie herwaarderingsreserve	3.773	(2.603)
Wijziging waardering deelnemingen	53	(74)
Mutatie eigen vermogen	**2.652**	**(3.556)**

Den Haag, 23 april 2020.

Namens het bestuur,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten:

Jan van Zanen,
Voorzitter

Anne de Baat
Penningmeester

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overige gegevens

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Overige zaken betreffende de jaarrekening

Vaststelling jaarrekening

Conform artikel 8 lid 5 legt het bestuur de jaarrekening ter vaststelling voor aan de algemene ledenvergadering.

Vallei Accountants B.V.
voor identificatiedoeleinden
Behorend bij de controleverklaring d.d. 23 april 2020

Vallei Accountants B.V.
E info@vaacc.nl
W www.vaacc.nl
IBAN NL42 RABO 0134 7858 43
BIC RABONL2U
BTW 8185.48.137.B.01
KVK 3212 6939

Maarsbergseweg 48
3931 JJ Woudenberg
T +31 (0)33 286 66 19

Postbus 191
3930 ED Woudenberg

Parmentierstraat 8
3772 MS Barneveld
T +31 (0)342 41 28 09

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de leden van Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Vereniging van Nederlandse Gemeenten te 's Gravenhage gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Nederlandse Gemeenten per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en met de bepalingen bij en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:
- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019;
- het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2019; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2019 en het Protocol beheer Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering VNG vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging van Nederlandse Gemeenten, zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van gevolgen COVID-19 virus

De vereniging heeft na balansdatum ook te maken met de gevolgen van het COVID-19 virus. Wij vestigen hierbij daarom de aandacht op de 'Informatieverschaffing op de continuïteit', zoals opgenomen onder de Gebeurtenissen na balansdatum. Hierin is toegelicht welke impact wordt ingeschat en welke maatregelen door de vereniging genomen zijn. Wij zijn het met u eens dat de jaarrekening in deze situatie op grond van de regels in het verslaggevingsstelsel opgemaakt kan worden op grond van de continuïteitsveronderstelling. Dat neemt niet weg dat er onzekerheden blijven bestaan.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het VNG jaarverslag en de overige gegevens.

Vallei Accountants B.V. is statutair gevestigd te Woudenberg. Op al onze diensten en offertes zijn de algemene voorwaarden NBA 2017 (variant 2) van toepassing, zoals gedeponeerd bij de griffie van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam en te raadplegen op onze website: www.vaacc.nl. Op verzoek wordt u een exemplaar toegezonden.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen de andere informatie, waaronder het jaarverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, waaronder Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en met de bepalingen bij en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2019, het Protocol beheer Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering VNG, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing dat relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren aan het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Woudenberg, 23 april 2020
Vallei Accountants B.V.

Drs. L.S. Goeman RA w.g.

3. Contributievoorstel VNG voor 2021

Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Voorstel

In te stemmen met een contributieverhoging met 3,9% conform de uitgangspunten voor de meerjarige ontwikkeling van de contributie waarmee de ALV in 2018 heeft ingestemd.

Toelichting

Tijdens de ALV 2018 hebben de leden ingestemd met de uitgangspunten voor de meerjarige ontwikkeling van de contributie. Daarbij is afgesproken om de VNG-begroting meerjarig weer in evenwicht te brengen door over een reeks van jaren een mix van (extra) contributieverhoging en het inzetten van het vermogen van de VNG.

Vanuit dit perspectief legt het bestuur u het voorstel voor om de contributie voor 2021 vast te stellen conform de uitgangspunten voor de meerjarige ontwikkeling van de contributie. Deze randvoorwaarden houden in dat de contributie stijgt op basis van twee componenten, zijnde:

- Compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling op basis van CPB-indexcijfers. Deze komt voor 2021 uit op 2,9%. Het percentage is een combinatie van de loonvoetsector van de overheid (3,3%) en het HICP index (1,9%), afgezet tegen de kosten van de basisorganisatie van de VNG. Op basis van voorgaande indices zijn de verwachte kosten voor de VNG berekend. Ten opzichte van de begroting 2020 wordt een stijging verwacht van 2,9%.
- 1,0% voor de groei naar volledige dekking van de kosten van de kernorganisatie vanuit de contributie.

Op basis van deze indexatie, samen met de 1% ingroei conform de contributiesystematiek, stellen wij voor om voor 2021 de contributie met 3,9% te verhogen.

Dit betekent voor de te betalen contributie het volgende bedrag per inwoner:

	2021	2020
Inwonersaantal van 0 - 5.000 inwoners	€ 1,707	€ 1,643
Inwonersaantal van 5.000 - 25.000 inwoners	€ 1,568	€ 1,509
Inwonersaantal van 25.000 - 200.000 inwoners	€ 1,350	€ 1,299
Inwonersaantal vanaf 200.000 inwoners	€ 0,671	€ 0,646

Zoals afgesproken in de ALV van 2018 teert de VNG in op haar reserves vanwege het ingroeimodel van de contributie, waarbij de inkomsten lager zijn dan de kosten. Het ingroeimodel is niet toereikend en daarom is de VNG genoodzaakt om zichzelf een extra taakstelling op te leggen. Om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting zal de VNG, naast de 1% ingroei van de contributie, werken met een taakstelling van € 300.000 per jaar zolang de ingroei van de contributie niet voltooid is. Deze taakstelling wordt jaarlijks verwerkt in de begroting.

4a. GGU voorstellen: Kadernota, jaarlijkse bijdrage 2021 en verruiming GGU met activiteiten handhaving & naleving

Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Voorstellen

Het Bestuur legt de volgende voorstellen (bedragen exclusief btw) aan u voor:

1) De kadernota GGU 2021 vast te stellen met het verzoek aan het Bestuur om tijdens de BALV een uitgewerkt GGU jaarplan te presenteren met daarin een herijkt GGU-portfolio inclusief de gevolgen van de Corona crisis.

2) Om voor 2021 een bedrag van 44,4 miljoen (exclusief btw) beschikbaar te stellen via het Fonds GGU. Aanvullend op het Fonds GGU zijn er derde geldstromen mogelijk, zoals bijdragen vanuit het Rijk en reserveringen uit eerdere jaren. Voor komend jaar verwachten we te kunnen beschikken over 10,7 miljoen euro uit derde geldstromen. Op basis hiervan stellen wij voor om een totale begroting vast te stellen om het vast te stellen op hetzelfde niveau als 2020, dat bedraagt 55,1 miljoen euro (exclusief btw).

3) De activiteiten in het kader van handhaving en naleving van VNG Naleving toe te voegen aan het Fonds en de kadernota GGU, onder de voorwaarde dat dit budgetneutraal kan worden doorgevoerd door een storting van het Rijk in het Gemeentefonds startend in 2022, en hiermee de scope van het GGU te verruimen.

Toelichting

Samenvatting

Wij zien ons als gemeenten gesteld voor grote maatschappelijke en organisatorische opgaven. Een aantal daarvan zal beter te realiseren zijn als we gezamenlijk optrekken. Daarom zijn we in 2018 gestart met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU), waarvoor er jaarlijks een fonds beschikbaar wordt gesteld voor de financiering van collectieve activiteiten om de uitvoering in alle gemeenten te versterken. Deze activiteiten zullen geïmplementeerd worden door de gemeenten zelf, in samenwerking met onze partners, zoals de Rijksoverheid.

De activiteiten in het kader van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) financieren we in hoofdzaak uit het Fonds GGU. Alle gemeenten dragen daar naar rato van het aantal inwoners aan bij, wat neerkomt op circa drie euro (inclusief btw) per inwoner. Op basis van indexatie en een toename van het inwonertal van gemeenten groeit het Fonds GGU ten opzichte van vorig jaar met 1,2 miljoen euro naar een totaal van 44,4 miljoen (exclusief btw). Aanvullend op het Fonds GGU zijn er derde geldstromen mogelijk, zoals bijdragen vanuit het Rijk en reserveringen uit eerdere jaren. Voor komend jaar verwachten we te kunnen beschikken over 10,7 miljoen euro uit derde geldstromen. Op basis hiervan stellen wij voor om een totale begroting vast te stellen ter waarde van 55,1 miljoen euro (exclusief btw).

Nadere toelichting

Wij zien ons als gemeenten gesteld voor grote maatschappelijke en organisatorische opgaven. Een aantal daarvan zal beter te realiseren zijn als we gezamenlijk optrekken. Daarom zijn we in 2018 gestart met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU), waarvoor er jaarlijks een fonds beschikbaar wordt gesteld voor de financiering van collectieve activiteiten om de uitvoering in alle gemeenten te versterken. Deze activiteiten zullen geïmplementeerd worden door de gemeenten zelf, in samenwerking met onze partners, zoals de Rijksoverheid.

Veel GGU-proposities zijn beproefd, en zijn te gebruiken door gemeenten die de gezamenlijke ontwikkelingen slim volgen. In het Jaarverslag 2019 is in kaart gebracht hoe ver wij hiermee inmiddels zijn gevorderd. Een paar voorbeelden:

- **Verbetering samenwerking met het GGI-Netwerk**
  In 2019 is het GGI-netwerk beschikbaar gekomen en zijn de eerste honderd gemeenten aangesloten op deze veilige, samenhangende digitale infrastructuur waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt.
- **Vereenvoudiging administratie van het sociaal domein**
  In 2019 stelde het Ketenbureau i-Sociaal Domein samen met gemeenten en zorgaanbieders de standaard administratieprotocollen vast. Deze protocollen bieden meer eenduidigheid en duidelijkheid in de administratieve en financiële verwerking van zorg, waardoor onnodige variëteit wordt tegengegaan.
- **Ondertekening van het Groeipact Common Ground**
  In 2019 is het Groeipact Common Ground getekend door 50 partijen die hierin afspreken dat ze de samenwerking aangaan en hoe ze die samenwerking vormgeven voor het realiseren van de Common Ground. Ondertussen telt de Common Ground-community ruim 600 deelnemers.
- **Standaardisering van de verwerkersovereenkomst persoonsgegevens**
  In 2019 is door gemeenten, leveranciers en VNG gezamenlijk een standaard verwerkersovereenkomst opgesteld, die door gemeenten als verplichte standaard is aangenomen. Met deze overeenkomst regelen gemeenten op uniforme wijze de afspraken rondom de verwerking van persoonsgegevens, conform de wettelijke eisen uit de AVG. De standaard verwerkersovereenkomst is 2803 keer gedownload en wordt door 98% van alle gemeenten gebruikt.

De uitbraak van het coronavirus en de ingrijpende maatregelen om de verspreiding ervan zoveel mogelijk te beperken, hebben direct gevolgen voor de manier waarop wij als gemeenten dit jaar de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering kunnen realiseren en ons voorbereiden op nieuwe plannen voor 2021. Daarom gaan wij in deze ledenbrief eerst kort in op een aantal actuele voorbeelden van ondersteuning tijdens de corona-crisis die wij als onderdeel van de GGU beschikbaar stellen aan gemeenten.

Gevolgen Coronacrisis 2020

Vanwege de coronacrisis worden gemeenten op korte termijn geconfronteerd met nieuwe uitdagingen. Zo is het voor veel gemeenten een probleem om fysiek en in gezamenlijkheid te vergaderen. Om de besluitvormingsprocessen binnen gemeenten zo spoedig mogelijk te continueren, hebben wij als

onderdeel van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering de mogelijkheden van digitaal vergaderen en digitale besluitvorming in kaart gebracht. Daarnaast hebben gemeenten een belangrijke taak bij de uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO)

- **Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)**
  Het kabinet heeft onlangs een economisch noodpakket aangekondigd. Eén van de maatregelen is de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo).
  De VNG, Divosa, het ministerie van SZW en ICT-leveranciers werken intensief samen om gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van Tozo. Wij bieden een toolkit online beschikbaar die wij de komende weken aanvullen, bijvoorbeeld met een modelaanvraagformulier en een instructiehandreiking .
- **Digitaal vergaderen**
  Vanwege de coronacrisis is het voor veel gemeenten een probleem om fysiek en in gezamenlijkheid te vergaderen. Om de besluitvormingsprocessen binnen gemeenten zo spoedig mogelijk te continueren, hebben wij de mogelijkheden van digitaal vergaderen en digitale besluitvorming in kaart gebracht. De informatiebeveiligheidsdienst (IBD) heeft adviezen over videoconferencing tools op een rijtje gezet en een quickscan uitgevoerd op de beveiliging van deze digitale oplossingen.
- **Digitale besluitvorming**
  Op grond van de Gemeentewet is digitaal vergaderen momenteel al mogelijk, maar digitale besluitvorming nog niet. Als de *spoedwet digitale besluitvorming* van kracht wordt, zal ook digitale besluitvorming wettelijk mogelijk worden.De VNG, het IPO, de UvW en de Vereniging van Griffiers waren betrokken bij de voorbereiding van deze spoedwet. Om digitale besluitvorming praktisch mogelijk te maken, stellen wij hulpmiddelen beschikbaar op het gebied van informatiebeveiliging, privacy en ICT. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is door het programma Democratie in Actie, de Vereniging van Griffiers en de VNG een toolkit samengesteld.

Vanwege de kabinetsmaatregelen gaan momenteel vrijwel alle vergaderingen en bijeenkomsten van de VNG niet door. Alleen in spoedeisende gevallen - met name waar het de aanpak van de uitbraak van het Coronavirus betreft - wordt hierop een uitzondering gemaakt. Voor de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering betekent dit dat het jaarlijkse congres ‘VNG Festival van de uitvoering’ dit jaar niet is doorgegaan. Desondanks onderhouden we actief contact met verschillende doelgroepen binnen gemeenten vanuit relatiemanagement om vroegtijdig signalen op te vangen, flexibel in te kunnen spelen op de actualiteit, behoeften te vertalen in oplossingen en opmerkingen te verbinden aan lopende en nieuwe gemeentelijke initiatieven.

Welke resultaten kunnen gemeenten in 2021 verwachten

Nadat gemeenten en de VNG de eerste jaren hebben gebruikt om een gezamenlijke beweging te mobiliseren, onze intenties te concretiseren en de eerste initiatieven te ontwikkelen met kleinere groepen gemeenten, is nu de fase aangebroken van verbreding en opschaling. Veel GGU-proposities zijn beproefd, en zijn te gebruiken door gemeenten die de gezamenlijke ontwikkelingen slim volgen. We voeren een breed scala aan activiteiten uit, die voor gemeenten bijdragen aan financiële besparingen en kwaliteitsverbeteringen. Denk daarbij aan de collectieve ontwikkeling van data-dashboards, wat voor

individuele gemeenten maanden kan schelen aan uitzoekwerk en kosten voor externe inhuur. Of kostenbesparing door de gezamenlijke inkoop van Gemeentelijke Telecommunicatie (GT). Kwaliteitsverbetering wordt onder meer mogelijk via de gezamenlijke ontwikkeling van standaarden voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet, via protocollen voor implementatie van nieuwe wetgeving, en via IT-componenten waarmee de Common Ground kan worden gerealiseerd. We geven in deze kadernota aan op welke activiteiten in 2021 de nadruk zal liggen, en welke meerwaarde dit zal opleveren voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Nieuwe onderwerpen

In 2021 wordt het GGU portfolio uitgebreid met een aantal nieuwe onderwerpen.

- **Handhaving in het sociaal domein**
  Door meer aandacht te besteden aan de rechtmatige uitvoering van de wetten wordt de nalevingsbereidheid hiervan vergroot en krijgen burgers waar zij recht op hebben. In 2021 wordt de toevoeging van de toezicht- en handhavingsactiviteiten sociaal domein aan het GGU programma per 2022 voorbereid. De praktische ondersteuning bij de gemeentelijke uitvoering van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Participatiewet en de Wet kinderopvang wordt in 2022 budgetneutraal aan het GGU portfolio toegevoegd. Hierdoor kunnen gemeenten ervan op aan dat deze activiteiten ook de komende jaren stevig worden verankerd binnen de VNG en dat de bestuurlijke aandacht voor handhaving en naleving wordt vergrootMet dit voorstel wordt invulling gegeven aan de uitwerking van een concreet voorstel voor uitbreiding van de GGU, buiten de scope van dienstverlening en informatievoorziening. Het onderwerp is naar mening van het bestuur voldoende voldragen. De organisatorische en financiële impact passen binnen de huidige kaders.

- **Gemeentelijke Basisprocessen Inkomen**
  Om dienstverlening op het gebied van inkomensverstrekking te verbeteren, nemen gemeenten zelf het initiatief om op basis van ervaringsdeskundigheid goede oplossingen te bedenken die snel en eenvoudig toepasbaar zijn. In 2021 is een volledige proces- en informatiearchitectuur klaar voor gebruik waarmee een gemeenschappelijk streefbeeld voor de inrichting van basisprocessen en informatievoorziening in het inkomensdomein wordt vastgesteld. Op basis hiervan wordt een programma van eisen voor leveranciers opgesteld zodat zij in lijn met de informatiekundige visie Common Ground oplossingen kunnen ontwikkelen en aan gemeenten kunnen aanbieden. Daarnaast zal het College van Dienstverleningszaken de proces- en informatiearchitectuur met bijbehorende datamodellen voor het inkomensdomein als standaard vaststellen. De huidige twaalf deelnemende gemeenten zijn van plan om deze standaard als eerste in gebruik te nemen zodat adoptie hiervan plaatsvindt en opschaling naar alle gemeenten wordt gestimuleerd.

Herijking portfolio

De uitvoeringspraktijk van gemeenten is breed, wat duidelijk blijkt uit het portfolio van de GGU. Om focus aan te brengen, zijn er 9 prioriteiten bepaald die inzichtelijk maken op welke gebieden we aan gezamenlijke oplossingen werken. De Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) zal in 2021 vooral via meerjarige programma's worden ontwikkeld en gerealiseerd. Daarnaast zijn er structurele en kortcyclische activiteiten. Op basis van een afwegingskader waarin criteria zoals urgentie, resultaat,

relevantie en omvang worden gehanteerd, wordt het GGU-portfolio dit jaar herijkt en doet het College van Dienstverleningszaken in het najaar een voorstel welke activiteiten worden gehandhaafd of stopgezet. Tijdens de BALV in november wordt dit voorstel in het GGU jaarplan 2021 gepresenteerd.

Verbinding verenigingsstrategie GGU

Wij hebben in de verenigingsstrategie 'Gemeenten 2024' vastgesteld aan welke strategische opgaven we de komende jaren zullen werken. We richten ons op opgaven in de informatiesamenleving, de inclusieve samenleving, de leefomgeving, de gemeentelijke uitvoering en de lokale democratie. De activiteiten die wij ondernemen om de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering te versterken, dragen in verschillende mate bij aan deze strategische opgaven. In de kadernota is in kaart gebracht hoe de GGU-prioriteiten samenhangen met de strategische opgaven van gemeenten.

Financiering en Fonds GGU

De activiteiten in het jaarplan GGU worden grotendeels gefinancierd vanuit het Fonds GGU. We besteden jaarlijks ongeveer 55 miljoen euro aan de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. Elke gemeente draagt naar rato bij, en betaalt dan ongeveer drie euro per inwoner per jaar. Dat is nog geen vier procent van de totale uitgaven die een gemiddelde gemeente per jaar doet aan ICT-kosten. Verreweg het grootste deel van de gemeentelijke kosten voor informatisering, automatisering en digitalisering besteden gemeenten zelf buiten de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering om.

Op basis van indexatie en een toename van het inwonertal van gemeenten groeit het Fonds GGU ten opzichte van vorig jaar met 1,2 miljoen euro naar een totaal van 44,4 miljoen (exclusief btw). Aanvullend op het Fonds GGU zijn er derde geldstromen mogelijk, zoals bijdragen vanuit het Rijk en reserveringen uit eerdere jaren. Voor komend jaar verwachten we te kunnen beschikken over 10,7 miljoen euro uit derde geldstromen. Op basis hiervan stellen wij voor om een totale begroting vast te stellen ter waarde van 55,1 miljoen euro (exclusief btw).

Ten slotte

Ik nodig u van harte uit om kennis te nemen van de Kadernota GGU 2021 en er als college en raad met elkaar over in gesprek te gaan. Wij hopen op onze ALV met u en uw collega-bestuurders van gedachten te wisselen over dit onderwerp. Laten we met elkaar de kracht van beweging ervaren door te bouwen aan de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering.

Kadernota
Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering 2021

VNG Realisatie

Inhoudsopgave

1. Wat is het doel van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering? 3

2. Veelgestelde vragen en antwoorden over de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering 4

3. Hoe draagt de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering bij aan de strategische opgaven van gemeenten? 5

4. Het belang van een meerjarenprogramma 7

5. Welke prioriteiten stellen we voor 2021? 8

A. Gemeenschappelijke basis voor de toekomst 9
A1. Gemeenschappelijke basis voor informatievoorziening en dienstverlening 9
A2. Datagestuurde samenleving en sturingsinformatie 11

B. Continuïteit en betrouwbaarheid 12
B1. Informatieveiligheid en gegevensbescherming 12
B2. Realisatie en beheer 13
B3. Gezamenlijke inkoop 14

C. Transformatie in domeinen 15
C1. Fysiek domein 15
C2. Sociaal domein 16
C3. Lokaal bestuur 18

D. Generieke activiteiten voor alle prioriteiten 19
Uitvoeringstoetsen, innovatie en implementatie-ondersteuning 19

6. Financiën 21

1.
Wat is het doel van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering?

Wij zien ons als gemeenten gesteld voor grote maatschappelijke en organisatorische opgaven. Een aantal daarvan is beter te realiseren als we gezamenlijk optrekken. Daarom zijn we in 2018 gestart met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU), waarvoor er jaarlijks een fonds beschikbaar wordt gesteld voor de financiering van collectieve activiteiten om de uitvoering in alle gemeenten te versterken. Deze activiteiten zullen geïmplementeerd worden door de gemeenten zelf, in samenwerking met onze partners, zoals de Rijksoverheid

De uitvoeringspraktijk van gemeenten is breed, wat duidelijk blijkt uit het portfolio van de GGU. Om focus aan te brengen, worden er een aantal prioriteiten bepaald die inzichtelijk maken op welke gebieden men aan gezamenlijke oplossingen werkt. Sommige van deze prioriteiten zijn generiek, en een randvoorwaarde om een effectieve Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering te realiseren. Bijvoorbeeld de verandering van de informatievoorziening van gemeenten en het datagestuurde werken. Andere prioriteiten richten zich op een specifiek onderdeel of aandachtsgebied, zoals het fysiek domein of de informatiebeveiliging. Alle prioriteiten dragen bij aan de vier uitgangspunten die we onderling zijn overeengekomen, namelijk:

- Ruimte creëren voor lokaal maatwerk en autonomie
- Bundeling van schaarse kennis en expertise
- Samen sterk staan in het gesprek met Rijk, ketenpartners en markt
- Realiseren van efficiencyvoordelen

Tijdens de ALV van de VNG in 2019 hebben gemeenten het GGU Meerjarenprogramma 2020–2024 vastgesteld. Deze kadernota biedt inzicht in wat gemeenten in 2021 kunnen verwachten aan oplossingen wat betreft de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. Denk aan het samen inspelen op nieuwe wetgeving, nieuwe technologie en ontwikkelingen die alle gemeenten raken. We geven in deze kadernota aan op welke programmatische activiteiten in 2021 de nadruk zal liggen, en welke meerwaarde dit zal opleveren voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Op basis van een afwegingskader waarin criteria zoals urgentie, resultaat, relevantie en omvang worden gehanteerd, wordt het GGU-portfolio dit jaar herijkt en doet het College van Dienstverleningszaken in het najaar een voorstel welke activiteiten worden gehandhaafd of stopgezet. Tijdens de BALV in november wordt dit voorstel in het *GGU jaarplan 2021* gepresenteerd.

Ruimte creëren voor lokaal maatwerk en autonomie

Bundelen van schaarse kennis en expertise

Samen sterk in gesprek met Rijk, ketenpartners en markt

Realiseren van efficiency-voordelen

2.
Veelgestelde vragen en antwoorden over de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

1. Wat verstaan we onder Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering?

De Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) is een krachtige beweging waar alle gemeenten actief gebruik van maken. Wij willen als één lokale overheid de dienstverlening verbeteren door een doelgerichte en efficiënte organisatie op te zetten waarmee we kunnen anticiperen op de toekomst. Meedoen aan deze beweging is vanzelfsprekend, aangezien gemeenten een aantal vergelijkbare drijfveren hebben die we door samen te werken beter kunnen nastreven. Denk aan 'eenduidig', 'voorspelbaar', 'transparant', 'betrouwbaar', 'overzichtelijk' en 'kostenbewust' werken. Door met de GGU mee te doen, kunnen gemeenten hun aandacht richten op lokaal relevante vraagstukken.

2. Welke activiteiten vallen onder de GGU?

Ons uitgangspunt is dat GGU-activiteiten per definitie voor alle gemeenten meerwaarde dienen te hebben. Uiteraard is niet elke activiteit vanaf het begin voor alle gemeenten bruikbaar, omdat deze eerst door een kleinere groep gemeenten ontwikkeld moeten worden. Is een activiteit eenmaal ontwikkeld en wordt deze opgeschaald, dan streven we ernaar dat minimaal vier van de vijf gemeenten deze zullen gaan gebruiken. Bij uitzondering zullen we echter ook kleinere groepen van gemeenten ondersteunen wanneer ze een taak uitvoeren waarbij alle gemeenten in Nederland collectief baat hebben, zoals de opvang van asielzoekers.

3. Waarom ontwikkelen gemeenten producten en diensten collectief?

Wij ondernemen gezamenlijk activiteiten als blijkt dat gemeenten deze als collectief sterker kunnen oppakken dan als ieder voor zich, of dat ze het binnen een kleiner verband doen – zoals bij gezamenlijke inkoop en het vaststellen van standaarden. Een andere motivering voor een collectieve aanpak ontstaat als de kans op succes door samenwerking aanzienlijk groter wordt, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van Common Ground, de voorbereiding op de Omgevingswet of het vaststellen van gegevensstandaarden binnen het domein werk en inkomen. Door collectieve producten en diensten te ontwikkelen houden gemeenten meer tijd en geld over voor lokaal maatwerk. We bundelen de expertise zodat gemeenten gebruik kunnen maken van schaarse kennis, bijvoorbeeld op het gebied van informatiebeveiliging. Hierdoor staan wij ook samen sterker in gesprekken met het Rijk, ketenpartners en marktpartijen, en kunnen we gezamenlijk efficiency-voordelen realiseren die ieder voor zich niet voor elkaar zou krijgen.

4. Wat kost de GGU?

We besteden jaarlijks ongeveer 54 miljoen euro aan de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. Elke gemeente draagt naar rato bij, en betaalt dan ongeveer drie euro per inwoner per jaar. Dat is nog geen vier procent van de totale uitgaven die een gemiddelde gemeente per jaar doet aan ICT-kosten. Verreweg het grootste deel van de gemeentelijke kosten voor informatisering, automatisering en digitalisering besteden gemeenten zelf buiten de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering om.

5. Waar staan we nu met de GGU?

De GGU is bijna drie jaar bezig. Nadat we de eerste jaren hebben gebruikt om een gezamenlijke beweging te mobiliseren, onze intenties te concretiseren en de eerste initiatieven te ontwikkelen met kleinere groepen gemeenten, is nu de fase aangebroken van verbreding en opschaling. Veel GGU-proposities zijn beproefd, en zijn te gebruiken door gemeenten die de gezamenlijke ontwikkelingen slim volgen. Wij presenteren tweemaal per jaar de resultaten van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering via een voortgangsrapportage.

6. Welke resultaten kunnen gemeenten in 2021 verwachten?

We voeren een breed scala aan activiteiten uit, die voor gemeenten bijdragen aan financiële besparingen en kwaliteitsverbeteringen. Denk daarbij aan de collectieve ontwikkeling van data-dashboards, wat voor individuele gemeenten maanden kan schelen aan uitzoekwerk en kosten voor externe inhuur. Of kostenbesparing door de gezamenlijke inkoop van Gemeentelijke Telecommunicatie (GT). Kwaliteitsverbetering wordt onder meer mogelijk via de gezamenlijke ontwikkeling van standaarden voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet, via protocollen voor implementatie van nieuwe wetgeving, en via IT-componenten waarmee de Common Ground kan worden gerealiseerd. Deze kadernota vermeldt welke activiteiten in 2021 zullen worden ondernomen en welke resultaten hiermee worden nagestreefd.

7. Op welke manier wordt innovatie bevorderd?

Grote ambities op het gebied van innovatie hebben meer kans van slagen als hieraan meer gemeenten, ketenpartners en leveranciers meewerken. Tijdens de verkenning van innovatieve ontwikkelingen is het nog niet duidelijk welke resultaten deze hebben voor gemeenten. Vandaar dat wij in proeftuinen en tijdens experimenten onderzoeken wat voor gemeenten kan werken en wat het oplevert. Bij een positief resultaat leggen we een besluit voor aan het College van Dienstverleningszaken om een activiteit structureel onder te kunnen brengen in de GGU.

8. Waarom laten we deze activiteiten niet over aan marktpartijen?

Door als gemeenten behoeften te bundelen, concepten te ontwikkelen en de eerste versie van producten uit te proberen, wordt duidelijk wat we precies nodig hebben. Een volgende stap kan zijn dat dit product goed gespecificeerd wordt aanbesteed bij een marktpartij, zoals we dat nu ook doen met de datagestuurde dashboards. Maar producten en diensten die de markt al aanbiedt, laten we aan marktpartijen over.

3.
Hoe draagt de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering bij aan de strategische opgaven van gemeenten?

Wij hebben in de verenigingsstrategie ‘Gemeenten 2024’ vastgesteld aan welke strategische opgaven we de komende jaren zullen werken. We richten ons op opgaven in de informatiesamenleving, de inclusieve samenleving, de leefomgeving, de gemeentelijke uitvoering en de lokale democratie. De activiteiten die wij ondernemen om de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering te versterken, dragen in verschillende mate bij aan deze strategische opgaven. In hieropvolgend overzicht is in kaart gebracht hoe de GGU-prioriteiten samenhangen met de strategische opgaven van gemeenten.

wel gedeeltelijk niet

Opgaven verenigingsstrategie Gemeenten 2024

Prioriteiten GGU

A. Gezamenlijke basis voor de toekomst		B. Continuïteit en betrouwbaarheid			C. Transformatie in domeinen			D. Generieke activiteiten t.b.v. alle prioriteiten
A1. Gemeenschappelijke basis informatie-voorziening en dienstverlening	A2. Datagestuurde samenleving en sturingsinformatie	B1. Informatieveiligheid en gegevens-bescherming	B2. Realisatie en beheer	B3. Gezamenlijke inkoop	C1. Fysiek domein	C2. Sociaal domein	C3. Lokaal bestuur	D1. Uitvoeringstoetsen, innovatie en implementatieondersteuning

Informatiesamenleving

- De gemeentelijke praktijk is richtinggevend en agenderend voor de digitale overheid.
- Datamogelijkheden zijn het vertrekpunt van beleid.
- Democratische afweging van inzet, beveiliging en regulering technologie en data.

De gemeentelijke uitvoering

- Gemeenten bieden een passende dienstverlening die mensgericht, regelarm, duidelijk, snel en zeker is.
- Gemeenten zijn optimaal toegerust voor het aangaan van maatschappelijke opgaven.

De leefomgeving

- Gemeenten zijn toegerust voor een integrale aanpak kwaliteitsverbetering leefomgeving.
- Gemeenten maken forse slagen in duurzaamheidstransities en de circulaire economie.
- Gemeenten sturen in de woningbouw- en bereikbaarheidsopgave.

Inclusieve samenleving

- Helder zicht op preventie-inzet in het sociaal domein.
- Financieel en inhoudelijk greep op het sociaal domein.
- Een toegankelijke en inclusieve dienstverlening.
- Gemeenten zetten zelf passende vormen van (keten)samenwerking op.

Lokale democratie

- Gemeenten vullen hun taken in met de juiste interbestuurlijke, financiële en democratische randvoorwaarden.
- Gemeenten zetten zelf passende vormen van (keten)samenwerking op.
- Gemeenten versterken de lokale democratie en participatie.
- Gemeenten implementeren hun eigen visie op veiligheid en openbare orde.

4.
Het belang van een meerjarenprogramma

Focus 2021

In 2021 leggen wij voor de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering de nadruk op maatschappelijke opgaven binnen drie specifieke en twee generieke domeinen.

1. Fysiek domein

We bereiden ons voor op deinvoering van de Omgevingswet en willen een aantal ambities uit het Klimaatakkoord collectief realiseren, zoals het regionaal mobiliteitsprogramma en de aanpassing van de Warmtewet.

2. Sociaal domein

We willen de uitvoering in het sociaal domein collectief verbeteren op het gebied van de jeugdzorg, schuldenproblematiek, en de keten van werk en inkomen.

3. Veiligheid

We willen inmenging van de onderwereld in de bovenwereld voorkomen door ondermijning collectief tegen te gaan en de digitale weerbaarheid te vergroten.

4. Dienstverlening

We willen de dienstverlening verbeteren en bestuurlijke effectiviteit vergroten door datagestuurd werken te stimuleren.

5. Common Ground

We willen een nieuwe informatiekundige visie toepassen door een informatiearchitectuur en bijbehorende set van standaarden te implementeren ter ondersteuning van het primaire proces.

De Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering wordt in 2021 vooral via meerjarige programma's ontwikkeld en gerealiseerd. Daarnaast zijn er structurele en kortcyclische activiteiten.

Meerjarig

Meerjarige activiteiten zijn programma's waarbij er inzet nodig is gedurende meerdere jaren (gemiddeld vier jaar). Dit is bijvoorbeeld het geval bij datagestuurd werken, het invoeren van nieuwe wetgeving zoals de Omgevingswet, het samen vormgeven van de uitvoering in het sociaal domein of van de nieuwe informatiekundige visie voor gemeenten. Deze programma's verbeteren de bestuur-lijke besluitvorming door een betere benutting van data, ze ondersteunen het primaire proces en dragen daarmee bij aan een passende dienstverlening aan inwoners en ondernemers.

Structureel

De structurele activiteiten leveren een bewezen en geaccepteerde meerwaarde op voor alle gemeenten (denk bijvoorbeeld aan het Ketenbureau i-Sociaal Domein, het Servicecentrum Gemeenten, het WOZ-datacenter en de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten). De doelstelling is om deze activiteiten zo efficiënt en effectief mogelijk te laten plaatsvinden, waarbij ((specialistisch) werk gemeenten structureel (horizon ten minste vijf jaar) uit handen genomen wordt.

Kortcyclisch

De Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering kan ook plaatsvinden via pilots, praktijkproeven of tijdelijke projecten. Soms ter ondersteuning van meerjarige of structurele programma's, soms voordat projecten of activiteiten een meer structurele vorm krijgen. Denk bijvoorbeeld aan praktische instrumenten om ondermijning tegen te gaan en aan instrumenten om de lokale democratie te versterken. Doel van deze activiteiten is om zo snel mogelijk tot resultaat te komen, zodat er besloten kan worden wat de bijdrage zal zijn aan de GGU en welke vorm hierbij past.

5.
Welke prioriteiten stellen we voor 2021?

De Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering is onderverdeeld in negen prioriteiten.

A
Gemeenschappelijke basis voor de toekomst

A1
Gemeenschappelijke basis voor informatievoorziening en dienstverlening

Wij willen als gemeenten mensgericht, inclusief, transparant, flexibel, snel en veilig werken. Daarbij hebben we telkens te maken met weer nieuwe maatschappelijke vraagstukken. Om sneller en innovatiever te kunnen handelen is er een informatiekundige visie opgesteld die richting geeft aan een gemeenschappelijke basis voor de informatie-voorziening.

Wat streven we na?

- Gemeenten maken dienstverlening voor iedereen toegankelijk en begrijpelijk, ook voor inwoners die digitaal minder vaardig zijn
- Gemeenten nemen de regie over het gebruik van data
- Gemeenten passen een nieuwe informatiekundige visie toe door een informatiearchitectuur en bijbehorende set van standaarden te implementeren
- Gemeenten verhogen de digitale weerbaarheid door een veilige infrastructuur te gebruiken
- Gemeenten voldoen aan wettelijke verplichtingen
- Gemeenten versterken het opdrachtgeverschap richting markt-partijen om het aanbod beter te laten aansluiten op hun behoeften
- Gemeenten verminderen de meerkosten op hun voorzieningen
- Gemeenten kunnen aansluiten op een stelsel van basis-registraties
- Gemeenten kunnen beschikken over veilig en betaalbaar data- en berichtenverkeer
- Gemeenten kunnen beschikken over geaccepteerde digitale voorzieningen voor identificatie en authenticatie
- Gemeenten standaardiseren de basisprocessen

Nieuwe, toekomstgerichte informatievoorziening

Onder de vlag van Common Ground werken gemeenten samen met ketenpartners en leveranciers aan een nieuwe, toekomstgerichte informatievoorziening. We koppelen data los van werkprocessen en applicaties, zodat we deze gemakkelijker kunnen combineren en gebruiken. De data worden bovendien opgevraagd bij de bron, in plaats van ze veelvuldig te kopiëren en op te slaan. Dat komt de volledigheid en betrouwbaarheid van data ten goede. Tegelijkertijd bouwen gemeenten, samen met de Rijksoverheid en ketenpartners, aan verschillende onderdelen van een overheidsbrede Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). Het gaat daarbij onder meer om basisregistraties, berichtenvoorzieningen en middelen voor digitale identiteit. In het Identiteitslab onderzoeken wij bijvoorbeeld samen met het Rijk hoe een geverifieerde en geautoriseerde digitale identiteit kan worden vormgegeven, rekening houdend met eisen op het gebied van veiligheid en gebruiksvriendelijkheid. De nieuwe inrichting van de informatievoorziening verloopt stapsgewijs, en vergt een meerjarige transitie van de informatievoorziening op alle gemeentelijke beleidsterreinen. Dit vergt ook aandacht voor i-awareness, waarbij nieuwe competenties zoals digitale vaardigheden en datageletterdheid van medewerkers binnen gemeentelijke organisaties gezamenlijk worden verkend, uitgewerkt en getraind.

In 2021 werken wij verder aan bouwstenen om de *Common Ground* mee in te richten op basis van een routekaart die inzichtelijk maakt welke componenten op welk moment klaar voor gebruik zijn.We ontwikkelen *Application Programming Interfaces* (API's), dat is software voor het uitwisselen van gegevens tussen computersystemen. Met het landelijk programma Haal Centraal zorgen we er bijvoorbeeld samen met ketenpartners voor dat gemeenten efficiënter en effectiever gebruik kunnen maken van basisgegevens in hun primaire processen, zoals subsidieverstrekking, verhuizing, bezwaar en vergunningen.
Het is ons streven dat de helft van alle gemeenten de nieuwe standaarden voor zaakgericht werken gaat gebruiken. Daarnaast streven we ernaar dat minimaal vijftig gemeenten het nieuwe register voor het vastleggen van dataverwerkingen gebruiken, zodat het inzichtelijk wordt wie er welke data heeft geraadpleegd. Bovendien werken we onder de naam NLX aan een gemeentelijk integratiemechanisme tussen proces en data. Ten slotte creëren we een gemeenschappelijk streefbeeld voor de inrichting van basisprocessen en informatievoorziening in het inkomensdomein.

In 2021 gaan we samen met ketenpartners de basisregistraties met ruimtelijke gegevens doorontwikkelen tot een objectenregistratie. Ook voeren we vernieuwde middelen in voor identificatie en authenticatie. Ons streven is dat 80% van alle gemeenten het GGI-Netwerk gebruikt en dat er via dit netwerk veertig SaaS-diensten (software-as-a-service) van leveranciers beschikbaar worden gesteld, die voldoen aan gemeentelijke eisen en kwaliteitscriteria (zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en de Common Ground). Ten slotte zullen vrijwel alle gemeenten middels IPv6 via mail en website bereikbaar zijn, en wordt er ondersteuning geboden bij het aanpassen van de interne systemen hierop.

A
Gemeenschappelijke basis voor de toekomst

A1
Gemeenschappelijke basis voor informatievoorziening en dienstverlening

Begrijpelijke en toegankelijke dienstverlening

Gemeenten zijn het meest nabije overheidsloket. Wij bieden onze dienstverlening steeds meer digitaal aan om de grootste groep inwoners snel en eenvoudig van dienst te kunnen zijn. Daarbij streven we naar digitalisering met oog voor de menselijke maat, omdat er ook een groep inwoners is met beperkte digitale vaardigheden die de overheid minder goed weet te vinden. We houden rekening met de verschillende digitale vaardigheden van inwoners en ons vertrekpunt is 'digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is'.

In 2021 wordt er een nieuw integraal dienstverleningsconcept ontwikkeld, zodat de gemeentelijke dienstverlening blijft aansluiten op de wettelijke mogelijkheden en de continu veranderende verwachtingen en behoeften van inwoners. Daarvoor worden er honderd klantreizen beschikbaar gesteld en vijf serviceformules uitgewerkt. Dit levert gemeenten praktisch inzicht op in de directe verbetermogelijkheden van de huidige dienstverleningspraktijk. Ook is het ons streven dat zeventig gemeenten de dienstverlening meer inclusief maken voor kwetsbare groepen, en dat vijftig gemeenten beginnen met een aanpak voor omnichanneldienstverlening. Om ervaringen tussen gemeenten uit te wisselen, wordt er een gebruiksvriendelijk online-kennisplatform gelanceerd. En tot slot streven we ernaar om tweehonderd gemeenten deel te laten nemen aan Gemeente Masters, een landelijke competitie voor gemeentelijke dienstverlening.

A
Gemeenschappelijke basis voor de toekomst

A2
Datagestuurde samenleving en sturingsinformatie

Data science is het veld van methoden, processen en systemen om kennis en inzichten te ontlenen aan data. Data science verschaft gemeenten instrumenten om maatschappelijke opgaven van de juiste inzichten te voorzien. Daarbij dienen we, als het gaat om informatie en data, te voldoen aan wettelijke verplichtingen. Door het bestaande netwerk van regionale datalabs te versterken en voor alle gemeenten toegankelijk te maken, wordt samenwerking bevorderd en de schaarse kennis gedeeld.

Wat streven we na?

- Gemeenten passen data science toe om maatschappelijke vraagstukken op te lossen
- Gemeenten beschikken dankzij collectieve datadeals met landelijke partijen over alle relevante data voor specifieke beleidsterreinen
- Gemeenten hebben toegang tot regionale datalabs om eigen casuïstiek in te brengen
- Gemeenten kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen rond openbaarmaking van data
- Gemeenten brengen de informatiehuishouding op orde
- Gemeenten krijgen meer beschikking over landelijke en Europese data- en financieringsbronnen voor data-science-projecten

Met data maatschappelijke opgaven realiseren

Wij hebben als gemeenten instrumenten nodig waarmee we zelf aan de slag gaan met datagestuurde inzichten om zo een antwoord te vinden op actuele maatschappelijke vraagstukken. In navolging van beproefde instrumenten, zoals Waarstaatjegemeente en de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (GMSD), ontwikkelen we nieuwe dashboards om zelf te gebruiken bij het opstellen van beleid. Voor het opstellen van de 'transitievisie warmte' is bijvoorbeeld het nieuwe dashboard Energie en Klimaat ontwikkeld. In dit dashboard zijn gegevens uit vijftig databronnen verzameld, opgeschoond en toegankelijk gemaakt, over waar de gasleidingen lopen, wanneer deze worden vervangen, en uit welk soort vastgoed een wijk bestaat. Door in samenwerking dashboards voor de gemeentelijke uitvoering te maken, kunnen we deze toespitsen op de werkelijke behoeften van onze beleidsmakers. Dat scheelt individuele gemeenten maanden van uitzoekwerk en kosten voor externe inhuur. De gezamenlijke aanpak levert bovendien collectieve toegang op tot relevante databronnen van partijen als de politie en woningcorporaties. Deze landelijke datadeals zijn voor afzonderlijke gemeenten niet voor elkaar te krijgen. Inmiddels maken ruim 300 gemeenten gebruik van de ontwikkelde monitors en dashboards. Binnen de landelijke aanpak kunnen we ook kennis delen en inzichten vergroten op het gebied van transparantie en standaardisatie, zodat gemeenten weten hoe ze goed en betrouwbaar gegevens kunnen uitwisselen.

In 2021 zetten we in op datagestuurde oplossingen in het sociaal domein, waarmee gemeenten meer grip krijgen op de financiën binnen de Wmo en jeugdzorg. Daartoe gaan we, samen met enkele gemeenten, drie producten ontwikkelen die we zullen opschalen voor het gebruik door alle gemeenten. Ten eerste *Zicht op Zorgpaden*, waarmee er meer financieel overzicht ontstaat in de jeugdzorg. Ten tweede het *Wmo-voorspelmodel*, waarmee het toekomstige gebruik van Wmo-voorzieningen per gebied te voorspellen is. En ten derde *Regiobeelden*, waarmee de toekomstige ontwikkelingen wat betreft gezondheid, zorg en welzijn binnen een regio in kaart worden gebracht. Op basis van onze expertise en capaciteit worden er ongeveer vijf nieuwe gemeentelijke dashboards per jaar gemaakt.

Voldoen aan wettelijke verplichtingen

Gemeenten moeten voldoen aan nieuwe of aangepaste verplichtingen uit de Wet open overheid (Woo) en de Archiefwet. Om gemeenten te ondersteunen bij de verplichte openbaarmaking van de Woo, stellen we standaarden vast en onderzoeken we in proeftuinen welke oplossingen voor archivering het beste werken. Om de informatiehuishouding sneller op orde te brengen, delen we gemeentelijke kennis en ervaring, en onderhouden we contact met leveranciers over het opnemen van de afgesproken standaarden in hun software.

Kennis van data science bij gemeenten vergroten

Door datagestuurd te werken streven gemeenten naar effectiever beleid, adequate besluitvorming en efficiëntere bedrijfsvoering. Deze effecten zijn bijvoorbeeld al merkbaar waar gemeenten datagestuurde inzichten uit de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein hebben benut om hun beleid te verbeteren. Ook uit stopgezette initiatieven – zoals SyRi – trekken wij lessen op het gebied van privacy in het sociaal domein. Om eigen kennis op het gebied van data science te vergroten, en ook om slim gebruik te maken van de expertise van anderen, is gemeentelijke samenwerking waardevol. Samenwerking kan plaatsvinden bij een van de regionale ontwikkellocaties voor gemeenten en andere overheden, kennisinstellingen, inwoners en bedrijven. We willen de komende jaren groeien naar een landelijk dekkend netwerk van zeven ontwikkellocaties die samen een community vormen waar alle gemeenten met hun eigen vraagstukken terechtkunnen.

B
Continuïteit en betrouwbaarheid

B1
Informatieveiligheid en gegevens

Voor gemeenten brengt digitalisering nieuwe verantwoordelijkheden met zich mee op het gebied van digitale weerbaarheid. Met het oog op recente beveiligingsincidenten, zoals de gijzelsoftware in de gemeente Lochem en bij de Universiteit Maastricht, en ook het beveiligingslek in Citrix, willen we gezamenlijk de toenemende dreiging van de cybercriminaliteit het hoofd kunnen bieden. Daarom is de VNG Agenda Digitale Veiligheid 2020–2024 bestuurlijk vastgesteld en zijn wij gestart met de uitwerking van een plan van aanpak. Hierin brengen we ketenafhankelijkheden in kaart en investeren we in het herdefiniëren van bestuurlijke rollen en verantwoordelijkheden. In de Agenda Digitale Veiligheid hanteren we één normenkader – de *Baseline Informatiebeveiliging Overheid* (BIO) – en gebruiken we één verantwoordingsmethodiek, namelijk ENSIA. Net zoals in voorgaande jaren biedt de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) ons directe ondersteuning en gereedschappen om de gemeentelijke digitale weerbaarheid te vergroten.

Wat streven we na?

- Gemeenten beschermen de gegevens van inwoners en bedrijven
- Gemeenten verhogen de digitale weerbaarheid
- Gemeenten vergroten de greep op digitale dreigingen
- Gemeenten maken afspraken met leveranciers over het veilig verwerken van data door inzet van standaard-verwerkersovereenkomsten
- Gemeenten kunnen beschikken over een integrale risicoanalyse
- Gemeenten krijgen een betere informatiepositie door snelle signalering en ondersteuning bij digitale bedreigingen
- Gemeenten kunnen veilig informatie uitwisselen met ketenpartners, leveranciers, inwoners en ondernemers
- Gemeenten kunnen de informatieveiligheid op een eenduidige manier doorlopend controleren en bijstellen
- Gemeenten kunnen de informatieveiligheid verantwoorden tegenover diverse verticale toezichthouders bij de ministeries

Digitale weerbaarheid vergroten

Het aantal incidenten rond de digitale veiligheid neemt toe, maar de aard van deze incidenten blijft hetzelfde. De maatregelen en processen die hiertegen weerstand bieden, zijn bekend, en de IBD ondersteunt gemeenten bij het versneld implementeren ervan. Parallel hieraan verhogen we de bestuurlijke bewustwording, waardoor het aantal incidenten met grote impact op termijn zal teruglopen. Als het toch mis mocht gaan, zal de hulp van gemeenten onderling gecoördineerd ingezet worden. Dit noemen we het Gemeentelijk Response Netwerk (GRN). Met het tweejaarlijkse Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging biedt de IBD de gemeenten handelingsperspectieven om de digitale weerbaarheid verder te vergroten.

In 202 is ons speerpunt het ondersteunen van gemeenten bij de versnelde implementatie van processen en maatregelen ter voorkoming van incidenten. Omdat de IBD in 2020 bij ministeriële regeling is aangewezen als het officiële *Computer Emergency Response Team* (CERT) voor gemeenten, kan het daardoor nog beter samenwerken en informatie uitwisselen met het *Nationaal Cyber Security Centrum* en met de gemeenten. Hierdoor kunnen we nog sneller anticiperen op risico's voor gemeenten, en kunnen we, waar mogelijk, incidenten voorkomen. Daarnaast stimuleren we het kennisdelen tussen CISO's en andere verantwoordelijke managementlagen over bedrijfscontinuïteitsplannen, risicomanagement en een up-to-date applicatielandschap.

Privacy en gegevensbescherming

De invoering van de *Algemene verordening gegevensbescherming* (AVG) werkt door in de gehele gemeentelijke organisatie en in nagenoeg alle processen. De IBD heeft criteria ontwikkeld om de AVG te vertalen naar een kwaliteitscyclus. Daarmee bieden we een gestructureerde benadering op het gebied van privacy en gegevensbescherming.
Het *Borgingsproduct AVG* reikt gemeenten concrete handvatten aan om de omgang met persoonsgegevens te verbeteren, en om de meest urgente zaken als eerste aan te pakken. Daarnaast stellen we, samen met gemeentelijke expertgroepen, collectieve analyses op voor specifieke thema's, zoals DPIA's *(Data Protection Impact Assessments*). Gemeenten kunnen deze analyses zelf met behulp van een online *DPIA tool* hergebruiken, wat tijd en capaciteit scheelt.

B
Continuïteit en betrouwbaarheid

B2
Realisatie en beheer

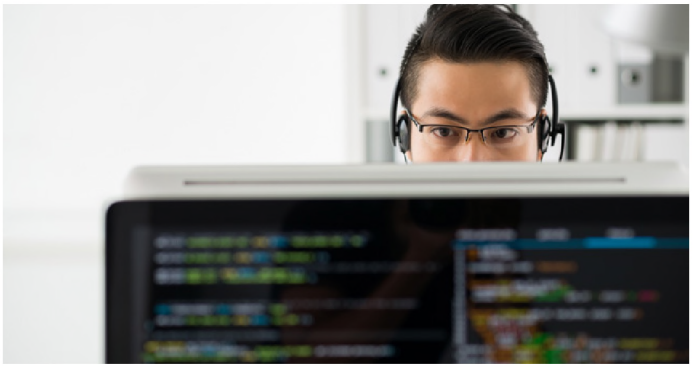

Wat we als gemeenten collectief voor elkaar krijgen, moeten we vaak ook beheren. Denk aan contracten die we de afgelopen jaren collectief zijn aangegaan voor gezamenlijk ingekochte diensten, zoals telefonie en printers. Om ervoor te zorgen dat gemeenten de beoogde baten ook daadwerkelijk realiseren, voeren we een gezamenlijk beheer uit.

Wat streven we na?

- Gemeenten kunnen langere tijd de collectief ontwikkelde voorzieningen blijven gebruiken die worden doorontwikkeld op basis van behoeften
- Gemeenten realiseren de voorspelde besparingen van gezamenlijke inkoop
- Gemeenten behalen schaalvoordelen door gezamenlijke uitvoering
- Gemeenten versterken hun positie tegenover leveranciers
- Gemeenten kunnen beschikken over een samenhangend portfolio waarin onderdelen elkaar versterken

Servicecentrum Gemeenten

Het *Servicecentrum Gemeenten* (SCG) beheert contracten met een geschatte gezamenlijke contractwaarde van ruim 500 miljoen euro en ook diensten zoals de Stembureau App. Vanuit het SCG hebben wij vrijwel altijd de regie over het beheer en wordt het beheer zelf aan derden uitbesteed. Met de dienst 14+netnummer bedienen wij alle gemeenten, en 90% van alle gemeenten ondersteunen we op basis van vier beheerde contracten gericht op Gemeentelijke Telecommunicatie (GT) voor Mobiel, Vast, Print en Connect.
Het SCG beheert ook de contracten voor GGI-Netwerk en GGI-Veilig. Andere taken van het SCG hebben betrekking op het onderhouden van contacten met leveranciers, het zorg dragen dat de contractafspraken worden nagekomen, en het ondersteunen van gemeenten bij het gebruik van collectief ingekochte diensten. Door deze taken collectief uit te voeren, kunnen gemeenten de bij gezamenlijke inkoop vooraf berekende resultaten daadwerkelijk behalen.
De GT-contracten leveren de deelnemende gemeente gedurende de looptijd van zes jaar 300 miljoen euro aan besparingen op. Naast de efficiencyvoordelen zit er nog een ander voordeel aan de bundeling van de gemeentelijke vraag, namelijk dat we voorzieningen meer in samenhang inkopen en een beproefde aanpak vaker kunnen gebruiken. Zo is GGI-Netwerk gebaseerd op GT-Vast, en hebben we als eis aan de markt gesteld dat GT-Connect wordt geïmplementeerd via GGI-Netwerk zodat de implementatiesnelheid ervan toeneemt.

In 2021 zetten we de bestaande beheeractiviteiten voort en worden ze uitgebreid indien er nieuwe contracten zijn afgesloten. Ook wordt de dienstverlening van het Servicecentrum Gemeenten gebenchmarkt ten opzichte van de vergelijkbare dienstverlening van marktpartijen, opdat wij ons verder kunnen professionaliseren en wij aan gemeenten de bewezen meerwaarde kunnen blijven bieden. Samen met de Adviesgroep *Regie op Beheer* zullen wij een beheerstrategie opstellen waarin de onderlinge afhankelijkheden binnen onze beheerketen (centraal, lokaal, ketengericht) helder in kaart worden gebracht.

WOZ-datacenter en taxatiewijzers WOZ

Om WOZ-taxaties uit te voeren hebben we marktinformatie nodig. Het WOZ-datacenter verzamelt marktinformatie en verwerkt die in landelijke taxatiewijzers. Elk jaar maken we 26 taxatiewijzers voor de waardering van agrarische objecten, hotels en incourante niet-woningen zoals scholen, ziekenhuizen en windturbines. Alle gemeenten gebruiken de taxatiewijzers en 95% van de gemeenten gebruikt hiervoor de rekenmodule TIOX. Deze diensten dragen bij aan de uniformiteit, kwaliteit en doelmatigheid van de WOZ-uitvoering. De kosten van de WOZ-uitvoering zijn mede op basis hiervan in de afgelopen twintig jaar gedaald van € 190 miljoen tot € 141 miljoen per jaar.

In 2021 zetten we de dienstverlening vanuit het WOZ-datacenter voort en werken we verder aan het verbeteren van de kwaliteit van onze diensten.

B
Continuïteit en betrouwbaarheid

B3
Gezamelijke inkoop

We kunnen als gemeenten door gezamenlijk in te kopen grote besparingen en kwaliteitsvoordelen behalen. Dit geldt vooral voor producten en diensten die voor alle gemeenten hetzelfde zijn, zoals telefonie en standaardsoftware.

Wat streven we na?

- Gemeenten besparen 300 miljoen aan kosten over een periode van zes jaar
- Gemeenten krijgen meer kwaliteit, functionaliteit en betere prestaties tegen lagere kosten
- Gemeenten worden ondersteund op het gebied van inkoop

In 2021 gaan we de gezamenlijke inkoop onderzoeken van energie voor de gemeentelijke organisatie, luchtfoto's en XaaS-oplossingen (anything-as-a-service). Als uit de onderzoeken zou blijken dat gezamenlijke inkoop zinvol en haalbaar is, dan zullen we deze aanbestedingen in 2021 voorbereiden. Daarnaast zal er dan een contract voor apparatuur voor eindgebruikers (zoals tablets en laptops) worden afgesloten. Ook wordt de aanbesteding voor mobiele communicatie begonnen, waarbij we – op basis van de huidige inschrijvingen – verwachten dat alle gemeenten hieraan gaan deelnemen.

C
Transformatie in domeinen

C1
Fysiek domein

Wij ondersteunen gemeenten om de Omgevingswet goed te kunnen uitvoeren. Daarnaast bieden we ondersteuning bij een aantal gemeentelijke taken die voortvloeien uit het Klimaatakkoord, en steunen we ze bij de transities in de leefomgeving, bijvoorbeeld door de inzet van *data science*.

Wat streven we na?

- Gemeenten kunnen de Omgevingswet effectief uitvoeren en bieden goede dienstverlening aan inwoners
- Gemeenten werken aan een leefomgeving die duurzaam, inclusief en toekomstbestendig is
- Gemeenten vergroten de transparantie in beleid voor de leefomgeving en maken participatie mogelijk
- Gemeenten kunnen beschikken over een Digitaal Stelsel Omgevingswet dat aansluit bij de behoeften van de gemeentelijke uitvoeringspraktijk
- Gemeenten zijn door een collectieve aanpak minder kwetsbaar in de uitvoering
- Gemeenten kunnen sneller oplossingen voor transitieopgaven inzetten

Omgevingswet en DSO

Gemeenten gaan werken met een basisversie van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Deze landelijke voorziening wordt de komende jaren verder uitgebouwd en doorontwikkeld. Wij zorgen ervoor dat er hierbij optimaal wordt aangesloten op de gemeentelijke behoeften, en stellen ons namens gemeenten op als een assertieve partner bij interbestuurlijke besluitvorming. Denk daarbij aan het voorkómen van tegenstrijdigheden tussen de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) en de Omgevingswet.
We hebben een groot aantal collectieve hulpmiddelen ontwikkeld waarmee wij gemeenten zo goed mogelijk ondersteunen bij de invoering van de Omgevingswet en de aansluiting op het DSO. Onze hulpmiddelen variëren van een kant-en-klaar casco Omgevingsplan tot en met een architectuur, processen, en specificaties voor gemeentelijke software die op het DSO moet worden aangesloten. Nadat we producten ontwikkelen, nemen we deze in beheer om de ondersteuning aan gemeenten te continueren.

Data science voor de leefomgeving

Op basis van behoeftepeilingen brengen wij in kaart welke collectieve ondersteuning gemeenten nodig hebben bij transities voor de fysieke de leefomgeving, zoals de uitvoering van het Klimaatakkoord. In 2021 vertalen we deze behoeften in een concreet ondersteuningsaanbod, bijvoorbeeld op het gebied van data science.

Energie

Om de ambities uit het Klimaatakkoord te realiseren, pakken gemeenten in 2021 collectief drie opgaven op. Ten eerste de aanpassing van de Warmtewet. Daardoor komen er betere juridische uitvoeringsvoorwaarden voor gemeenten die een warmtenet willen aanleggen. Ten tweede het zoeken naar een werkbare vorm van gebouwgebonden financiering. Hiermee kunnen woningeigenaren en gemeenten leningen afsluiten om hun vastgoed van het aardgas af te krijgen. Ten derde het opstellen van een uitvoeringskader voor een regionaal mobiliteitsprogramma. Daarmee kan, in samenwerking met de provincie, de afgesproken CO2-reductie uit het Klimaatakkoord worden behaald.

C
Transformatie in domeinen

C2
Sociaal domein

Gemeenten willen kansen verkennen en aangrijpen om in het sociaal domein integraal te kunnen werken. Wij ondersteunen gemeenten bij deze transformatie van het sociaal domein, bijvoorbeeld via oplossingen om greep te houden op de financiën. Ook zetten wij de activiteiten van het Ketenbureau i-Sociaal Domein de komende jaren structureel voort.

Wat streven we na?

- Gemeenten bieden dienstverlening die aansluit op de leefwereld van inwoners
- Gemeenten voeren taken effectiever uit
- Gemeenten verminderen de administratieve lasten
- Gemeenten krijgen meer greep op de financiële lasten
- Gemeenten verbeteren de samenwerking in ketens en regio's

Greep op financiën

Gemeenten hebben te maken met oplopende tekorten in de jeugdzorg, Wmo en de budgetten gebundelde uitkeringen (BUIG), en ervaren onvoldoende greep op zowel de uitgaven als de instroom. Om de regie van gemeenten te vergroten, creëren we overzicht op basis van data, brengen we diverse sturingsmogelijkheden in kaart, en onderzoeken we welke voordelen bovenregionale samenwerking en inkoop opleveren. Door het versterken van financieel inzicht geven we gemeenten een stem die zwaarder weegt in de discussies over het zorgsysteem, waarbij er maatschappelijke kosten-baten-afwegingen een rol spelen. We bieden landelijke raamcontracten aan en verbeteren het gemeentelijk zicht op de zorggebruikers door een intensieve contractcoördinatie.

In 2021 kunnen gemeenten landelijke raamcontracten voor specialistische ondersteuning gebruiken die wij vanuit de landelijke coördinatie contractbeheer aanbieden. We maken samenwerkingsafspraken met zorgverzekeraars en zorgkantoren over preventie, vergrijzing en de aanpak van de GGZ-problematiek. Gemeenten kunnen hiervan gebruikmaken om het aanbieden van zorg te verbeteren. Daarnaast ontsluiten we zorgdata, waardoor de kosten meer inzichtelijk worden.

Betere samenwerking in ketens en regio's

Gemeenten werken met ketenpartners samen bij (jeugd)zorg en participatie. We verbeteren de dienstverlening via de doorontwikkeling van deze keten, en zorgen ervoor dat gemeenten een sterke en aanspreekbare partner zijn.

In 2021 gaan we samenwerken met de centrale voorziening *Informatieknooppunt* Zorgfraude (IKZ), waarbij alle gemeenten zich vanaf 2022 verplicht moeten aansluiten. Doel van het IKZ is om, in samenwerking met ketenpartners, vermoedens te kunnen delen van fouten of fraude, en om de uitvoering van zorg en jeugdvoorzieningen aan te pakken en uit te breiden. Daarnaast verbeteren we het opdrachtgeverschap aangaande de (jeugd) zorg, door op initiatief van gemeenten standaardkwaliteitsnormen voor de uitvoering toe te passen en bestuurlijke afspraken over de escalatiemogelijkheden met ketenpartners, zoals brancheorganisaties en het Rijk, te maken.

In 2021 zetten we het programma *Zorg voor de Jeugd* voort. Daarmee ondersteunen we met regio-ambassadeurs de op (boven) regionaal niveau plaatsvindende inkoop van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering, en stellen we geschillencommissies in.
We regelen een afgestemde aanpak binnen de keten *zorg en veiligheid* wat betreft inwoners die zowel vanuit het zorg- als het veiligheidsdomein aandacht behoeven. Hiervoor bieden we handreikingen, instrumentengidsen en leergangen waarmee we gemeenten adviseren over regels en privacy-vraagstukken. We verbreden de inzet van het Verbindend Landelijk Ondersteunings-Team (VLOT), zodat wij binnen het zorgdomein gemeenten integraal kunnen ondersteunen.

C
Transformatie in domeinen

C2
Sociaal domein

Werk en Inkomen, inclusief schulden

Als gemeenten begeleiden we inwoners naar passend werk, en ondersteunen hen bij het oplossen van schuldenproblematiek. Daarbij willen we in onze dienstverlening aansluiten bij de leefwereld van inwoners en hun daarbij zo veel mogelijk zelf de regie geven. Om dat voor elkaar te krijgen, hebben we moderne informatievoorziening nodig binnen het domein van werk en inkomen. De nieuwe informatiekundige visie Common Ground kan hierbij een belangrijke rol spelen.

In 2021 wordt er stapsgewijs gewerkt aan een toekomstbestendig stelsel voor gegevensuitwisseling op het gebied van werk en inkomen, waarbij de burger de regie en zeggenschap krijgt over zijn eigen gegevens. We voegen nieuwe componenten toe en ontwikkelen een landelijke standaard voor de digitale uitwisseling van matchinggegevens. Daarbij schalen we het aantal pilots op waarbij er gegevensuitwisseling plaatsvindt tussen gemeenten en werkgevers om de overgang van WW naar bijstand te versnellen.

In 2021 publiceert het programma Verbeteren Uitwisselen Matchings-gegevens (VUM) nieuwe gegevensstandaarden, bieden we een gemeentelijk uitwisselingsmechanisme voor klantprofielen en vacatures aan, en maken we nieuwe samenwerkingsafspraken om de gegevensdeling met private partijen, werkgevers en burgerregie te realiseren. Daarnaast gaan we de instrumentengidsen Dennis en Eva landelijk opschalen om eenheid in taal te creëren en de effectiviteit en efficiency van het werkdomein te bevorderen. Vanuit het programma Toekomst Gegevensuitwisseling Werk en Inkomen (TWI) leveren we in 2021 nieuwe componenten voor de gehele keten en starten we met een aantal nieuwe pilots. Succesvolle pilots worden opgeschaald – zoals Voorkomen Instroom die de overgang van WW naar bijstand zo mogelijk voorkomt, en als dat onafwendbaar is, vlotter laat verlopen.

Om zowel vier nieuwe wetswijzigingen in het schuldendomein als de nieuwe Wet inburgering te kunnen implementeren, zullen we in 2021 namens gemeenten de regie voeren richting het Rijk om, in voor-bereiding op de nieuwe wetgeving, de protocollen en standaarden aan gemeenten te leveren en zo de implementatie te ondersteunen.

Gemeentelijke Basisprocessen Inkomen

Om dienstverlening op het gebied van inkomensverstrekking te verbeteren, nemen gemeenten zelf het initiatief om op basis van ervaringsdeskundigheid goede oplossingen te bedenken die snel en eenvoudig toepasbaar zijn.

In 2021 is een volledige proces- en informatiearchitectuur klaar voor gebruik, waarmee een gemeenschappelijk streefbeeld voor de inrichting van basisprocessen en informatievoorziening in het inkomensdomein wordt vastgesteld. Op basis hiervan wordt een programma van eisen voor leveranciers opgesteld, zodat zij in lijn met de informatiekundige visie Common Ground oplossingen kunnen ontwikkelen en aan gemeenten kunnen aanbieden.

In 2021 stelt het College van Dienstverleningszaken de proces- en informatiearchitectuur met bijbehorende datamodellen voor het inkomensdomein als standaard vast. De huidige twaalf deelnemende gemeenten zijn van plan om deze standaard als eerste in gebruik te nemen zodat adoptie hiervan plaatsvindt en opschaling naar alle gemeenten wordt gestimuleerd.

Verminderen (administratieve) lasten in het sociaal domein

Om (administratieve) lasten in het sociaal domein structureel terug te dringen is het Ketenbureau i-Sociaal Domein actief. Het Keten-bureau maakt als uitvoeringsorganisatie samen met gemeenten en zorgaanbieders afspraken over standaardisering van de administratie. Denk daarbij aan de verbetering van de iStandaarden voor berichtenuitwisseling tussen gemeenten en zorgaanbieders en het stimuleren van kennisdeling en -uitwisseling. Hiermee dragen we structureel bij aan een effectievere uitvoering en de vermindering van (administratieve) lasten in het sociaal domein.

In 2021 zetten we de werkzaamheden van het Ketenbureau i-Sociaal Domein voort.

VNG Naleving

Om gemeenten te adviseren en ondersteunen bij het uitvoeren van handhavingstaken van de wetten in het sociaal domein, is sinds 1 januari 2016 het VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving (VNG KCHN) actief. Het Kenniscentrum heet sinds 2020 *VNG Naleving* en biedt praktische ondersteuning bij de gemeentelijke uitvoering van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Participatiewet en de Wet kinderopvang. Door meer aandacht te besteden aan de rechtmatige uitvoering van de wetten wordt de nalevingsbereidheid hiervan vergroot en krijgen burgers waar zij recht op hebben.

In 2021 wordt de toevoeging van de activiteiten van VNG Naleving aan de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering in 2022 voorbereid. Hierdoor kunnen gemeenten ervan op aan dat deze activiteiten ook de komende jaren stevig worden verankerd binnen de VNG en dat de bestuurlijke aandacht voor handhaving en naleving wordt vergroot.

C
Transformatie in domeinen

C3
Lokaal bestuur

Gemeenten willen het lokale bestuur en de lokale democratie versterken. Daartoe bieden we praktische ondersteuning en hulpmiddelen, zoals een quickscan en een overzicht van best practices om ondermijning tegen te gaan.

Wat streven we na?

- Gemeenten versterken de lokale democratie
- Gemeenten verhogen de weerbaarheid van het lokale bestuur
- Gemeenten bieden een open overheid tegen aanvaardbare uitvoeringskosten
- Gemeenten kunnen anticiperen op fluctuerende asielstromen
- Gemeenten borgen de publieke waarden in een digitaliserende samenleving
- Gemeenten dragen zorg voor optimale gegevensuitwisseling

Lokale democratie en lokaal bestuur

Wij bieden praktische ondersteuning en hulpmiddelen voor het versterken van de lokale democratie en de lokale bestuurlijke organisatie. Het is onze ambitie dat er in 2024 een veilige vorm van elektronisch stemmen in alle gemeenten mogelijk wordt. Daarom werken we mee aan het overheidsbrede onderzoek naar de invoering van elektronisch stemmen.

Quickscan lokale democratie

Gemeenten kunnen de lokale democratie versterken op basis van inzichten uit de Quick Scan Lokale Democratie (QSLD). Dit is een digitale vragenlijst over participatie en bewonersinitiatieven die wordt ingevuld door vertegenwoordigers van de gemeenteraad, het college van B&W, de ambtelijke organisatie en inwoners. De quickscan biedt het gemeentelijk vertrekpunt voor een beter democratisch samenspel, en wordt ondersteund door inhoudelijke experts van het programma Democratie in Actie.

In 2021 neemt het gebruik van de quickscan verder toe in navolging van de eerste zeventig gemeenten, en brengen we onze methoden en instrumenten onder in een bibliotheek waarvan gemeenten eenvoudig gebruik kunnen maken.

Veiligheid en asiel

Gemeenten willen ondermijning in brede zin tegengaan. In 2021 stellen we een overzicht samen van best practices om ondermijning te bestrijden.

Gemeenten willen asielzoekersstromen in goede banen leiden.Op basis van onderzoek bieden we concrete handvatten aan waarmee gemeenten vroegtijdig zicht kunnen krijgen op de asielzoekersstroom.

D
Generieke activiteiten voor alle prioriteiten

Uitvoeringstoetsen, innovatie en implementatie-ondersteuning

Gemeenten moeten innoveren en vernieuwen om te blijven aansluiten op de snel veranderende verwachtingen in de samenleving. Op basis van onze innovatie-aanpak schalen we pilots op die meerwaarde hebben voor alle gemeenten. We sluiten daarbij aan op lokale initiatieven en dragen met nieuwe producten en diensten bij aan de ontwikkeling van een gezamenlijk gemeentelijk portfolio. Op basis van een implementatiekalender kunnen gemeenten per onderdeel bepalen of ze koploper of slimme volger willen zijn. Koplopers dragen bij aan de vernieuwing door zelf te experimenteren en innoveren. Slimme volgers dragen bij aan de kracht van de gezamenlijke beweging door activiteiten toe te passen zodra deze collectief kunnen worden opgeschaald. Daarnaast organiseren we netwerken en andere activiteiten om de gemeentelijke kennis van de technologische ontwikkelingen te vergroten. We werken hierbij samen met gemeenten, en sluiten aan op de landelijke en Europese coalities en platforms. Ook ondersteunen we de Taskforce Samen organiseren en het College van Dienstverleningszaken bij de uitvoering van hun taken, en zetten we de algemene implementatie-ondersteuning aan gemeenten voort.

Wat streven we na?

- Gemeenten werken samen om de gemeentelijke uitvoering te verbeteren
- Gemeenten maken slim gebruik van collectief ontwikkelde proposities
- Gemeenten zetten innovaties in om maatschappelijke opgaven te realiseren
- Gemeenten verbeteren landelijke wet- en regelgeving om de uitvoerbaarheid te vergroten
- Gemeenten spelen een actieve en richtinggevende rol in de snel veranderende informatiesamenleving

Effectieve gezamenlijke uitvoering: innovatie voor iedereen

We werken op basis van onze innovatie-aanpak aan gezamenlijke maatschappelijke opgaven, en vergroten de impact door de opschaling van succesvolle gemeentelijke pilots en innovaties. We bieden een platform voor innovatie, en stellen schaarse expertise beschikbaar. Denk daarbij aan juridische en technologische kennis, en aan kennis over werkwijzen zoals *agile* en *design thinking*. Binnen ons innovatienetwerk, werken we op ontwikkellocaties samen met impactcoalities om maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Ook brengen we twee keer per jaar het *Trendrapport Informatiesamenleving* uit, waarin nieuwe technologische inzichten worden beschreven.

We zorgen ervoor dat de stem van gemeenten een plaats krijgt in de nationale en Europese agenda's en de grootschalige programma's voor innovatie. Dit doen we bijvoorbeeld met de *position paper* over digitale identiteit die is overgenomen in de landelijke visie hierover. Andersom vertalen we (Europees) beleid naar praktische handvatten op basis van impactanalyses, zodat gemeenten dit in de lokale praktijk kunnen toepassen. Daarnaast trekken we landelijke en Europese subsidiestromen aan voor gemeentelijke innovatieprojecten.

In 2021 passen we, op basis van heldere criteria, ons innovatieproces toe, waarmee het duidelijk wordt wanneer we welke innovatieve oplossingen gaan opschalen. Dit zullen we effectief organiseren, wat ons in staat stelt om, met dezelfde capaciteit als in 2020, meer innovatie te stimuleren. We zetten hiervoor de *agile*-methodiek in, hanteren een event-gestuurde aanpak, en bouwen een coalitie van ontwikkellocaties. Daarnaast maken we een overzicht van financieringsbronnen voor innovaties, en bieden we ondersteuning bij het aanvragen van kansrijke subsidies op landelijk en Europees niveau. Tot slot versterken we de Europese beweging van decentrale overheden *Living-in.eu*, waarmee gemeenten kunnen beschikken over hulpmiddelen en referenties op het gebied van marketing, inkoop, implementatie en opschaling in Nederland en Europa.

Impactanalyses en uitvoeringstoetsen

Gemeenten willen weten welke gevolgen de nieuwe wet- en regelgeving zal hebben voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Samen met gemeenten houden we uitvoeringstoetsen en impactanalyses om de gevolgen van nieuwe wetgeving vroegtijdig in kaart te brengen en de invoeringskosten te verlagen. Deze analyses ondersteunen onze belangenbehartiging richting het Rijk, leiden tot een betere aansluiting van maatregelen op de gemeentelijke praktijk, en geven inzicht in de risico's en randvoorwaarden voor een succesvolle implementatie.
Gemeenten werken ook onderling samen aan oplossingen voor vraagstukken, bijvoorbeeld in pilots. We brengen in kaart op welke wijze de succesvolle gemeentelijke projecten en pilots kunnen worden opgeschaald naar meer gemeenten.

In 2021 doen we uitvoeringstoetsen op alle nieuwe wet- en regelgeving die de gemeentelijke uitvoering betreft. Deze inzet is vergelijkbaar met die van het afgelopen jaar waarin wij meer dan twintig uitvoeringstoetsen over de verschillende domeinen hebben gedaan. Daarnaast zorgen we voor opschaling naar meer gemeenten van een aantal succesvolle gemeentelijke projecten en pilots.

D
Generieke activiteiten voor alle prioriteiten

Uitvoeringstoetsen, innovatie en implementatie-ondersteuning

Smart society

Gemeenten zetten innovatie in om complexe maatschappelijke opgaven beter op te kunnen lossen. Met de inzet van impactcoalities, ondersteunen we gemeenten daarbij in hun samenwerking met medeoverheden, kennisinstellingen, bedrijven en inwoners. Deze coalities zijn gericht op de realisatie en opschaling van concrete producten, en hebben als doel de werkzaamheden te stroomlijnen, subsidieaanvragen te coördineren en de kennisuitwisseling te versterken. Wij hebben in de afgelopen periode impactcoalities ondersteund op het gebied van veiligheid en de digitalisering van de buitenruimte.

In 2021 ondersteunen we drie nieuwe impactcoalities wat betreft nader te bepalen thema's.

Ondersteuning en fondsbeheer

Gemeenten willen op een heldere manier worden geïnformeerd over de producten en diensten die wij gezamenlijk realiseren en willen zich onderdeel voelen van deze collectieve beweging. Om de ambities van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering waar te maken en de visie van het samen organiseren uit te dragen, voeren wij verschillende ondersteunende taken uit.

Wij bieden ondersteuning aan bestuurders en directeuren bij gemeenten en binnen de VNG zodat er afgewogen besluiten genomen kunnen worden, bijvoorbeeld over nieuwe standaarden en de uitbreiding van het GGU-portfolio. We onderhouden actief contact met verschillende doelgroepen binnen gemeenten vanuit relatiemanagement om vroegtijdig signalen op te vangen, behoeften te vertalen en opmerkingen te verbinden met lopende en nieuwe gemeentelijke initiatieven. We stellen tussentijdse rapportages, kadernota's en (meer)jarenplannen op om gemeenten actief te informeren over de voortgang en behaalde resultaten van de GGU. We verzamelen aansprekende verhalen over de GGU en delen die in artikelen, op congressen en in podcasts. We bieden implementatie-advies aan om gemeenten te ondersteunen bij de toepassing van collectieve oplossingen. Daarmee wordt de GGU een krachtige beweging waar alle gemeenten aan meedoen.

In 2021 organiseren we netwerkbijeenkomsten en werkbezoeken, stimuleren we kennisdeling en positionering, en bieden we implementatiestrategieën aan. We doen dit in nauwe samenwerking en afstemming met gemeenten en de betrokken partners, zoals koepelorganisaties, provinciale en regionale afdelingen. Daarnaast ondersteunen we de Taskforce Samen organiseren en het College van Dienstverleningszaken bij de uitvoering van hun taken.

6.
Financiën

Reikwijdte en omvang Fonds GGU

De activiteiten in het kader van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) financieren we in hoofdzaak uit het Fonds GGU. Alle gemeenten dragen daar naar rato van het aantal inwoners aan bij, wat neerkomt op circa drie euro (inclusief btw) per inwoner. Op basis van indexatie en een toename van het inwonertal van gemeenten groeit het Fonds GGU ten opzichte van vorig jaar met 1,2 miljoen euro naar een totaal van 44,4 miljoen (exclusief btw). Aanvullend op het Fonds GGU zijn er derde geldstromen mogelijk, zoals bijdragen vanuit het Rijk en reserveringen uit eerdere jaren. Voor komend jaar verwachten we te kunnen beschikken over 10,7 miljoen euro uit derde geldstromen. Op basis hiervan stellen wij voor om een totale begroting vast te stellen ter waarde van 55,1 miljoen euro (exclusief btw).

De risico's van werken met een totale begroting die het Fonds GGU overstijgt kunnen worden geminimaliseerd door de volgende beheersmaatregelen te nemen:

- Eventuele onderuitnutting van de begroting 2020 inzetten in 2021
- Gerichte sturing op het verwerven van derde geldstromen waarmee de totale begroting kan worden gefinancierd
- Binnen de gestelde prioriteiten sturen op uitgaven die de werkelijke inkomsten niet overschrijden

Sturing op het Fonds GGU

Het College van Dienstverleningszaken is binnen de VNG het bestuurlijk orgaan dat het Bestuur adviseert over het portfolio van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering en daarmee over de omvang en inzet van de totale begroting GGU. Het College wordt hierover geadviseerd door alle bestuurlijke commissies, in het bijzonder de Commissie Informatiesamenleving. Het Bestuur legt jaarlijks plannen voor aan de ALV en verantwoordt zich bestuurlijk over resultaten en bestedingen. De directie van de VNG treedt op als gedelegeerd fondsbeheerder en geeft operationeel sturing op de resultaten, voortgang en bestedingen.

Verdeling begroting 2021 over prioriteiten

De Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering is sinds 2019 onderverdeeld in negen prioriteiten.
Deze prioriteiten hanteren we ook in 2021 met het oog op continuïteit en herkenbaarheid. De totale begroting is in onderstaande tabel over de negen prioriteiten verdeeld.

Totale begroting 2021 verdeeld over 9 prioriteiten

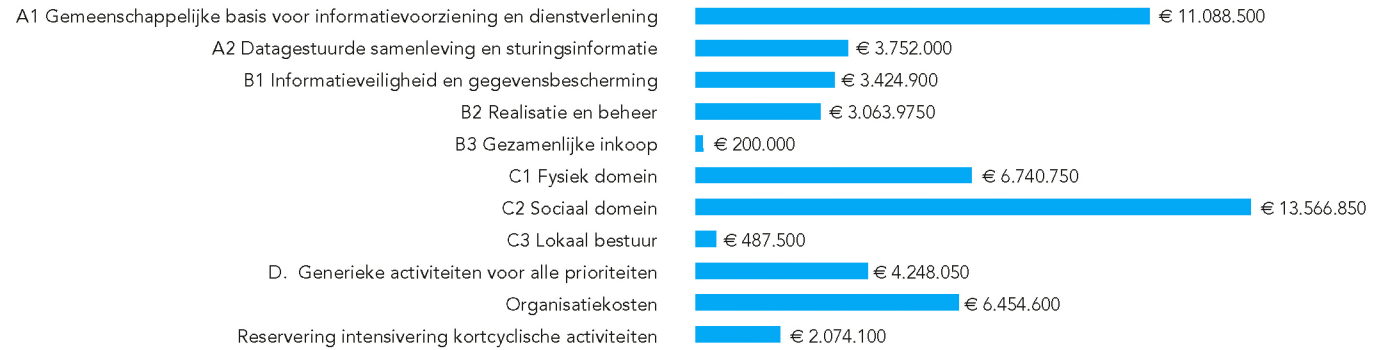

6.
Financiën

Van de totale begroting wordt 58% besteed aan structurele activiteiten, 31% aan meerjarige activiteiten en 11% aan kortcyclische activiteiten.

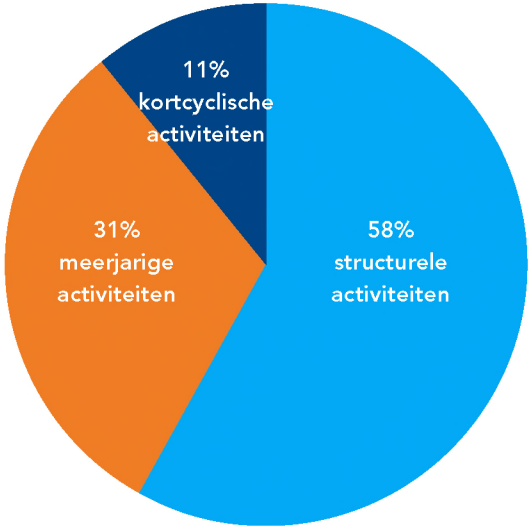

Totale begroting GGU 2021

In onderstaande tabel is de totale begroting voor de GGU vermeld voor het jaar 2021, waarbij bedragen per prioriteit zijn verdeeld over structurele, meerjarige en kortcyclische activiteiten.

Omdat het op dit moment nog niet volledig duidelijk is voor welke onderdelen in 2021 derde geldstromen beschikbaar zijn, is het mogelijk dat er in beperkte mate budgettaire verschuivingen optreden tussen de prioriteiten. Het bestuur van de VNG stelt op advies van het College van Dienstverleningszaken eind 2020 het definitieve jaarplan 2021 vast binnen de kaders die de ALV op basis van deze kadernota GGU 2021 heeft bepaald. Het jaarplan GGU 2021 wordt tijdens de BALV in het najaar van 2020 aan de leden aangeboden.

Bedragen in euro's

Prioriteit	Structureel budget	Meerjarig budget	Kortcyclisch budget	Totale begroting
A1 Gemeenschappelijke basis voor informatievoorziening en dienstverlening	2.137.500	5.016.000	3.935.000	11.088.500
A2 Datagestuurde samenleving en sturingsinformatie	1.900.000	475.000	1.350.000	3.725.000
B1 Informatieveiligheid en gegevensbescherming	2.565.000	609.900	250.000	3.424.900
B2 Realisatie en beheer	3.063.750	–	–	3.063.750
B3 Gezamenlijke inkoop	–	–	200.000	200.000
C1 Fysiek domein	1.116.250	2.137.500	3.487.000	6.740.750
C2 Sociaal domein	8.767.550	2.749.300	2.050.000	13.566.850
C3 Lokaal bestuur	–	237.500	250.000	487.500
D. Generieke activiteiten voor alle prioriteiten	907.250	1.770.800	1.570.000	4.248.050
Organisatiekosten	5.384.600	570.000	500.000	6.454.600
Reservering intensivering kortcyclische activiteiten			2.074.100	2.074.100
Totaal	**25.841.900**	**13.566.000**	**15.666.100**	**55.074.000**

5. Resolutie “Norm voor Opdrachtgeverschap”
Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Voorstel
In te stemmen met de resolutie.

Samenvatting
Met de resolutie “Norm voor Opdrachtgeverschap” (NvO) nemen wij als gemeenten onze verantwoordelijkheid om regionale samenwerking te verbeteren en het opdrachtgeverschap te versterken, met het oog op een goed functionerend zorglandschap. De NvO heeft vooralsnog betrekking op jeugd en - met een andere status en stand van zaken - op beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

De NvO vraagt een gezamenlijke inspanning van ons als gemeenten. Ze is noodzakelijk om een deel van onze taken uit te voeren, waaronder het bieden van specialistische hulp aan inwoners. Tegelijk is het welslagen ervan mede afhankelijk van de wijze waarop de ministers van VWS en J&V zich tot de NvO verhouden. De NvO is - zeker vanuit jeugd - mede een antwoord op de voornemens van het kabinet, zoals onder meer verwoord in de Kamerbrief van 20 maart jl. Op een aantal onderdelen gaat die brief verder dan de door ons voorgestelde norm. Tot aan en in lijn met de besluitvorming van de ALV aanstaande juni blijven we hierover in gesprek met het kabinet.

Zoals u zult zien is de NvO voor jeugd verder uitgewerkt dan voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Omdat voor specifiek maatschappelijke opvang de doordecentralisatie bovendien vooralsnog niet aan de orde is, ligt de impact hier ook weer net even anders dan bij beschermd wonen. Omdat beide laatste domeinen beleidsmatig echter direct met elkaar verbonden zijn, valt ook maatschappelijke opvang onder de werking van de NvO. Ze wordt met beschermd wonen in één adem in de resolutie genoemd. Bij beide bevindt de NvO zich, zoals in de toelichting uiteengezet, nog in een andere fase dan bij jeugd.

Hier volgen de tekst van de resolutie en een nadere toelichting op de achtergronden van de resolutie.

Resolutie Norm voor Opdrachtgeverschap

De leden van de VNG in de ALV bijeen op 10 juni 2020 komen overeen,

Preambule

De decentrale wetten van 2015 beoogden drie belangrijke bewegingen tot stand te brengen.

1. Betere kwaliteit van ondersteuning en zorg vanuit het perspectief van inwoners (levensbreed, over domeinen heen en aansluitend op de leefwereld van inwoners)

2. Versterking van het gewone leven (demedicaliseren, niet alles van publiek gefinancierd aanbod verwachten, van generieke naar specifieke verstrekkingen)

3. Meer efficiency in voorzieningen (financiële beheersbaarheid, beperking administratieve lasten, geen dubbele zorg)

Als gemeenten zijn we als geen andere bestuurslaag in staat deze doelen - kwaliteit, betrokkenheid en efficiency - te realiseren. Soms op lokaal niveau, soms op regionaal, bovenregionaal of landelijk niveau. Onze diepste drijfveer is om voor onze inwoners de zorg en ondersteuning mogelijk te maken die ze nodig hebben. Dat doen we aansluitend op hun behoeften en mogelijkheden en met oog voor de betaalbaarheid, om zo ook op lange(re) termijn passende zorg en ondersteuning te kunnen bieden.

Overwegende dat

1. Voor jeugd regionale samenwerking tussen gemeenten en regio´s essentieel is voor 1. de beschikbaarheid van zorgfuncties; 2. een zorgvuldige transformatie van het zorglandschap en 3. de vermindering van bureaucratie; en dat dit niet vrijblijvende afspraken vraagt tussen zowel gemeenten binnen een regio als tussen regio's onderling;
2. Voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang, gegeven de doordecentralisatie en conform het advies van expertiseteam MO-BW-BG, regionale samenwerking nodig is met oog op een voldoende gevarieerd en compleet zorglandschap;
3. Het van belang is om hier als gemeenten vanuit een collectieve verantwoordelijkheid gezamenlijk in op te treden en afspraken te maken.

Spreken voor het domein van jeugd uit dat

1. Gemeenten een Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) afspreken, die inhoudt dat
   a. gemeenten in regionaal verband een regiovisie opstellen, die door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld;
   b. deze regiovisie tot stand komt in overleg met aanbieders (en specifiek gecertificeerde instellingen), professionals, (vertegenwoordigers van) jongeren en ouders en ketenpartijen;
   c. deze regiovisie helderheid geeft hoe gemeenten, tenminste voor de looptijd van deze visie, in regioverband de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdfuncties borgen (waarbij als leidraad de lijst met functies uit de regeling Jeugdautoriteit kan dienen, die regionaal een eigen invulling kan krijgen), alsmede aangeeft wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is;
   d. de regiovisie ingaat op de wijze waarop lokale toegang verbonden is met de gecontracteerde hulp, met de vijf basisfuncties voor lokale teams als leidraad;
   e. regio's in hun regiovisie een niet-vrijblijvende governance kiezen, met één onderling overeengekomen en gedragen aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio;
   f. regio's in hun regiovisie aangeven hoe en voor welke functies ze bovenregionaal samenwerken, met als doel dat deze bovenregionale functies beschikbaar blijven. Een aantal jeugdregio's is accounthoudende regio voor bovenregionale aanbieders en GI's. De VNG houdt deze lijst, in overleg met de regio's, actueel. Via het ontwikkeld systeem van vroegsignalering (EWS) ziet de accounthoudende regio toe hoe aanbieders zich organisatorisch en financieel ontwikkelen en onderhoudt zij daarover met aanbieders en betrokken regio's overleg. Als er een continuïteitsprobleem speelt, spannen alle betrokken regio´s zich tot het uiterste in om onder leiding van de accounthoudende regio tot een gezamenlijke oplossing te komen;

CONCEPT

g. regio's zich verplichten tot beperking van administratieve lasten door 1. de drie uitvoeringsvarianten in het sociaal domein consequent toe te passen; 2. bij regionale contractering als gemeenten dezelfde contractvoorwaarden en gezamenlijk contractbeheer te hanteren;
h. gemeenten zich houden aan zorgvuldigheidseisen voor inkoop. Dit betekent dat ze inzetten op tijdige start en afronding van contractering, op meerjarige contracten en op continuïteit van zorg bij aflopende contracten;
i. regio´s in hun contractering reële tarieven hanteren en kunnen rekenen op transparantie van aanbieders in de opbouw van hun tarief;

2. De VNG ondersteuning biedt bij de totstandkoming van de regiovisie in lijn met de vastgestelde NvO;
3. Er een onafhankelijke geschilbeslechtingscommissie is waar gemeenten en regio's bij onderlinge meningsverschillen over de toepassing van de NvO hun geschil kunnen voorleggen.

Spreken voor het domein van beschermd wonen en maatschappelijke opvang uit dat

1. Gemeenten een Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) afspreken, die inhoudt dat
   a. gemeenten in regionaal verband voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang een regiovisie opstellen, die door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld (aansluitend aan bestaande of in ontwikkeling zijnde regiovisies, waarover al afspraken zijn gemaakt met het Rijk);
   b. deze regiovisie tot stand komt in overleg met professionals, (vertegenwoordigers van) inwoners, ervaringsdeskundigen en ketenpartijen;
   c. deze regiovisie helderheid geeft hoe gemeenten in regioverband de beschikbaarheid en continuïteit van zorgfuncties voor beschermd wonen borgen;
   d. de regiovisie ingaat op de wijze waarop lokale toegang en de regionale maatschappelijke opvang verbonden is met de ingekochte hulp;
   e. regio's in hun regiovisie een niet-vrijblijvende governance kiezen, met één onderling overeengekomen en gedragen aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio;
   f. regio's zich verplichten tot beperking van administratieve lasten door 1. de drie uitvoeringsvarianten in het sociaal domein consequent toe te passen; 2. bij regionale contractering als gemeenten dezelfde contractvoorwaarden en gezamenlijk contractbeheer te hanteren.
   g. gemeenten vanuit zowel stabiliteit als innovatie inzetten op meerjarige contractering, met daarbij ruimte voor innovatieve initiatieven;
2. Er een onafhankelijke geschilbeslechtingscommissie komt waar gemeenten en regio's bij onderlinge meningsverschillen over de toepassing van de NvO hun geschil kunnen voorleggen.

Nadere toelichting gezamenlijke Norm voor Opdrachtgeverschap

Inleiding
Op tenminste twee actuele dossiers in het sociaal domein vindt discussie plaats over de noodzaak van regionale samenwerking. Binnen het jeugddomein bestaat er tussen gemeenten verschil van inzicht over de mate van samenwerking en zijn er zorgen over een teveel aan bureaucratie en over

CONCEPT

mogelijke discontinuïteit (of in elk geval het gebrek aan inzicht daarin) van specialistische, bovenregionale functies. Dit heeft mede geleid tot een Kamerbrief van 7 november jl., waarin de ministers van VWS en J&V maatregelen aankondigden aangaande meer verplichtende regionale samenwerking. Binnen het domein van beschermd wonen en maatschappelijke opvang heeft daarnaast een expertisecommissie aangegeven dat de doordecentralisatie – waarbij de verantwoordelijkheden en financiën overgaan van centrumgemeenten naar alle gemeenten – gepaard zal moeten gaan met goede regionale samenwerking. Weliswaar is doordecentralisatie voor maatschappelijke opvang vooralsnog niet aan de orde (de inkoop vindt hier de komende tijd nog onder regie van de centrumgemeenten plaats), ze is beleidsmatig dermate met beschermd wonen verbonden dat ook maatschappelijke opvang onder de werkingssfeer van de NvO valt. Bij beide domeinen geldt specifiek het belang van financiële afspraken binnen regio's ten behoeve van een evenwichtig zorglandschap. Gemeenten willen hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Via de Commissie Zorg, jeugd en onderwijs van de VNG hebben zij de VNG opdracht gegeven een oplossing uit te werken en deze voor te leggen aan de achterban.

Meerwaarde van regionale samenwerking
De feitelijke ontwikkelingen in jeugdregio's - en de Kamerbrief functioneerde hierin als katalysator - hebben geleid tot een voorstel voor een Norm voor opdrachtgeverschap (NvO). Hiermee nemen gemeenten hun verantwoordelijkheid om in eigen kring regionale samenwerking te optimaliseren, met oog op 1. borging van de verschillende soorten (zorg)functies; 2. een zorgvuldige transformatie van het landschap van jeugdhulp en beschermd wonen en maatschappelijke opvang; 3. vermindering van bureaucratie. Zij doen dit vanuit de overtuiging dat zelfregulering vanuit oogpunt van draagvlak en effectiviteit meerwaarde heeft boven gedetailleerde wettelijke aanscherping.

Status van NvO: verschil jeugd en beschermd wonen/maatschappelijke opvang
De NvO is aanvankelijk opgesteld vanuit het jeugddomein. Gaandeweg werd duidelijk dat een dergelijke norm ook welkom zou zijn voor het domein van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Tegelijk zijn de discussie en afwegingen hier minder uitgekristalliseerd. Dat heeft onder andere te maken met nog lopende discussie over het verdeelmodel, alsook met de nog op handen zijnde implicatie van de doordecentralisaties. Op een aantal deelaspecten liggen de accenten tussen enerzijds jeugd en anderzijds beschermd wonen en maatschappelijke opvang bovendien net even anders. Dat geldt bijvoorbeeld de bovenregionale samenwerking en de bestaande en benodigde ondersteuningsstructuur. Dit impliceert dat de NvO zoals die momenteel voorligt, meer is uitgewerkt voor jeugd dan voor beschermd wonen/maatschappelijke opvang. Dit heeft ertoe geleid dat we voor beide domeinen twee aparte (deel)resoluties hebben opgesteld. Het ligt in de lijn om de norm voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang de komende tijd nader uit te werken en deze later, bijvoorbeeld op de BALV in het najaar, voor te leggen.

Waarom een NvO?
Met de NvO spreken gemeenten als collectief af waaraan de samenwerking binnen regio's moet voldoen en wanneer er sprake is van kwalitatief goede samenwerking. Gemeenten erkennen hiermee dat (zorg)functies op onderdelen bovengemeentelijke en bovenregionale samenwerking vereisen. De (contractering)schaal van gemeenten, en soms ook regio's, is te gering om de beschikbaarheid van weinig voorkomende of specialistische functies te garanderen. Ook als gemeenten daar ogenschijnlijk geen of weinig gebruik van maken, erkennen ze zo hun verantwoordelijkheid voor de beschikbaarheid van deze functies.

Wat is de context van de NvO?

De NvO heeft betrekking op goede regionale samenwerking in het sociaal domein. Gemeenten nemen hierin hun verantwoordelijkheid door deze norm met elkaar vast te stellen. Om de knelpunten in met name het jeugdstelsel op te lossen, is echter meer nodig. Allereerst is er structureel meer geld nodig. In maart is het met het kabinet afgesproken onderzoek gestart, dat in november 2020 zal zijn afgerond. Daarnaast zijn andere thema's van belang, zoals meer mogelijkheden om te sturen op de reikwijdte van de jeugdhulpplicht - vergelijk het rapport van het Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht - en de vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen. Bij beschermd wonen en maatschappelijke opvang speelt de herziening van het verdeelmodel sociaal domein, de uitname WLZ en het belang van regionale afspraken over financiën. De NvO gaat hier niet over, maar deze thema's zijn randvoorwaardelijk van groot belang om de knelpunten in beide domeinen succesvol aan te kunnen pakken.

Hoe ver reikt de NvO?
Deze NvO is bedoeld voor de actuele dossiers van jeugd en beschermd wonen/maatschappelijke opvang, ieder met zijn eigen stand van zaken. De NvO is een collectieve uitspraak die ruimte laat voor regionale invulling. Collectief spreken gemeenten uit aan welke randvoorwaarden regionale samenwerking minimaal moet voldoen. Regio's moeten een niet vrijblijvende governance kiezen, met daarin een duidelijke besluitvormingsstructuur, een extern aanspreekpunt voor het Rijk en een wijze waarop ze eventuele doorzettingsmacht organiseert. Ook dienen regio's aan te geven hoe ze weinig voorkomende of specialistische functies borgen en welke bovenregionale afspraken ze daarvoor maken, alsook - in geval van jeugd - hoe ze hun collectieve verantwoordelijkheid voor de continuïteit van jeugdbescherming en jeugdreclassering organiseren. Administratieve lastenverlichting behoort eveneens tot de afspraken. De inhoud van deze afspraken kan per regio verschillen (mede vanwege de keuzes, de historie en de omvang van de regio's) en krijgt zijn weerslag in een regiovisie. Er is dus één NvO en een nader te bepalen aantal regiovisies (vooralsnog 42 voor jeugd en 43 voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang), die de decentrale uitwerking zijn van deze norm. Op termijn is het streven om - waar mogelijk en functioneel - toe te werken naar meer congruentie in de regio's.

Hoe handhaven we de NvO?
Gemeenten stellen de NvO vast via een resolutie op de Algemene Ledenvergadering. Met deze resolutie verbinden ze zich collectief aan de norm en dus aan het opstellen van de daaruit voortvloeiende regiovisies. Aanpassing van de NvO loopt via de VNG commissies en het Bestuur. Bij zwaarwegende aanpassingen beslist laatstgenoemde of een uitspraak van de ALV nodig is. De NvO bepaalt het kader waaraan de regiovisies moeten voldoen. De inhoudelijke opstelling en afstemming van de regiovisies vindt plaats in regionaal verband. De gemeenteraden stellen de regiovisies vast en zijn ultiem verantwoordelijk. De VNG ondersteunt de totstandkoming van regiovisies op het onderdeel jeugd via het Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd. Bij onenigheid over de toepassing en handhaving van de norm *binnen* de regio en tussen de regio´s is er de mogelijkheid van onafhankelijke geschilbeslechting (zie uitwerking verderop). Een (waarschijnlijke) verwijzing in de jeugdwet naar de NvO geeft het Rijk bovendien als ultieme remedium de mogelijkheid om in te grijpen. Na vaststelling door de ALV van de NvO hebben gemeenten een jaar de gelegenheid de regiovisie voor jeugd op te stellen. Voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang is zoals gezegd het streven om de BALV van november 2020 met een meer uitgewerkte norm te komen.

Inhoud van de norm

Regiovisie

CONCEPT

Gemeenten stellen in regionaal verband een regiovisie op, die door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld. Dit kunnen voor jeugd enerzijds en beschermd wonen en maatschappelijke opvang anderzijds twee afzonderlijke visies zijn. Voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang kan daarbij worden aangesloten bij reeds bestaande of in ontwikkeling zijn de regiovisies en uitvoeringsplannen, aansluitend aan het advies van het Expertiseteam Beschermd Wonen. Deze verliezen niet hun waarde. Vanwege de verwevenheid van beschermd wonen en maatschappelijke opvang zullen beide onderdelen in de regiovisie een plek krijgen (waarbij het verdeelmodel tot nadere besluitvorming een gegeven is waarmee regio's rekening dienen te houden). Voor jeugd kunnen de regiovisies aansluiting vinden bij de bevindingen van het eerder genoemde Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht.

De regiovisies komen tot stand in overleg met aanbieders (en voor jeugd specifiek gecertificeerde instellingen), professionals, ketenpartijen, ervaringsdeskundigen (vooral voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang) en, indien van toepassing, met (vertegenwoordigers van) ouders en jongeren. Bij het opstellen van de regiovisies kan de VNG zoals vermeld ondersteuning bieden.

Schaalgrootte in relatie tot functiebehoud
Voor de inkoop en opdrachtgeverschap inzake een aantal vormen van jeugdhulp en beschermd wonen/maatschappelijke opvang is regionale samenwerking nodig. In de regiovisie definiëren regiogemeenten gezamenlijk welke functies regionaal worden gecontracteerd. De NvO bevat geen landelijke definitie van functies (maar voor jeugd kan als leidraad de lijst met functies uit de regeling Jeugdautoriteit dienen). Belangrijker is dat gemeenten regionaal het gesprek voeren welke functies om regionale samenwerking, opdrachtgeverschap en beschikbaarheid vragen. Kernelementen in dat gesprek zijn:

- Welke type hulp is noodzakelijk en zodanig schaars dat gemeenten moeten samenwerken, om te waarborgen dat die hulp voor inwoners beschikbaar blijft?
- Voor welke type hulp is de collectieve beschikbaarheid belangrijker dan de stuurbaarheid per individuele gemeente?
- Welke administratieve belasting levert het handelen op voor de betrokken aanbieders?

Gemeenten werken samen in deze 42 (jeugd) of 43 (beschermd wonen) regio's. Samenwerking op ten minste die schaal is het uitgangspunt. Regio's hebben de mogelijkheid om samen te gaan of op te splitsen. Als een gemeente of een groep gemeenten uit een regio wil treden, melden ze dit aan de regio en wordt dit door het geheel van de regio getoetst. Toetsing vindt in elk geval plaats op de vraag of:

- De gevolgen voor het zorglandschap voldoende zijn meegewogen, bijvoorbeeld ten aanzien van de beschikbaarheid van expertise in de regio en de continuïteit van zorg, zodat de gevolgen voor zorgaanbieders en cliënten getoetst worden;
- De nieuwe schaalgrootte of samenwerking bijdraagt aan het principe van congruente (buitengrenzen van) regio's als die congruentie in de rede ligt.

Toetsing vindt primair plaats door de regiogemeenten zelf. Bij onenigheid is escalatie mogelijk naar een onafhankelijke geschillencommissie (zie verderop).

Samenwerking tussen regio's
In de jeugdhulp is ook samenwerking *tussen* regio's nodig, bijvoorbeeld ten aanzien van bovenregionaal werkende aanbieders. De NvO bepaalt dat regio´s in hun visie aangeven hoe en voor welke functies ze bovenregionaal samenwerken. Een aantal jeugdregio's is accounthoudende regio voor bovenregionale aanbieders en GI's. De VNG houdt deze lijst, in overleg met de regio's,

CONCEPT

actueel. Via het ontwikkeld systeem van vroegsignalering (EWS) ziet de accounthoudende regio toe hoe aanbieders zich organisatorisch en financieel ontwikkelen en onderhoudt zij daarover met aanbieders en betrokken regio's overleg. Als er een continuïteitsprobleem speelt, spannen alle betrokken regio´s zich tot het uiterste in om onder leiding van de accounthoudende regio tot een gezamenlijke oplossing te komen.

Om tot een compleet en voldoende gespecialiseerd zorglandschap voor beschermd wonen/maatschappelijke opvang te komen is eveneens samenwerking nodig, vooral van regio's samen in relatie tot andere partijen zoals zorgverzekeraars. Voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang zal een onderzoek uitwijzen of samenwerking tussen regio's gewenst of noodzakelijk is.

Bestuurlijke vormgeving van de samenwerking
De taken waarvoor op contractering, bekostiging en contractbeheer wordt samengewerkt, vragen een niet vrijblijvende regionale governance, met één door de regio overeengekomen en gedragen aanspreekpunt. In de regiovisie wordt aangegeven welke gemeente of openbaar lichaam het aanspreekpunt is dat extern namens de regio kan optreden, bijvoorbeeld als discontinuïteit dreigt bij een bovenregionaal werkende aanbieder.

Administratieve lasten zijn beperkt
Eenvoud staat centraal. Dat betekent dat:

1. Gemeenten de drie uitvoeringsvarianten in het sociaal domein consequent toepassen (dat wil zeggen dat, als voor een bepaalde zorgvorm een variant is gekozen, deze variant consequent wordt doorgetrokken voor beleid, inkoop en verantwoording);
2. Gemeenten bij regionale contractering dezelfde contractvoorwaarden en gezamenlijk contractbeheer hanteren.

Arbitrage
Als gemeenten er in een regio of tussen regio's onvoldoende uitkomen, is voor jeugd het ondersteuningsteam zorg voor jeugd (OZJ) beschikbaar voor bemiddeling. Dit betreft zowel geschillen tussen gemeenten binnen én tussen regio's als tussen regio's en aanbieders. Voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang wordt de komende periode onderzocht hoe ondersteuning en arbitrage vormgegeven kan worden. Daarnaast is er een door de VNG ingestelde onafhankelijke geschillencommissie waar gemeenten bij onderlinge meningsverschillen over de toepassing van de NvO (en/of het woonplaatsbeginsel) hun geschil kunnen voorleggen.

Voorts wordt voor Jeugd op dit moment het takenpakket van de Jeugdautoriteit verder uitgewerkt. Zo vraagt de gewenste transformatiebeweging van gemeenten, aanbieders en professionals om het ombouwen en afbouwen van de gesloten jeugdzorg. Dat heeft gevolgen voor de overblijvende instellingen alsook voor het vastgoed van sluitende instellingen. In beide gevallen is goede begeleiding vereist. Wat de VNG betreft krijgt de Jeugdautoriteit een onafhankelijke rol in het signaleren van ontwikkelingen in de specialistische jeugdhulp en het landsdekkend beschikbaar houden daarvan.

Zorgvuldigheidseisen bij inkoop
In de resolutie wordt gesproken over zorgvuldigheidseisen. Het gaat daarbij om de volgende zorgvuldigheidseisen:

1. De publicatie van eventueel nieuwe inkoopprocedures vindt vóór 1 april plaats (deze gaat per 2021 in).

CONCEPT

Dit is in lijn met het feit dat zorgverzekeraars en zorgkantoren hun inkoopvoorwaarden ook voor die datum publiceren;

2. De inkoopprocedure is tijdig afgerond.
   Voor jeugdhulp dient tussen het tekenen- en de ingang van het contract ten minste drie maanden te liggen (gelijk aan een vergelijkbare zorgvuldigheidseis binnen de Wmo 2015). Voor gesloten jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdhulp die is opgenomen in een strafrechtelijke beslissing, dient de minimumtermijn zes maanden te bedragen;
3. Gemeenten sluiten meerjarige contracten af (drie jaar of meer).
4. Binnen inkoopcontracten worden afspraken gemaakt over de continuïteit van zorg voor cliënten na afloop van een contract. Gemeenten en aanbieders maken in hun inkoopcontracten en inkoopprocedure afspraken over de continuïteit van zorg voor cliënten (na afloop van een contract).

De zorgvuldigheidseisen 2 tot en met 4 zijn overgenomen uit de Kamerbrief van VWS. De eerste zorgvuldigheidseis is opgenomen omdat we denken dat tijdige start van contractering, gekoppeld aan een vaste deadline, gaat bijdragen aan rust en voorspelbaarheid van het inkoopproces.

Continu leren en ontwikkelen

Op het domein van jeugd blijven gemeenten voortdurend in gesprek met jongeren, ouders, clientvertegenwoordigers, professionals, aanbieders en ketenpartijen om de hulp en ondersteuning elke dag beter te maken. In VNG verband is er ondersteuning vanuit het programma Zorg voor de Jeugd. Voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn cliënten en ervaringsdeskundigen van belang voor het continu doorontwikkelen van het zorglandschap.

CONCEPT

6. Voorstel “Cao voor de onderkant van de arbeidsmarkt”
Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Voorstel
In te stemmen met het voorstel “CAO voor de onderkant van de arbeidsmarkt”

Samenvatting
Tijdens de Buitengewone LV van 29 november 2019 hebben gemeenten de VNG/de Kamer Inclusieve Arbeid (KIA) de opdracht gegeven om – indien mogelijk vóór de zomer van 2020 – een arbeidsvoorwaardelijk voorstel voor de “onderkant van de arbeidsmarkt” te ontwikkelen dat op draagvlak kan rekenen van gemeenten en betrokken partners. Wij stellen u voor om, onder voorbehoud van financiering door het Rijk, de arbeidsvoorwaarden voor de volgende doelgroepen uit de “onderkant van de arbeidsmarkt” in een Cao af te spreken:

- mensen die werken met een indicatie beschut werk en
- mensen die vallen onder de banenafspraak en door de gemeente, een gemeenschappelijke regeling of lichaam waarvan de gemeente aandeelhouder is gedetacheerd worden.

Arbeidsvoorwaardelijke afspraken zullen alleen tot stand komen als aan twee randvoorwaarden wordt voldaan:

- voor de mensen uit de doelgroepen moet een (financiële) prikkel blijven bestaan om door te stromen naar een reguliere baan, die reguliere baan moet een verbetering zijn. én
- de financiering van de arbeidsvoorwaarden mag niet ten koste gaan van bestaande budgetten.

Toelichting
Tijdens de Buitengewone ALV van 29 november 2019 is het standpunt dat gemeenten sinds 2013 innamen ten aanzien van arbeidsvoorwaarden voor de onderkant van de arbeidsmarkt veranderd. De invoering van de Participatiewet (2015) – waarmee de instroom in de Wet Sociale Werkvoorziening is stopgezet –, de wettelijke plicht voor gemeenten om de voorziening beschut werk aan te bieden (2017) en de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (2020) zijn de belangrijkste argumenten geweest voor de inname van een ander standpunt.

De Kamer Inclusieve Arbeid van de VNG (KIA) heeft de opdracht gekregen om – indien haalbaar vóór de zomer van 2020 – een arbeidsvoorwaardelijk voorstel voor de ‘onderkant van de arbeidsmarkt’ te ontwikkelen dat op draagvlak kan rekenen van gemeenten en betrokken partners.

Ondernomen acties
Begin 2020 is een ambtelijk adviesgroep opgericht, bestaande uit een mix van gemeenten en SW-bedrijven. Zij hebben meegedacht over de invulling van het werkgeverschap, over de afbakening van de doelgroepen onder Participatiewet en over de wenselijke vorm van de arbeidsvoorwaarden.

Samen met Cedris, de brancheorganisaties van SW-bedrijven, is een inventarisatie gemaakt van Cao’s waar mensen uit de doelgroep doorgaans werken en is een eerste kostenraming gemaakt van de arbeidsvoorwaarden, waaronder ook een pensioenregeling.
De VNG-commissies Participatie, schuldhulpverlening en Integratie, Financiën en het College voor Arbeidszaken zijn bij de tussenstappen geïnformeerd.

Om de wensen van de vakbonden te achterhalen heeft een oriënterend gesprek plaatsgevonden met CNV en FNV.

Onderbouwing voorstel
Bij het formuleren van het voorstel is de nadruk gelegd op onderstaande vragen.

A) Wie vallen er onder de doelgroep waarvoor de arbeidsvoorwaarden gaan gelden?
Bij deze vraag is geïnventariseerd wanneer een gemeente als werkgever optreedt en wanneer de gemeente slechts begeleider is naar werk. De KIA meent dat afspraken gemaakt kunnen worden voor mensen waarvoor de gemeente direct of indirect werkgever is. Dat geldt in ieder geval voor de mensen die werken met een indicatie beschut werk en waarvoor de gemeente wettelijk verplicht is een baan te creëren. Daarnaast is de KIA van mening dat ook een deel van Banenafspraak onder de doelgroep valt. Het gaat dan niet om de mensen die direct aan de slag gaan bij een werkgever, maar wél om de mensen die vanuit een gemeentelijk orgaan worden uitgeleend (via detachering of een payrollconstructie).

B) Wie is wanneer werkgever?
Arbeidsvoorwaardelijke afspraken worden gemaakt door de werkgever, maar niet alle werkgevers die iemand met een indicatie beschut werk of banenafspraak in dienst nemen zijn werkgever in de zin van dit voorstel. De werkingssfeer van de afspraken is dat alleen werkgevers worden gebonden die mensen een arbeidsovereenkomst bieden en deze mensen vervolgens door middel van (financiële) ondersteuning bemiddelen naar regulier werk via detachering of payroll-constructie. Naast gemeenten gaat het dan om gemeenschappelijke regelingen en lichamen waarvan één of meer gemeenten aandeelhouder zijn. Deze organisaties worden in de werkingssfeer van de afspraken betrokken.

C) In welke vorm kunnen arbeidsvoorwaarden worden aangeboden?
In essentie is de hoofdkeuze eenvoudig: gemeenten kunnen kiezen voor een Cao of voor een (model) arbeidsvoorwaardenregeling. We beschrijven hier de belangrijkste voor- en nadelen van beide varianten.

<u>Een Collectieve arbeidsovereenkomst (Cao)</u>
Een argument vóór een Cao is helderheid, duidelijkheid en landelijke binding van de bij de Cao betrokken partijen.
Een ander belangrijk argument is de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB). Het is van belang om vast te stellen dat de uitzondering van de WAB alleen geldt als er sprake is van een Cao. Wordt er geen Cao afgesproken dan moeten mensen in een payrollconstructie worden beloond volgens de cao van de inlenende partij, het uitgangspunt van de WAB is ‘gelijke beloning voor gelijk werk’.
De KIA verwacht dat werkgevers minder snel mensen uit deze doelgroep in dienst zullen nemen als er sprake is van een payrollvergoeding. Mogelijk komen de Banenafspraak en vooral de mensen waar het over gaat in het geding.

Een voordeel van een Cao is dat kan worden afgeweken van het ¾ dwingend recht uit het Burgerlijk Wetboek.

De vakbonden hebben aangegeven alleen akkoord te gaan met een Cao en gezien de bewoording in de wetgeving heeft een Cao ook de voorkeur van de wetgever, in dit geval het ministerie van SZW.

(Model) arbeidsvoorwaardenregeling

Afgelopen jaren is een grote diversiteit aan arbeidsvoorwaardenregelingen ontstaan voor de doelgroep beschut werk. Veel gemeenten hebben zelf (sobere) arbeidsvoorwaardenregelingen afgesproken. Veel gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan (uniforme) landelijke afspraken. Publiek werkgeverschap is onmisbaar voor het activeren en bemiddelen van deze doelgroep richting betaalde arbeid. Dit vraagt om professioneel en goed werkgeverschap, met heldere afspraken voor de betreffende doelgroepen. Een (model) arbeidsvoorwaardenregeling kan leiden tot meer landelijke uniformering en helderheid van afspraken.
Gemeenten kunnen de (model) arbeidsvoorwaardenregeling op basis van vrijwilligheid overnemen. Er is geen sprake van een landelijke regeling met een afdwingbaar karakter. Gemeenten kunnen een dergelijke regeling zelf aanpassen en aanvullen waar nodig en zelf implementeren zonder overleg met vakbonden, maar wel in overleg met de OR.
Een belangrijk nadeel is dat een (model) arbeidsvoorwaardenregeling als uitzondering op de WAB niet is toegestaan. Gemeenten moeten dan voor deze doelgroep alsnog voldoen aan de WAB-bepalingen. De mensen vallen daardoor onder de diverse Cao's van de inlenende bedrijven, soms meerdere tegelijk. Dit leidt tot onoverzichtelijkheid voor werkgevers en voor de betrokken werknemers.

D) Welke arbeidsvoorwaarden en financiering van de afspraken:

Dit voorstel bevat nog geen concrete voorstellen voor arbeidsvoorwaarden. Om een passend pakket samen te stellen wordt gekeken naar cao's waar de doelgroep normaliter gaat werken en naar de Cao SW. Uiteraard geldt hier de randvoorwaarde dat uitstroom naar een reguliere baan (financieel) aantrekkelijk moet blijven.

Om inzicht te krijgen in de kosten van de arbeidsvoorwaarden wordt gebruik gemaakt van de data die voorhanden is bij Cedris. Een nog uit te werken pensioenregeling en het salaris vormen de belangrijkste bestanddelen van het arbeidsvoorwaardenpakket. Een nadere duiding van de kosten volgt nog ter voorbereiding op de gesprekken met vakbonden en het Rijk. De kosten worden vervolgens afgezet tegen het geld dat gemeenten ontvangen.

De tweede randvoorwaarde is dat alleen afspraken worden gemaakt en vastgelegd als de financiering van de arbeidsvoorwaarden niet ten koste gaat van de huidige budgetten. Deze voorwaarde is ingegeven door de bezuiniging op de Rijksbijdrage voor begeleiding (werkdeel) van € 1,5 miljard naar +/- € 500 miljoen. Voorzieningen die al een beroep op dat werkdeel zijn:

- De kosten voor inzet van meer jobcoaches (de VNG schat het bedrag voor de eindsituatie (in 2026) tussen de € 150 – 200 miljoen);
- De bestaande tekorten bij SW-bedrijven (+/- € 180 miljoen).

Het doen van een passend aanbod is op dit moment nog niet geïntroduceerd en legt vooralsnog geen beslag op het werkdeel. De kosten voor het passend aanbod worden door de VNG geschat op +/- € 500 miljoen.

De staatssecretaris van SZW heeft zich eerder positief uitgelaten over het tegemoetkomen in de kosten, die uitlating is echter niet opgenomen in een formeel stuk of in debat. Het is dus niet bekend wat die tegemoetkoming inhoudt en voor hoe lang die ter beschikking wordt gesteld. Ook is niet bekend hoe de staatssecretaris en het Rijk in de huidige situatie zullen reageren op een financiële claim. Hoeveel geld nodig is om een Cao af te spreken is afhankelijk van de kosten van het hele arbeidsvoorwaardenpakket, de nu al ontvangen subsidies en de verdiencapaciteit van mensen die gaan werken.

1. Voorstel aan de leden:

Op basis van bovenstaande stelt het bestuur van de VNG voor om, onder voorbehoud van financiering door het Rijk, de arbeidsvoorwaarden voor de volgende doelgroepen uit de “onderkant van de arbeidsmarkt” in een Cao af te spreken:

- mensen die werken met een indicatie beschut werk;
- mensen die vallen onder de banenafspraak en door de gemeente, een gemeenschappelijke regeling of lichaam waarvan de gemeente aandeelhouder is gedetacheerd worden.

Alleen door de arbeidsvoorwaarden in een Cao af te spreken kan immers worden afgeweken van de payrollvergoeding die in de Wet Arbeidsmarkt in balans is opgenomen.

Om een Cao te kunnen realiseren heeft de KIA twee randvoorwaarden benoemd:

- Voor de mensen moet een (financiële) prikkel blijven bestaan om door te stromen naar een reguliere baan, die reguliere baan moet een verbetering zijn.
- De financiering van de arbeidsvoorwaarden mag niet ten koste gaan van bestaande budgetten.

2. Proces na de ledenraadpleging

Nadat gemeenten zich hebben uitgesproken over het voorstel gaat de KIA, in overleg met de VNG-commissies Financiën en Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie en het College voor Arbeidszaken na hoe de eerst randvoorwaarde in een pakket kan worden uitgewerkt. Vervolgens gaat de KIA, mogelijk met de vakbonden naar het Rijk en zal op basis van de kosten van het arbeidsvoorwaardenpakket een financiële claim neerleggen. Afhankelijk van het antwoord wordt het voorstel verder uitgewerkt en in het najaar in de vorm van een ledenraadpleging voorgelegd aan gemeenten.

CONCEPT NOTULEN BUITENGEWONE ALV 29 NOVEMBER 2019

Notulen van de algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, aangevangen op vrijdag 29 november 2019 in NBC Congrescentrum in Nieuwegein.

Aanwezig zijn het bestuur – met Jan van Zanen (burgemeester van Utrecht) als voorzitter, tevens voorzitter van de vergadering – en de algemene directie van de Vereniging, alsmede, blijkens de ingeleverde presentiekaarten.

a. Gemeenten:

Gemeente Aalsmeer
Gemeente Aalten
Gemeente Achtkarspelen
Gemeente Albrandswaard
Gemeente Alkmaar
Gemeente Almelo
Gemeente Almere
Gemeente Alphen aan den Rijn
Gemeente Alphen-Chaam
Gemeente Amersfoort
Gemeente Amsterdam
Gemeente Apeldoorn
Gemeente Apeldoorn
Gemeente Arnhem
Gemeente Assen
Gemeente Asten
Gemeente Baarn
Gemeente Barendrecht
Gemeente Barneveld
Gemeente Beemster
Gemeente Bergen op Zoom
Gemeente Berkelland
Gemeente Bloemendaal
Gemeente Bodegraven-Reeuwijk
Gemeente Boekel
Gemeente Borger-Odoorn
Gemeente Borger-Odoorn
Gemeente Borne
Gemeente Breda
Gemeente Brielle
Gemeente Bronckhorst
Gemeente Brummen
Gemeente Bunnik
Gemeente Bunschoten
Gemeente Buren
Gemeente Capelle aan den IJssel
Gemeente Castricum
Gemeente Coevorden
Gemeente Cranendonck
Gemeente Cuijk
Gemeente Culemborg
Gemeente Heerhugowaard
Gemeente Heeze-Leende
Gemeente Hellendoorn
Gemeente Hellevoetsluis
Gemeente Helmond
Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Gemeente Hengelo
Gemeente Het Hogeland
Gemeente Heumen
Gemeente Heusden
Gemeente Hillegom
Gemeente Hilversum
Gemeente Hoeksche Waard
Gemeente Hof van Twente
Gemeente Hollands Kroon
Gemeente Hoogeveen
Gemeente Hoorn
Gemeente Horst aan de Maas
Gemeente Houten
Gemeente Huizen
Gemeente Hulst
Gemeente Kampen
Gemeente Kapelle
Gemeente Katwijk
Gemeente Krimpen aan den IJssel
Gemeente Krimpenerwaard
Gemeente Laarbeek
Gemeente Landerd
Gemeente Landgraaf
Gemeente Landsmeer
Gemeente Langedijk
Gemeente Leeuwarden
Gemeente Leiden
Gemeente Leidschendam-Voorburg
Gemeente Lelystad
Gemeente Leudal
Gemeente Leusden
Gemeente Lingewaard
Gemeente Lisse
Gemeente Loon op Zand
Gemeente Lopik
Gemeenten Putten
Gemeente Raalte
Gemeente Reimerswaal
Gemeente Renkum
Gemeente Renswoude
Gemeente Rheden
Gemeente Ridderkerk
Gemeente Rijssen-Holten
Gemeente Rijswijk
Gemeente Roerdalen
Gemeente Roermond
Gemeente Rotterdam
Gemeente Rozendaal
Gemeente Rucphen
Gemeente Schagen
Gemeente Scherpenzeel
Gemeente Schiedam
Gemeente Schouwen-Duiveland
Gemeente s-Hertogenbosch
Gemeente Sint-Michielsgestel
Gemeente Sittard-Geleen
Gemeente Sliedrecht
Gemeente Sluis
Gemeente Soest
Gemeente Someren
Gemeente Staphorst
Gemeente Stede Broec
Gemeente Stichtse Vecht
Gemeente Súdwest Fryslân
Gemeente Terneuzen
Gemeente Teylingen
Gemeente Tiel
Gemeente Tilburg
Gemeente Tubbergen
Gemeente Twenterand
Gemeente Tynaarlo
Gemeente Tytsjerksteradiel
Gemeente Uithoorn
Gemeente Urk
Gemeente Utrecht
Gemeente Utrechtse Heuvelrug

CONCEPT

Gemeente Dalfsen
Gemeente Dantumadiel
Gemeente De Fryske Marren
Gemeente De Ronde Venen
Gemeente De Wolden
Gemeente Delft
Gemeente Den Haag
Gemeente Deventer
Gemeente Diemen
Gemeente Dinkelland
Gemeente Doesburg
Gemeente Doetinchem
Gemeente Dordrecht
Gemeente Drimmelen
Gemeente Dronten
Gemeente Duiven
Gemeente Echt-Susteren
Gemeente Ede
Gemeente Eemnes
Gemeente Eindhoven
Gemeente Elburg
Gemeente Emmen
Gemeente Enschede
Gemeente Epe
Gemeente Ermelo
Gemeente Etten-Leur
Gemeente Geertruidenberg
Gemeente Gemert-Bakel
Gemeente Gilze en Rijen
Gemeente Goeree-Overflakkee
Gemeente Gooise Meren
Gemeente Gorinchem
Gemeente Gouda
Gemeente Grave
Gemeente Groningen
Gemeente Haaksbergen
Gemeente Haaren
Gemeente Haarlem
Gemeente Haarlemmermeer
Gemeente Hardenberg
Gemeente Hardinxveld-Giessendam
Gemeente Harlingen
Gemeente Hattem
Gemeente Heemskerk
Gemeente Heemstede
Gemeente Heerenveen
Gemeente Maasdriel
Gemeente Maasgouw
Gemeente Maassluis
Gemeente Maastricht
Gemeente Meierijstad
Gemeente Meppel
Gemeente Middelburg
Gemeente Midden-Drenthe
Gemeente Midden-Groningen
Gemeente Molenlanden
Gemeente Montferland
Gemeente Montfoort
Gemeente Mook en Middelaar
Gemeente Neder-Betuwe
Gemeente Nieuwegein
Gemeente Nieuwkoop
Gemeente Nijkerk
Gemeente Nijmegen
Gemeente Nissewaard
Gemeente Noord-Beveland
Gemeente Noordenveld
Gemeente Noordoostpolder
Gemeente Noordwijk
Gemeente Nunspeet
Gemeente Oegstgeest
Gemeente Oisterwijk
Gemeente Oldambt
Gemeente Oldebroek
Gemeente Oldenzaal
Gemeente Olst-Wijhe
Gemeente Ommen
Gemeente Oost Gelre
Gemeente Oosterhout
Gemeente Ooststellingwerf
Gemeente Oostzaan
Gemeente Opmeer
Gemeente Opsterland
Gemeente Oss
Gemeente Oude IJsselstreek
Gemeente Ouder-Amstel
Gemeente Oudewater
Gemeente Overbetuwe
Gemeente Papendrecht
Gemeente Peel en Maas
Gemeente Pijnacker-Nootdorp
Gemeente Purmerend
Gemeente Valkenswaard
Gemeente Veendam
Gemeente Veenendaal
Gemeente Veere
Gemeente Veldhoven
Gemeente Velsen
Gemeente Venlo
Gemeente Vijfheerenlanden
Gemeente Vlissingen
Gemeente Voorschoten
Gemeente Vught
Gemeente Waadhoeke
Gemeente Waalwijk
Gemeente Waddinxveen
Gemeente Wageningen
Gemeente Wassenaar
Gemeente Waterland
Gemeente Weert
Gemeente Weesp
Gemeente West Betuwe
Gemeente West Maas en Waal
Gemeente Westerkwartier
Gemeente Westerveld
Gemeente Westervoort
Gemeente Westland
Gemeente Weststellingwerf
Gemeente Westvoorne
Gemeente Wierden
Gemeente Wijchen
Gemeente Wijdemeren
Gemeente Wijk bij Duurstede
Gemeente Woensdrecht
Gemeente Woerden
Gemeente Woudenberg
Gemeente Zaanstad
Gemeente Zandvoort
Gemeente Zeewolde
Gemeente Zeist
Gemeente Zevenaar
Gemeente Zoetermeer
Gemeente Zoeterwoude
Gemeente Zuidplas
Gemeente Zwartewaterland
Gemeente Zwolle

CONCEPT

b. Vertegenwoordigers van de volgende gewesten, leden van de Vereniging:
Achterhoek ambassadeurs
Regio FoodValley

01. Opening en Agenda

Voorafgaand aan de vergadering wordt een korte film vertoond, waarin minister-president Rutte het belang van het Klimaatakkoord onderstreept. Aansluitend houdt de voorzitter een korte speech.

De voorzitter opent de Buitengewone ALV en heet alle aanwezigen van harte welkom.

Zoals gebruikelijk wordt tijdens de vergadering over een aantal onderwerpen elektronisch gestemd.
De stemmen zijn gewogen. Dat betekent dat iedere gemeente per 1.000 inwoners 1 stem heeft met een maximum van 75 stemmen. De gewesten hebben per 10.000 inwoners 1 stem, ook met een maximum van 75 stemmen.

De uitslagen van de stemmingen zijn openbaar en worden daarom na de vergadering via de VNG-website bekend gemaakt. Om te zien of de apparatuur werkt, wordt eerst geoefend met een proefstemming.

De proefstelling luidt*: "Volgend jaar wederom een gecombineerde CNV en VNG ledenvergadering".*

Indien leden het eens zijn met deze stelling, drukken zij op '1'. Zijn zij het oneens met deze stelling, dan drukken zij op '2'.

De voorzitter stelt vast dat de techniek werkt.

Voor een juist verloop van de stemmingen wordt er een commissie van stemopneming ingesteld, die hierop toeziet. Deze commissie staat onder voorzitterschap van Laurens de Graaf, burgemeester van Lopik.

De ALV stemt hier bij acclamatie mee in.

02. Mededelingen

a. Stand van zaken interbestuurlijke samenwerking
b. Oprichting werkgeversorganisatie gemeenschappelijke regelingen
De voorzitter stelt vast dat geen van de aanwezigen het woord wenst te voeren over deze mededelingen.

03. Benoeming leden notulencommissie

De voorzitter geeft aan dat er door het VNG-bureau een verslag wordt opgesteld dat de volgende vergadering ter accordering voorligt. Om toe te zien op een correcte weergave van deze vergadering stellen conform de VNG Statuten een notulencommissie in bestaande uit drie personen.
Het bestuur stelt voor om de volgende personen te benoemen in de notulencommissie:

- Paul Hofman, wethouder Bronckhorst
- Renate Richters, wethouder Eindhoven
- Martin van Vliet, secretaris Vlissingen.

De ALV stemt bij acclamatie in met de benoeming.

04. Vaststelling notulen Buitengewone ALV 30 november 2018

De voorzitter gaat over tot de vaststelling van de notulen van de BALV van 30 november 2018.

- Aad Solleveld, raadslid Maassluis
- Marcel Fluitman, wethouder Zeist
- Simon Fortuyn, wethouder Lansingerland.

Zij hebben verklaard dat de notulen een getrouw beeld geven van wat tijdens de vergadering is besproken en besloten. Het bestuur stelt de leden voor om de notulen goed te keuren.

De ALV keurt bij acclamatie de notulen goed.

05. Verantwoording uitvoering moties ALV 5 juni 2019 (met uitzondering Klimaatakkoord)

De voorzitter geeft aan dat we hier spreken over de verantwoording over in totaal elf aangenomen moties, waarbij de twee inhoudelijk gelijkluidende moties over het abonnementstarief Wmo samen worden behandeld. De twee moties over het Klimaatakkoord worden straks behandeld bij het betreffende agendapunt. Op de onderwerpen van de moties waarover het bestuur vandaag verantwoording aflegt, zijn ook nieuwe moties en twee brieven ontvangen. Deze nieuwe moties en brieven behandelen we bij dit agendapunt.

1. **Verantwoording over moties ALV 5 juni**

In de vergaderstukken heeft het bestuur verantwoording aan u afgelegd over de uitvoering van deze elf moties. Daarbij is steeds aangegeven welke acties reeds zijn ondernomen en welke acties in de komende periode nog zullen worden ondernomen. Op basis hiervan stelt het bestuur u voor om zeven moties aan te houden en vier moties af te doen. Om mogelijke misverstanden te voorkomen, dit betekent nadrukkelijk niet dat de VNG inzet op de vier afgedane moties nu ineens wordt gestopt of dat alle inhoudelijke doelen volledig zijn behaald. Het betekent wel dat, naar het oordeel van het bestuur, met de gepleegde inzet én de toekomstige inzet van de VNG de motie op een goede manier is uitgevoerd. En het staat eenieder natuurlijk vrij om in de toekomst opnieuw aandacht te vragen op een van deze thema's.

Bert Nederveen, wethouder Westerkwartier, spreekt namens de twaalf Groningse gemeenten zijn zorg uit over de tekorten in het sociaal domein. Ook de gemeenten waar de samenwerking en uitvoering goed lopen redden het niet met de huidige middelen en dreigen in een artikel 12 situatie te komen. Er is geen stelselherziening nodig, maar wel een verhoging van de structurele middelen die gemeenten ontvangen. De huidige beweging van het Rijk is nog onvoldoende. Naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer zal het Rijk in overleg met de VNG een onderzoek naar de financiële middelen uitvoeren. Hij roept de VNG op om zich hier sterk te maken voor de toekenning van toereikende middelen.

Jakobien Groeneveld, wethouder Zoetermeer, geeft een toelichting op de brief van Zoetermeer waarop inmiddels veel steunbetuigingen zijn ontvangen. Gemeenten hebben zelf inmiddels 1,5 miljard euro toegelegd op de jeugdzorg. Daarom wordt nu een structurele verhoging van de middelen van 700 miljoen euro per jaar gevraagd. Ook moet de "crisiskorting" (opschalingskorting) van tafel, want de crisis is immers al lang voorbij.

Theo Maas, wethouder Someren, spreekt namens de gemeenten in de Zorgregio Zuidoost Brabant zijn onvrede uit over de Kamerbrief van de minister van VWS. Op basis van een inspectierapport over kwetsbare kinderen toonde de minister zich daarin zeer kritisch over de gemeenten en kondigde hij aan sterker te zullen sturen. Deze kritiek is onterecht en contraproductief. Kwetsbare kinderen en hun ouders wonen in de wijken en buurten in de gemeenten. Gemeenten werken hard aan de oplossing van problemen en hebben geen ingrepen van het Rijk, maar meer ruimte nodig. De minister geeft zelf aan dat een kostendekkend tarief voor zorgaanbieders een noodzakelijke voorwaarde is. Ook een kostendekkend budget voor gemeenten is een noodzakelijke voorwaarde! De reactie van de VNG op de brief van de minister was goed en scherp. Ook de actie rond de begrotingsbehandeling op 18 november was een goed initiatief. De VNG zou gemeenten wel beter moeten betrekken bij de overleggen met het Rijk. Hij heeft twee vragen aan het bestuur. Wat was de inbreng van de VNG in de overleggen voorafgaand aan het uitkomen van de kritische Kamerbrief van de minister? Hoe gaat de VNG de gemeenten in de komende periode beter betrekken?

Sven de Langen, voorzitter commissie Zorg, Jeugd &Onderwijs, reageert namens het bestuur:

- Ad wethouder Nederveen: de oproep van de Groningse gemeenten is de VNG uit het hart gegrepen. De eerder door het Rijk toegezegde extra 1 miljard euro is door het bestuur steeds als een eerste stap gezien. Daarom is de betreffende motie uit de ALV van 5 juni 2019 ook aangehouden. Het gevecht gaat door
- Ad wethouder Groeneveld: de oproep in de brief van Zoetermeer kan niet beter worden verwoord. In plaats van “Zoetermeer”, mag er boven de brief “VNG” worden gelezen
- Ad wethouder Maas: het gezamenlijke bezoek van ruim 150 wethouders aan de Tweede Kamer op 18 november vormt het beste antwoord op zijn vraag. De VNG was onaangenaam en totaal verrast door de inhoud en toon van de kritische Kamerbrief van de minister van VWS. Dat heeft de VNG ook helder bij de minister overgebracht. In de komende periode wil de VNG samen met de 42 regio’s een eigen visie op regionalisering in de zorg ontwikkelen. De regio’s kunnen een uitnodiging hiervoor verwachten.

2. Nieuwe moties op deze onderwerpen

Bij dit agendapunt worden ook de volgende nieuwe moties behandeld.

- Motie “Belang van passende financiering voor de implementatie en uitvoering van de WvGGZ” van de gemeente Sluis en 13 gemeenten in veiligheidsregio Zeeland
- Motie “Naar een passende financiering voor de implementatie en uitvoering van de WvGGZ” van 13 gemeenten in de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
- Motie “Invoering WvGGZ alleen bij voldoende middelen en borging” van de gemeente Heerenveen, mede namens een aantal andere Friese gemeenten
- Motie “Afname van sturingsmogelijkheden in de Wmo” van de gemeente Deventer, mede namens een aantal andere gemeenten
- Motie “Spoedeisende hulp” van de gemeente Lelystad
- Motie “Politiesterkte op orde” van de Utrechtse Heuvelrug
- Motie “Specifieke uitkering sport” van de gemeente Lelystad.

Het bestuur heeft op al deze moties een positief preadvies uitgebracht. De voorzitter vraagt de indieners of zij hun motie willen toelichten.

Motie “Naar een passende financiering voor de implementatie en uitvoering van de WvGGZ” van 13 gemeenten in de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie “Invoering WvGGZ alleen bij voldoende middelen en borging” van Heerenveen, mede namens andere Friese gemeenten
De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie “Afname van sturingsmogelijkheden in de Wmo” van Deventer en andere gemeenten
Liesbeth Grijsen, wethouder Deventer, geeft aan dat gemeenten niet alleen een uitvoeringsloket willen zijn. Specifiek vraagt zij aandacht voor het abonnementstarief. De wijze waarop daar wordt omgegaan met de verschillende doelgroepen is niet uit te leggen aan inwoners. Zij roept het bestuur op om bij kabinet en Kamer duidelijk te maken dat de rechtsongelijkheid tussen doelgroepen moet worden opgeheven.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie “Spoedeisende hulp” van de gemeente Lelystad
De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie “Specifieke uitkering sport” van de gemeente Lelystad.
De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie “Politiesterkte op orde” van de Utrechtse Heuvelrug
Frits Naafs, burgemeester Utrechtse Heuvelrug, geeft aan dat de motie niet beoogt politietaken naar Defensie over te hevelen. Het gaat primair om het zekerstellen van incidenteel en structureel geld, waarmee gemeenten in staat worden gesteld hun taken uit te voeren.

Dorus Klomberg, wethouder Rheden, betwijfelt op er bij Defensie voldoende capaciteit is om in voorkomende gevallen politietaken over te nemen en ziet dit als het verleggen van het probleem. Als militaire bijstand nodig is, dan is daar reeds een regeling voor die gemeenten kunnen gebruiken.

Theo Weterings, voorzitter van de commissie Bestuur & Veiligheid, geeft namens het bestuur aan dat de motie vooral als een breder signaal wordt gezien. Boodschap aan de minister is dat er geld bij moet en dat in noodgevallen Defensie of een andere organisatie taken tijdelijk van de politie kan overnemen.

Frits Naafs bevestigt dat de motie breder mag worden uitgelegd.

De motie wordt overgenomen met een meerderheid van 97,30%

Motie “Belang van passende financiering voor de implementatie en uitvoering van de WvGGZ” van Sluis en 13 gemeenten in veiligheidsregio Zeeland
De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie “Structureel begrotingsevenwicht” van Krimpenerwaard
De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

3. Twee ingekomen brieven

Naast de moties zijn ook twee brieven ontvangen van de gemeenten:

- Zoetermeer, mede namens Leidschendam-Voorburg en Den Bosch inzake de opschalingskorting en tekorten sociaal domein
- Stein, mede namens alle Zuid-Limburgse gemeenten, inzake de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Voor beide brieven geldt dat het VNG-bestuur de zorgen van de briefschrijvers deelt. Ook sluit de inzet van de VNG op de beide vraagstukken volledig aan op de oproepen aan het bestuur in de beide brieven.

Brief Zoetermeer, mede namens Leidschendam-Voorburg en Den Bosch, inzake de opschalingskorting en tekorten sociaal domein
Deze brief is hiervoor reeds behandeld.

Brief Stein, mede namens alle Zuid-Limburgse gemeenten, inzake de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties
Sven de Langen, voorzitter van de commissie Zorg, Jeugd & Onderwijs, geeft namens het bestuur aan dat het punt in de brief reeds eerder door de VNG richting het Rijk is gemaakt. Er loopt op dit moment een onderzoek bij alle regio's Veilig Thuis, waarvan de uitkomsten in het eerste kwartaal van 2020 worden verwacht.

Bestuursvoorstel voor verantwoording over uitvoering moties ALV 5 juni 2019
Het voorstel wordt bij acclamatie aangenomen.

06. Klimaatakkoord

De voorzitter staat allereerst stil bij alle inspanningen die zijn geleverd om tot dit Klimaatakkoord te komen. Hij nodigt de leden van de onderhandelingsdelegatie uit op het podium en dankt hen zeer voor hun inzet. De onderhandelingsdelegatie bestond uit:

- Lot van Hooijdonk (wethouder Utrecht, commissievoorzitter EKEM)
- Berend de Vries (wethouder Tilburg, lid commissie EKEM)
- Stephan Brandligt (wethouder Delft)
- Rik vd Linden (wethouder Dordrecht)
- Sebastiaan van t Erve (burgemeester Lochem) – niet aanwezig
- Monique Stam (wethouder Heerhugowaard)
- Frans Veltman (wethouder De Fryske Marren)

De voorzitter geeft aan dat het VNG bestuur het Klimaatakkoord met een positief preadvies aan de leden voorlegt. Met de besluitvorming over het Klimaatakkoord kunnen de twee eerdere moties (uit de ALV van 5 juni) als afgedaan worden beschouwd. Daarnaast doet het bestuur de leden een voorstel voor de inzet van de VNG in het vervolgproces. Bij dit agendapunt zijn in totaal veertien moties en een brief ontvangen.

De bespreking van dit agendapunt vindt als volgt plaats:

- Korte toelichting op het gevolgde proces door bestuurslid Lot van Hooijdonk, wethouder Utrecht en voorzitter van de VNG-commissie Economie, Klimaat, Energie en Mobiliteit
- Toelichting door de indieners van de moties en de brief en eventuele andere insprekers
- Reactie namens het bestuur door Lot van Hooijdonk en Berend de Vries, wethouder Tilburg en lid van de VNG-commissie Economie, Klimaat, Energie en Mobiliteit
- Eventueel verdere discussie
- Stemming over moties en over het Klimaatakkoord, inclusief het voorstel voor de inzet van de VNG in het vervolgproces.

<u>Toelichting op het proces</u>
Lot van Hooijdonk staat stil bij de belangrijkste stappen:

- Met de energietransitie zijn gemeenten en andere partijen aan een reis begonnen op weg naar 2050
- Bij de laatste kabinetsformatie hebben VNG, IPO en UvW een Investeringsagenda voorgelegd
- Na de raadsverkiezingen van 2018 zijn in veel collegeakkoorden afspraken over de energietransitie opgenomen, gemeenten zijn aan de slag gegaan
- In de gesprekken ter voorbereiding van het Klimaatakkoord waren de gemeenten goed vertegenwoordigd aan de verschillende tafels. Medewerkers van gemeenten hebben geholpen om onze inzet te formuleren en over te brengen. De medewerkers van het VNG-bureau hebben zich daarbij “het snot voor de ogen” gewerkt
- In de Buitengewone ALV van 2018 hebben de leden drie randvoorwaarden vastgesteld: “haalbaar en betaalbaar voor de samenleving”, vergoeding van uitvoeringskosten en passende bevoegdheden. Deze drie randvoorwaarden zijn vanaf dat moment leidend geweest
- Naar het oordeel van het bestuur is in de gesprekken over het Klimaatakkoord voor de gemeenten het maximaal haalbare resultaat behaald. Dat resultaat bestaat deels uit concrete financiële/inhoudelijke afspraken en deels uit procesafspraken, omdat in deze fase nog niet alle onderdelen even uitgekristalliseerd zijn en nadere wet- en regelgeving nodig is
- Na de afgelopen zomer hebben gesprekken in het land plaats gevonden met lokale bestuurders. Daaruit bleek dat gemeenten de inhoudelijke opgave delen, vaak al bezig zijn met de energietransitie en zorgen hebben over middelen en bevoegdheden
- Het bestuur heeft het Klimaatakkoord en een voorstel voor de inzet van de VNG in het vervolgproces aan de leden voorgelegd.

<u>Motie “Ruimte voor eigenaarschap gemeenschappen bij uitvoering Klimaatakkoord” van Peel en Maas</u>
Paul Sanders, wethouder van Peel en Maas, geeft een toelichting op de motie. Gemeenschappen, waaronder die op het platteland, zijn van oudsher gewend om zelf een sterke rol te vervullen rond leefbaarheid en duurzaamheidsinitiatieven. De revenuen van grote projecten komen nu vaak niet ten goede aan de lokale gemeenschap. Dat is slecht voor het draagvlak. Het bestuur wordt verzocht om het belang van duurzame energieprojecten vanuit gemeenschappen te onderschrijven en hiertoe een lobby te starten richting ministeries, waarbij ook aandacht is voor het laten landen van revenuen in de lokale gemeenschappen.

Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie.
De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie “Relatie met stedelijke vernieuwing uitwerken” van Zaanstad en andere gemeenten

Sanna Munnikendam, wethouder Zaanstad, geeft een toelichting op de motie. Het Klimaatakkoord houdt onvoldoende rekening met de positie van kwetsbare wijken. Met investeringen in stedelijke vernieuwing kan de energietransitie een katalysator worden bij de aanpak van gestapelde problematiek.

Liesbeth Vos, wethouder Oldenbroek, pleit ervoor om stedelijke vernieuwing breed op te vatten omdat ook op in kleinere gemeenten sprake is van wijken en buurten met een stapeling van problemen.

Lot van Hooijdonk geeft namens het bestuur aan dat het bestuur uitgaat van de stapeling van problematiek en die kan in heel Nederland voorkomen.

Liesbeth Vos biedt Oldenbroek aan als gemeente die gebruik wil maken van de mogelijkheden die extra investeringen in stedelijke vernieuwing bieden.

Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie.
De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie “Regionale energiestrategieën: wind in de zeilen en schouder aan schouder” van Amersfoort en andere gemeenten

Astrid Janssen, wethouder van Amersfoort, geeft een toelichting op de motie. Zij roept de VNG op om ervoor te zorgen dat het Rijk zich meer zichtbaar achter de doelen van het Klimaatakkoord en de RES schaart. Zo wordt duidelijk dat niet alleen lokale bestuurders voor duurzame energie gaan, maar dat dit een ambitie is van gemeenten, provincies en Rijk om daarmee het gezamenlijke doel te behalen. Hiervoor is een continue gezamenlijke communicatieaanpak nodig. De VNG moet er in de gesprekken met het Rijk op aandringen dat bewindslieden in media-optredens en bij werkbezoeken de noodzaak tot het opwekken van elektriciteit met zonnepanelen en windmolens blijven benadrukken.

Berend de Vries, lid van de commissie Economie, Klimaat, Energie & Milieu, geeft namens het bestuur aan dat de VNG in bestuurlijk overleg de toezegging heeft gekregen dat ook de minister bereid is om zich in de media als pleitbezorger op te stellen.

Jan Zwiers, wethouder van Coevorden, geeft aan dat naast windenergie en zonnepanelen ook naar andere vormen van energieopwekking moet worden gekeken. In Drenthe en Groningen is geen behoefte aan nog meer windmolens.

Peter de Haan, wethouder Wageningen, brengt in dat windmolens op zee nodig zijn. Maar dat is niet genoeg en ook op land zijn extra windmolens nodig. Dat betekent dat iedereen een bijdrage zal moeten leveren.

Astrid Janssen geeft aan in te stemmen met deze nuanceringen op de motie.

Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie.
De motie wordt overgenomen met een meerderheid van 94,40%.

Motie “Regionale Energiestrategieën” van Delft

Stefan Brandligt, wethouder van Delft, geeft een toelichting op de motie. Hij benadrukt dat de concept RES moet worden gezien als een tussenstand. Gemeenten moeten de gehele periode tot aan de oplevering van de RES 1.0 kunnen benutten voor een zorgvuldig democratisch proces.

Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie.
De motie wordt overgenomen met een meerderheid van 95,04%

Motie “Klimaatakkoord: succes RES met draagvlak samenleving” van Utrechtse Heuvelrug en regio U16

Rob Jorg, wethouder Utrechtse Heuvelrug, geeft een toelichting op de motie. Hij spreekt de zorg uit dat een half jaar weinig tijd is om de concept RES op te stellen met een goede betrokkenheid van raad, inwoners en andere stakeholders. In de praktijk zullen tussenstanden voor de RES mogelijk niet zo vrijblijvend zijn. Hij pleit ervoor om gemeenten zes weken extra te geven om tot de concept RES te komen.

Joa Maouche, wethouder Renkum, ondersteunt het pleidooi voor zes weken extra tijd. Anders zal het in raden niet meer gaan over de inhoud, maar over het proces.

Leon de Wit, wethouder Krimpenerwaard, sluit zich aan bij de voorgaande sprekers.

Toine van de Ven, wethouder Vught, betreurt dat collega’s nu pleiten voor verder uitstel. Gemeenten zijn toch al lang begonnen? Dat mag toch niet afhangen van enkele weken extra tijd. Het democratisch proces moet inderdaad zorgvuldig zijn, maar met de concept-RES eindigt het proces niet. De stok achter de deur van deze deadline is nodig om ook treuzelende gemeenten over de streep te trekken.

Berend de Vries geeft namens het bestuur aan begrip te hebben voor de geuite zorgen. Dat heeft er eerder toe geleid dat de termijnen al zijn opgerekt van een naar anderhalf jaar. Daar waren de andere betrokken partijen niet blij mee. Bij een pleidooi voor nog meer uitstel, zou de VNG het verwijt van “achteruit onderhandelen” krijgen. De concept RES is niet het definitieve eindbod en het is ook mogelijk om een “stand van zaken” in te leveren waarin wordt uitgelegd dat het gehele democratische proces nog niet is doorlopen.

Rob Jorg, wethouder van Utrechtse Heuvelrug, geeft aan dat de motie zeker geen poging tot vertraging is. Ook blijft de periode om tot een definitieve RES te komen intact.

In zijn preadvies heeft het bestuur deze motie ontraden.
De motie wordt verworpen met een meerderheid van 77,04%.

Motie “Evalueren frequentie actualiseren RES” van Woerden

Tymon de Weger, wethouder van Woerden, geeft een toelichting op de motie. Hij roept het bestuur op om na oplevering RES 2.0 te evalueren of de tweejaarlijkse actualisatie van de RES-en wenselijk is of dat een ander interval mogelijk is. Waarbij bijvoorbeeld aangesloten kan worden bij het Klimaatplan uit van de Rijksoverheid, dat tenminste eens in de 5 jaar geactualiseerd wordt.

Het bestuur heeft in zijn vergadering voorafgaand aan de ledenvergadering een positief preadvies uitgebracht op deze motie. De motie wordt bij acclamatie overgenomen.

Motie “Afbouw bestaande olie- en gaswinning op land en beperken gaswinning bij aardwarmte” van Woerden

De voorzitter geeft aan dat de motie op een laat moment is ingediend. De tekst van het dictum wordt in beeld gebracht.

Het bestuur heeft in zijn vergadering voorafgaand aan de ledenvergadering een positief preadvies uitgebracht op deze motie. De motie wordt bij acclamatie overgenomen.

Motie “Voldoende netwerkcapaciteit passend in de omgeving” van de gemeente Woerden
Tymon de Weger, wethouder van Woerden, benadrukt dat de gemeente als verantwoordelijke overheid niet alleen met de netwerkbeheerders, maar juist met haar inwoners het gesprek aan moet gaan.
De netwerkbeheerders hebben een andere verantwoordelijkheid.

Het bestuur heeft in zijn vergadering voorafgaand aan deze ledenvergadering een positief preadvies uitgebracht op deze motie. De motie wordt bij acclamatie overgenomen.

Motie “Omkering bewijslast bij mijnbouwschade” van de gemeente Woerden
Het bestuur heeft in zijn vergadering voorafgaand aan deze ledenvergadering een positief preadvies uitgebracht op deze motie. De motie wordt bij acclamatie overgenomen.

Motie “Duidelijkheid over de Warmtewet en toepassing warmtetransitie” van Deventer en andere gemeenten.
Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie. De motie wordt bij acclamatie overgenomen.

Motie “Corporaties als startmotor voor duurzaamheidsmaatregelen” van Dordrecht en andere gemeenten
Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie. De motie wordt bij acclamatie overgenomen.

Motie “Financieel dekkende condities Klimaatakkoord” van Lisse en Noordwijk
Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie. De motie wordt bij acclamatie overgenomen.

Motie “Garantie op financiële randvoorwaarden” van Zaanstad en andere gemeenten
Sanna Munnikendam, wethouder van Zaanstad, geeft een toelichting op de motie. De ambities van het Klimaatakkoord worden gedeeld. Daarbij moet dor het kabinet wel volledig aan de randvoorwaarden worden voldaan. Voorlopig is het afwachten en in ieder geval is voor de proceskosten nog onvoldoende geld door het kabinet gereserveerd. De motie is een “constante vinger aan de pols” om na te gaan of aan de randvoorwaarden wordt voldaan. Indien dat niet het geval is moeten gemeenten een pas op de plaats maken bij de uitvoering van het Klimaatakkoord. Het VNG-bestuur wordt opgedragen om met het Rijk interbestuurlijke afspraken te maken ter borging van de randvoorwaarden.

Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie.
De motie wordt overgenomen met een meerderheid van 98,17%.

Motie “Instemming met Klimaatakkoord als aan voorwaarden is voldaan” van Boekel
Pierre Bos, burgemeester van Boekel, geeft een toelichting op de motie. De randvoorwaarden horen er echt bij en van het kabinet mag eenzelfde betrokkenheid en vindingrijkheid worden verwacht als van de gemeenten. Om teleurstellingen achteraf te voorkomen pleit hij ervoor het Klimaatakkoord nu nog niet te tekenen.

Berend de Vries geeft namens het bestuur aan dat de randvoorwaarden essentieel zijn en gemeenten het Klimaatakkoord straks niet over de volle breedte of in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren als niet aan de randvoorwaarden wordt voldaan. Het niet instemmen met het Klimaatakkoord past echter niet bij de fase waarin we nu zitten.

Pierre Bos begrijpt de overwegingen in het preadvies van het bestuur om wel met het Klimaatakkoord in te stemmen en vervolgens de uitvoering afhankelijk te stellen van de randvoorwaarden. Binnen de gemeente Boekel is de afweging anders uitgevallen en wil men eerst de randvoorwaarden rond hebben en pas daarna het Klimaatakkoord tekenen. Hij roept daarom de ledenvergadering op om pas in te stemmen met het Klimaatakkoord als is voldaan aan de randvoorwaarden.

In zijn preadvies ontraadt het bestuur deze motie.
De motie wordt verworpen met een meerderheid van 92,31%

Motie van Krimpenerwaard
Leon de Wit, wethouder Krimpenerwaard, geeft aan dat de motie wordt ingetrokken.

Brief toekomstige budgetten energietransitie van Haarlem
Jos Wienen, burgemeester van Haarlem, geeft een toelichting op de brief. Hij geeft aan dat de financiële problematiek groot is en dat bij de verdeling van middelen over de gemeenten rekening moet worden gehouden met de verschillende taakstellingen van gemeenten.

Lot van Hooijdonk geeft aan dat het bestuur het signaal van Haarlem herkent en bij het kabinet zal aandringen op het rekening houden met relevante verschillen tussen gemeenten bij de uitvoering van het Klimaatakkoord.

Stemming over Klimaatakkoord en inzet VNG in vervolgproces
Ankie Smit, wethouder Schouwen-Duiveland, legt een stemverklaring af. Gelet op eerdere ervaringen in het sociaal domein houdt Schouwen-Duiveland ernstige zorgen over de randvoorwaarden voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Gemeenten kunnen het Klimaatakkoord straks niet over de volle breedte of in het gevraagde tempo uitvoeren als niet aan de randvoorwaarden wordt voldaan.

Lot van Hooijdonk geeft aan dat het bestuur in zijn voorstellen volledig aan de zorgen en wensen van de stemverklaring tegemoet komt.

Het bestuur heeft het Klimaatakkoord en een voorstel voor inzet van de VNG in het vervolgproces met een positief preadvies aan u voorgelegd. Het Klimaatakkoord en het voorstel voor het vervolgproces worden aangenomen met een meerderheid van 99,66%.

07. Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen

De voorzitter geeft aan dat bij dit voorstel twee moties zijn ontvangen. Na de behandeling van deze moties zal worden gestemd over dit voorstel, dat door het bestuur met een positief preadvies aan de leden wordt voorgelegd.

Motie “Aanvullende overeenkomst raamovereenkomst verpakkingen” van Schiedam en andere gemeenten
Cor Lamers, burgemeester Schiedam, geeft een toelichting op de motie. Hij roept het bestuur op om Schiedam en gemeenten met een vergelijkbare situatie (combinatie van bron- en nascheiding van Plastic verpakkingen, Metalen en Drinkpakken) te steunen in het vinden van een maatwerkoplossing. De nieuwe afspraken lijken namelijk de mogelijkheden voor maatwerk te beperken.

Lot van Hooijdonk geeft namens het bestuur aan dat maatwerk wel degelijk mogelijk blijft en de VNG bij de uitvoering van de overeenkomst daar ok zorg voor zal dragen.

Het bestuur heeft een positief preadvies uitgebracht op deze motie. De motie wordt overgenomen met een meerderheid van 98,24%.

Motie “Nieuwe afspraken raamovereenkomst verpakkingen 2013-2020” van Gooise Meren en Eemnes
Hugo Bellaert, raadslid Gooise Meren, geeft een toelichting op de motie. De gemeenten maken zich zorgen over de milieueffecten van de brongescheiden inzameling, verwerking en transport van huishoudelijk plastic afval. Daarnaast zetten zij kanttekeningen bij de gecombineerde inzamelstroom van Plastic-, Metaal- en Drankenkartonverpakkingen (PMD). Oor de goede orde wijst hij erop dat de in de motie gevraagde diepgaande evaluatie naar de gecombineerde PMD-inzameling en andere inzamelcombinaties niet door e VNG zelf hoeft te worden uitgevoerd. Maar voordat dit onderzoek is uitgevoerd zou de ledenvergadering zich niet over nieuwe afspraken moeten uitspreken. Daarnaast wijst hij op het ontbreken van de betrokkenheid van raden bij de nieuwe afspraken. Hij vraagt het bestuur de nieuwe afspraken niet in stemming te brengen.

Lot van Hooijdonk geeft namens het bestuur aan dat met de nieuwe afspraken ook voor de lang termijn zekerheid wordt geschapen over de vergoedingen van kosten van gemeenten door het bedrijfsleven. De productenverantwoordelijkheid is in de nieuwe afspraken helder neergelegd en van de juiste prikkels voorzien. De regierol van de gemeenten wordt ook niet ingeperkt. Gemeenten kunnen zelf keuzes maken.

Het bestuur heeft deze motie ontraden. De motie wordt verworpen met een meerderheid van 95,26%.

Stemming over Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen
Rob Jorg, wethouder van Utrechtse Heuvelrug, wijst erop dat een probleem dat elders wordt gecreëerd bij de gemeenten wordt neergelegd. Het probleem moet bij de industrie worden terug gelegd.

Het voorstel wordt aangenomen met een meerderheid van 98,10%.

08. VNG Prioriteiten 2020

a. VNG Agenda 2020 (inclusief prioriteiten GGU)

De voorzitter geeft aan dat de VNG Agenda 2020 ter kennisneming aan de leden is toegezonden en stelt vast dat geen van de aanwezigen het woord vraagt.

b. Jaarplan GGU

De voorzitter geeft aan dat het Jaarplan GGU ter kennisneming aan de leden is toegezonden en stelt vast dat geen van de aanwezigen het woord vraagt.

c. Verkenning verbreding GGU, Verkenning beheer GGU en Transitiestrategie common ground

De voorzitter geeft aan dat deze stukken ter kennisneming aan de leden zijn toegezonden en stelt vast dat geen van de aanwezigen het woord vraagt.

09. Principes digitale samenleving

De voorzitter geeft aan dat op dit voorstel geen amendementen of moties zijn ontvangen en stelt vast dat geen van de aanwezigen het woord vraagt.

Het bestuur legt dit voorstel met een positief preadvies aan de leden voor. Het voorstel wordt bij acclamatie aangenomen.

10. Invulling vacatures VNG-bestuur en commissies

De voorzitter geeft aan dat geen tegenkandidaten zijn gesteld tegen de door de adviescommissie Governance voorgedragen kandidaten. Het bestuur stelt de leden voor deze kandidaten te benoemen.

Het voorstel wordt bij acclamatie aangenomen.

11. Statutenwijziging i.v.m. Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

De voorzitter geeft aan dat op dit voorstel geen amendementen of moties zijn ontvangen en dat geen van de aanwezigen het woord vraagt.

Het voorstel wordt aangenomen met een meerderheid van 99,17%.

12. Arbeidsvoorwaarden onderkant arbeidsmarkt (actualisering eerder VNG-standpunt in resolutie “Een vitale lokale samenleving” uit 2013)

De voorzitter geeft aan dat op dit voorstel geen amendementen of moties zijn ontvangen en dat geen van de aanwezigen het woord vraagt.

Het voorstel wordt aangenomen met een meerderheid van 98,98%.

13. Rondvraag/WVTTK

Marike van Doorn, raadslid Almelo, vraagt aandacht voor de positie van raadsleden binnen de VNG.
Zij constateert dat er slechts een beperkt aantal raadsleden bij de ledenvergadering aanwezig is (*red. voor de Buitengewone ALV/Bestuurdersdag hebben zich 58 raadsleden aangemeld op een totaal van 550 deelnemers*).
Om de raden beter te betrekken zou de VNG de stukken voor de ledenvergadering voortaan 8 weken voorafgaand aan de ledenvergaderingen kunnen verzenden. Dat maakt ook inhoudelijke behandeling door de raden mogelijk.

De voorzitter geeft aan dat de VNG na zal gaan of stukken eerder kunnen worden verstuurd, maar dat dit in de praktijk nog niet zo eenvoudig is. Een ander probleem is het moment dat moties worden ontvangen tot vlak voor de ledenvergadering. Moet die termijn ook naar voor worden gehaald? In de praktijk zal er een spanning blijven bestaan. De commissie Raadsleden & Griffiers zal hier ook ongetwijfeld op terug komen bij het bestuur.

De voorzitter is voorts opgevallen dat de raden zich actiever opstellen in de voorbereiding van de gemeenten op de ledenvergaderingen van de VNG.

Hans Wijnands, wethouder Bronckhorst, overhandigt de voorzitter een “duizendpoot” die hij zelf heeft ontvangen en marge van de recente lerarenstaking. Hiermee vraagt hij aandacht voor de financiële tekorten bij onderwijshuisvesting. De normbedragen voor onderwijshuisvesting zijn met 40% verhoogd zonder dat er geld is bijgekomen.

Jantine Kriens, Algemeen directeur, geeft aan dat een expertiseteam onder leiding van Gert-Jan Nijpels, burgemeester Opmeer, door het bestuur om advies is gevraagd over de problematiek bij onderwijshuisvesting. Op basis van dat advies zal het bestuur zijn inzet bepalen. Wat de normbedragen betreft, die waren tien jaar lang niet aangepast. De aanpassing daarvan is inderdaad niet gepaard gegaan met extra geld van het Rijk. Het vasthouden aan verouderde normbedragen biedt echter geen oplossing.

14. Sluiting

De voorzitter wenst iedereen een goede reis te, dankt de mensen achter de schermen en sluit de vergadering.

OOG OP UITVOERING

JAARVERSLAG 2019

Cijfers Dienstverlening

Ledenbrieven

103

Totaal aantal inlogs VNG-fora

224.566

Totaal aantal binnengekomen vragen bij Klantcontactcentrum (KCC)

22.052

Percentage tijdigheid beantwoording vragen (binnen 5 werkdagen)

90%

Top 5 onderwerpen waar vragen over werden gesteld

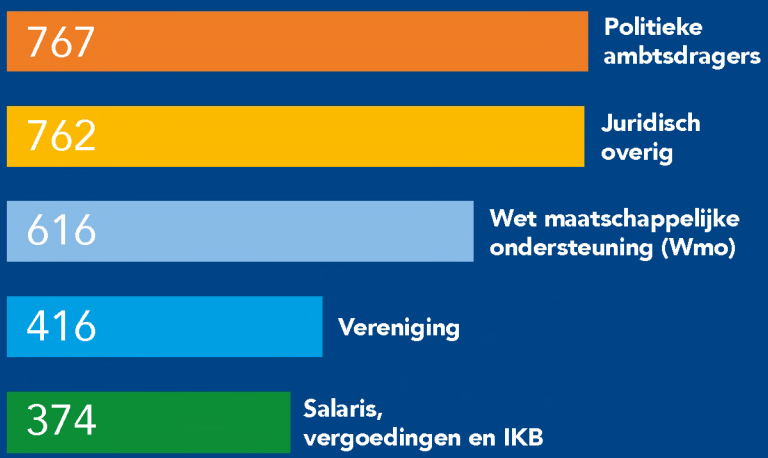

Jaarverslag
2019

Inhoud

4 HIER STAAN WE
Oog op uitvoering

10 FINANCIËN
Steeds bijsturen om de begroting sluitend te krijgen

14 VNG REALISATIE
Uitvoering verbinden met beleid

16 ONTWIKKELING VNG
Een wendbare en veerkrachtige organisatie

19 LEEFOMGEVING
Weer een hoofdrol voor gemeenten

26 VNG CONNECT
Verbind mensenkennis

30 INCLUSIEVE SAMENLEVING
Niet het stelsel maar de uitvoering verbeteren

38 VNG RISICOBEHEER
Verstandig omgaan met risico's van vandaag en morgen

42 INFORMATIESAMENLEVING
Gemeenten nemen het voortouw

46 GEZAMENLIJKE GEMEENTELIJKE UITVOERING (GGU)
Samen de uitvoering versterken

50 VNG NALEVING
Handhaving begint met preventie

54 VEILIGHEID
Ondermijning aanpakken in de wijken

58 LOKAAL BESTUUR EN DEMOCRATIE
Meer taken, een sterker lokaal bestuur

62 EUROPA
Een jaar van transitie

64 OVERZEESE GEBIEDSDELEN
Kennis en ervaring uitwisselen met collega's

66 VNG INTERNATIONAL
Building Better Futures

70 KOMEN EN GAAN
Leonard Geluk volgt Jantine Kriens op als algemeen directeur

72 DOORKIJK NAAR 2020
Gemeenten en Rijk hebben elkaar nodig

Colofon
Dit is een uitgave van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de uitgever worden overgenomen.

Tekst en concept
Marjan Arenoe en Jolanda van Ham

Ontwerp en realisatie
VormVijf

Fotografie
Jeronimus van Pelt (omslag, p.8-9, 52-53), Studio Koot (p.70), Kick Smeets (p.61), Shutterstock, iStock

Voorwoord

2019 was geen makkelijk jaar voor gemeenten. De effecten van de decentralisaties van 2015 waren nog volop merkbaar. Door de extra taken op het gebied van de jeugdzorg, de Wmo en de Participatiewet, en de daarmee gepaard gaande bezuinigingen, de volumegroei in de jeugdzorg en de aanzuigende werking van het abonnementstarief zijn veel gemeenten in de knel geraakt. Meer dan voorheen was 2019 een jaar waarin gemeenten aan de bel trokken bij kabinet en parlement.

Zo hebben we in aanloop naar de voorjaarsnota meerdere malen met het kabinet gesproken. Met een open brief aan onze inwoners in het AD en de regionale kranten onderstreepten we onze noden en zorgen. Rond Prinsjesdag was er volop media-aandacht voor de financiële positie van gemeenten. In november waren we met ruim 150 wethouders aanwezig bij het Tweede Kamerdebat over jeugdhulp en -zorg.

Mede dankzij deze signalen erkende het kabinet onze problemen. Het Rijk weet hoe groot de kracht van gemeenten is, welke enorme verantwoordelijkheid wij dragen, en wilde ons tegemoetkomen. Ter compensatie van de opgelopen tekorten ontvingen we dit jaar eenmalig een bedrag van € 420 miljoen. In 2020 en in 2021 krijgen we er nog eens € 300 miljoen bij.

Maar dat biedt nog steeds geen structurele oplossing voor de situatie van gemeenten. Want als er niets verandert in de verhoudingen zoals die nu zijn, lopen de tekorten verder op. In veel gemeenten verlopen de begrotingsonderhandelingen moeizaam. Tekorten nopen tot bezuinigingen op voorzieningen als de bibliotheek en het zwembad, maar ook op onderhoud aan de openbare ruimte, evenementen en het culturele aanbod in dorpen en steden.

Tegelijkertijd staan nieuwe opgaven voor de deur. Gemeenten investeren volop in klimaatadaptie en de energietransitie. Stikstof en Pfas brengen extra uitdagingen met zich mee. Kortom: 2019 was het jaar van de rauwe werkelijkheid.

Als (koepel)vereniging van gemeenten zijn we niet van mening dat het stelsel opnieuw op de schop moet. Wel vinden we dat er specifieke oplossingen moeten komen voor specifieke problemen. Geen nieuw beleid, maar een betere uitvoering. Het thema van dit jaarverslag van 2019 luidt daarom 'Oog op uitvoering'.

In dit jaarverslag leest u hoe het de VNG in 2019 vergaan is. De VNG staat stevig in haar schoenen. Door korte lijnen met de leden, door netwerken goed te bedienen en dankzij de inzet van alle leden van het bestuur en de commissies, die georganiseerd zijn op basis van geografische en politieke afspiegeling.

De organisatie is in navolging van het advies van mijn voor-voorganger Wim Deetman anders gaan werken; meer als een netwerkorganisatie die werkt van buiten naar binnen. Veelzeggend is dat de VNG een onderscheiding heeft gekregen voor goed werkgeverschap. Daar zijn we trots op. Het geeft ons de moed en het vertrouwen om ook in 2020 onze leden bij te staan, hoe groot de uitdaging ook is.

Jan van Zanen,
voorzitter Vereniging
van Nederlandse Gemeenten

Onder gemeenten is er een groot besef van eendracht; van samen doorgaan op de ingeslagen weg. Geen nieuwe Haagse regels of stelselwijzigingen. Dat verbetert de uitvoering niet. Wat gemeenten nodig hebben zijn goede randvoorwaarden, stabiele financiën en specifieke oplossingen voor specifieke problemen. Zo kunnen we maatwerk leveren, dichtbij de inwoners en met oog voor de uitvoering. Dat is de koers die we hebben ingezet en waarop we willen voortgaan.

De idealen van de decentralisaties zijn onverminderd actueel, maar deze idealen waarmaken is taaier dan gedacht. Vijf jaar na de invoering van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet zijn de kosten hoger dan geraamd. Het aantal kinderen in de jeugdzorg is toegenomen en door de vergrijzing doen steeds meer mensen een beroep op Wmo-voorzieningen. Maar de financiën stijgen niet mee. Zo komt de beoogde slag naar de voorkant – voorkomen dat mensen ernstig in de problemen raken – onder druk te staan. Veel gemeenten krijgen slechts met grote moeite de begroting sluitend. Vaak ten koste van uitgerekend de maatregelen in de preventieve sfeer.

Toch hadden we in 2018 goede afspraken gemaakt om gemeenten meer financiële armslag te geven. Het gemeentefonds werd via het accres gekoppeld aan de rijksbrede uitgaven. Maar de feitelijke uitgaven van het Rijk bleven achter; daardoor geen stijging, maar juist een daling van het accres. Weliswaar kan het Rijk in de toekomst de geraamde middelen nog uitgeven, maar de schommelingen in het gemeentefonds stellen de wethouders Financiën in het hele land voor aanzienlijke problemen. Dit brengt spanning met zich mee.

De decentralisaties in het sociaal domein zijn nog niet klaar en nieuwe grote opgaven staan voor de deur. Van gemeenten worden aanzienlijke investeringen gevraagd om de uitvoering goed te organiseren en dat valt slecht te rijmen met bezuinigen. Zo beschouwd was 2019 het jaar van de rauwe werkelijkheid. Gemeenten kunnen en willen lokaal maatwerk bieden, maar we kunnen het niet alleen. Genoeg middelen, ruimte om te manoeuvreren en gelijkwaardige samenwerking van het Rijk. Daar blijven we ons samen hard voor maken. Met het oog op uitvoering.

HIER STAAN WE

Oog op uitvoering

ORGANOGRAM

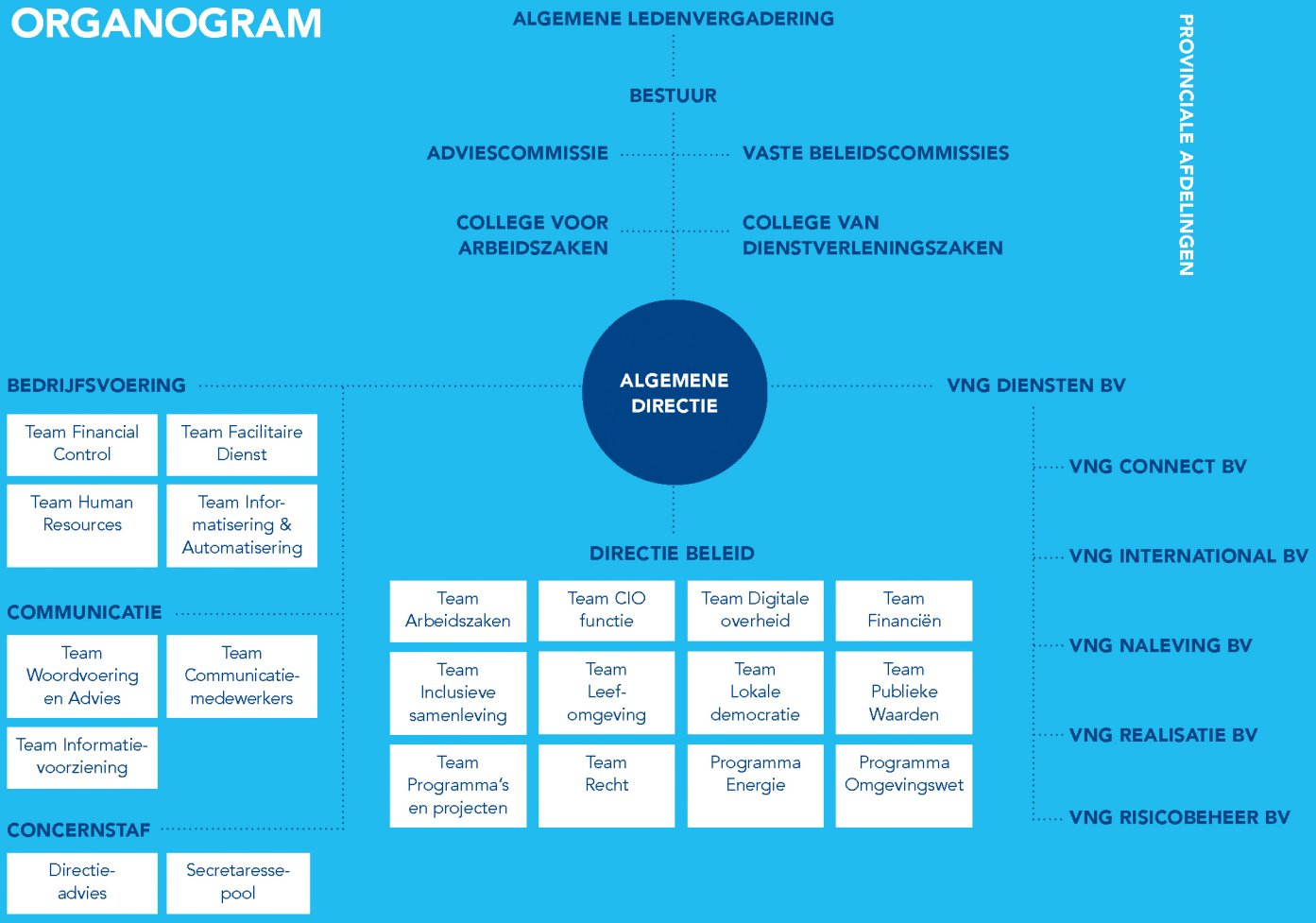

BESTUUR EN COMMISSIES

246 leden in
VNG-bestuur en -commissies

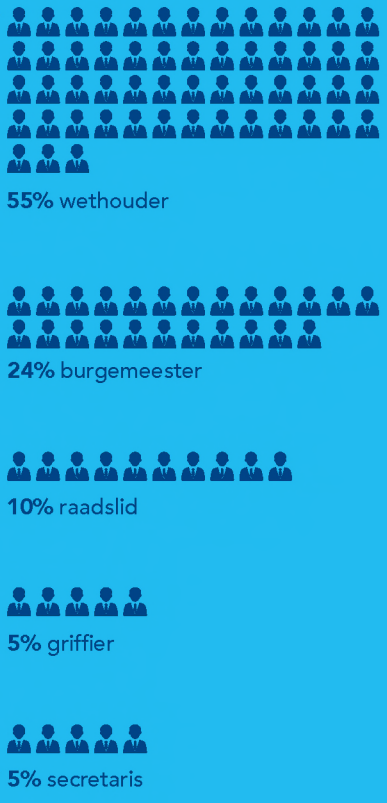

009 commissies

Bestuur en Veiligheid | Economie, Klimaat, Energie en Milieu | Financiën | Informatie-samenleving | Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie (PSI) | Raadsleden & Griffiers | Ruimte, Wonen en Mobiliteit | Zorg, Jeugd en Onderwijs | Europa en Internationaal

002 colleges

College voor Arbeidszaken
College van Dienstverleningszaken

NETWERK

De VNG is een typische netwerkvereniging. We werken samen met andere overheden, maatschappelijke partners, belangenverenigingen, koepelorganisaties, beroepsverenigingen etc. Het is een caleidoscoop van veranderende contacten, netwerken en verbanden. Altijd in beweging, nooit stil.

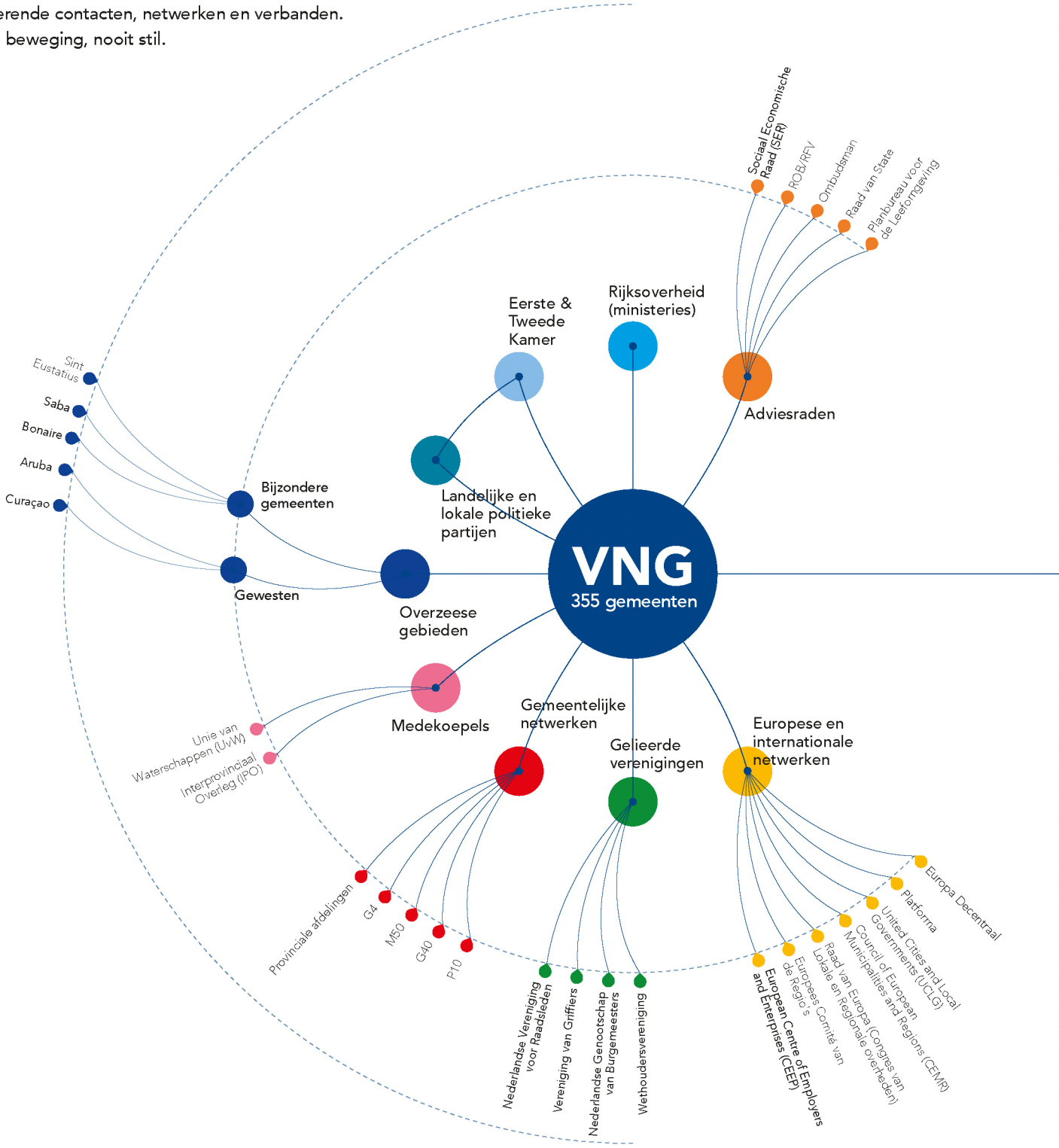

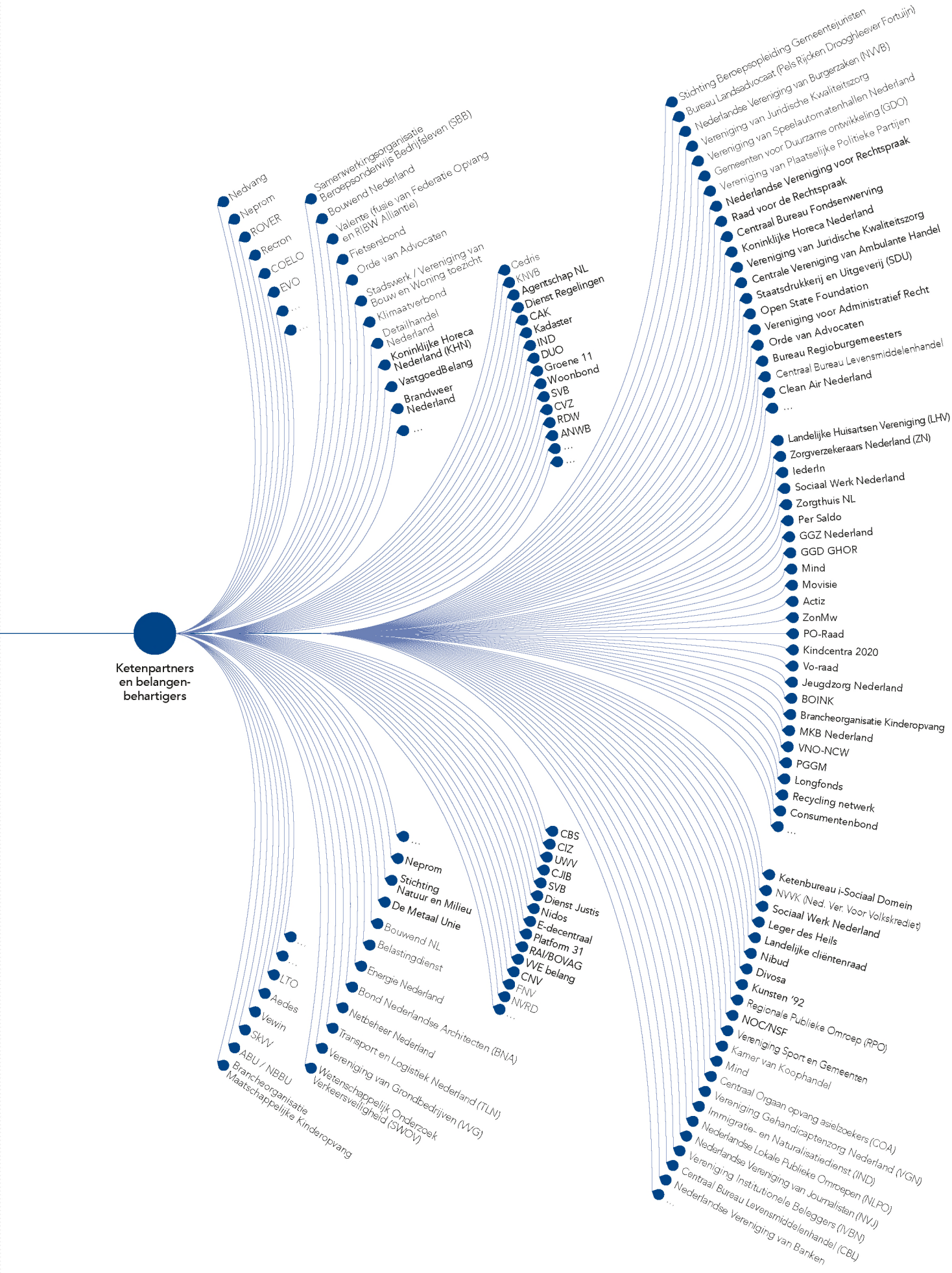
Ketenpartners en belangen-behartigers
Nedvang
Neprom
ROVER
Recron
COELO
EVO
...
...
Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)
Bouwend Nederland
Valente (fusie van Federatie Opvang en RIBW Alliantie)
Fietsersbond
Orde van Advocaten
Stadswerk / Vereniging van Bouw en Woning toezicht
Klimaatverbond
Detailhandel Nederland
Koninklijke Horeca Nederland (KHN)
VastgoedBelang
Brandweer Nederland
...
Cedris
KNVB
Agentschap NL
Dienst Regelingen
CAK
Kadaster
IND
DUO
Groene 11
Woonbond
SVB
CVZ
RDW
ANWB
...
...
Stichting Beroepsopleiding Gemeentejunsten
Bureau Landsadvocaat (Pels Rijcken Droogh leever Fortuijn)
Nederlandse Vereniging van Burgerzaken (NVB)
Vereniging van Juridische Kwaliteitszorg
Vereniging van Speelautomatenhallen Nederland
Gemeenten voor Duurzame ontwikkeling (GDO)
Vereniging van Plaatselijke Politieke Partijen
Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak
Raad voor de Rechtspraak
Centraal Bureau Fondsenwerving
Koninklijke Horeca Nederland
Vereniging van Juridische Kwaliteitszorg
Centrale Vereniging van Ambulante Handel
Staatsdrukkerij en Uitgeverij (SDU)
Open State Foundation
Vereniging voor Administratief Recht
Orde van Advocaten
Bureau Regioburgemeesters
Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
Clean Air Nederland
...
Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV)
Zorgverzekeraars Nederland (ZN)
Iederln
Sociaal Werk Nederland
Zorgthuis NL
Per Saldo
GGZ Nederland
GGD GHOR
Mind
Movisie
Actiz
ZonMw
PO-Raad
Kindcentra 2020
Vo-raad
Jeugdzorg Nederland
BOINK
Brancheorganisatie Kinderopvang
MKB Nederland
VNO-NCW
PGGM
Longfonds
Recycling netwerk
Consumentenbond
...
Ketenbureau i-Sociaal Domein
NVVK (Ned. Ver. Voor Volkskrediet)
Sociaal Werk Nederland
Leger des Heils
Landelijke cliëntenraad
Nibud
Divosa
Kunsten '92
Regionale Publieke Omroep (RPO)
NOC/NSF
Vereniging Sport en Gemeenten
Kamer van Koophandel
Mind
Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)
Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)
Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)
Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO)
Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ)
Vereniging Institutionele Beleggers (IVBN)
Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL)
Nederlandse Vereniging van Banken
...
CBS
CIZ
UWV
CJIB
SVB
Dienst Justis
Nidos
E-decentraal
Platform 31
RAI/BOVAG
VVE belang
CNV
FNV
NVRD
...
...
Neprom
Stichting Natuur en Milieu
De Metaal Unie
Bouwend NL
Belastingdienst
Energie Nederland
Bond Nederlandse Architecten (BNA)
Netbeheer Nederland
Transport en Logistiek Nederland (TLN)
Vereniging van Grondbedrijven (VVG)
Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV)
...
...
LTO
Aedes
Vewin
SkVV
ABU / NBBU
Brancheorganisatie Maatschappelijke Kinderopvang

Fietsenstalling bergt water

Het Stationsplein Noord in Zwolle krijgt een fonkelnieuwe inrichting met onder meer een nieuwe ondergrondse fietsenstalling voor bijna 5,5 duizend fietsen. Het plein er bovenop wordt omgevormd tot een groen gebied waar je prettig kunt verblijven. Een klus met een dubbel doel; de fietsenstalling draagt ook bij aan het verminderen van de wateroverlast die in de naastgelegen wijk Assendorp geregeld voorkomt. Onder de grond worden infiltratie-kratten aangelegd om bij zware neerslag het water te kunnen opvangen. Dit past in het bredere beleid van de gemeente Zwolle op het terrein van klimaat, energietransitie en CO_2-reductie.

Boskalis

Op financieel gebied was het een roerig jaar voor gemeenten. Dit heeft te maken met de voorgenomen herijking van het gemeentefonds. Maar nog meer met de scheefgroei in de financiële verhoudingen. Die is te wijten aan de tekorten op de jeugdzorg en de grote schommelingen in het accres die de gemeentefinanciën instabiel maken. »

Naar een nieuwe verdeling van het gemeentefonds

In het gemeentefonds zit ruim € 30 miljard en dat bedrag gaat de komende jaren op een nieuwe manier verdeeld worden. In financieel opzicht stond 2019 in het teken van het onderzoek naar zo'n nieuwe verdeling. De gemeentefondsbeheerders BZK en Financiën hebben de uitgaven van gemeenten in beeld gebracht en welke factoren daarop van invloed zijn voor het sociaal domein en de andere onderdelen van het gemeentefonds. Al deze gegevens worden via computermodellen gecombineerd tot een nieuwe verdeling.

De herijking van het gemeentefonds is nodig vanwege knelpunten in de verdeling in het sociaal domein, die nog extra knellen door de grote tekorten. Vóór de overgang van taken in het sociaal domein, de decentralisaties, zijn er verdeelmodellen gemaakt. Op dat moment was echter nog niet duidelijk hoeveel geld elke gemeente zou uitgeven.

'Het was voor ons uitermate belangrijk dat gemeenten goed werden betrokken en konden aangeven wat ze nodig hebben,' aldus Andries Kok van VNG-team Financiën. 'Daar hebben we veel energie in gestoken. We hebben gemeenten gevraagd wat ze precies anders willen en waar volgens hen een nieuwe verdeling aan moet voldoen.'

In 2020 zal er meer duidelijkheid ontstaan over de nieuwe modellen die gebruikt gaan worden.

FINANCIËN

Steeds bijsturen om de begroting sluitend te krijgen

Omdat het Rijk minder uitgeeft dan gepland, is de uitkering uit het gemeentefonds telkens lager dan gedacht. Zo moeten gemeenten steeds bijsturen om de begroting sluitend te krijgen: minder onderhoud van wegen, bibliotheken dicht, minder geld voor sociale voorzieningen. Tegelijk komen er nieuwe grote opgaven aan, zoals de energietransitie. ››

De tekorten jeugd en het ggz-akkoord

Het kabinet wilde met gemeenten een ggz-akkoord afsluiten. Gemeenten wilden dat ook graag maar dan wel onder de voorwaarde dat de extra kosten die daaraan verbonden zijn ook gecompenseerd worden. Daarnaast gaven gemeenten aan dat ze honderden miljoenen tekortkomen op de jeugdhulp. Dat tekort is mede veroorzaakt door volumegroei. Uit onderzoek is gebleken dat er 12,1% volumegroei is geweest in de jeugdhulp. Uiteindelijk hebben we van het Rijk € 1 miljard extra gekregen voor Jeugdhulp voor drie jaar (€ 400 miljoen in 2019, € 300 miljoen in 2020 en € 300 miljoen in 2021). En daarnaast € 95 miljoen structureel voor het ggz-akkoord. Samen is dit een groot onderhandelingsresultaat. Maar het is niet genoeg. Om de opgave goed te kunnen uitvoeren moet er ook in de jeugdhulp structureel geld bij.

'Ook de volgende kabinetsperiode staan we voor enorme opgaven. Denk aan de energietransitie. Maar met de huidige financiële middelen kunnen gemeenten die niet in het gewenste tempo doorvoeren. We lijken steeds weer vast te lopen op het Ministerie van Financiën en te verzanden in discussies over structuren. Dat zijn discussies op de Haagse vierkante kilometer, daar is geen burger mee geholpen.'

Jan van Zanen, voorzitter VNG

Ook de Tweede Kamer is bezorgd over de financiële situatie van gemeenten. In een motie kreeg het kabinet opdracht om met de VNG te overleggen over de schommelingen in het gemeentefonds, en om de financiële impact van alle grote opgaven te onderzoeken. Gemeentefinanciën moeten voorspelbaar zijn. Dit is een onmisbare »

'We hebben bij het Rijk heel hard gelobbyd voor betere financiën en op zichzelf hebben we daar een duidelijk resultaat behaald, namelijk € 1 miljard over drie jaar en een afspraak over onderzoek naar structurele financiering. Maar het aantal kinderen dat jeugdzorg nodig heeft, blijft stijgen. De werkelijkheid haalt ons steeds in. Nu, vier jaar na de decentralisaties sociaal domein, zien we dat de werkelijkheid veel taaier is dan gedacht.'

Jantine Kriens, algemeen directeur bij de VNG

OOG OP UITVOERING

Gemeenten willen stabiele financiën

Vanwege de brede koppeling met de rijksbegroting in de trap op trap af-systematiek stijgt of daalt de uitkering uit het gemeentefonds met de uitgaven van het Rijk. Als het kabinet in de loop van een jaar minder uitgeeft dan begroot, heeft dat dus gevolgen voor de lopende gemeentebegroting. Ook in 2019 was dat het geval. Door forse onderbesteding bij het Rijk ontstonden schommelingen die niet werkbaar zijn voor gemeenten. Bestuurders willen weten waar ze aan toe zijn, ze willen toe naar een systematiek die stabieler is. De VNG pleit voor voorspelbaarheid, transparantie en uitlegbaarheid. In het najaar van 2019 hebben wij nog eens goed gekeken naar de systematiek en verschillende varianten onderzocht. Het gesprek hierover wordt in 2020 voortgezet. Duidelijk is dat gemeenten niet de nadelen moeten ondervinden van het feit dat het het Rijk z'n geld niet uitgeeft.

Ali Rabarison, VNG-beleidsdirecteur voor sociaal domein en financiële verhoudingen: 'Financiën was een dominant thema in 2019. Met name de discussie over de stabiliteit van het gemeentefonds, de tekorten in het sociaal domein, het Klimaatakkoord, en de invoering van de Omgevingswet. Bij al deze onderwerpen zitten er voor gemeenten stevige financiële randvoorwaarden aan. Voor nu en de komende regeerperiode zullen we nog veel meer benadrukken dat de financiële randvoorwaarden voor gemeenten op orde moeten zijn, anders kunnen we de extra taken niet op ons nemen.'

basis voor goed lokaal bestuur. Gezonde financiële verhoudingen zijn essentieel om gemeentelijke taken te kunnen uitvoeren. Voortdurende tekorten zetten het vertrouwen in het bestuur en de democratie onder druk. Gemeenten hebben voldoende middelen nodig en de vrijheid om te beslissen over het inzetten daarvan. •

Meer duidelijkheid over aanbestedingsregels

Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Gemeenten sluiten hiervoor contracten met zorgaanbieders; ze kunnen dan te maken krijgen met Europese aanbestedingsregels.

Caspar Sluiter van VNG-team Europa: 'Als consument ga je naar de winkel en koop je wat je wil en wat binnen je budget past. In een aanbestedingsprocedure moet je je aan allerlei regels houden om binnen- en buitenlandse zorgaanbieders dezelfde kans te bieden op een contract. Iedereen moet bijvoorbeeld op hetzelfde moment dezelfde informatie krijgen. Een nadeel hiervan is dat het vaak een verhaal wordt van juridische procedures: wat mag wel, wat mag niet, mag je later nog van mening veranderen etc.? Het kan daardoor gebeuren dat een aanbesteding van de rechter over moet of dat gemeenten om juridische procedures te voorkomen, strikt de regels volgen. Wij proberen voor gemeenten om hier meer helderheid over te krijgen. We vragen bij de Europese Commissie uitleg over toepassing van de regels en gaan bij andere lidstaten kijken hoe zij dit hebben geregeld, of ze dezelfde problemen hebben en zo niet, hoe komt dat dan?'

GGU *

Vensters voor bedrijfsvoering

Hoe presteert de gemeente qua bedrijfsvoering, vergeleken met andere gemeenten? Vensters voor bedrijfsvoering is een onderzoeksmethode en benchmark, ontwikkeld door ICTU en VNG Realisatie, en geeft inzicht in de resultaten op het gebied van bedrijfsvoering en organisatie-ontwikkeling. Door deze resultaten te vergelijken met die van andere gemeenten en door de duidings-gesprekken die bij Vensters voor bedrijfsvoering horen, zien deelnemers wat er in hun gemeente beter zou kunnen. Vensters voor bedrijfsvoering bestaat sinds 2012 en werd in 2019 gebruikt door meer dan 120 publieke organisaties, waaronder veel gemeenten.

* Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

'Voorheen dachten we nog wel eens, we lossen het wel op als gemeenten en we kunnen wel wat schuiven. Maar dat gaat niet meer. Gemeenten zitten nu financieel in zwaar weer. Investeren in het ene domein gaat ten koste van het andere.'

Ali Rabarison, VNG-beleidsdirecteur Inclusieve Samenleving en Gemeentefinanciën

VNG Realisatie is voor gemeenten dé partner voor het verbeteren van de uitvoeringspraktijk. We verbinden beleid en uitvoering en werken op het snijvlak van dienstverlening, bedrijfsvoering en informatievoorziening, samen met tientallen gemeenten en de beleidsdirecties van de VNG. Zo werken we samen aan een goede aansluiting tussen (landelijk) beleid »

GGU

Met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) komen we tot een collectieve verbetering van de uitvoeringspraktijk. VNG Realisatie heeft een belangrijke rol in het realiseren van de GGU-activiteiten. We werken hieraan met vele gemeenten, departementen en samenwerkingsverbanden. Het College van Dienstverleningszaken en de Taskforce Samen Organiseren spelen een belangrijke rol in de GGU, door het portfolio te beheren en de beweging van samen organiseren levend te houden.

Het Congrestival Samen Organiseren 2019 werd bezocht door 1500 bezoekers uit 300 gemeenten.

Gezamenlijk besparen

Gemeenten blijven besparen door gezamenlijk in te kopen.
De voorziene besparingen op een rij:

- Voor afgeronde programma's mobiele en vaste datacommunicatie: € 200 miljoen over 6 jaar.
- Voor lopende programma's voor printers, standaard software, end user devices en mobiel: € 100 miljoen over 6 jaar.

VNG REALISATIE

Uitvoering verbinden met beleid

en de uitvoeringspraktijk, met maatschappelijke opgaven als uitgangspunt. Een belangrijke taak is het stimuleren en organiseren van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering. Ook dat doen we samen met gemeenten en andere betrokkenen. Zoals met de ruim 600 deelnemers aan de community Common Ground. •

Facts & figures 2019

Common Ground Community: **666** deelnemers, **21** lopende initiatieven, Groeipact Common Ground is getekend door **50** partijen. **100** gemeenten gebruiken GGI-Netwerk

Websites van **224** gemeenten zijn via IPv6 bereikbaar

Standaard verwerkersovereenkomst: **2803** x gedownload en in gebruik bij **98%** van alle gemeenten

Besparingen door gezamenlijke inkoop: **€ 300** miljoen over **6** jaar

Ruim **100** deelnemers van **70** gemeenten op bijeenkomst Wmo-voorspelmodel

4 sprint-demo's, **5** API-labs en **2** hackathons voor de realisatie van een gegevenslandschap

45.000 bezoekers per maand op Waarstaatjegemeente

220 burgemeesters spelen het IBD Crisisgame

Impact in beeld

VNG Realisatie verbindt beleid en uitvoering letterlijk in de impactanalyses. Hiermee wordt de impact van voorgenomen beleid en wetgeving op de uitvoeringspraktijk in kaart gebracht. En andersom: we doen onze eigen impactanalyses om vanuit de uitvoeringspraktijk beleid te beïnvloeden. Dat maakt beleid beter en voorkomt voor gemeenten onnodige kosten. In 2019 deden we impactanalyses op onder meer de Wet Open Overheid en het Wmo-abonnementstarief.

De Informatiebeveiligingsdienst

De Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD), onderdeel van VNG Realisatie, helpt gemeenten op het gebied van informatiebeveiliging. Door kennisdeling, advies, ondersteuning bij calamiteiten en als schakel met landelijke partijen en ketenpartners, zoals het Nationaal Cyber Security Centrum. In 2019 ondersteunde de IBD onder meer de gemeente Lochem, die ternauwernood een ransomware-aanval wist te voorkomen. Ook zorgde de IBD ervoor dat gemeenten eind 2019 niet in gevaar zijn geweest door het lek in Citrix (een applicatieplatform om vanaf afstand te werken).

De IBD in 2019:

3044
vragen en meldingen over privacy en informatiebeveiliging

144
informatiebeveiligings-incidenten met een hulpvraag van gemeenten

De VNG opereert steeds meer als één concern. Dat maakt de organisatie wendbaar en veerkrachtig. De VNG-bedrijven worden sterker betrokken bij de doelstellingen van de vereniging. De verschillende afdelingen werken nauw samen zodat alle onderdelen werken aan dezelfde doelstelling: een krachtige ledenorganisatie. We werken vanuit één verenigingsstrategie, ››

Netwerkorganisatie met korte lijntjes naar de leden

In het jaar 2019 stelde de VNG haar verenigingsstrategie voor de komende jaren op, de meerjarenvisie Gemeenten 2024. Deze strategie is gebaseerd op input van de hele organisatie en op heel veel inbreng van de leden. VNG-directeuren Jantine Kriens en Pieter Jeroense bezochten hiervoor alle provinciale afdelingen. In de verenigingsstrategie hebben we vastgesteld wat voor soort vereniging we willen zijn: een netwerkorganisatie met korte lijnen naar de leden en een vereniging die aanwezig is bij cruciale vraagstukken van gemeenten. Een voorbeeld is de discussie in het afgelopen jaar over de financiën en de jeugdzorg. We namen het initiatief om met 150 wethouders naar Den Haag te gaan. Een initiatief dat onze achterban aansprak. Ook trokken we samen op in de strijd tegen de schommelingen in het gemeentefonds. Veel gemeenten kwamen daardoor in de problemen.
We zorgen dat gemeenten elkaar daar weten te vinden waar er behoefte aan is. Dat is onze rol. We lopen daarbij niet weg voor stevige discussies over de koers van de vereniging. Of als de belangen van gemeenten niet allemaal gelijk lopen.

‘Netwerkend samenwerken is het kernwoord in onze manier van werken. Niet als doel op zich, maar om onze opgaven te realiseren. Veel onderwerpen zitten verspreid over verschillende onderdelen van de VNG. In 2019 zijn we de verschillende onderdelen gaan samenvoegen onder de VNG-vlag. Door als één concern te opereren, door netwerkend samen te werken, kunnen we veel meer bereiken.’

Pieter Jeroense, plaatsvervangend algemeen directeur bij de VNG

ONTWIKKELING VNG

Een wendbare en veerkrachtige organisatie

waarin elk jaar plannen worden gemaakt voor het hele concern: beleid, staf en ondersteuning, en de bedrijven. De drie pijlers van de VNG zijn kennisdeling, belangenbehartiging en dienstverlening. ››

Uitvoering samen efficiënt organiseren

Het is voor gemeenten en inwoners belangrijk dat de uitvoering goed en efficiënt geregeld is. De dienstverlening van de VNG is daar dan ook op gericht: processen waar mogelijk standaardiseren en zodanig regelen dat er bij gemeenten minder inzet nodig is. Veel van deze producten komen tot stand bij VNG Realisatie vanuit het budget van GGU. Het gaat daarbij veelal om beleidsarme uitvoeringszaken die iedereen anders doet maar die je veel makkelijker en met minder inspanning allemaal hetzelfde kunt doen.

‘Zowel bij het Klimaatakkoord als bij het financiële dossier kun je zien hoe sterk de VNG is, omdat we dat met elkaar oppakken. De VNG is een sterke vereniging die samen met gemeenten iets kan bereiken. Deze twee voorbeelden laten dat goed zien.’

Jan van der Voet, hoofd VNG-Concernstaf

‘Bij het bezoek van Jantine Kriens en Pieter Jeroense aan Overijssel merkte ik weer eens dat de VNG de twaalf provinciale afdelingen ziet als het cement van onze Vereniging. Dat is mooi want met elkaar vormen we een actieve netwerkorganisatie.’

Martijn Dadema, burgemeester van Raalte en voorzitter van de Provinciale Afdeling Overijssel

ACHTER DE SCHERMEN

Sharifa van Drunen, programmamanager HR-strategie

De basis op orde

Zo’n drie jaar geleden besloot de VNG nog meer strategisch te willen werken. Dat betekent vanuit een visie de agenda bepalen bij voor gemeenten relevante vraagstukken en ontwikkelingen. Centraal staan daarin lokale vraagstukken en versterking van de dienstverlening. Daarbij hoort een strategisch personeelsbeleid. Sharifa van Drunen, toentertijd interim bij HR, zag hier meteen mogelijkheden: ‘Als we met elkaar die omslag willen maken, wat is daar dan voor nodig? Daar wilde ik graag een basis voor creëren.’

In 2017 is Sharifa van Drunen als programmamanager gestart met het opstellen van een HR-strategie met de vraag wat er bij HR ontwikkeld moet worden om de organisatie en de medewerkers te faciliteren in het behalen van de strategische doelstellingen. De jaren daarna zijn we aan de slag gegaan met als eerste prioriteit: de basis op orde. ‘Daarvoor hebben we een aantal zaken in gang gezet’, vertelt Sharifa. ‘We hebben een gesprekscyclus opgezet waarin de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers centraal staat en die gekoppeld is aan de VNG-doelstellingen. Het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers is compleet vernieuwd en opgezet vanuit de één-concerngedachte. We hebben een generiek functiegebouw opgezet met loopbaanpaden die medewerkers goed zicht geven op waar ze nu staan en wat ze nodig hebben om zich verder te ontwikkelen.

Voorheen had elk organisatieonderdeel een eigen functiegebouw met veel specifieke functiebeschrijvingen, dit belemmerde de interne mobiliteit en brede inzetbaarheid van medewerkers. Om diezelfde reden zijn we ook aan de slag gegaan met het samenvoegen van alle arbeidsvoorwaardenregelingen tot één nieuwe met flexibele arbeidsvoorwaarden. Wat ik heel mooi vind, is dat ik bij deze projecten samenwerk met alle HR-collega’s van het VNG-concern, met als een van de mooiste voorbeelden het medewerkersonderzoek waaraan voor het eerst in de geschiedenis het hele VNG-concern heeft meegedaan.’

Concernbreed werken maakt samenwerken aan één opgave gemakkelijk. Met verschillende afdelingen, maar ook met gemeenten en maatschappelijke organisaties. Dit vraagt om gemotiveerde medewerkers die goed kunnen netwerken. Dat mensen graag bij de VNG werken, blijkt uit het medewerkersonderzoek. De score voor werkplezier was een 7,3! •

Samen maken wij de VNG!

In oktober 2019 heeft de VNG een medewerkersonderzoek gehouden. De vragenlijst is concernbreed uitgezet: bij VNG-bureau én VNG-bedrijven. Van de 713 medewerkers (in- en extern) hebben er 585 de vragenlijst ingevuld. Dat is een respons van 82 procent. Sharifa van Drunen, programmamanager HR-strategie: 'Een mooi resultaat. Zeker als je kijkt naar het toegenomen aantal deelnemers omdat we dit jaar voor het eerst concernbreed hebben uitgevraagd. Ook de resultaten zijn om trots op te zijn. Werkplezier scoort een 7,3 en werkgeverschap een 7,1. We zien hier beduidend hogere scores dan in 2015 en 2017. We scoren daarmee hoger dan de Benchmark Openbaar Bestuur en Veiligheid, zodanig zelfs dat we het Beste Werkgevers Keurmerk 2019/2020 (twee sterren) in ontvangst mochten nemen.'

7,3 werkplezier

7,1 werkgeverschap

'Alle kennis die wij hier in huis hebben, moeten we koesteren, goed ontwikkelen en toekomstbestendig maken.'

Sharifa van Drunen, programmamanager HR-strategie

'Een 7,3 voor werkplezier, een mooi resultaat waar we heel trots op zijn. Onze ambitie ligt hoog en die kunnen we alleen realiseren als we investeren in onze medewerkers. Natuurlijk zijn er nog aandachtspunten, zoals werkdruk en ondersteuning bij loopbaanontwikkeling. Daar blijven we aandacht voor houden, maar dit is wel een moment waar we met zijn allen trots op mogen zijn.'

Pieter Jeroense, plaatsvervangend algemeen directeur bij de VNG

Na de decentralisaties van 2015 hebben gemeenten opnieuw de hoofdrol in een grote omwenteling: de energietransitie. Bij de BALV stemden gemeenten bijna unaniem in met het Klimaatakkoord. Wel met een voorbehoud: zonder het Rijk lukt het niet. De energietransitie moet haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar zijn voor gemeenten en hun ››

Klimaatakkoord

Het was de kroon op keihard werken: 99,7% van de leden zei op 29 november 'ja' tegen het Klimaatakkoord. Dit neemt niet weg dat gemeenten zich zorgen maken over de financiële randvoorwaarden. Veel gemeenten waren al ruimschoots aan de slag en het Klimaatakkoord biedt structuur en procesafspraken om de drie voorwaarden van gemeenten waar te maken. De energietransitie moet voor inwoners betaalbaar en voor gemeenten financieel neutraal zijn. Wet- en regelgeving moet het mogelijk maken, en er moet genoeg tijd zijn. Bij in totaal veertien bijeenkomsten gingen onder anderen de bestuurlijke trekkers Lot van Hooijdonk (wethouder Utrecht) en Berend de Vries (wethouder Tilburg) in gesprek met wethouders en raadsleden over het conceptakkoord. Wat betekent het voor gemeenten? Komt er voldoende boter bij de vis? Met aanpassingen kwam het vervolgens terug in de BALV van november 2019. De winst: gemeenten hebben aan alle ambtelijke en bestuurlijke tafels veel invloed gehad. Dit is van belang; gemeenten staan voor de grote opgave om het voor elkaar te krijgen. 'Dit is een cyclisch akkoord,' zegt manager Lian Merkx van het VNG-programma Energie. 'Om de zoveel tijd kijken we of we de goede dingen hebben afgesproken en of het nog werkt. Als er knelpunten zijn, zeggen we met z'n allen: dat pakken we aan. Een andere manier van werken dan die van de SMART-doelstellingen. Dat zal hier en daar vast wennen zijn.'

'De energietransitie is een grote schoonmaak door Nederland waar we 8 miljoen adressen tegenkomen. Het Klimaatakkoord is de eerste klaroenstoot, het is het begin van een reis die dertig jaar gaat duren, we zullen moeten leren hoe het werkt, en blijven formuleren wat gemeenten nodig hebben om het voor elkaar te krijgen.'

Lot van Hooijdonk, VNG klimaatonderhandelaar en wethouder van Utrecht

LEEFOMGEVING

Weer een hoofdrol voor gemeenten

inwoners. Gemeenten willen de energietransitie uitvoeren als genoeg geld beschikbaar is, passende regelgeving en voldoende tijd. Samen met de provincies, waterschappen en maatschappelijke organisaties werken gemeenten aan de **Regionale Energie Strategieën (RES'en)**. In dertig RES-regio's maken ze regionale plannen voor het duurzaam opwekken »

OOG OP UITVOERING

Eigen initiatief in Garyp

De gemeente Tytsjerksteradiel wil inwoners niets opleggen, wel initiatieven van bewoners stimuleren en begeleiden. In de kern Garyp bijvoorbeeld, waar de bewoners zelf een plan maakten voor verduurzaming van het dorp. Het begon met de aanleg van 27.000 zonnepanelen op de voormalige vuilstort in 'Enerzjy Koöperaasje Garyp U.A.', het grootste coöperatieve zonnepark van Nederland. Kosten: bijna € 10 miljoen. Geheel door vrijwilligers opgezet en gefinancierd. De gemeente hielp bij de subsidieaanvraag en verlaagde de leges om de kosten voor de vrijwilligers te beperken. Maar een groep bewoners van Garyp wilde méér: van het gas af. Samen met de gemeente werd een aanvraag gedaan voor een proeftuin van het Ministerie van BZK. Daardoor kwam per huis gemiddeld € 8.318 subsidie beschikbaar als bijdrage aan de kosten voor de aanpassing in de huizen. Inmiddels zijn al 30 huishoudens van het gas los. Voor 2020 zijn er 40 woningen in voorbereiding.

'We zorgen als gemeente dat bewoners zo min mogelijk obstakels tegenkomen. Je moet je oor goed te luisteren leggen en met bewoners meedenken.'

Andries Bouwman, wethouder van Tytsjerksteradiel

'99,66% van de gemeenten steunde het Klimaatakkoord op de BALV, een belangrijk ijkpunt. Het toont dat gemeenten goed betrokken waren bij het onderhandelingsproces'

Albert Vermuë, VNG-beleidsdirecteur Leefomgeving en Arbeidszaken

Nationaal Programma RES

De VNG nam samen met het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen het initiatief voor het Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (NP RES). Na een fase van kwartiermaken, ging het programma in de zomer van 2019 officieel van start. Nederland is opgedeeld in dertig energieregio's. Daarin werken overheden samen met stakeholders (netbeheerders, woningcorporaties, industrie etc.) aan een Regionale Energie Strategie (RES). Het is een instrument om gezamenlijk keuzes te maken voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de nodige energieopslag en -infrastructuur. Het Rijk heeft voor drie jaar (2019-2021) in totaal € 36 miljoen beschikbaar gesteld voor het ondersteunen van de RES. Dit geld is verdeeld over de dertig regio's.

van elektriciteit en het ruimtelijk inpassen daarvan. De RES gaat ook over de warmtetransitie, de opslag van energie en energie-infrastructuur. De VNG ondersteunt gemeenten bij de energietransitie in het **Kennis- en Leerprogramma Aardgasvrije wijken (KLP)**. Daarin wordt kennis en ervaring gedeeld en er zijn geregeld bijeenkomsten. »

samen veraan

1
Stappenplan Transitievisie Warmte

60
leer- en netwerk-bijeenkomsten

1100
gemeenteambtenaren, bestuurders en raadsleden bereikt

Kennis- en Leerprogramma Aardgasvrije wijken

Het Kennis- en Leerprogramma (KLP) ondersteunt gemeenten bij de transitie naar aardgasvrije wijken. Het programma is gericht op bewustwording, het uitwisselen van kennis en ervaring en het signaleren van knelpunten.
Dit zijn de zeven thema's:

- Regie en organisatie
- Kosten en financiering
- Datagedreven planvorming
- Technische oplossingen
- Juridische (on)mogelijkheden
- Participatie en communicatie
- Het verbinden van sociaal-economische opgaven met klimaatdoelstellingen

27 proeftuinen aardgasvrije wijken

Een wijk van het aardgas afhalen is geen sinecure. Het vraagt intensief optrekken met bewoners en eigenaren van gebouwen; laagdrempelig contact is essentieel. Naast het onderzoek naar de technische mogelijkheden, de kosten en de opbrengst. Dit alles kost gemeenten veel tijd en menskracht. In 2019 zijn 27 proeftuinen aardgasvrije wijken gehouden met de bedoeling om in 2020 een aanbod te kunnen doen aan bewoners. In een aantal proeftuinen wordt de energietransitie gecombineerd met doelen op het terrein van leefbaarheid en sociale samenhang. De plannen rond het aardgasvrij maken, leiden tot meer interactie; mensen raken erover in gesprek. Een belangrijk uitgangspunt is dat wonen niet duurder wordt. Bij de proeftuinen blijkt dat nog niet duidelijk genoeg is hoe dit beginsel wordt ingevuld.

Het KLP is onderdeel van het Interbestuurlijk Programma Aardgasvrije Wijken. Hoe kunnen gemeenten stimuleren dat particuliere en institutionele vastgoedeigenaren op grote schaal woningen gaan isoleren? Gemeenten deden vier jaar lang ervaring op in het Programma Innovatieve Aanpakken. In 2019 zijn lessen getrokken uit alle experimenten. De rapportage biedt ››

‘Voor de eenzijdige boodschap dat inwoners het aardgas kwijtraken, loopt niemand warm. Maar aan een rijke agenda die is gericht op kansen wil iedereen wel meedoen.’

Geert Teisman, hoogleraar bestuurskunde

‘We hebben goede afspraken gemaakt in het Klimaatakkoord. Nu is het aan ons om ze in te vullen. Het is daarbij belangrijk dat we als overheden één boodschap uitdragen en dat we perspectief bieden aan inwoners.’

Berend de Vries, VNG klimaatonderhandelaar en wethouder van Tilburg

OOG OP UITVOERING

Innovatieve Aanpakken verduurzamen woningen

Vier jaar experimenteerden gemeenten met innovatieve aanpakken om woningen te verduurzamen. De lessen zijn in 2019 in kaart gebracht. Wat kun je als gemeente doen om met samenwerkende aannemers en installateurs de transitie naar energieneutraal wonen binnen bereik te brengen? Het eindrapport biedt een waardevolle verzameling lessen. Bijvoorbeeld dat woningeigenaren meer gemotiveerd worden als verduurzamen hen helpt hun woonwensen te realiseren, denk aan een verbouwing. Of iets dat hen directe en tastbare winst oplevert. Een ander belangrijk inzicht is dat je inwoners stimuleert met de vraag: waar willen we met de wijk naartoe? Dit werkt een stuk beter dan proberen draagvlak te krijgen voor een vooraf ingevulde oplossing.

waardevolle inzichten voor andere gemeenten om mee aan de slag te gaan. Gemeenten staan voor de taak wijken aan te passen aan extreem weer en wateroverlast: klimaatadaptatie. In 2019 is een regeling uitgewerkt om de »

Klimaatadaptatie

Het wordt droger en soms natter. Het wordt ook warmer en overvloedige regenval kan leiden tot wateroverlast. Gemeenten moeten maatregelen nemen om de openbare ruimte aan te passen. De stad groener maken, straten zo aanleggen dat het water gemakkelijk kan wegstromen en waterbergingen maken. De VNG werkt met andere overheden samen in het interbestuurlijk Deltaprogramma. In 2019 is het Bestuursakkoord van 2018 nader uitgewerkt. Daarin is een impulsregeling opgenomen van € 250 miljoen om de openbare ruimte klimaatbestendig in te richten. De regeling is op papier klaar, het geld komt in 2021 beschikbaar. Alle gemeenten werken samen in 42 werkregio's, daarin zijn onder andere stresstesten uitgevoerd om vast te stellen waar in de gemeente de zwakke plekken zitten. Het Deltaprogramma heeft voor deze test instrumenten en standaarden ontwikkeld. Verder is de inzet van de VNG gericht op deskundigheidsbevordering en kennis uitwisselen in het gemeentelijk netwerk klimaatadaptie. In drie gemeenten zijn pilots opgezet voor een klimaatbestendige inrichting. In Groningen wordt de wijk Paddepoel klimaatbesteding ingericht. In de provincie Utrecht onderzoeken gemeenten samen hoe ze bepaalde typen wijken klimaatbestendig kunnen maken. In de gemeente Meerssen is de pilot gericht op het water dat vanuit de heuvels de dorpen in stroomt. Voor vijf nieuwe pilots wordt in 2020 geld beschikbaar gesteld. In het Bestuursakkoord is ook afgesproken dat de VNG een opstartprogramma gaat doen; ondersteuning bieden aan gemeenten die vastlopen op klimaatadaptatie.

ACHTER DE SCHERMEN

Isabelle Wever
Beleidsadviseur Stikstofdossier
'Volop dynamiek in het stikstofdossier'

'Als beleidsadviseur deed ik landbouw, natuur en vitaal platteland. Onderwerpen die niet altijd hoog op de politieke agenda staan. Al is de biodiversiteit in het geding en kan natuur helpen tegen hittestress. Ik verlangde naar een onderwerp dat hoger op de politieke agenda stond om echt te kunnen bijdragen aan een beter leefklimaat. Nou, dat heb ik gekregen! Het begon toen in mei 2019 de Raad van State oordeelde dat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) zich niet verdroeg met de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Dat kwam niet geheel als een verrassing; de VNG had eerder gewaarschuwd dat de PAS niet houdbaar was. In heel veel gemeenten werden direct de gevolgen zichtbaar: duizenden bouwprojecten kwamen stil te liggen, grote opgaven zoals de energietransitie dreigen in de vertraging te komen en bij de bouwbedrijven verdwijnen banen. In dit dossier is het lastig dat gemeenten wel te maken hebben met de gevolgen, maar dat ze niet het bevoegd gezag zijn voor de Wnb-vergunning (Wet natuurbescherming). Daarom willen gemeenten aan tafel zitten waar de besluiten worden genomen. We hebben snel een bestuurlijk en ambtelijk netwerk opgezet met als bestuurlijke trekkers wethouders Boudewijn Revis (Den Haag), Willemien Vreugdenhil (Ede) en Aart de Kruijf (Barneveld). Inmiddels is ook Lot van Hooijdonk (Utrecht) erbij. In het netwerk zit van elke provinciale afdeling een vertegenwoordiger (bestuurder) die contact houdt met de eigen regio. Samen bepalen we standpunten en acties. We willen als gemeenten armslag (drempelwaardes) om kleine projecten of projecten met tijdelijke depositie te kunnen laten doorgaan. Het is ook belangrijk dat er een langetermijnperspectief komt voor de landbouw en het landelijk gebied, en dat gewerkt wordt aan natuurherstel. Het stikstofdossier vraagt veel afstemming en snel inspelen op situaties. Over dynamiek in m'n werk heb ik niet te klagen, geen dag is hetzelfde.'

hiervoor beschikbare € 250 miljoen te verdelen. Voor de woningopgave komt dankzij lobby van onder andere de VNG ook extra geld op tafel. Dit is bedoeld voor onrendabele binnenstedelijke projecten. De invoering van de Omgevingswet nadert. 2020 wordt het jaar om te oefenen met het Digitaal Stelsel Omgevingswet en met de kortere doorlooptijd ››

Woningopgave

Op Prinsjesdag 2019 kwam het kabinet met de aankondiging dat € 1 miljard extra beschikbaar komt voor de woningopgave. De VNG had het geld gevraagd voor het stimuleren van binnenstedelijk bouwen. Veel projecten in bestaande kernen en wijken hebben een onrendabele top; er moet geld bij. Na het afschaffen van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing in 2014 waren daarvoor geen rijksmiddelen meer beschikbaar. Met de partners (NEPROM, Bouwend Nederland, IPO, G4, G40 etc.) uit het programma Stedelijke Transformatie hebben we hier een lobby op ingezet. Onder meer door te onderzoeken wat er nodig is om binnenstedelijke projecten te kunnen vlottrekken. De regeling wordt nu uitgewerkt. Het lijkt erop dat het ministerie het geld breder wil inzetten dan enkel voor binnenstedelijke locaties, maar de inzet van de VNG is gericht op transformatie. Sowieso is het fonds vooral bedoeld voor de regio's met het grootste woningtekort. Gemeenten kunnen medio 2020 projecten voordragen waarvoor de business case niet sluitend is te krijgen.

GGU *

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Om de Omgevingswet straks te kunnen uitvoeren, is een goed werkend landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) nodig. Om daarop te kunnen aansluiten moeten gemeenten software aanschaffen en/of bestaande systemen aanpassen. De wet vraagt ook andere processen en dienstverlening. Het programma Omgevingswet ondersteunt gemeenten hierbij vanuit de GGU (Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering). Zo wordt er bijvoorbeeld op gelet dat de standaarden die het DSO hanteert, aansluiten bij de principes van Common Ground. De VNG heeft 160 producten en diensten ontwikkeld, waarmee gemeenten zich kunnen voorbereiden op de invoering van de Omgevingswet en de aansluiting op het DSO.

* Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

'De druk op de leefomgeving is groot. Dat vraagt om integrale afwegingen in plaats van de doodlopende sectorale weg. Bestuurders zijn daarvoor verantwoordelijk. Ze moeten over de grote opgaven gezamenlijk besluiten. Niet vandaag over woningen, drie maanden later over het groen en na een jaar over de voorzieningen.'

Toine van Riel, oud-programmadirecteur Omgevingswet van Rotterdam

bouwen

van vergunningen. De VNG ontwikkelde in 2019 veel producten om gemeenten te ondersteunen bij het invoeren van de **Omgevingswet**. Een team met Regionale Implementatiecoaches (RIO's) is ingesteld samen met het Ministerie van BZK. •

Omgevingswet

De invoeringsdatum van de Omgevingswet komt dichtbij; 2019 was het jaar waarin we begonnen met aftellen in maanden, en waarin we opnieuw veel producten maakten om gemeenten te ondersteunen. Vanaf de tweede helft van het jaar lag de focus op implementatie-ondersteuning die sinds dat moment regionaal is georganiseerd. Kwartiermakers van een team van negen RIO's (Regionale Implementatiecoaches Omgevingswet) gingen aan de slag. Deze RIO's gaan actief de regio in en zijn het vaste regionale aanspreekpunt voor gemeenten, provincies en waterschappen. Het team van RIO-coaches is een gezamenlijke activiteit van het programma Aan de slag met de Omgevingswet (ADS) en het programma Omgevingswet van de VNG. Het RIO-team is voortgekomen uit de interbestuurlijke try-outs waarbij gemeenten en andere bevoegde gezagen werkten aan vraagstukken, bijvoorbeeld het samenwerken aan complexe vergunningaanvragen. Of aan het maken van toepasbare regels voor eenvoudige aanvragen. Een ander belangrijk punt is de marktverkenning die we hebben uitgevoerd. Om te kunnen aansluiten op het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) moeten gemeenten software verwerven. We brachten de markt in kaart en maakten een handreiking voor het verwerven en aanbesteden van software.

Top drie ondersteunings-producten Omgevingswet

1
Het minimumlijstje: wat moet je als gemeente minimaal doen om de wet te kunnen invoeren?

2
Casco omgevingsplan: een voorbeeldstructuur en een inhoudsopgave waarin alle typen regels zijn opgenomen

3
Marktverkenning en Handreiking verwerven Omgevingswetsoftware

'Een omgevingstafel is onmisbaar voor het behandelen van complexe initiatieven. Met verschillende overheden, de veiligheidsregio en de omgevingsdienst op gezette tijden complexe plannen bespreken waar je allemaal iets over te zeggen hebt, en met een integrale reactie komen. Werken als één overheid. Het is noodzakelijk, ook om de aanvraag binnen de deadine van acht weken te kunnen afhandelen.'

Jeroen Kwint, projectleider Omgevingswet gemeente Lelystad

Voor VNG Connect was 2019 het jaar van de afronding van het professionaliseringstraject. Het bedrijf ontwikkelde zich in de afgelopen jaren van logistiek organisator naar adviseur en ontwikkelaar van inhoudelijke en creatieve concepten. Het resultaat is een nieuwe flexibele organisatie die snel kan inspelen op trends en ontwikkelingen. »

Top 5 grootste congressen

Democratiefestival
30 en 31 augustus
6411 deelnemers

VNG Jaarcongres
4 en 5 juni
3000 deelnemers

Dag van de Stad
28 oktober
2000 deelnemers

LabourLawLands
21 november
2000 deelnemers

Voor de Jeugd Dag
7 oktober
1500 deelnemers

Niet te missen: het Democratiefestival

6411

mensen hebben in augustus meegedaan aan het eerste landelijke Democratiefestival. Twee dagen lang stonden bezoekers stil bij onze democratie, bij de vrijheden en zekerheden die daarbij horen, maar ook bij de verschillen. Er waren politici, artiesten, bekende en onbekende Nederlanders, die naar elkaar luisterden, van elkaar leerden en elkaar hun ongezouten mening gaven. En zoals dat hoort op een festival waren er leuke dingen te doen, bijvoorbeeld dansen of ontsnappen uit een tot escaperoom verbouwde ME-bus. Zo'n 30 gemeenten kwamen gezamenlijk met inwoners en ambtenaren in een bus naar het Democratiefestival. De heenweg werd gebruikt om lokale problemen te bespreken en de terugweg voor evaluatie van de dag. Zo ook de gemeente Heerhugowaard. Burgemeester Blase vroeg de deelnemers op de terugweg wie er volgend jaar weer mee wilden en wat ze van het festival vonden: 'Eerlijk zeggen, want ik wil geen vingers zien als je het niet meent.' De deelnemers waren zonder uitzondering positief over het festival en ja, ze wilden allemaal weer mee volgend jaar.

VNG CONNECT*

Verbind mensenkennis

VNG Connect haalde een productontwikkelaar, een accountmanager en een communicatieadviseur in huis. •

Advisory Board

In 2019 is niet alleen de organisatiestructuur vernieuwd, er is ook een Advisory Board opgericht, die toeziet op het curriculum, adviseert over trends en ontwikkelingen, input geeft voor productontwikkeling, en ideeën en producten toetst. De 10-koppige Advisory Board bestaat uit burgemeesters, gemeentesecretarissen, raadsleden, wetenschappers en dwarsdenkers en gaat in 2020 aan de slag.

'Het Democratiefestival was ons grootste project van 2019 en spannend om te organiseren. We zijn heel trots op de opkomst en waardering: deelnemers gaven een 7,9 voor de organisatie en zelfs een 8,7 voor de opzet van het festivalterrein. Een fantastisch resultaat.'

Luuk de Vries, businessunit manager bij VNG Connect

* Tot 31 maart 2020: VNG CS (VNG Academie, Congressen & Trainees)

Congressen

80

grote congressen heeft VNG Connect dit jaar georganiseerd met zo'n 30.000 deelnemers. De grootste zijn het Democratiefestival, de Dag van de Stad en LabourLawLands 2019 over de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Een conferentie in festivalvorm over arbeidsrecht voor gemeenten, advocaten en HR-professionals. Zo'n 2000 deelnemers en meer dan 130 sprekers hebben die dag op een dynamische en ontspannen manier kennis uitgewisseld over de dagelijkse arbeidsmarktpraktijk, arbeidsmarktregelgeving en hun visie daarop. Kortom een – inhoudelijk – feest voor iedereen in Nederland die zich bezighoudt met arbeidsrecht.

Academie

400+

trainingen en opleidingen heeft de Academie in eigen beheer of in opdracht georganiseerd. Verreweg de meeste incompanytrainingen (80) waren gericht op invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) die 2020 in werking treedt en waarbij ambtenaren dezelfde rechten en plichten krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. Een grote omschakeling in arbeidsvoorwaarden, rechtspositie en personeelsbeleid.

Trainees

43

trainees heeft VNG Connect dit jaar begeleid. Dat is een verdubbeling in een paar jaar tijd. Wendelien Tönjann, directeur VNG Connect: 'We hebben met ons traineeship een enorme groei en ontwikkeling doorgemaakt. Het hele curriculum is op de schop gegaan en we bieden de trainees nu een contract voor twee jaar, ook als ze nog geen opdracht hebben. Voorheen hadden ze drie contracten in twee jaar. Het VNG-traineeship is een uitgelezen kans om jong talent aan te trekken voor het openbaar bestuur en de verbinding met gemeenten te versterken.'

VNG-trainee Gerard Ekelmans heeft bestuurskunde gestudeerd en werkt als beleidsadviseur bij het Ministerie van BZK. Behalve op vrijdag, dan zijn er trainingen. Voor de trainingen worden de trainees niet op studierichting maar op instroomdatum in groepen van zo'n 15 personen verdeeld. Die groepen zijn dus heel divers. Gerard Ekelmans: 'De trainingen zijn gericht op persoonlijke ontwikkeling, zoals persoonlijk leiderschap. Maar er zitten ook hele praktische vaardigheidstrainingen tussen. In de groep dagen we elkaar uit en stimuleren we elkaars vindingrijkheid. Dat is heel leerzaam. Omdat we elkaar twee jaar lang elke vrijdag zien, bouwen we bovendien een sterke band op, ook persoonlijk. Vergelijkbaar met het netwerk dat je opbouwt tijdens je studietijd.'

Wethouders in actie

Laat mensen die extra hulp nodig hebben niet in de kou staan. Kom gemeenten voldoende tegemoet bij de tekorten in de jeugdhulp en de ggz. Op 18 november waren 150 wethouders jeugd aanwezig bij het Kamerdebat over de problemen in de jeugdzorg. Ze waren met zovelen dat veel wethouders het debat buiten op een scherm moesten volgen. Actievoeren ligt niet in de aard van bestuurders, des te krachtiger is het signaal. De boodschap is tweeledig. Wijzigingen in het stelsel gaan de problemen niet oplossen en een betere uitvoering vraagt structureel om meer middelen. De grote opkomst illustreert de eendracht; samen staan gemeenten pal voor de jeugdzorg.

Oosterwijk
FACTUUR 2019
Tav.
HUGO DE JONGE
Tekort
€ 2,6 miljoen

Vijf jaar na de decentralisaties maakten we de balans op. Heeft de invoering van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet geleid tot de gewenste verbetering van de kwaliteit van de zorg? Uit onderzoek van het SCP blijkt dat burgers tevreden zijn met de ondersteuning die ze van gemeenten krijgen. Ook blijkt dat gemeenten in staat zijn zorg, werk en onderwijs aan »

Jeugd

In 2019 kwam vast te staan dat gemeenten structureel geld tekort komen voor jeugdzorg. Lange tijd zat het kabinet op de lijn dat gemeenten het tekort konden dichten met geld dat overbleef op de Wmo. Maar het Fonds Tekortgemeenten bracht in 2018 de omvang van het tekort aan het licht. Ook bleek uit onderzoek dat het aantal kinderen in de jeugdhulp met 12% was gestegen.

Daardoor kantelde de discussie in de Tweede Kamer en zo kwam in 2019 € 1 miljard incidenteel geld voor drie jaar beschikbaar, met uitzicht op een afspraak voor een structurele extra bijdrage. Samen met de leden hebben we er hard aan getrokken om dit voor elkaar te krijgen. VNG-commissieleden gingen in gesprek met ambtenaren en de ministers van BZK, VWS, Financiën en zelfs met de minister-president. We zetten de ongebruikelijke stap om met een open brief in de landelijke kranten onze zorgen over de jeugdzorg te delen. De wethouders van de regeringspartijen stuurden er nog een brief overheen. Organisaties van zorgaanbieders, professionals en vakbonden onderschreven de noodkreet van de gemeenten.

Met 150 wethouders Jeugd woonden we in het november het Kamerdebat over de jeugdzorg bij. Deze uitzonderlijke demonstratie was enerzijds bedoeld om de wens van structureel extra geld kracht bij te zetten. Anderzijds was het een statement tegen de uitspraak van minister Hugo de Jonge van VWS om vanuit het Rijk verplichte regionale samenwerking op te leggen. Gemeenten willen er zelf alles aan doen om de uitvoering te verbeteren. Dit vraagt om specifieke oplossingen voor specifieke problemen, een algemene stelselwijziging vanuit het Rijk lost niets op.

INCLUSIEVE SAMENLEVING

Niet het stelsel maar de uitvoering verbeteren

elkaar te verbinden. Dit verbetert de kwaliteit en de maatschappelijke betrokkenheid. Maar andere zaken vallen tegen. We hebben ons verkeken op het grote aantal mensen dat een beroep doet op gemeentelijke zorg. Het gevolg: hogere kosten en lagere budgetten. De speelruimte voor gemeenten om op inhoud en financiën te sturen, is te beperkt. »

lobby

‘Als Nederlandse gemeenten roepen wij het kabinet op de mensen die wat extra hulp nodig hebben niet in de kou te laten staan’

Uit de open brief van de VNG in de landelijke kranten in mei 2019

Hoofdlijnenakkoord ggz

Gemeenten willen zich inzetten om cliënten van de ggz in de wijken de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben. Zo kunnen mensen met een psychische kwetsbaarheid meedoen in de samenleving, en bespaart het Rijk kosten. Dat gemeenten extra geld krijgen voor deze zorg is afgesproken in het Hoofdlijnenakkoord ggz.

In 2018 konden we dit akkoord nog niet ondertekenen; de VNG-leden hadden uitgesproken niet meer te willen meedoen aan akkoorden die gemeenten geld kosten. Kort voor het algemeen overleg stuurden we een *position paper* naar de Tweede Kamer. Boodschap: de VNG doet mee als de middelen op tafel komen. Staatssecretaris Blokhuis was er veel aan gelegen de gemeenten aan boord te krijgen en bood ruimte. Samen met het NDSD (Netwerk Directeuren Sociaal Domein) berekenden we hoeveel extra geld nodig was om ons aan het akkoord te committeren. Het gaat om geld voor het helpen van de doelgroep met dagbesteding, participatie, schuldhulp, sociale contacten etc.

Na onderhandelingen met Ministerie van VWS kwam er voor uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord ggz voor 2019 € 50 miljoen extra beschikbaar. Dit bedrag loopt op tot structureel € 95 miljoen in 2022. Voor gemeenten is de uitstroom van cliënten uit de ggz naar zelfstandig wonen een grote opgave. Het vraagt aandacht en begeleiding op de verschillende levensgebieden. Verschillende hulpverleners moeten samenwerken, wat vraagt om sturing en coördinatie. Ook met de woningcorporaties en de politie; veiligheid en zorg gaan dikwijls hand in hand. Het is ook van belang dat niet alle kwetsbare mensen in dezelfde wijken terechtkomen.

Dit komt door landelijke maatregelen zoals de beperking van de eigen bijdrage op de Wmo en gerechtelijke uitspraken over huishoudelijke hulp. De tekorten op de jeugd en Wmo brachten gemeenten ertoe de noodklok te luiden in een open brief in de dagbladen. 150 wethouders Jeugd kwamen in november demonstratief naar het wetgevingsoverleg in »

'Gemeenten willen bewegen naar beschermd wonen in de wijk, maar onder voorwaarden die ze zelf van belang vinden. We zijn mans genoeg gebleken om ons eigen proces te organiseren. Dat smaakt naar meer.'

Miriam Kettani, coördinator Inclusieve Wijken VNG

Eensluidend advies over beschermd wonen

Hoe kunnen we verantwoord de taken op het gebied van beschermd wonen beleggen bij alle gemeenten (doordecentraliseren)? Het Expertiseteam Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Begeleiding slaagde erin een eensluidend advies op te stellen. Dat is een prestatie want er zijn flinke belangentegenstellingen.

Doordecentraliseren is nodig omdat we willen dat alle inwoners – ook mensen met verward gedrag – gewoon kunnen wonen in de wijk met passende ondersteuning en zorg. Om cliënten in hun eigen omgeving te huisvesten en te ondersteunen, nemen alle gemeenten hun verantwoordelijkheid. Dit heeft gevolgen voor de verdeling van de middelen en de organisatie van het zorglandschap. In sommige delen van het land moeten voorzieningen worden afgebouwd, in andere moeten ze juist worden opgebouwd. Hoe doe je dat op een eerlijke en verantwoorde manier? De VNG richtte een Expertiseteam Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Begeleiding op met inhoudelijk experts, belangenbehartigers van cliënten en bestuurders van verschillende gemeenten. In slechts twee maanden tijd lukt het met een gedragen advies te komen dat is overgenomen door het VNG-bestuur en de Ministeries van VWS en BZK. De strekking is dat beschermd wonen wordt doorgedecentraliseerd met een nieuw verdeelmodel en een overgangsfase van tien jaar. Daarnaast worden afspraken gemaakt over verplichte regionale samenwerking. Zorgaanbieders hoeven dan niet met alle gemeenten apart afspraken te maken. Het gaat om een landelijke herverdeling en in tweede instantie om een regionale herverdeling. Voorheen was beschermd wonen een taak voor de centrumgemeenten, straks zijn alle gemeenten verantwoordelijk.

de Tweede Kamer. De boodschap: het jeugdhulpbudget moet structureel omhoog. Gemeenten zijn ook kritisch op zichzelf. Ze werken aan een betere organisatie en het verminderen van **administratieve lasten**, samen met de jeugdbescherming en de gecertificeerde instellingen. Intussen dreigen ook bij de Wmo aanzienlijke tekorten. De groep ouderen groeit »

‘Er is vrijwel geen veiligheidscasus zonder zorg-component. Het is van cruciaal belang dat veiligheid en zorg in het beleid worden gecombi-neerd’

Loes van der Meijs, burge-meester van Doesburg en lid van de VNG-commissie Bestuur en Veiligheid

GGU *

Snijden in administratieve lasten

Het Ketenbureau i-Sociaal Domein werkt samen met gemeenten en zorgaanbieders om administratieve lasten in het sociaal domein structureel terug te dringen. In 2019 resulteerde dit in standaard administratieprotocollen. Daarin is bijvoorbeeld vastgelegd dat zorgaanbieders per maand declareren bij gemeenten en dat gemeenten binnen een maand betalen. Het Ketenbureau i-Sociaal Domein is opgericht door de VNG, de zorgbranche en het Ministerie van VWS.

* Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

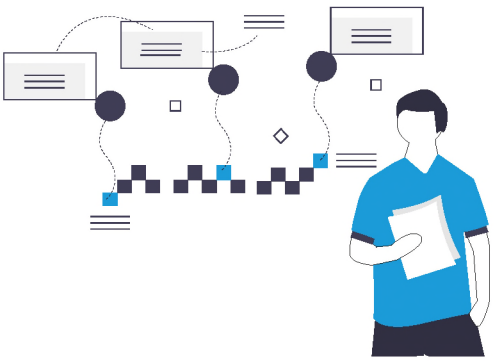

en de **gemiddelde leeftijd** stijgt. Deze kwetsbare ouderen doen vaker een beroep op kostbare voorzieningen. Eind 2019 riepen we het Rijk op om deze dubbele vergrijzing op te vatten als een gezamenlijke opgave, en te onderzoeken wat nodig is. De VNG heeft zich steeds verzet tegen het invoeren van het **abonnementstarief**, de vaste eigen bijdrage aan de »

‘Waarom krijg je een werkster van € 1,50 per uur?’

Uit de rubriek Geldvraag in De Volkskrant

Geldvraag

WAAROM KRIJG JE EEN WERKSTER VOOR 1,50 EURO PER UUR?

Sinds dit jaar krijgt een van mijn vrienden drie uur per week huishoudelijke hulp via de gemeente. Ze heeft haar eigen werkster de deur uit gedaan en betaalt nu 19 euro per maand als WMO-bijdrage. 1,5 euro per uur, waarom zo goedkoop? Ze kan het best zelf betalen.

Dubbele vergrijzing

Door de dubbele vergrijzing in Nederland en de stijgende zorgvraag stijgen de Wmo-kosten bij gemeenten. De VNG heeft het gemiddelde beroep op de Wmo in de afgelopen vijf jaar uitgevraagd bij enkele gemeenten. Die lijn hebben we doorgetrokken naar de toekomst en vermenigvuldigd met de gemiddelde kosten per cliënt. Dit leidt tot een kostenstijging van ongeveer 7% per jaar.

Verwachte stijging Wmo-kosten gemeenten
ongeveer 7% per jaar

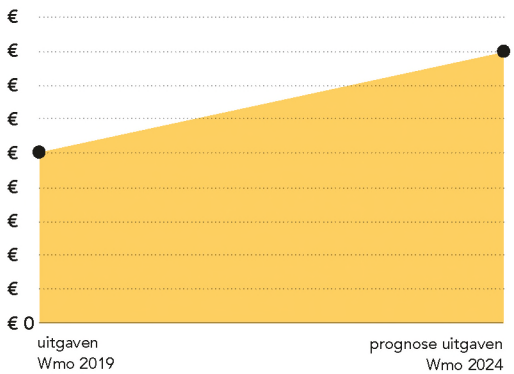

Abonnementstarief Wmo

In 2019 werd duidelijk dat de invoering van een vaste eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen (het abonnementstarief) een aanzuigende werking heeft op het aantal aanvragen. Gemeenten vrezen dat cliënten die de zorg het hardst nodig hebben, lijden onder de toestroom. De lobby om het abonnementstarief van tafel te krijgen, had geen succes. Vervolgens zette de VNG in op het ondersteunen van gemeenten bij het invoeren van de wetswijziging.

Wmo. Kabinet en parlement hebben het abonnementstarief toch ongewijzigd ingevoerd. Nu ondersteunen we gemeenten bij de invoering. Samen met het CAK en het ketenbureau i-Sociaal Domein. De nieuwe Wet verplichte »

Kwaliteitskader om schulden voor te zijn

De VNG-commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie heeft in 2019 samen met ervaringsdeskundigen en de Nationale Ombudsman een bestuurlijk kwaliteitskader opgesteld. Daarin wordt in 22 punten geformuleerd waarop inwoners hun gemeente kunnen afrekenen waar het gaat om het voorkomen en oplossen van problematische schulden. Een voorbeeld is het doorbreken van het taboe op financiële problemen door een gesprek aan te bieden als er geldzorgen zijn en samen te kijken welke dienstverlening passend is. Het is namelijk gebleken dat het gemiddeld drie tot vijf jaar duurt voordat mensen met geldproblemen hulp zoeken. Betalingsachterstanden zijn dan vaak al opgelopen tot problematische schulden met gemiddeld zo'n 15 schuldeisers en een schuld van € 43.000. Vroegtijdig herkennen, bespreekbaar maken en effectief aanpakken van schulden voorkomt dat er nieuwe problemen ontstaan, zoals eenzaamheid, depressie, huiselijk geweld en huisuitzetting.

ACHTER DE SCHERMEN

Ico Kloppenburg,
beleidsadviseur Sociaal Domein
'Gedwongen zorg is altijd het laatste redmiddel'

'In gemeenten moest er in 2019 veel worden geregeld om klaar te zijn voor het invoeren van de Wet verplichte ggz (Wvggz). De wet is een verbetering voor patiënten en hun families. Zij krijgen meer zeggenschap over de behandeling en de zorg die nodig is. De oude wet BOPZ was vooral gericht op het opnemen van mensen, nu staat behandeling centraal. Het is belangrijk om snel en goed te kunnen handelen als iemand in een crisissituatie zit en een gevaar vormt voor zichzelf of voor anderen. Veiligheid is cruciaal, maar vrijheid ook; gedwongen zorg is altijd het allerlaatste redmiddel.

De burgemeester kan een crisismaatregel nemen om iemand van de straat te halen. De informatie tussen de instanties moet dan veilig en met de juiste wettelijke grondslag wordt uitgewisseld. Dat vereist duidelijke processtappen en informatievoorzieningen. Daar zijn we druk mee geweest. Een nieuwe verantwoordelijkheid voor gemeenten is het verkennend onderzoek. Burgers die zich zorgen maken over een familielid, vriend of buur kunnen dit melden. De gemeente moet de melding onderzoeken en – als er aanleiding voor is – voorleggen aan de officier van justitie. Ook rond het verkennend onderzoek moesten gemeenten nieuwe werkprocessen inrichten met de overdracht van informatie die daarbij hoort. De VNG heeft handreikingen gemaakt voor het verkennend onderzoek en voor de crisismaatregel. Dat hebben we gedaan in overleg met de ggz, het Openbaar Ministerie, cliëntenbelangenbehartigers en verschillende gemeenten. Daarnaast hebben we verschillende regionale bijeenkomsten gehouden waar de wettelijke veranderingen en de uitvoering zijn besproken, en waar gemeenten hun ervaringen konden uitwisselen. Voor de communicatie met burgers over de Wvggz hebben we een toolkit gemaakt. Ook hebben we ons ingezet voor extra geld voor de uitvoering. Uiteindelijk is daarvoor € 20 miljoen beschikbaar gekomen in het gemeentefonds. Veel gemeenten vinden dit te weinig, de afspraak is dat we monitoren of het past.'

geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd) zijn op 1 januari 2020 in werking getreden. 2019 stond in het teken van een goede voorbereiding. De nieuwe wetten brengen veel beleidsmatige en organisatorische gevolgen voor gemeenten: de crisismaatregel, het verkennend onderzoek en veilige informatie-uitwisseling tussen zorg- ››

Zorg en veiligheid

Samenwerking tussen de domeinen van zorg en veiligheid is essentieel voor een adequate aanpak van bijvoorbeeld huiselijk geweld en de re-integratie van ex-gedetineerden en mensen met verward gedrag. Gemeenten hebben ook te maken met de gevolgen van mensenhandel en radicalisering. De VNG zet zich in om op al deze terreinen zorg en veiligheid te verbinden. Zo bieden Zorg- en Veiligheidshuizen een persoonsgerichte aanpak aan mensen die in het gewone veld niet terecht kunnen, en waarbij veiligheid en zorg een rol spelen. In het Meerjarenprogramma Zorg- en Veiligheids-huizen wisselen ze best practices en ervaringen uit.

Terugkeer gedetineerden

'Kansen bieden voor re-integratie'. Zo heet het bestuurlijk akkoord voor een betere re-integratie van gedetineerden. Voor het eerst doen ook de drie reclasseringsorganisaties daaraan mee. In het akkoord is geregeld dat de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), reclassering en gemeenten vanaf het begin van de detentie samenwerken aan de terugkeer van de gedetineerde in de samenleving. De gedetineerde is in de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Hij krijgt tijdens de detentie de kans hieraan te werken en wordt waar nodig ondersteund. Elk jaar keren 30 duizend mensen uit detentie terug.

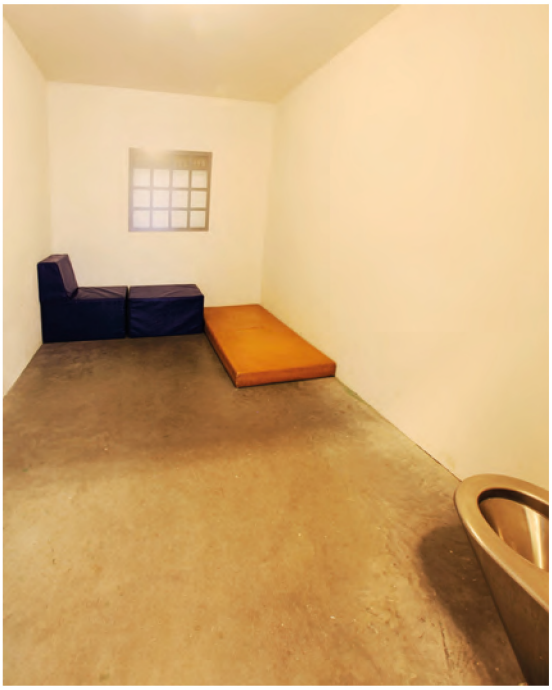

instellingen en de gemeente. In Nederland is er een groot aantal werkende armen. Vaak hebben mensen problematische schulden en ze kunnen de dagelijkse boodschappen niet betalen. De onzekerheid over dagelijkse levensbehoeften tast hun bestaanszekerheid aan. Gemeenten zijn in gesprek met het Rijk en de werkgevers over concrete maatregelen.

Grote zorgen over uitvoerbaarheid Wet inburgering

De VNG heeft grote zorgen over de uitvoerbaarheid van de Wet inburgering die in 2021 in werking zou moeten treden. Gemeenten willen de wet graag uitvoeren maar dan moeten de randvoorwaarden op orde zijn, financieel en inhoudelijk. Dat heeft in het voorjaar van 2019 geleid tot pittige discussies met het Rijk. Uiteindelijk hebben we samen met het Rijk een kostenonderzoek laten uitvoeren in combinatie met een analyse van het Centraal Planbureau. Daaruit bleek dat gemeenten zo'n € 42 miljoen tekort gaan komen. Ook in de uitvoering voorzien wij problemen. Gemeenten krijgen in het wetsvoorstel een regierol. Tegelijk worden deeltaken elders, buiten regie van gemeenten neergelegd. Dat maakt de wet onwerkbaar voor gemeenten en ingewikkeld voor inburgeraars. Tot slot is er nog veel onduidelijk over de uitwerking in AMvB's: hoeveel wordt vooraf in regels vastgelegd, wat betekent dat voor de gemeentelijke uitvoering en tot welke meerkosten gaat dat leiden? Josephine Maasland van VNG-team Inclusieve samenleving: 'De inrichting van de Wet inburgering kan een stuk eenvoudiger door de regie bij gemeenten te leggen en minder te sturen vanuit het Rijk.'

Een toekomst zonder werkende armen

De VNG heeft februari 2019 in het position paper 'Gemeenten: een toekomst zonder werkende armen' op een rij gezet hoe je bestaanszekerheid voor iedereen kunt realiseren. Zoals voldoende inkomen om van rond te komen, vaste lasten die in verhouding staan tot het inkomen en ondersteuning bij financiële keuzes.

In het position paper is dit uitgewerkt in acht concrete maatregelen, variërend van voldoende betaalbare woningen en een sociaal incassobeleid van het Rijk tot het aanpakken van het doolhof van toeslagen, voorzieningen en inkomensondersteuning. Peter Heijkoop, wethouder in Dordrecht en voorzitter van de VNG-commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie, heeft het position paper gepresenteerd in de Tweede Kamer en kreeg daar veel bijval van andere organisaties die zich bezighouden met het tegengaan van armoede.

VNG Risicobeheer ondersteunt gemeenten bij risicomanagement. Sleutelwoorden: verstandig omgaan met (belasting)geld, doelmatig en doeltreffend risico's afdekken en slim anticiperen op de toekomst. We verbinden gemeenten onderling, met de wetenschap en met marktpartijen. We verzamelen en delen kennis en best practices. »

Risico Platform Overheden

Samen organiseren en kennis uitwisselen doen we onder meer in het Risico Platform Overheden (RPO). Hier delen we informatie over risicomanagement, gericht op concerncontrollers en directeuren van gemeentelijke afdelingen financiën. In 2019 hielden we bijeenkomsten in Rotterdam over het thema data, in Leidschendam-Voorburg over de weerstandsparagraaf en in Amsterdam over de praktijk van het risicobeheer. Hoe zorg je dat dit een vraagstuk wordt van de hele organisatie, en niet alleen van de afdeling Financiën?

Deze gemeenten zijn aangesloten op het Risicoplatform Overheden

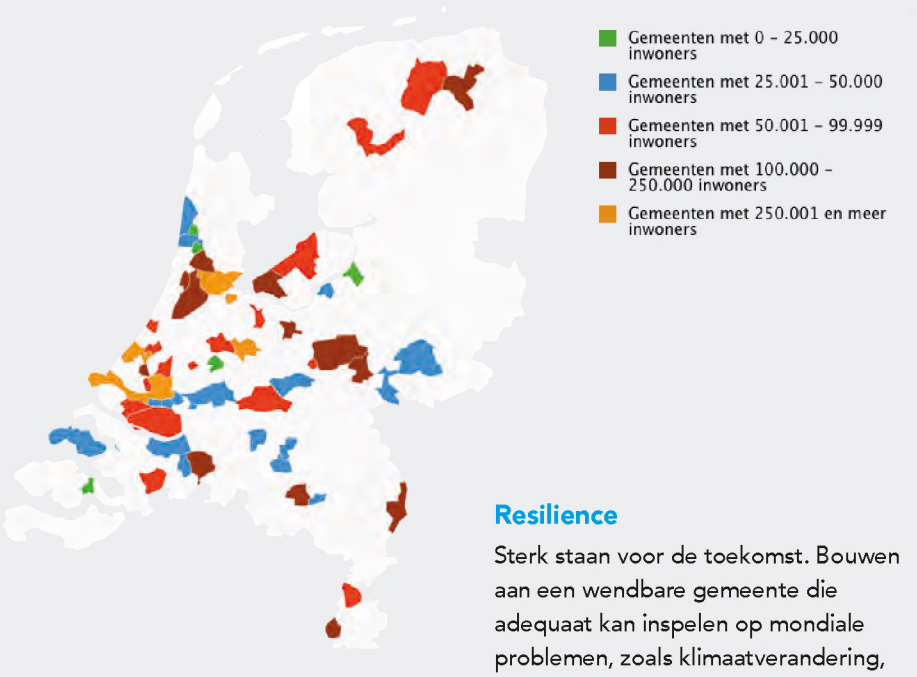

Resilience

Sterk staan voor de toekomst. Bouwen aan een wendbare gemeente die adequaat kan inspelen op mondiale problemen, zoals klimaatverandering, cyberveiligheid of de uitbraak van corona. Resilience gaat over het vóór zijn van risico's en over de veerkracht om te kunnen omgaan met crises. Het is één van de pijlers van VNG Risicobeheer. We delen kennis en ervaringen, onder meer die van Den Haag en Rotterdam die als eerste steden het werken vanuit het principe van resilience hebben omarmd.

VNG RISICOBEHEER

Verstandig omgaan met risico's van vandaag en morgen

Ons Risico Platform Overheden is een community van concern-controllers en directeuren van afdelingen Financiën. Beheerders van verzekeringsportefeuilles delen kennis in de Expertgroep Verzekeringsmanagement. Zo brengen we samen de beroepspraktijk van risicomanagement, verzekeren en resilience op een hoger plan. •

'Onze aanpak is integraal, daar zit de kracht. Niet alleen financiële mensen, maar ook medewerkers van inkoop, personeel en automatisering, en van de primaire processen zijn betrokken bij het risicomanagement'

Klaartje Vingerhoets, teammanager Financiën en Administratie van Mijn gemeente dichtbij

90
bezoeken aan gemeenten

3
bijeenkomsten RPO

3
bijeenkomsten van het Expertplatform Verzekeringsmanagement

1
(deel)congres

OOG OP UITVOERING

Goed voorbeeld

Hoe werken gemeenten aan integraal risicomanagement? Een goed voorbeeld is dat van Boxtel en Sint Michielsgestel. De uitvoeringsorganisatie Mijn gemeente dichtbij heeft een Control Expertteam (CET) opgezet. Dit ondersteunt ambtenaren om werkprocessen en de risico's die daarbij horen kritisch onder de loep te nemen. Aan de hand van een proces-risicokaart wordt systematisch en gestructureerd het gesprek over risico's gevoerd. Ook krijgen alle teams een training in interne fraudebeheersing aan de hand van een rollenspel.

Risicoverkenner

Wat is het grootste risico voor de gemeente? Zijn er specifieke omstandigheden die een gemeente extra kwetsbaar maken? Hoe zien andere gemeenten hun risico's en hoe gaan ze daarmee om? VNG Risicobeheer ontwikkelde een online tool: de Risicoverkenner. Hierin zijn de risicoparagrafen van alle gemeentelijke begrotingen ingelezen en geanalyseerd. Gebruikers kunnen zoeken op bepaalde risico's en vinden welke beleid andere gemeenten voeren ten aanzien van deze risico's.

Verzekeringslab

VNG Risicobeheer en de Haagse Hogeschool zetten samen een leergang op voor verzekeringsambtenaren van gemeenten en Veiligheidsregio's: het Verzekeringslab. De opleiding verbindt de theorie van risicomanagement met het praktisch beheer van de verzekeringsportefeuille. Deelnemers leren verzekeringsmanagement te voeren, ze kunnen risico's analyseren, een risicoprofiel maken en dit vertalen naar beleid. De leergang is gebaseerd op casuïstiek van de deelnemers zelf. Het Verzekeringslab past in het streven van VNG Risicobeheer om de beroepspraktijk te verbeteren.

'In de bestaande praktijk wordt er nog veel gedacht vanuit verzekeringen en polissen. We willen breder kijken naar risico's en risicobereidheid om maatschappelijke kosten terug te brengen.'

Edwin Toren, adviseur VNG Risicobeheer

Zelfredzaam met hulp van technologie

Zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen. Dat is het maatschappelijk ideaal en veel mensen willen het graag. Technologie kan ouderen helpen om zelfredzaam te blijven en contact te houden met familie, vrienden en buren. In Den Haag vinden de beleidsdomeinen van Wmo en informatie-samenleving elkaar. In het iZi livinglab testen ouderen samen met technologie-ontwikkelaars of (nieuwe) toepassingen goed werken en of ze aansluiten bij hun behoeften. In de iZi-ervaarwoning staan meer dan negentig slimme oplossingen, zoals sociale en zorgrobots, seniorentablets en personenalarmering.

Digitalisering is overal. We leven in een overgangstijd: de industriële samenleving verandert in een informatiesamenleving. Gemeenten willen een actieve rol spelen in het vormgeven daarvan. Ze willen kansen benutten met oog voor de keerzijde. Zo is niet iedereen digitaal vaardig en de privacy van burgers kan op het spel staan. ››

Digitalisering gaat over onder meer:

- Leegstand in winkelgebieden door het webwinkelen
- Mobiliteitsdata inzetten voor het slim plaatsen van laadpalen voor elektrisch rijden
- Schuldhulpverlening en het koppelen van data
- Integraal samenwerken van hulpverleners rond een cliënt
- Buurtapps om wijken veiliger te maken
- Ondermijning aanpakken door het koppelen van data
- Het risico op cyberaanvallen

'Kansen pakken, basis op orde, en publieke waarden veiligstellen in de informatie-samenleving'

Nathan Ducastel, VNG-beleidsdirecteur Informatiesamenleving, Gemeenterecht, Lokale Democratie en Veiligheid

'De invloed van gemeenten op de digitale samenleving is aan het toenemen'

Henri Rauch, beleidsadviseur

INFORMATIESAMENLEVING

Gemeenten nemen het voortouw

De VNG zette in 2019 de koers uit in de Digitale Agenda Gemeenten 2024. Kernpunten zijn: zorgen dat de ICT-basis in gemeenten op orde is, kansen pakken en publieke waarden zeker stellen. De digitale agenda is niet meer alleen het domein van ICT'ers, maar steeds meer ook van bestuurders want sturing is heel hard nodig. »

Digitale Agenda Gemeenten 2024

De commissie Informatiesamenleving werkte in 2019 aan de Digitale Agenda Gemeenten 2024. Het gaat om de koers van gemeenten. Niet lijdzaam afwachten waar de technologische revolutie toe leidt, maar zelf de richting bepalen. De agenda bestaat uit drie hoofdpunten.

1. Mogelijk maken
Dat betekent dat de basis op orde moet zijn. De digitale infrastructuur, de basisregistraties en dat de digitale identiteit van inwoners goed geregeld moet zijn. Daarbij is het vraagstuk van de regie op (persoons)gegevens van belang. Ook informatieveiligheid en voorkomen en bestrijden van cybercriminaliteit vallen hieronder.

2. Kansen benutten
Digitalisering biedt kansen om verschillende beleidsdomeinen te verbinden en maatwerk te bieden waarbij de burger centraal staat. Een goed cliëntendossier ondersteunt het integraal werken van verschillende hulpverleners. Kansen zitten in het verbinden van verschillende datasets om bijvoorbeeld ondermijning op te sporen. Digitalisering gaat hand in hand met economische ontwikkeling. In smart cities experimenteren gemeenten, universiteiten en hogescholen, en bedrijven met innovaties zoals zelfrijdende auto's, slimme straatverlichting etc.

3. Duiden en reflecteren
Zoals de (gemeentelijke) overheid zorgt voor een veilige en toegankelijke openbare ruimte, ligt er ook zo'n taak voor de digitale ruimte. Gemeenten willen verantwoord omgaan met technologie en het gebruik van data en publieke waarden beschermen. Ze hebben daarom de Principes voor de Digitale Samenleving opgesteld.

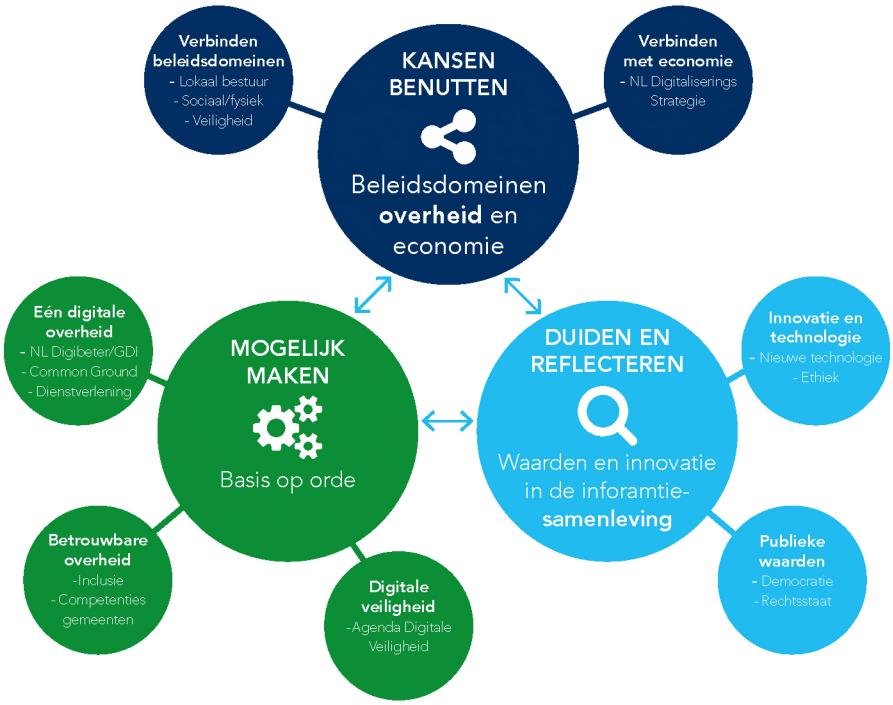

ACHTER DE SCHERMEN

Miguel Boerboom,
strategisch adviseur
'Het gesprek met het Rijk gaat gemakkelijker als je zelf een agenda hebt'

'De informatiesamenleving is volop in ontwikkeling, het is bij uitstek de rol van bestuurders om er vorm aan te geven. Anders overkomt het je allemaal en krijgen de grote platforms alle touwtjes in handen. Met de nieuwe VNG-commissie Informatiesamenleving zijn we aan de slag gegaan met de Digitale Agenda. In een startbijeenkomst op de hei en later met één op één-gesprekken in het land hebben we de onderwerpen geïnventariseerd die de commissieleden belangrijk vinden, en waar ze in hun gemeenten mee bezig zijn. Dat levert een gevarieerd beeld op. Sommige gemeenten zijn ver met innovatie in samenwerking met bedrijven en het hoger onderwijs, anderen zijn nog druk met de basis in de eigen organisatie. Digitalisering heeft grote gevolgen voor de eigen gemeentelijke organisatie. Zijn medewerkers er voldoende voor toegerust? Een wethouder vertelde dat de oude generatie medewerkers op schouw gaat om te onderzoeken wat er moet gebeuren in het openbaar gebied. De nieuwe generatie belt met Google Maps om te vragen waar de meeste auto's rijden. Dit illustreert de zoektocht in gemeentehuizen. Wat voor organisatie zijn we over tien jaar en wie hebben we daarvoor nodig? De VNG heeft een belangrijke rol om de leerervaringen van de koplopergemeenten te delen en te vertalen naar andere gemeenten. We trekken op met koplopers, maar net zo veel met gemeenten die nog niet zover zijn. De Digitale Agenda toetsen we bij de ministers van EZK, Justitie en Veiligheid, en BZK. Het gesprek met het Rijk gaat gemakkelijker als je zelf een agenda hebt. Dat merken we bijvoorbeeld rond het vraagstuk van de publieke waarden. Iedereen weet dat dit onderwerp belangrijk is, maar om er echt iets mee te kunnen doen heb je voorbeelden en casuïstiek nodig. De VNG biedt die integraliteit; we weten wat er speelt in de wijken en wat de ervaringen in de praktijk zijn. Zo kunnen we als gemeenten een leidende rol pakken.'

We willen voorkomen dat de grote platforms de dienst uitmaken. Gemeenten zoeken de balans tussen technologische ontwikkeling en het publiek belang. Daarom ontwikkelden we de Principes voor de Digitale Samenleving. »

Publieke waarden beschermen

Technologie inzetten om de kwaliteit van de samenleving te verbeteren. Op zo'n manier dat de privacy van inwoners beschermd is en dat publieke waarden recht overeind staan. Dat is het idee van de Principes voor de Digitale Samenleving. De BALV stelde ze in november vast. Dit is bijzonder; Nederlandse gemeenten lopen hiermee voorop in Europa.

Het denken over de uitgangspunten begon in de steden Eindhoven en Amsterdam. Experimenten met slimme toepassingen riepen vragen op. De mogelijkheden zijn groot, hoe ver kun je gaan? Eindhoven wilde bijvoorbeeld het geluid meten in het uitgaansgebied om te monitoren of er ergens een opstootje is. Maar gesprekken letterlijk opnemen tast de privacy aan. Het is nu technisch zo geregeld dat wel de decibellen worden gemeten, maar de gesprekken onhoorbaar zijn. Ook van belang is dat de bezoekers van het gebied weten dat ze worden gemonitord door camera's en geluidssensoren: transparantie. De Principes dragen eraan bij dat digitalisering wordt ingezet voor maatschappelijke opgaven, dat een gezond en eerlijk economisch klimaat wordt gecreëerd en dat de publieke waarden worden beschermd. Het is belangrijk dat digitale infrastructuur voor iedereen toegankelijk is, zoals een stekker in elk stopcontact past. Een leverancier van de digitale infrastructuur moet zorgen dat de infrastructuur en de data voldoen aan een standaard. Zo kunnen alle marktpartijen services ontwikkelen, en voorkom je een lock-in: de situatie dat je afhankelijk wordt van één aanbieder. Deze standaardisering kan de overheid in het contract vastleggen. De VNG ontwikkelde hiervoor de Modelovereenkomst slimme toepassingen. Daarin staan enerzijds regels om de privacy te beschermen en anderzijds regels om rechten op data en het gebruik van de digitale infrastructuur te regelen. Ook maakte de VNG een white paper over sensoren en de rol van gemeenten.

De Principes voor de Digitale Samenleving zijn bedacht en uitgewerkt door een werkgroep met ambtenaren uit verschillende gemeenten. Wethouder Jim Janssen van Maastricht leidde het proces. De VNG-commissie Informatiesamenleving omarmde de principes en er werden vijf regionale bestuurlijke bijeenkomsten gehouden om de principes uit te dragen en erover te discussiëren met wethouders in het hele land. De vervolgstap is dat gemeenten het, ondersteund door de VNG, gaan implementeren. De VNG wil de principes ook verder brengen: er overheidsbrede principes van maken, en mogelijk zelfs Europa-brede.

Om het geluid van gemeenten over de digitale samenleving goed naar voren te brengen bij het kabinet, het parlement en de markt, stelden we vier samenhangende position papers op. Met een duidelijke gemeenschappelijke koers zijn gemeenten een gelijkwaardige gesprekspartner van andere overheden en de markt.

'Technisch is alles mogelijk, de verleiding is groot alle data aan elkaar te koppelen. Maar je moet grenzen stellen om publieke waarden te beschermen. Het is daarom van groot belang dat 355 gemeenten de Principes voor de Digitale Samenleving onderschrijven.'

Jim Janssen, wethouder van Maastricht

Principes voor de Digitale Samenleving

De VNG-commissie Informatiesamenleving adviseerde de VNG in 2019 om een werkgroep van gemeenten op te richten om tot gezamenlijke principes te komen. Dit zijn die principes.

- Dataverzameling en -gebruik staat in dienst van het maatschappelijk belang
- Data zijn open en inzichtelijk, tenzij dit in strijd is met de wet of de veiligheid
- De digitale infrastructuur voor dataverzameling is voor iedereen toegankelijk (open interface)
- Marktpartijen, instellingen, overheden en inwoners werken samen
- Alle spelers zijn transparant over apparatuur en technologie in de openbare ruimte

Position papers

De VNG publiceerde in 2019 vier samenhangende position papers over de belangrijkste onderwerpen van de digitale transitie. Het is een gemeenschappelijke gemeentelijke koers voor de ontwikkelingen op het terrein van de digitale overheid. Met een duidelijke agenda zijn we een gelijkwaardige partner van het Rijk en andere overheden. Zo heeft het position paper Digitale identiteit de landelijke koers sterk beïnvloed.

Digitale identiteit

Dienstverlening gaat steeds vaker via het internet en is 24/7 beschikbaar. Daarom is er behoefte aan een betrouwbare digitale identiteit die dezelfde status heeft als het paspoort, en die bruikbaar is voor alle digitale kanalen. We streven naar een Digitale Identiteit waarmee burgers stukken rechtsgeldig kunt ondertekenen, en waarmee ze de regie hebben op hun eigen gegevens. Gemeenten hebben een voortrekkersrol omdat we de leverancier zijn van paspoorten (de analoge identiteit) en beheerder van de Burgerlijke Stand en het BRP.

Dienstverlening

Als meest nabije overheid moeten gemeenten toegankelijk en betrouwbaar zijn. We willen burgers en bedrijven op maat bedienen, online waar het kan en persoonlijk waar nodig. Burgers staan centraal, overheidsinformatie moet begrijpelijk en vindbaar zijn. Dat vraagt samenwerking met ketenpartners en medeoverheden en het zo veel mogelijk standaardiseren van diensten, processen en systemen.

Data

Met data kunnen gemeenten de kwaliteit van de dienstverlening verbeteren en maatschappelijke opgaven beter aanpakken, denk aan schuldhulpverlening of ondermijning. Hoe meer gemeenten databeleid voeren, hoe groter de meerwaarde van het netwerk. Het gaat om onder meer data uit de basisregistraties en gegevens van derden, zoals verkeersregistraties. De VNG deelt kennis en zet zich in om knelpunten bij het delen van data op te lossen.

Samenhangende objectenregistratie

De basisregistraties willen we doorontwikkelen naar een samenhangende objectenregistratie. Dit is nodig om knelpunten bij het verzamelen van gegevens, het beheer en het gebruik te verhelpen.

Gemeenten willen in de informatiesamenleving flexibele, mensgerichte en toekomstbestendige dienstverlening en bedrijfsvoering realiseren. Daarom werken zij samen in de uitvoering. Dat betekent meer gezamenlijk doen en collectief ontwikkelde diensten en voorzieningen gebruiken. Gemeenten werken samen met de VNG en ketenpartners aan ››

De 4 GGU-uitgangspunten

1. Ruimte creëren voor lokaal maatwerk en autonomie
2. Bundelen van schaarse expertise en kennis
3. Samen sterk in overleg met Rijk, ketenpartners en marktpartijen
4. Realiseren van efficiencyvoordelen

De 9 prioriteiten van GGU

1. Gemeenten als één: gezamenlijke basisprocessen en dienstverlening
2. Inzet op digitale identiteit
3. Gezamenlijke basis in informatievoorziening
4. Datagedreven samenleving en sturing
5. Informatieveiligheid en privacy
6. Realisatie en beheer
7. Gezamenlijke inkoop
8. Fysiek Domein: Omgevingswet
9. Doorontwikkeling sociaal domein

Een volledig overzicht van de in 2019 per prioriteit behaalde resultaten vindt u in het digitale GGU-jaarverslag 2019 op vng.nl. In dit bestuurlijke jaarverslag vindt u verspreid door het jaarverslag enkele voorbeelden.

'Samen organiseren is heel belangrijk in een aantal domeinen, omdat de schaal van die domeinen daar om vraagt. Zoals het sociaal domein. Het is goed dat we uniforme afspraken maken over hoe we administreren. In andere domeinen is samen organiseren noodzakelijk omdat gemeenten het alleen niet redden. Zoals bij de invoering van de Omgevingswet. Als Taskforce Samen Organiseren stimuleren we innovatie in deze domeinen en jagen we de samenwerking tussen gemeenten aan.'

Arne van Hout, gemeentesecretaris van Nijmegen en voorzitter van de Taskforce Samen Organiseren

GEZAMENLIJKE GEMEENTELIJKE UITVOERING (GGU)

Samen de uitvoering versterken

het realiseren van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. De GGU is in woord en daad 'door en voor gemeenten'. Dat wordt onder meer duidelijk bij Common Ground, waaraan meer dan 600 deelnemers vanuit gemeenten en (landelijke) partners samen in een community bouwen aan onder meer toepassingen die werken volgens de principes van Common Ground. »

De kracht van samen organiseren

Gemeenten werken samen in de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. Op veel verschillende manieren wordt samengewerkt, een goed voorbeeld is een landelijke meet-up over het Wmo-voorspelmodel. Deze samenwerking is ook bestuurlijk verankerd, in de **Taskforce Samen Organiseren** en in het **College van Dienstverleningszaken**. De taskforce stimuleert innovatie bij gemeenten, het college adviseert het bestuur over standaarden in de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering en de besteding van de middelen uit het **Fonds GGU**. De leden van de VNG beslissen elk jaar op de Algemene Ledenvergadering welke activiteiten er vanuit het Fonds GGU worden ondernomen.

Andere voorbeelden van de kracht van het collectief zijn de **Informatiebeveiligingsdienst** voor gemeenten (IBD), de Gezamenlijke Gemeentelijke Infrastructuur (GGI), gezamenlijke inkoop en de acties om de administratieve lasten in het sociaal domein terug te dringen. Alle inspanningen zijn gericht op het versterken van de gemeentelijke »

Meten is weten

Een belangrijke functie van de GGU is het verzamelen en gebruiken van data waar gemeenten hun uitvoeringspraktijk mee kunnen verbeteren. Daar zijn allerlei instrumenten voor, zoals Waarstaatjegemeente, Vensters voor bedrijfsvoering en de monitor Sociaal Domein. In 2019 zijn onder meer twee nieuwe dashboards voor het fysieke domein gelanceerd: Mobiliteit en Duurzame Leefomgeving. Ook is op basis van het in de gemeente Den Haag ontwikkelde Wmo-voorspelmodel een eerste versie van een landelijk voorspelmodel gemaakt

.

Digitaal weerbaar

In de informatiesamenleving is digitale weerbaarheid essentieel. Gemeenten worden vanuit de GGU ondersteund in het vergroten van hun digitale weerbaarheid. Onder meer met de verantwoordingsmethodiek ENSIA, de standaard verwerkersovereenkomst voor de verwerking van persoonsgegevens, de collectieve infrastructuur GGI-Veilig en de ondersteuning door de Informatiebeveiligingsdienst van gemeenten (IBD). De IBD is een initiatief van alle Nederlandse gemeenten en helpt gemeenten op het gebied van informatiebeveiliging. Door kennisdeling, advies, ondersteuning bij calamiteiten en als schakel met landelijke partijen en ketenpartners, zoals het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). Zo ondersteunde de IBD in 2019 de gemeente Lochem, die ternauwernood een ransomware-aanval wist te voorkomen.
De opgedane ervaringen van dit zogeheten Lochemincident werden opgetekend en gedeeld via de IBD, zodat alle gemeenten daarvan kunnen leren.

uitvoering, op zaken die voor alle gemeenten min of meer gelijk zijn. Door op deze manier **samen te werken**, houden gemeenten geld en tijd over voor datgene wat lokaal het verschil maakt. •

Samen sterk

Gezamenlijk vastgestelde standaard administratieprotocollen die de administratieve lasten in het sociaal domein verminderen. Het samen onderzoeken of er toch een nieuwe Basisregistratie Persoonsgegevens kan komen, want daar hebben gemeenten dringend behoefte aan. Het zijn allemaal voorbeelden van hoe gemeenten in 2019 samenwerkten aan vernieuwing, aan collectieve voorzieningen en afspraken, waar ze allemaal beter van worden.

'Willen we als gemeenten volwaardig blijven meedoen bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken, dan moet de basis van onze informatievoorziening worden gemoderniseerd. Daar wordt aan gewerkt met Common Ground. Ik vind die ontwikkeling een heel mooi voorbeeld van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering, omdat gemeenten hier echt samen met hun partners aan werken.'

Henri Lenferink, burgemeester van Leiden en voorzitter van het College van Dienstverleningszaken

ACHTER DE SCHERMEN

Remco Groet, woordvoerder en communicatieadviseur van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD): **'Het verschil maken voor gemeenten'**

'Persoonlijk vind ik het het interessantste als ik een gemeente met woordvoeringsadvies kan bijstaan tijdens een informatiebeveiligingsincident. Dat gebeurt zo'n tien tot vijftien keer per jaar. Een incident bij een gemeente op het gebied van informatieveiligheid is vaak een datalek. Dat vraagt wat anders van je communicatie en woordvoering dan een gemeente gewend is en mijn advies kan dan echt het verschil maken. Het is de kunst om niet te moeilijk, technisch of juridisch te worden. Een persoonlijke benadering werkt vaak goed, zeker als mogelijk gevoelige gegevens van inwoners zijn gelekt. Als het gaat om een datalek in de jeugdzorg, bijvoorbeeld, dan hebben cliënten een vaste contactpersoon. Ik adviseer dan om de contactpersonen hun cliënten te laten vertellen wat er is gebeurd en uit te leggen wat dat betekent in aanvulling op een algemene brief met excuses en natuurlijk het informeren van de raad.

Het mooiste vind ik als een incident wordt gebruikt om de toezichthoudende rol van de gemeenteraad te versterken. Daarvoor moet je niet alleen aan de raad rapporteren wat er fout ging, maar ook laten zien wat er allemaal in de organisatie gebeurt, welk deel daarvan niet goed gaat en welk deel wel en welke maatregelen je neemt om incidenten te voorkomen. Op die manier gaat een organisatie leren van de dingen die niet goed gaan. Daarom adviseer ik gemeenten om op die manier hun raad in te lichten. En, tot slot, als er een incident is gebeurd dan kan ik dat voor ze in perspectief plaatsen. Je bent niet getroffen omdat je een gemeente bent, maar omdat je een organisatie bent die met computers werkt. Het is heel vervelend en natuurlijk moet je maatregelen nemen en met je inwoners communiceren, maar het kan elke organisatie overkomen.'

De uitvoering van toezicht en handhaving in het sociaal domein is ingewikkeld. Het budget is beperkt. De juridische vraagstukken zijn complex, evenals de ketensamenwerking en het uitwisselen van informatie. VNG Naleving ondersteunt gemeenten met praktische hulp, goede voorbeelden en kennisdeling. Preventie is het sleutelwoord. »

De voorkant moet goed geregeld zijn

Bij het verlenen en inkopen van zorg kunnen veel problemen voorkomen worden door zaken aan de voorkant goed te regelen. Ingrid Hoogstrate, directeur VNG Naleving: 'Dat betekent dat er voor de mensen die zorg nodig hebben goede voorlichting moet zijn, dat alle informatie in duidelijke taal gesteld moet zijn en dat formulieren zo eenvoudig mogelijk moeten zijn. Daarnaast is het essentieel dat gemeenten richting zorgleveranciers en bedrijven goede afspraken maken, scherp inkopen en scherpe eisen stellen waarop een leverancier kan worden afgerekend. Ook dat is preventie.'

355
gemeenten maakten gebruik van de dienstverlening van VNG Naleving

27
grootschalige wijkgerichte projecten werden door VNG Naleving ondersteund (bijvoorbeeld wijkgerichte aanpak of aanpak recreatieparken)

500
mensen deden mee aan het landelijk congres Toezicht en Handhaving

750
mensen uit 200 gemeenten volgden de opleidingen en trainingen

VNG NALEVING*

Handhaving begint met preventie

Belangrijke troeven zijn een wijkgerichte aanpak, duidelijke communicatie met cliënten en concrete kaders bij het aanbesteden van zorg. •

Extra budget voor toezicht kinderopvang

VNG heeft met ondersteuning van VNG Naleving gesignaleerd en onderbouwd dat er onvoldoende middelen waren voor toezicht op kinderopvang en gastouderopvang. Het Rijk heeft in 2019 extra budget toegevoegd aan het gemeentefonds om het toezicht op de kinder- en de gastouderopvang te versterken.

8+

is het gemiddelde cijfer dat gemeenten aan VNG Naleving gaven voor de dienstverlening

Informatieknooppunt Zorg

In 2019 hebben wij een grote rol gespeeld bij de uitwisseling van informatie tussen gemeenten en andere organisaties zoals zorgverzekeraars of de Belastingdienst, met name op het gebied van zorgfraude. Dat gaat van preventie tot invordering. Ingrid Hoogstrate, directeur VNG Naleving: 'Wij zijn een van de partners in het Informatieknooppunt Zorg (IKZ). Op dit moment zijn zo'n 150 gemeenten hierbij aangesloten, maar wij zouden het liefst zien dat alle gemeenten meedoen. Informatie-uitwisseling via een keten is minder waardevol als niet de hele keten meedoet.' Het Ministerie van VWS bereidt op dit moment een wetswijziging voor waarmee aansluiting op het IKZ wettelijk geregeld wordt.

Kennisloket Onderzoek Vermogen Buitenland (OVB)

Het kennisloket (OVB) helpt gemeenten die in het kader van handhaving willen onderzoeken of mensen die een uitkering ontvangen wellicht ook vermogen hebben in het buitenland. Dit soort onderzoek is juridisch complex en tijdrovend. Het kennisloket biedt actuele informatie over vermogensonderzoek in het buitenland. Het kennisloket is opgezet in samenwerking tussen VNG Naleving, het Ministerie van SZW, SVB en UWV.

*Tot 6 april 2020: VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN)

Jan Hamming,
Burgemeester van Zaanstad
'Samen zorgen dat iedereen meedoet'

In Zaandam liggen de wijken Poelenburg en Peldersveld. Landelijk bekend van een vlogger, bij burgemeester Jan Hamming hebben deze wijken inmiddels een plek in zijn hart. Jan Hamming: 'Het zijn wijken met mooie maatschappelijke initiatieven en prachtige mensen. Tegelijkertijd zijn het wijken waar inwoners het moeilijk hebben. Hier groeit bijvoorbeeld een op de drie kinderen op in armoede en hebben substantieel meer mensen een uitkering.

De leefbaarheid van deze wijken en de toekomstkansen van de kinderen gaan achteruit en de criminaliteit grijpt om zich heen. Dat konden wij niet accepteren. Daarom ben ik er trots op dat we samen met bewoners, professionals en overheid een "pact" hebben gesloten. In dit pact maken we afspraken en committeren we ons voor de komende 20 jaar aan deze wijken. Een voorbeeld hiervan is de verlengde leertijd van 2,5 uur die kinderen vanaf 2020 gaan krijgen. De kracht zit hem in twee zaken: de lange adem en de gezamenlijkheid.

Ondertussen werken we samen met verschillende partners om deze wijken te verbeteren. Een voorbeeld is de samenwerking bij het verbeteren van de leefbaarheid van één specifieke flat in de wijk Peldersveld waaraan ook VNG Naleving meewerkt. Aan de hand van risico-indicatoren hebben we in beeld gebracht wat achter de voordeur speelt en dat gecontroleerd via huisbezoeken. Dit was niet alleen een controle op rechtmatigheid in de sociale en fiscale sfeer, maar ook een vraag naar de zorgbehoefte. Bewoners kregen vervolgens een passend aanbod met onder andere als doel verdere begeleiding naar participatie/integratie. Deze aanpak was op twee punten succesvol: besparingen vanwege geconstateerde fraude en positieve maatschappelijke effecten voor bewoners met een zorgvraag. Maar wat vooral opviel was het enthousiasme van de projectdeelnemers. Zo zorgen we samen dat iedereen meedoet, want dat is uiteindelijk waar we het voor doen.'

BOA's zijn zichtbaar en aanspreekbaar

Gemeentelijke BOA's zijn de ogen en oren van de stad en hebben een grote rol waar het gaat om leefbaarheid en veiligheid. Ze zijn zichtbaar en aanspreekbaar en komen in actie bij overlastmeldingen. Bijvoorbeeld een autowrak dat al wekenlang een schaarse parkeerplek bezet houdt, een voetgangersgebied waar gefietst wordt, honden die niet aangelijnd zijn of afvalcontainers waaromheen het vuil zich opstapelt. Door snel op te treden, lukt het doorgaans om de situatie beheersbaar te houden. Dat betekent niet dat ze meteen een boete uitdelen; een goed gesprek kan ook prima werken. Het gaat uiteindelijk om het realiseren van gedragsverandering.

Georganiseerde criminaliteit brengt de rechtsstaat in gevaar. De onderwereld kan de bovenwereld corrumperen. In 2019 hebben wij onze aandacht gericht op de positie van gemeenten bij de aanpak van ondermijning. Hans Boutellier heeft op ons verzoek een essay geschreven om de discussie op gang te brengen. Voor een effectieve »

Ondermijning: drie punten voor de politieke agenda

Wat is de positie van gemeenten in het kader van ondermijning? Om daarover de discussie op gang te brengen hebben wij Hans Boutellier, bijzonder hoogleraar Polarisatie en Veerkracht, gevraagd om op eigen titel een essay te schrijven. In dit essay 'De andere kant van de medaille' maakt Boutellier een analyse van de opkomst van ondermijning in Nederland als een vorm van 'hidden impact crime'. Hij komt op basis van deze analyse tot drie punten voor de politieke agenda:

1. Duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen strafrechtelijk en bestuursrechtelijk perspectief
2. Structureel programma voor buurten en regio's zonder kansen
3. Maatschappelijk debat over wenselijke houding tegenover drugs

Daarnaast vraagt hij in het bijzonder aandacht voor de capaciteit van handhaving en opsporing, ofwel de politiecapaciteit. Het essay heeft al veel interessante discussies opgeleverd die in 2020 zeker worden voortgezet.

Aanpak ondermijning moet richting preventie met structureel budget

In 2019 heeft de minister van Justitie en Veiligheid geld vrijgemaakt voor de aanpak van ondermijning en het inrichten van een multidisciplinair interventieteam. Martine Meijers van het VNG-team Veiligheid: 'Dat is niet genoeg. Er moet structureel geld beschikbaar komen. Daarbij moeten we ons bewust zijn dat mensen voor onder andere een (centraal) interventieteam worden onttrokken aan de politie-eenheden die toch al onderbezet zijn. Ze worden ingezet voor opsporing, terwijl zij een preventieve rol zouden moeten spelen in wijken en buurten. Het structureel verbeteren van politiecapaciteit vraagt dus ook aandacht.
Door een gebiedsgerichte aanpak in wijken komt preventie ook bij het kabinet steeds meer in beeld als iets waar aandacht en geld voor nodig is. Dat is een positieve ontwikkeling.'

VEILIGHEID

Ondermijning aanpakken in de wijken

aanpak van ondermijning is meer capaciteit nodig in opsporing en handhaving. Dat betekent: **structureel meer geld** en een goede **informatie-uitwisseling** tussen gemeenten en partners van gemeenten. De aanpak van ondermijning gaat samen met een weerbare samenleving, een **weerbaar lokaal bestuur** en dito ambtenaren. »

'Een goede aanpak van ondermijning vraagt om een integrale inzet van repressie, preventie en afpakken. Dat moeten we als één overheid integraal en dichtbij mensen doen. Dus in de wijken en buurten waar zij wonen, werken en naar school gaan'

Nathan Ducastel, VNG-beleidsdirecteur Informatiesamenleving, Gemeenterecht, Lokale Democratie en Veiligheid

Informatie-uitwisseling

Informatie-uitwisseling tussen gemeenten onderling en gemeenten en partners (politie, justitie etc.) is cruciaal bij de aanpak van ondermijning. Het is niet de oplossing maar het maakt wel helder waar nu precies de vragen zitten. Het wachten is nu op een nieuw wetsvoorstel gegevensuitwisseling samenwerkingsverbanden dat in de maak is.

Een weerbare samenleving

De moord op advocaat Derk Wiersum september 2019 heeft weer eens laten zien hoe belangrijk het is om op te treden tegen ondermijning, tegen de groeiende invloed van grootschalige georganiseerde en ondermijnende criminaliteit op onze maatschappij. Een gezonde samenleving is een weerbare samenleving met een weerbaar bestuur.

Jan van Zanen: 'Als lokale volksvertegenwoordigers en gemeentebestuurders in Nederland staan wij naast onze collega's bij politie, Openbaar Ministerie en Rijk, in hun vastberaden inzet tegen de groeiende invloed van grootschalige georganiseerde en ondermijnende criminaliteit op onze maatschappij. Deze collega's kunnen zeker zijn van onze samenwerking en steun.'

GGU *

Digitale veiligheid: Citrix

Eind 2019 werden we opgeschrikt door een lek in Citrix, een applicatieplatform dat door duizenden organisaties wordt gebruikt. Dankzij ondersteuning van de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) zijn gemeenten niet in gevaar geweest en konden ze na een relatief korte onderbreking weer aan de slag.

Het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) sloeg meteen alarm toen het lek bekend werd. De IBD, een partner van het NCSC, startte onmiddellijk met het informeren en ondersteunen van gemeenten. In de gemeenten die niet al eerder de reparatiesoftware (patches) hadden geïnstalleerd, moest het systeem worden afgesloten. De IBD heeft de gemeenten daarna geholpen om de patches te installeren.

* Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Ons streven is om te bewegen van repressie naar preventie. Bij een preventieve aanpak van ondermijning hoort aandacht voor leefbaarheid en lokale kwaliteit. De wijkenaanpak kan daarbij helpen. Wat gebeurt er in wijken bijvoorbeeld met groepen jongeren? Hoe kan een kapperszaak waar nooit een klant komt, voortbestaan? Op het gebied van toezicht »

Werken aan de lokale kwaliteit

Als gemeenten willen we niet alleen bezig zijn met repressie maar vooral ook met preventie. Of zoals Hans Boutellier in zijn essay zegt: de lokale kwaliteit. Daarvoor willen we naar een hernieuwde vorm van gebiedsgericht werken ofwel de wijkenaanpak. Dat kan in grotere en kleinere gemeenten zijn. Waar het om gaat is de integrale samenwerking binnen een gebied dat kampt met een complexe problematiek op verschillende domeinen. Zoals het er nu naar uitziet zal de minister van Veiligheid en Justitie hiervoor geld reserveren in de Voorjaarsnota 2020. Het gaat weliswaar nog om kleine bedragen maar het is een positieve ontwikkeling, een stap in de goede richting.

Een goed voorbeeld van een gebiedsgerichte aanpak is het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) In het NPRZ werkt de gemeente Rotterdam samen met het Rijk, bedrijfsleven en vele maatschappelijke organisaties aan het verbeteren van dit gebied. Het doel is ervoor zorgen dat opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 20 jaar stijgen naar het gemiddelde van de vier grote steden in Nederland.

‘De capaciteit van de politie staat zeer ernstig onder druk. Er is veel winst te behalen als BOA’s net als de politie zouden kunnen handhaven bij kleine verkeersovertredingen, niet in plaats van maar samen met.’

Jan van Zanen, VNG-voorzitter en burgemeester van Utrecht

OOG OP UITVOERING

Voorwaarden wietexperiment nu goed op orde

Gemeenten zijn voorstander van een gesloten coffeeshopketen om illegale teelt en verkoop via criminele netwerken tegen te gaan. Wij willen kortom, een consistent beleid voor de hele keten: van productie en handel tot verkoop en gebruik. Met dit uitgangspunt in ons hoofd hebben wij de AMvB die de uitvoering van de Wet experiment gesloten coffeeshopketen regelt, beoordeeld. In een position paper hebben we onze bezwaren in tien punten geformuleerd.

Op acht van de tien punten hebben we de Kamer kunnen overtuigen van ons standpunt. Zo mogen burgemeesters bijvoorbeeld bepalen waar de locaties komen voor de teelt van wiet, en zijn onze eisen aan het businessplan zoals dat op de teeltlocatie van toepassing is, ingewilligd. Het mag geen grote eenzijdige wietplantage worden, maar er moet een variëteit aan planten geteeld worden. De teler moet van onbesproken gedrag zijn. Met deze maatregelen hopen wij te voorkomen dat georganiseerde criminaliteit vat krijgt op de telers. Wat betreft de coffeeshophouders: zij zijn in deelnemende gemeenten verplicht om mee te doen aan het experiment en moeten meer aandacht hebben voor de gezondheid van gebruikers, onder andere in de vorm van preventie en voorlichting op gebruik.

Martijn Groot Nibbelink van VNG-team Veiligheid: ‘2019 is dus vooral een lobbyjaar geweest waarin wij ervoor gezorgd hebben dat voorwaarden en financiën in de uitwerking van de wet goed geregeld zijn. Dat blijkt ook uit het feit dat ondanks grote zorgen daarover, toch veel gemeenten zich hebben gemeld om mee te doen. 2020 gaat gebruikt worden om binnen gemeenten de uitvoering te regelen zodat in 2021 gestart kan worden.’

en handhaving in de wijken kunnen BOA's een prominente rol spelen als de ogen en oren van de politie. Gemeenten zijn voorstander van een gesloten coffeeshopketen. In 2019 hebben we gelobbyd voor goede voorwaarden en financiën in de Wet experiment gesloten coffeeshopketen.

Handreiking depolarisatie

Het Rijk, het Nederlands Genootschap van Burgemeesters en de VNG hebben samen een 'Handreiking depolarisatie' ontwikkeld.

Polarisatie kent tal van verschijningsvormen, heeft meerdere oorzaken en gevolgen en doet zich op zeer uiteenlopende terreinen voor. Polarisatie kan leiden tot wij-zij-denken en een voedingsbodem vormen voor conflict en spanning tussen groepen. Landelijk, maar zeker ook in de lokale samenleving, veroorzaakt dit toenemende bezorgdheid en gevoelens van onveiligheid.

De 'Handreiking depolarisatie' is geen blauwdruk met aanwijzingen hoe te handelen, maar biedt inzicht in kennis en ervaringen. Ze is daarmee bruikbaar bij het opzetten of aanpassen van de eigen depolarisatiestrategie. De handreiking is bedoeld voor gemeentelijke bestuurders, ambtenaren en communicatieadviseurs.

'Handhaving voor en door gemeenten' weer up-to-date

Het gemeentelijk handhavingslandschap is en blijft dynamisch. Zo wint de invloed van het 'bestraffende bestuursrecht' steeds meer terrein. Een logisch gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen en actuele thema's, zoals 'ondermijning'. Daarnaast zien we onder meer een grotere complexiteit van juridische vraagstukken en een toename van de invloed van internationaal recht. Kortom, genoeg reden voor het VNG-team Recht om in 2019 de juridische handleiding 'Handhaving door en voor gemeenten' te actualiseren. De handleiding biedt praktische adviezen over het handhavingsbeleid met een bespreking van actuele wetgeving en jurisprudentie. Ook zijn modelbesluiten, checklists en stappenplannen opgenomen.

OOG OP UITVOERING

BOA's

Waar kunnen gemeenten hun buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) inzetten, welke bevoegdheden zouden BOA's moeten hebben? Daarover hebben we in 2019 vele gesprekken gevoerd. Het gaat daarbij om veiligheid versus leefbaarheid en om principiële vragen over de rolverdeling en bevoegdheidsverdeling tussen politie en BOA's.

Martine Meijers van het VNG-team Veiligheid: 'De vraag is hoe dit dossier zich het komende jaar gaat ontwikkelen. Het blijft een moeizaam gesprek. De Kamer heeft de minister gevraagd om een visie te ontwikkelen op de politie. Wij blijven zeggen, betrek daar de BOA's bij. Zij zijn onderdeel van toezicht en handhaving in de openbare ruimte.'

Wettelijk is het zo geregeld dat BOA's van de leefbaarheid zijn en politie van de veiligheid. Maar in de praktijk zien we een handhavingstekort bij de politie, bijvoorbeeld waar het gaat om verkeershandhaving. Dat raakt ook aan de leefbaarheid. BOA's zouden hierin veel kunnen betekenen. Er is eind 2019 een motie in de Tweede Kamer aangenomen over een pilot waarbij BOA's ook de bevoegdheid krijgen om te handhaven bij kleinere verkeersovertredingen in Utrecht. Martine Meijers: 'Dat is mooi voor Utrecht maar ook voor onze lobby. Zo'n pilot kan het begin zijn van een goed gesprek over de bevoegdheden van BOA's op het gebied van verkeer.'

Met de decentralisaties hebben gemeenten meer taken gekregen. Daar komen de Omgevingswet en de energietransitie straks nog bij. Deze extra taken vragen om sterk lokaal bestuur en een goed functionerende democratie. De minister van BZK heeft eind 2019 haar visie neergelegd op de inrichting van het openbaar bestuur. Dit gaat deels over ontwikkelingen ››

De samenwerking goed regelen

De minister van BZK heeft de Tweede Kamer oktober 2019 een brief gestuurd met haar zienswijze en plannen voor de toekomst van het lokaal bestuur. Onder meer over taakdifferentiatie tussen gemeenten en regionalisering. Ze doet daarbij voorstellen voor het versterken van ontwikkelingen die in gemeenten al zijn ingezet. Zo gaan wij bijvoorbeeld via zogenaamde Thorbecke-experimenten samen met gemeenten toekomstscenario's ontwikkelen voor lokaal bestuur en lokale democratie.
Ook regionalisering en de betrokkenheid van raden bij regionale samenwerkingsverbanden blijft een punt van aandacht en ontwikkeling. Raadsleden voelen zich soms onvoldoende betrokken bij regionale samenwerkingsverbanden. De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) biedt weliswaar ruimte om colleges en raden bij elkaar te zetten als besluitvormend lichaam maar dat gebeurt nog onvoldoende. Als VNG zijn we nauw betrokken geweest bij de voorgenomen wijzigingen in de Wgr om onder meer op dit punt verbeteringen aan te brengen.

Regel de verhoudingen tussen medeoverheden

De Staatscommissie Parlementair Stelsel, de commissie-Remkes, heeft eind 2018 in haar eindrapport een aantal wijzigingen in het parlementair stelsel voorgesteld. Wij zouden graag zien dat daar het lokale niveau bij betrokken wordt. Zo stelt de commissie een wet op de decentralisaties voor. Logischer zou zijn een wet op de decentrale overheden. Belangrijker en fundamenteler is de vraag hoe de decentrale overheden zich verhouden tot elkaar en tot hun medeoverheden. Wat zijn de taken, wat is medebewind, wat is de taak die het Rijk heeft overgedragen aan gemeenten? Dat moet goed vastgelegd worden. In 2019 hebben we hard gewerkt aan het vernieuwen van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen. Een actief toegepaste code werkend vanuit een Wet op de decentrale overheden kan decentralisaties optimaal ondersteunen.

LOKAAL BESTUUR EN DEMOCRATIE

Meer taken, een sterker lokaal bestuur

die gemeenten al hebben ingezet of vraagstukken waarover wij met gemeenten in gesprek zijn om **scenario's** op te halen. Hoe kun je bijvoorbeeld (regionale) **samenwerking** democratisch goed regelen? Voldoet de Wgr nog? Hoe kunnen burgers invloed uitoefenen op het lokaal bestuur? **Hoe verhouden overheden zich tot elkaar?** »

sterken

Goed toepasbare model-verordeningen met hoge juridische kwaliteit

Met onze modelverordeningen voorzien wij gemeenten van modellen met een hoge juridische kwaliteit die op lokaal niveau goed toepasbaar is. Christiaan de Vlieger van VNG-team Recht: 'De VNG-modelverordeningen komen tot stand in samenwerking met gemeenten. We maken daarvoor gebruik van hun kennis en praktijkervaring. Wij zorgen voor een eenduidige juridische systematiek met uniformiteit in opmaak en stijl, eenduidige begrippen en onderlinge inhoudelijke samenhang.'

Alle modellen worden opgesteld in lijn met de '100 Ideeën voor de gemeentelijke regelgever' en houden rekening met de autonome status van gemeenten. Dat wil zeggen dat er waar gewenst meerdere keuzemogelijkheden worden gecreëerd binnen een model.

Inmiddels zijn er ruim 150 modelverordeningen over een groot aantal beleidsonderwerpen. Christiaan de Vlieger: 'We zijn er in ons wetgevingsteam trots op dat uit onderzoeken de modelverordeningen steeds weer naar voren komen als een van de meest gewaardeerde producten van de VNG.'

Experimenteren met scenario's

We zijn met gemeenten in gesprek over een visie op het lokaal bestuur en de lokale democratie (de Thorbecke-experimenten). Niet met het doel om een totaalvisie te maken, maar om scenario's te ontwikkelen waarmee we in 2020 gaan experimenteren. Het gaat erom dat je vanuit de bestaande kaders nadenkt over hoe je het bestuur organiseert rondom maatschappelijke vraagstukken. Dat gaan we samen met onze leden uitzoeken. We volgen daarin het advies van Wim Deetman over de governance van de VNG uit 2017 (De vierde dimensie, kennis vergaren, kennis delen en agenderend zijn). Deetman zegt daarin: 'De VNG is geen brancheorganisatie maar een vereniging van (mede)overheden.' 'Dat betekent', aldus Jeroen Lalleman van VNG-team Lokale democratie en veiligheid, 'dat we als we ons echt willen verenigen de richting vanuit de leden moet komen. We moeten daar het proces heel sterk maken. Vandaar ook dat we verwachten dat we niet op één advies gaan uitkomen maar op meerdere scenario's. Onze leden en de maatschappelijke opgaven zijn zo divers en veelsoortig, dat er wel eens bij elke opgave een ander model zou kunnen passen. De uitkomsten hoeven ook niet voor alle gemeenten en regio's dezelfde te zijn. We houden altijd oog voor de uitvoerbaarheid.'

In het programma Democratie in actie werkt de VNG samen met het Ministerie van BZK aan tal van activiteiten voor het versterken van de lokale democratie. Denk aan de ontwikkeling van de Quick Scan Lokale Democratie. Democratie moet je niet alleen goed regelen, democratie moet je ook vieren. Daarom hebben we samen met »

Doe de Quick Scan Lokale Democratie

Wilt u weten hoe het in uw gemeente staat met de lokale democratie? Doe de Quick Scan Lokale Democratie. De Quick Scan is ontwikkeld door het programma Democratie in Actie. Via een vragenlijst geven mensen van binnen en buiten het gemeentehuis hun mening over participatie, invloed, procedures, bewonersinitiatieven etc. Vooraf is er begeleiding door inhoudelijke experts en achteraf helpen adviseurs van Democratie in Actie gemeenten om met de antwoorden aan de slag te gaan.
Voorjaar 2019 hebben vijf gemeenten de Quick Scan getest. Deze vijf gemeenten hadden verbeterpunten, zoals vereenvoudiging van de vragen, maar ze waren zonder uitzondering enthousiast over de uitkomsten. Zo zei Peter Peeters, griffier van Brunssum: 'Voor veel mensen is het hebben van een mening één ding, daadwerkelijk participeren, is een volgende stap. De Quick Scan biedt daar een goede aanloop toe.' Voor Súdwest-Fryslân bieden de uitkomsten van de Quick Scan een prima startpunt voor een gesprek. Klaas Abma, programmanager transities sociaal domein: 'In Súdwest-Fryslân zijn we met een breed samengestelde begeleidingsgroep aan de slag gegaan (portefeuillehouder, ambtenaren, raadsleden en inwoners). Het is prachtig om met verschillende groepen aan tafel te zitten. Dat is voor ons de belangrijkste meerwaarde.'

Versterk de lokale politieke partijen

Oktober 2019 is het Expertiseteam Lokale Politieke Partijen opgestart. Het Expertiseteam onderzoekt wat de verschillen zijn tussen lokale afdelingen van landelijke politieke partijen en lokale politieke partijen. Denk daarbij aan financiering, opleiding en vorming, opbouw van expertise, en toegang tot onderzoek en wetenschap.
33% van alle raadsleden is lid van een lokale partij. De VNG houdt daar zorgvuldig rekening mee in haar governance. Er wordt scherp gelet op een evenredige vertegenwoordiging in bestuur en commissies. Op landelijk niveau is de financiering en ondersteuning van lokale partijen echter niet goed geregeld. Zo hebben lokale partijen geen wetenschappelijk bureau en nauwelijks of geen opleidingsfaciliteiten. Helaas ziet het ernaar uit dat de behandeling van de Wet politieke partijen waarin dit geregeld moet worden, doorgeschoven wordt naar het volgende kabinet. VNG-voorzitter Jan van Zanen pleitte tijdens de BALV in november nog voor een eerlijke verdeling van de subsidie voor politieke partijen: 'Lokale partijen zijn tot op heden verstoken van subsidie, terwijl sterke lokale politieke partijen ook essentieel zijn voor het goed functioneren van onze democratie.' Het expertiseteam komt naar verwachting in het voorjaar van 2020 met haar advies aan het bestuur.

het Ministerie van BZK in augustus het landelijk **Democratiefestival** georganiseerd. **Lokale politieke partijen** spelen in het gemeentebestuur een steeds grotere rol. Eenderde van alle raadsleden is lid van een plaatselijke politieke partij. De VNG zet zich in voor goede financiering van lokale partijen. Dit is nu niet het geval. •

Het Democratiefestival

Op 30 en 31 augustus 2019 hebben we samen met het Ministerie van BZK het Democratiefestival georganiseerd. Een groot experiment, maar een experiment waar we met een goed gevoel op terugkijken. Jeroen Lalleman van VNG-team Lokale democratie en veiligheid: 'Het is gewoon niet te bevatten als je op zo'n festival ziet hoe de democratie leeft in Nederland. We hebben er hiermee bovendien een extra mogelijkheid bij waarin mensen invloed kunnen uitoefenen op hun eigen leefomgeving. Want dat is democratie.'
Het festival bood legio mogelijkheden om te discussiëren over een breed scala van onderwerpen met ministers, burgemeesters, wethouders en raadsleden. Het contact tussen bestuurder en inwoner. Daar draaide het allemaal om. 'Ik ben trots', aldus Jeroen Lalleman, 'dat we dat voor elkaar hebben gekregen en hoe we hieraan als VNG Beleid en VNG Connect hebben samengewerkt met het Ministerie van BZK.'

GGU *

GGU StembureauApp

De complexe logistiek van verkiezingen ondersteunen: dat doet de StembureauApp. Dankzij de app zijn onder meer de verkiezingsuitslagen sneller bekend. De app is ontwikkeld door de gemeente Rotterdam, maar wordt inmiddels door meer gemeenten gebruikt. Daarom is doorontwikkeling en beheer van de app overgedragen aan VNG Realisatie.

* Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Invoering WOO vraagt veel van gemeentelijke organisatie

Het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet Open Overheid (WOO) dat op 2 januari 2019 is ingediend, moet nog parlementair worden behandeld.
De VNG steunt op hoofdlijnen de WOO zoals die er nu ligt. Het wetsvoorstel is een verbetering ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel. Zo is bijvoorbeeld de verplichting om een online informatieregister in te richten, vervangen door een overheidsbreed meerjarenplan voor het verbeteren van de informatiehuishouding en komt er een mogelijkheid om stukken gefaseerd openbaar te maken. Maar dat laat onverlet dat het nog een aardige dobber zal zijn voor gemeenten om de wet te implementeren. De VNG heeft 2019 vooral gebruikt om een beeld te krijgen van de kosten van de WOO en de impact van de nieuwe wet op de gemeentelijke organisatie.

In Brussel was 2019 een jaar van transitie. Het jaar van de Europese verkiezingen met een nieuw Parlement, een nieuwe Commissie, een nieuwe gemeentelijke en provinciale delegatie in het Comité van de Regio's en uiteindelijk ook het besluit van de Britten om de EU te verlaten. De commissie-Juncker heeft zijn laatste jaar gebruikt om lopende voorstellen ››

Aan tafel bij de regionale ontwikkelings-programma's

We hebben ons ingezet om gemeenten aan tafel te krijgen bij het opzetten van de Europese programma's voor regionale ontwikkeling (EFRO-programma's). Gemeenten zijn aan die tafel behoorlijk ondervertegenwoordigd. De provincies beheren en schrijven die programma's onder coördinatie van het Ministerie van EZK. Behalve de G4 worden gemeenten niet betrokken bij het opstellen van regionale programma's. We hebben een VNG-expertiseteam opgezet om de betrokkenheid van gemeenten bij de EFRO-programma's onder de aandacht te brengen van het ministerie. Het ministerie heeft toegezegd dat gemeenten nauwer betrokken zullen worden. In 2020 zullen we zien of dat ook daadwerkelijk het geval is. Het expertiseteam gaat nog een half jaar door om de vinger aan de pols te houden.

Over lokale belangen en Europese dilemma's

In aanloop naar de Europese verkiezingen heeft team Europa van de VNG samen met kenniscentrum Europa decentraal een verkiezingsdebat georganiseerd over lokale vraagstukken en Europese dilemma's. De centrale vraag was hoe Europarlementariërs ervoor kunnen zorgen dat Europese ambities en lokale belangen elkaar niet bijten. Elk thema met bijbehorend dilemma werd ingeleid door een lid van de VNG-commissie Europa en Internationaal. De conclusie luidde, er moet intensief samengewerkt worden met duidelijke kaders en werkbare regelgeving. Of zoals Jantine Kriens het na afloop samenvatte met een citaat van Herman Tjeenk Willink: 'Groter denken, kleiner doen'.

EUROPA

Een jaar van transitie

af te ronden zodat de nieuwe Commissie onder leiding van Ursula von der Leyen kon starten met een nieuwe agenda. Wat wel bleef doorlopen waren de onderhandelingen over de budgetten en daar heeft de Commissie meteen een flinke erfenis achtergelaten, want de onderhandelingen zijn nog nooit zo moeilijk geweest. •

De budgetverdeling voor de komende zeven jaar

Een groot Europees dossier in 2019 was de verdeling van de Europese budgetten. Europa werkt met zevenjarige budgetten en in 2018 heeft de Europese Commissie een voorstel gedaan voor de periode 2021-2027. De lidstaten staan echter zo ver uit elkaar dat ze nauwelijks hebben onderhandeld. Ze hebben vooral hun posities bevestigd. De uitkomsten van deze onderhandelingen zijn relevant omdat daarin staat welke budgetten voor regionale en sociale ontwikkeling naar decentrale overheden toe gaan. Waaronder het ESF+, dat straks naar de arbeidsmarktregio's gaat. Als VNG zijn we in 2019 toch begonnen om het arbeidsmarkt-programma samen met sociale partners vorm te geven, ook al weten we niet precies hoeveel budget we hebben. Dat is dus wel nog een flinke adder onder het gras.

Uniforme regels passen niet bij divers Europa

Het Comité van de Regio's heeft het advies van Cor Lamers (burgemeester van Schiedam) aangenomen over het achtste milieu-actie-programma van de Europese Unie. In dit actie-programma adviseert Cor Lamers de EU om te stoppen met nadenken over klimaatproblemen en te starten met praten over oplossingen. In het verlengde daarvan wijst hij erop dat Europa zich kenmerkt door gedetailleerde sectorale wetgeving met uniforme termijnen: 'De ene regio is de andere niet. Europa is inmiddels heel divers, met gemeenten en regio's die integraal samenwerken. Dat botst met uniform Europees beleid en wetgeving.' Cor Lamers adviseert de EU om daar in zijn toekomstige beleid rekening mee te houden.

Green Deal

Op de drempel van 2019 presenteerde vice-voorzitter Frans Timmermans de Green Deal van de Europese Commissie. De week voorafgaand aan de presentatie heeft Frans Timmermans hierover gesproken met het Comité van de Regio's. De Green Deal is een pakket aan maatregelen dat in 2020 verder wordt uitgerold. Er komt een voorstel voor een Europese klimaat-wet naar het voorbeeld van ons Klimaatakkoord.

Jan van Zanen co-president van de UCLG

VNG-voorzitter Jan van Zanen is namens Europa benoemd tot co-president van de UCLG, het wereld-wijde netwerk van steden en lokale en regionale overheden. Hij is gekozen met de steun onze Europese zuster-organisaties die vertegenwoordigd zijn in de CEMR, de Europese koepel van de VNG. Als co-president wil hij zich sterk maken voor de Global Goals als uitgangspunten voor bestuur op lokaal én globaal niveau.

De Nederlandse gemeenten en de Caribische eilanden Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Saba en Sint Eustatius zijn in het Koninkrijk met elkaar verbonden. De VNG stimuleert het leggen van collegiale verbindingen tussen de eilanden en gemeenten. In 2019 ondertekenden we bijvoorbeeld een intentieverklaring met het Ministerie van BZK voor het uitwisselen ››

Meer structurele uitwisseling met de Caribische eilanden

Tijdens het VNG Jaarcongres 2019 ondertekenden Jan van Zanen namens de VNG en Raymond Knops namens het Ministerie van BZK een intentieverklaring om een impuls te geven aan de uitwisseling van kennis en ervaring tussen Nederlandse gemeenten en de zes eilanden in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Eilanden kunnen nu een verzoek indienen om ondersteuning en de VNG gaat dan op zoek naar manieren om dat mogelijk te maken, bijvoorbeeld via detachering van gemeenteambtenaren. Het Rijk levert waar nodig financiële ondersteuning. Bij de ondertekening zei Raymond Knops hierover: 'Ik hecht veel belang aan de uitwisseling van gemeenteambtenaren tussen Nederlandse gemeenten en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Met dit uitwisselingsprogramma geven we hieraan een meer structureel karakter.'

Vraaggestuurd de Caribische eilanden ondersteunen

De VNG werkt al vele jaren aan een goede verbinding tussen de Caribische eilanden van het Koninkrijk en de Nederlandse gemeenten. De sterke banden werden goed zichtbaar na de orkaan Irma. Vele Nederlandse gemeenten stonden klaar om te helpen met financiering en mankracht. Dat heeft geleid tot zichtbare resultaten: zo is op Sint Maarten de grote toename in aanvragen voor (her)bouwvergunningen goed verwerkt en is de voorbereiding op nieuwe rampen flink verbeterd. Structurele ondersteuning is echter niet optimaal. Onder meer vanwege verschillen in staatkundige positie. De VNG heeft april 2019 een strategie opgesteld voor de ondersteuning van de Caribische leden van het Koninkrijk. Daarin hebben we vastgelegd dat we vraaggestuurd gaan werken; lobbyen waar gewenst en ondersteuning waar nodig. Maarten Beks van de VNG-Concernstaf: 'We gaan zo veel mogelijk relevante contacten leggen. Er is nog een wereld te winnen als het lukt om van collega tot collega verbindingen te leggen tussen de Caribische eilanden en Nederlandse gemeenten.'

OVERZEESE GEBIEDSDELEN

Kennis en ervaring uitwisselen met collega's

van kennis en ervaring met de Caribische eilanden van het Koninkrijk. Ook ontwikkelden we een strategie om overzeese gebiedsdelen **structureel en vraaggericht** te ondersteunen. Een mooi voorbeeld van kennisuitwisseling tussen gemeenten is het **wegenproject op Bonaire**. •

OOG OP UITVOERING

Project: Aanleg en onderhoud van wegen op Bonaire

De ingenieursbureaus van Rotterdam en Alphen aan den Rijn ondersteunen Bonaire bij het aanleggen en onderhouden van wegen. Zij stellen hun kennis en expertise beschikbaar en doen waar nodig suggesties voor bestuurlijk-organisatorische verbeteringen. Rob Schnepper, senioradviseur bij het Ingenieursbureau Rotterdam: 'Wij hebben een adviserende en ondersteunende rol, we gaan dus niet op de stoel van bestuurders en uitvoerders zitten. Wij helpen lokale mensen om aanleg en onderhoud goed in de vingers te krijgen. Verder houden we het simpel, we gaan niet alles met alles verbinden. Op Bonaire richten we ons bij de wegenbouw op drie elementen: een goede afwatering (om te voorkomen dat vuil water de zee in stroomt), het voorkomen van beschadiging aan kabels en leidingen en waar mogelijk het aanleggen van fietspaden naast de wegen.' Daarnaast kijken we of we de zaken zo duurzaam mogelijk kunnen realiseren.
Het gaat op Bonaire om een flink project, dat 16 jaar in beslag zal nemen en in totaal circa € 100 miljoen aan investeringen vraagt.

De missie van VNG International luidt Building Better Futures: wereldwijd bouwen aan een betere toekomst via versterking van het democratisch lokaal bestuur. Kwaliteit en inrichting van het lokaal bestuur is onlosmakelijk verbonden met de ontwikkeling van landen. Met onze missie, onze kennis van zaken en worteling in lokaal bestuurlijk Nederland »

Global Goals

Steeds meer Nederlandse gemeenten sluiten zich aan bij de Gemeenten4GlobalGoals-campagne. Eind 2019 stond de teller op 87. De combinatie van fysieke en sociale duurzaamheid spreekt gemeenten aan. De VNG wil via deze campagne zo veel mogelijk gemeenten stimuleren om mee te doen. Uit de vele acties die in 2019 zijn georganiseerd, licht projectmanager Eline Vermeer er twee uit: de koppeling aan de omgevingsvisie en de vlaggendag: 'We hebben vier gemeenten begeleid bij het koppelen van de Global Goals (GG) aan hun omgevingsvisie. Daarvoor hebben we vanuit de GG een afwegingskader gemaakt dat gebruikt kan worden bij het opstellen van een omgevingsvisie. In maart 2020 worden de bevindingen verspreid via een handreiking. Mooi moment in 2019 was ook dat meer dan 50 gemeenten op 25 september de GG-vlag uithingen om te laten zien dat ze werk maken van de doelen. We staan met de GG-duurzaamheidsagenda aan het begin van een nieuw "decade of action". Alle reden voor gemeenten om aan te sluiten.'

In **30**
landen over de hele wereld werkzaam aan projecten ter versterking van democratisch lokaal bestuur

€ 27,3
miljoen omzet in 2019

51,7%
financiering komt van internationale opdrachtgevers zoals EU, Wereldbank en USAID

340
experts ingezet

27.000
expertdagen georganiseerd, deels met inzet van Nederlandse gemeenten

87
Global Goals gemeenten

VNG INTERNATIONAL

Building Better Futures

dragen wij via projecten en programma's hieraan bij. Ook de één-concern-gedachte binnen de VNG maakt VNG International sterker. We mogen immers onze missie uitvoeren namens de Nederlandse gemeenten waar dagelijks door honderden bestuurders en duizenden ambtenaren wordt gewerkt aan ontwikkeling van de samenleving. •

Een waardevol partnerschap van Rijk en gemeenten

Minister Sigrid Kaag voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking sprak januari 2019 bij de nieuwjaarsbijeenkomst van VNG International lovende woorden over het werk van VNG International. De minister ging in op het belang van goed functionerende (lokale) overheden voor het bevorderen van stabiliteit en het bouwen aan een betere toekomst voor burgers. De projecten van VNG International en de daarin deelnemende gemeenten dragen daaraan bij. Kortom, een waardevol partnerschap van Rijk en gemeenten. Ook de inzet van Nederlandse gemeenten voor de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN, de SDG's of Global Goals, kon op waardering van de minister rekenen. Die ambitieuze doelen kunnen alleen gerealiseerd worden met de inzet van iedereen.

'De oplossing van de vluchtelingencrisis en het migratievraagstuk ligt niet alleen in Europa. Ik ben ervan overtuigd dat een deel van de oplossing ligt in versterking van het openbaar bestuur in de landen waar vluchtelingen vandaan komen.'

Rob Metz, burgemeester van Soest en lid van de internationale delegatie van de VNG-commissie Europa en Internationaal.

Projecten en programma's: drie voorbeelden

Oekraïne

Oost-Oekraïne is een gebied waar mensen weinig of geen vertrouwen hebben in het openbaar bestuur. Bovendien hebben ze te maken met een Russische en een Europese invloedssfeer. VNG International ondersteunt in dat gebied projecten die mensen laten ervaren dat het wel degelijk mogelijk is om afspraken te maken met gemeenten. Een eenvoudig voorbeeld is het opknappen van een verwaarloosd, onveilig parkje. Wij hebben gemeentebestuurders geholpen om samen met de omwonenden het park op te knappen en te voorzien van speeltoestellen. De essentie is hier niet zozeer de staat van het parkje als wel het betrekken van inwoners; laten zien dat een overheid betrouwbaar kan zijn. Arne Musch, projectleider: 'Wij hopen dat als je dit op het lokale niveau keer op keer demonstreert, je het vertrouwen in de overheid en de rechtsstaat bevordert en dat dit invloed heeft op het functioneren van de centrale overheid.'

Libië en Tunesië

Belangrijke projecten in Libië en Tunesië zijn de zogenaamde cross-borderprojecten tussen beide landen. Zo zijn er in alle grensgemeenten kantoren neergezet om zaken grensoverschrijdend te managen. 'We proberen te voorkomen', aldus projectleider Neila Akrimi, 'dat mensen en goederen de grens over worden gesmokkeld. We hebben dus een tweeledig doel: de mensenrechten van vluchtelingen bewaken en economische criminaliteit tegengaan. Wij doen dat niet zelf, maar steunen gemeenten om hun positie te versterken en hun rol daarin volledig te spelen.'

Rwanda

In Rwanda ondersteunt VNG International zes snel groeiende steden met capaciteitsopbouw. VNG International werkt hierin nauw samen met de gemeenten Eindhoven en Rheden. Eindhoven ondersteunt deze steden onder andere bij het realiseren van betaalbare huisvesting voor mensen die naar de stad trekken. De Gemeente Rheden ondersteunt de stad Rubavu op het gebied van inclusieve lokale economische ontwikkeling met een focus op toerisme. Studenten van Hogeschool Van Hall Larenstein helpen bijvoorbeeld de autoriteiten in Rubavu met het ontwikkelen van plannen voor een strandboulevard.

Een park van burgers

Veel burgers willen meer van de lokale democratie dan eens per vier jaar een vakje rood kleuren. In het hele land zijn er initiatieven en projecten waarbij gemeenteraden invloed en zeggenschap delen met groepen burgers. De raad van Tilburg gaf in 2015 de inrichting van een tien hectare groot nieuw stadspark uit handen. De omvorming van het voormalige Van Gend&Loosterrein kwam tot stand met ideeën van Tilburgse burgers. Het spoor van Van Gend&Loos ligt er nog en is overgroeid met planten. Het Spoorpark is in 2019 geopend. Echt een plek voor en door burgers: er wordt van alles georganiseerd, van buurtcamping en zumbaworkshop tot openlucht schaaktoernooi.

Jantine Kriens maakte in 2019 bekend in het voorjaar van 2020 terug te treden als algemeen directeur van de VNG. Leonard Geluk is haar opvolger.

JANTINE KRIENS

Hoe kijk je terug op je tijd bij de VNG?
Het was boeiend, zowel in maatschappelijk en persoonlijk opzicht als in het opzicht van organisatie. In zeven jaar tijd maakten we een enorme versnelling van de digitalisering mee. Je zag de fragmentatie in de politiek, en ook dat veel koepelorganisaties het moeilijk hadden. De VNG is er gelukkig in geslaagd om de eenheid te bewaren en sterk te blijven als ledenorganisatie en als belangenbehartiger.

Hoe paste de baan als algemeen directeur VNG in je loopbaan?
Het is een cadeautje als je tegen de zestig bent en een baan krijgt waarin je gebruik kunt maken van alles wat je daarvoor hebt gedaan. Ik ben leerkracht geweest, ambtenaar bij het Rijk en bij de gemeente, gemeenteraadslid, wethouder, loco- en waarnemend burgemeester.

Wat was je persoonlijke drijfveer?
Mijn persoonlijke motief zit in de inhoud, in al die ontwikkelingen. De publieke zaak, de rol van de overheid in de samenleving. Alle thema's gingen daarover. Het klopte als een bus.

Hoe kijk je aan tegen de organisatie en de mensen die er werken?
Het is ontzettend knap dat de organisatie een enorme groei heeft doorgemaakt en daar goed is uitgekomen. Toen ik begon, hadden we een omzet van enkele tientallen miljoen, nu is dat bijna drie keer zoveel. In de beginjaren – we zaten aan het einde van de crisis – piepte en kraakte het. De organisatie zat op slot. Dat was voor de VNG een moeilijke tijd, het was altijd een kweekvijver geweest van jonge mensen die doorstroomden. Uiteindelijk is het losgekomen toen de arbeidsmarkt aantrok. Nu werken we weer met veel jonge mensen.

Wat ga je missen? Waar kijk je het meeste naar uit?
De mensen met wie ik samenwerk, ga ik missen. In een samenwerking gebeurt er altijd iets met je. Je bent anders bij de één dan bij de ander. Als je geluk hebt, kun je bij het samenwerken boven jezelf uitgroeien. In de periode van de grote toestroom van asielzoekers in 2015 moesten we met veel mensen de schouders eronder zetten. Dat was een mooie tijd. Ik ben nieuwsgierig naar de Jantine Kriens die straks naar voren komt als al dat werk ophoudt. Wie ik dan ben, dat vind ik leuk om te gaan ontdekken.

LEONARD GELUK

Hoe kijk je uit naar je tijd bij de VNG?
Ik heb er veel zin in; het is een spannende baan in een boeiende tijd. Tussen gemeenten en Rijk is er veel te doen, zowel inhoudelijk als in de relatie. Veel gemeenten hebben zorgen over de verantwoordelijkheden die bij hen op het bord liggen, terwijl ze de eindjes nauwelijks aan elkaar geknoopt krijgen. Het is een spannende tijd om naar de VNG over te stappen.

Hoe past de baan als algemeen directeur VNG in je loopbaan?
Voor mij is het een logische stap in een continuüm. Ik ben gemeenteraadslid geweest, consultant, wethouder Onderwijs en de laatste zes jaar bestuurder van de Haagse Hogeschool. De overgang van wethouder naar schoolbestuurder was niet groot. Nu is het opnieuw een kleine stap naar het politiek-bestuurlijk domein. De constante is de interesse en het gevoel van verantwoordelijkheid voor het openbaar bestuur.

Wat is je persoonlijke drijfveer?
Ik was al jong nieuwsgierig naar hoe het in de politiek werkte achter de schermen. Van huis uit kreeg ik een gevoel van verantwoordelijkheid mee. In Rotterdam leerde ik dat gemeentepolitiek ontzettend relevant is. Burgers beschouwen de gemeente en de Rijksoverheid als een overheid. Ze moeten veel meer hand in hand opereren. Hoe krijgen we in Nederland dingen voor elkaar? Dat is voor mij de belangrijkste vraag.

Hoe kijk je aan tegen de organisatie en de mensen die er werken?
Mijn basisbeeld is heel positief. In vroeger tijden was de VNG een enigszins verkokerde organisatie. Maar, ik heb begrepen dat dit is veranderd in de afgelopen jaren. Ik heb een hoge pet op van de kwaliteit en de toegevoegde waarde. Ik kijk uit naar het verdere kennismaken.

Wat ga je missen? Waar kijk je het meeste naar uit?
De Haagse Hogeschool is een bruisende, interessante omgeving met allemaal jonge mensen met permanent festivals, activiteiten en discussies. Dat ga ik missen. Ik kijk ernaar uit om bij de VNG te gaan werken aan alle maatschappelijke domeinen waar gemeenten aan werken. Daarin is er ook altijd reuring. Het gaat over heel Nederland en het is een ander soort bestuurlijke verantwoordelijkheid.

Het jaar 2020 brengt een crisis zonder precedent. De uitbraak van het coronavirus raakt iedereen in de samenleving. Het virus kost vele honderden mensen het leven. De capaciteit van de zorg komt in de knel.

Het maatschappelijk leven is stil komen te liggen. De scholen zijn dicht, net als de horeca, de culturele sector en veel winkels. Werkgelegenheid staat op het spel en veel zzp'ers zitten van de ene op de andere dag zonder omzet.

De overheid staat voor de opgave om de gevolgen van de coronacrisis te verzachten. Het kabinet komt met een pakket maatregelen om burgers en bedrijven tegemoet te komen. Gemeenten halen alles uit de kast om regelingen, zoals noodsteun voor zzp'ers, goed en snel uit te voeren. Het sociaal domein komt verder onder druk te staan.

Het verlenen van Wmo-zorg, jeugdhulp en ggz is complex ten tijde van de coronacrisis. Ook zijn er extra zorgen over kinderen die kwetsbaar zijn door de dreiging van huiselijk geweld, nu de scholen dicht zijn. Gemeentelijke handhavers zien erop toe dat de maatregelen om sociaal afstand te bewaren, worden nageleefd.

De crisis versterkt het besef dat gemeenten en het Rijk elkaar nodig hebben. Dit vraagt samenspel gebaseerd op wederkerigheid en gelijkwaardigheid. Voldoende middelen en voldoende regelruimte zijn essentieel om de gemeentelijke taken te kunnen uitvoeren.

In de aanloop naar de Kamerverkiezingen van 2021 gaan we ons daarvoor hard maken. Dat willen we breed aanpakken door alle leden erbij te betrekken. In de gemeenten zitten mensen met de kennis en de netwerken bij alle politieke partijen. Niemand kan het alleen. Samen de schouders eronder, het is de enige manier.

DOORKIJK NAAR 2020

Gemeenten en Rijk hebben elkaar nodig

Financiële kerncijfers van de VNG

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo	2019	2018
Vaste activa	75.102	**69.933**
Vlottende activa	78.510	**70.917**
Groepsvermogen	(64.627)	**(61.975)**
Voorzieningen	(2.764)	**(2.068)**
Kortlopende schulden	(86.221)	**(76.807)**
	0	**0**

Geconsolideerde staat van baten en lasten van de VNG	2019	2018
Contributie	22.787	**21.921**
Totale baten	148.016	**132.575**
Totale lasten	149.848	**134.284**
Bedrijfsresultaat	(1.832)	**(1.710)**
Financiële baten en lasten	1.067	**1.262**
Vennootschapsbelasting	(318)	**(431)**
Resultaat boekjaar voor bestemming	**(1.174)**	**(879)**

Het aandeel in het resultaat van de VNG-bedrijven in het resultaat (na VpB) van de Vereniging is als volgt opgebouwd	2019	2018
VNG Connect B.V.	327	**179**
VNG Risicobeheer B.V.	271	**580**
VNG International B.V.	188	**144**
VNG Realisatie B.V.	22	**25**
VNG Naleving B.V.	194	**454**
VNG Diensten B.V.*	(90)	**(50)**
	912	**1.332**

*VNG Diensten B.V. fungeert als houdstermaatschappij van de VNG-bedrijven

Zie voor de volledige financiële verantwoording over 2019 het Financiële Jaarverslag 2019 op vng.nl

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
www.vng.nl

GGU BIJLAGE
JAARVERSLAG
2019

Gemeenten willen in de informatiesamenleving flexibele, mensgerichte en toekomstbestendige dienstverlening en bedrijfsvoering realiseren. Daarom werken zij samen in de uitvoering. Dat betekent meer gezamenlijk doen en collectief ontwikkelde diensten en voorzieningen gebruiken. Gemeenten werken samen met de VNG aan de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. Die samenwerking heeft verschillende verschijningsvormen: van de community rond Common Ground tot het uitwisselen van ervaringen en kennis in meetups over bijvoorbeeld het Wmo-voorspelmodel. Deze samenwerking is bestuurlijk verankerd, in de Taskforce Samen Organiseren en in het College van Dienstverleningszaken. De taskforce

De 4 uitgangspunten van de GGU

1 **Ruimte creëren voor lokaal maatwerk en autonomie**

2 **Bundelen van schaarse expertise en kennis**

3 **Samen sterk in overleg met Rijk, ketenpartners en marktpartijen**

4 **Realiseren van efficiencyvoordelen**

‘Willen we als gemeenten volwaardig blijven meedoen bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken, dan moet de basis van onze informatievoorziening worden gemoderniseerd. Daar wordt aan gewerkt met Common Ground. Ik vind die ontwikkeling een heel mooi voorbeeld van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering, omdat gemeenten hier echt samen met hun partners aan werken.’

Henri Lenferink, burgemeester van Leiden en voorzitter van het College van Dienstverleningszaken

Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

stimuleert innovatie bij gemeenten, het college adviseert over standaarden in de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering en de besteding van de middelen uit het Fonds GGU. De leden van de VNG beslissen elk jaar op de Algemene Ledenvergadering welke activiteiten er vanuit het Fonds GGU worden ondernomen. Alle inspanningen in de GGU zijn gericht op het versterken van de gemeentelijke uitvoering, op zaken die voor alle gemeenten min of meer gelijk zijn. Door op deze manier samen te werken, houden gemeenten geld en tijd over voor datgene wat lokaal het verschil maakt. In deze inhoudelijke verantwoording leest u wat er in 2019 in de GGU is bereikt.

De 9 prioriteiten van de GGU

1. **Gemeenten als één: gezamenlijke basisprocessen en dienstverlening**
2. **Inzet op digitale identiteit**
3. **Gezamenlijke basis in informatievoorziening**
4. **Datagedreven samenleving en sturing**
5. **Informatieveiligheid en privacy**
6. **Realisatie en beheer**
7. **Gezamenlijke inkoop**
8. **Fysiek Domein: Omgevingswet**
9. **Doorontwikkeling sociaal domein**

‘Samen organiseren is heel belangrijk in een aantal domeinen, omdat de schaal van die domeinen daar om vraagt. Zoals het sociaal domein. Het is goed dat we uniforme afspraken maken over hoe we administreren. In andere domeinen is samen organiseren noodzakelijk omdat gemeenten het alleen niet redden. Zoals bij de invoering van de Omgevingswet. Als Taskforce Samen Organiseren stimuleren we innovatie in deze domeinen en jagen we de samenwerking tussen gemeenten aan.’

Arne van Hout, gemeentesecretaris van Nijmegen en voorzitter van de Taskforce Samen Organiseren.

De activiteiten in deze prioriteit leveren gemeenten efficiencywinst en een hogere kwaliteit van dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Door hierin samen te werken, houden zij geld en tijd over voor datgene wat er lokaal ècht toe doet. Zoals inwoners laten participeren en het zo klantvriendelijk en kosteneffectief mogelijk uitvoeren van (wettelijke) taken. ●

Basisproces Belastingen: modelmatig taxeren

Een groep gemeenten werkt aan een gestandaardiseerd basisproces voor het modelmatig waarderen van woningen (WOZ). Zij werken toe naar een gestandaardiseerde set waarde-bepalende gegevens om woningen te waarderen. Daarnaast ontwikkelen zij een gestandaardiseerde waarderings-methode en een communicatiewijze om WOZ-waarden beter uit te leggen aan belastingbetalers.

De aanpak heeft niet geleid tot het gewenste resultaat. Modelmatig waarderen blijkt complex. Er wordt op dit moment een herzien plan gemaakt en de stuurgroep is uitgebreid met VNG Belastingen en de Waar-deringskamer. De projectdocumenten worden nu verder uitgewerkt en vanaf januari 2020 wordt er gewerkt met een resultaatsplanning van 3 maanden.

Innovatieve standaardisatie van dienstverlening

VNG Realisatie ondersteunt gemeenten bij het ontwikkelen en verbeteren van hun dienstverlening in brede zin. Bijvoorbeeld met de leermodule klantreizen, leermodule serviceformules, het ontwikkelen van een chatbot, het ontwikkelen van bouwstenen voor een omnichannelstrategie, tools voor verbetering van inclusieve dienstverlening en specifieke acties op het gebied van verbetering van de ondernemersdienstverlening.

Gemeenten en de VNG hebben een werkende chatbot met generieke informatie voor verhuizingen ontwikkeld. Deze chatbot kan nu al vragen beant-woorden en routeren naar de juiste kanalen. Ook is er gewerkt aan een tool om het effect van klantonderzoeken zoals klantreizen kwantitatief (data-gedreven) te kunnen meten. Deze tool wordt momenteel verwerkt in de VNG klantreismodules, zodat het verzamelen van klantdata meer gemeengoed wordt. Voor ondernemersdienstverlening is de handreiking 'Ondernemers in problemen' uitgegeven.

Alle vanuit het Kenniscentrum Dienstverlening begeleide klantreizen zijn opgenomen in de centrale Kennisbank Klantreizen.

47
klantreizen zijn opgenomen in de Kennisbank Klantreizen

10
gemeenten werkten samen aan het ontwikkelen van een chatbot verhuizen

150
gemeenten waren aan de slag met de Snelservice-formule en Ontwerpformule ter voorbereiding op de Omgevingswet

PRIORITEIT 1

Gemeenten als één

Een goed werkende digitale identiteit is een randvoorwaarde voor een toekomstbestendige, veilige en moderne digitale dienstverlening. Daarom spelen gemeenten een belangrijke rol in de doorontwikkeling van DigiD en het ontwikkelen van een digitale identiteit. Dat gebeurt in een interbestuurlijk traject. Door in deze doorontwikkeling te participeren, zorgen we ervoor dat er een digitale identiteit komt die goed bruikbaar is voor gemeenten.

Inzet op digitale identiteit

Voortbouwend op de position paper Digitale Identiteit en het Digitale Identiteitslab werken de VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties samen aan pilots Digitale Identiteit.

15
gemeenten deden experimenten met middelen voor identificatie en authenticatie

Er is een landelijk projectteam digitale identiteit ingesteld. Momenteel worden pilots met vID (virtuele identiteit) en DigiD Proef (elektronische overdracht van bronidentiteit) uitgevoerd. Voorbereid worden pilots met nID (een stelsel voor onder meer identificatie, authenticatie, autorisatie en gegevensuitwisselingen) en IRMA (een platform voor persoonsattributen en ondertekening), op het gebied van inlogmiddelen en gegevensoverdracht. De resultaten van de pilots zijn uiteindelijk inbreng voor nadere standpunten en besluitvorming over de digitale identiteit, de inrichting hiervan en het beheer van het bijbehorende stelsel. Vooruitlopend hierop wordt door VNG Realisatie een afwegingskader opgesteld, waarin technische uitgangspunten voor een digitale identiteit volgens gemeenten worden geformuleerd.

PRIORITEIT 2

Inzet op digitale identiteit

Gemeenten willen mensgericht, inclusief, transparant, flexibel, snel en veilig werken. Ze hebben bovendien te maken met telkens nieuwe maatschappelijke vraagstukken, die vragen om sneller en innovatiever handelen. Om hieraan te kunnen voldoen wordt gewerkt aan een nieuwe gemeenschappelijke basis voor de informatievoorziening. Die basis bestaat onder meer uit moderne standaarden die helpen om regie te nemen op de inrichting van de informatievoorziening. »

111
duizend mensen bezochten Gemma online

Meer dan
90%
van alle gemeenten gebruikte de GIBIT (Gemeentelijke Inkoop-voorwaarden bij IT)

Architectuur en standaarden

In de gemeentelijke informatie-architectuur GEMMA staan alle gemeentelijke processen met hun informatiekundige functies beschreven. Deze architectuur wordt doorlopend actueel gehouden, bijvoorbeeld als gemeenten nieuwe taken krijgen.
In 2019 stond vernieuwing van standaarden voor gegevensuitwisseling centraal. Voor het opvragen van gegevens bij de bron, een belangrijk principe van Common Ground, is een ander soort standaard nodig: API's (Application Programming Interface). De bestaande standaarden (Stuf) zullen door de VNG worden onderhouden zolang gemeenten deze nodig hebben.

De productieversie van de API's voor zaakgericht werken zijn in december 2019 conform planning opgeleverd. De eerste versie van de landelijke API-strategie (een initiatief van Kadaster, Geonovum en VNG Realisatie) is aan het Forum Standaardisatie aangeboden. Het API-testplatform is gerealiseerd. En diverse architectuur-documenten die de werking van gemeentelijke informatievoorziening in een gegevenslandschap beschrijven, zijn opgeleverd. VNG Realisatie is daarnaast gestart met het inrichten van gebruikersondersteuning van de API's Zaakgericht werken. In het programma HaalCentraal werken het Kadaster, de Kamer van Koophandel, de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens, de G5 en VNG Realisatie samen aan het ontsluiten van basisgegevens bij de bron.

Nu de eerste versie van de zaakgericht werken API's beschikbaar is, moet de grootschalige implementatie en gebruikersondersteuning vorm krijgen. Daarnaast is het nodig om op de ontwikkeling van API's die het gegevenslandschap ontsluiten, vaart te maken en door te ontwikkelen. De beschikbare middelen en expertise hiervoor zijn beperkt.

PRIORITEIT 3

Gezamenlijke basis in informatie-voorziening

Deze gemeenschappelijke basis moet leiden tot een gezonde markt met voldoende aanbod, kostenbesparing én ervoor zorgen dat gemeenten gemakkelijker met ketenpartners kunnen samenwerken. Met de nieuwe gezamenlijke basis in informatievoorziening voldoen gemeenten bovendien aan de regels voor veiligheid en privacy en duurzame toegankelijkheid.

Common Ground

Gemeenten willen een nieuwe gezamenlijke informatievoorziening realiseren, die flexibel en leveranciers-onafhankelijk is, gebruikmaakt van nieuwe technische mogelijkheden, waarmee de veiligheid van informatie beter wordt geregeld en de privacy optimaal beschermd. Hiervoor realiseren gemeenten en hun partners stapsgewijs een nieuwe gezamenlijke basis in informatievoorziening, onder de naam Common Ground.

Het Groeipact Common Ground is getekend door 50 partijen. In het Groeipact spreken zij af dat ze de samenwerking aangaan voor het realiseren van Common Ground. En ook hoe ze die samenwerking gaan vormgeven. Ondertussen groeit de community die werkt aan het realiseren van Common Ground, deze telt inmiddels ruim 650 deelnemers. Er zijn 21 lopende initiatieven, waar gemeenten en hun partners bij aansluiten. Zoals de chatbot verhuizen en de huwelijksplanner.

Actuele informatie over de diverse activiteiten van de Common Ground community vindt u op deze website.

In 2019 telde de Common Ground Community

666

deelnemers, waren er 21 lopende initiatieven en werd het Groeipact Common Ground getekend door 50 partijen

350

deelnemers deden mee aan 2 leveranciersbijeenkomsten en 5 API-labs

Gezamenlijke Gemeentelijke Infrastructuur (GGI)

GGI creëert een veilige, samenhangende digitale infrastructuur waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt. GGI bestaat uit diverse onderdelen, waarvan een aantal operationeel zijn en andere later volgen. GGI-Netwerk is inmiddels operationeel, net als IPv6 (voor de bereikbaarheid van gemeentelijke websites) en Govroam (voor toegang tot draadloze netwerken). De aanbesteding voor GGI-Veilig is succesvol afgerond, met de gunning van een tiental raamovereenkomsten. Voor GGI-Afspraken (voor het gebruik van clouddiensten via GGI-Netwerk) waren er in 2019 tien beproevingen met leveranciers van clouddiensten over GGI-Netwerk.

102

gemeenten gebruikten GGI-Netwerk

70%

van alle gemeentelijke websites was bereikbaar via IPv6

Gemeenten hebben behoefte aan een passend palet aan stuurinformatie bij het aangaan van maatschappelijke vraagstukken. Daarom krijgen gemeenten vanuit de GGU goed werkende toepassingen voor het ontsluiten en gebruiken van data, toegespitst op hun behoefte. Dankzij de slimme inzet van data en data science verbeteren gemeenten hun uitvoering en samenwerking. Ook krijgen ze vanuit deze prioriteit handelingsperspectief op hoe ››

Dashboards, monitors en data science

Waarstaatjegemeente blijft met dashboards en monitors voldoen aan de vraag van gemeenten naar data op diverse beleidsterreinen. Op het gebied van data science zijn diverse activiteiten ontplooid, die gemeenten helpen om beter te sturen in belangrijke domeinen. Zoals in de Wmo, de jeugdzorg en de energietransitie.

Twee nieuwe dashboards voor het fysieke domein zijn gelanceerd: Mobiliteit en Duurzame Leefomgeving. Met een groep gemeenten en GGD-instellingen is gewerkt aan een datatoepassing voor het inzichtelijk maken van groepen inwoners met een hoog risico op sociale kwetsbaarheid. Daarnaast is er met een groep gemeenten het traject Zicht op Zorgpaden gestart, voor sturingsinformatie in het jeugdzorgdomein. Ook is samen met een groep gemeenten een eerste versie van een datatoepassing ontwikkeld voor het sneller inrichten van de gemeentelijke warmtevisie (aardgasvrije wijken). Op basis van het in de gemeente Den Haag ontwikkelde voorspelmodel Wmo is een eerste versie van een landelijk voorspelmodel ontwikkeld.

in 2019 waren er ruim

100

deelnemers van 70 gemeenten op de bijeenkomst over het Wmo-voorspelmodel

45

duizend bezoekers per maand kreeg Waarstaatjegemeente

meer dan

60

gemeenten startten 6 proeftuinen voor de verbetering van de informatiehuishouding als voorbereiding op de Wet open overheid

PRIORITEIT 4

Datagedreven samenleving en sturing

om te gaan met (nieuwe) wettelijke verplichtingen en maatschappelijke ontwikkelingen in de datagedreven samenleving.

Trendwatching en smart society

De ontwikkelingen in de informatiesamenleving gaan razendsnel. De VNG helpt gemeenten bij het duiden van deze ontwikkelingen en verbindt partijen om goed te anticiperen op en – indien gewenst – gebruik te maken van deze ontwikkelingen. Zo is VNG Realisatie betrokken bij een innovatiepilot in Heerlen en het Huishoudboekje uit Utrecht, met als doel mogelijke opschaling naar meer gemeenten. Daarnaast lopen er trajecten voor ontwikkellocaties, machinelearning en een samenwerking met de Urban Agenda vanuit de EU (met de campagne Join-Boost-Sustain), voor duurzame digitale transformatie in steden. En onderzoeken we hoe gemeenten beter hun weg naar EU-fondsen kunnen vinden. Een tastbaar resultaat was in 2019 de aanwezigheid van de VNG tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven, waar gemeentelijke vraagstukken aan innovatieve oplossingen werden verbonden.

De werkgroep die op advies van de VNG-commissie Informatiesamenleving aan de slag is gegaan, heeft de Principes voor de Digitale Samenleving opgesteld. Deze zijn tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering op 29 november 2019 vastgesteld. De principes stimuleren het spreken met één gemeentelijke stem en gelijke spelregels voor de markt, waar het gaat om data in de publieke ruimte. Zij vormen ook de basis van waaruit de VNG samen met gemeenten de komende tijd ondersteunende instrumenten, zoals de Modelovereenkomst 'Dataverzameling in de openbare ruimte' voor de praktijk zal ontwikkelen.

Impactanalyses en uitvoeringstoetsen

Gemeenten krijgen te maken met nieuwe wet- en regelgeving in verschillende domeinen. Deze wetgeving heeft vaak grote gevolgen voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk en daarom is het van belang om de uitvoeringspraktijk in een vroegtijdig stadium in te brengen, bij voorkeur in de ontwerpfase van nieuwe wet- en regelgeving. Zodat de beoogde effecten van het beleid daadwerkelijk in de uitvoering worden behaald. Daarom voert de VNG uitvoeringstoetsen en impactanalyses uit.

VNG Realisatie werkte in 2019 aan impactanalyses op 29 dossiers, voor in totaal 7 ministeries, waarvan er 17 in 2019 afgerond werden. Een aantal resultaten:

- Alle aanbevelingen uit de impactanalyse Basisregistratie Ondergrond (BRO) zijn overgenomen door BZK en voorzien van concrete acties en maatregelen, voor een betere aansluiting bij de gemeentelijke uitvoering.
- EZK heeft op basis van de impactanalyse naar antennebeleid en 5G de informatievoorziening naar gemeenten aangepast. Zo kwamen er gesprekstafels met gemeenten.
- Bevindingen uit de analyse Stapelfacturen Wmo leidden tot heroverweging van een aantal maatregelen. Zoals het niet inperken van de termijn waarop een eigen bijdrage Wmo gecorrigeerd kan worden wanneer deze in het voordeel van de cliënt is.
- De impactanalyse naar uniforme domeinnamen leidt tot een heroverweging van de beoogde verplichting voor gemeenten om met uniforme domeinnamen te gaan werken.
- De impactanalyse naar richtlijnen voor het gebruik van algoritmen door gemeenten vormt input voor aangepaste richtlijnen.

Op alle beleidsterreinen wisselen gemeenten informatie uit. Binnen en buiten de eigen organisatie. De beveiliging hiervan moet adequaat georganiseerd zijn. Daarbij moeten gemeenten voldoen aan de privacywetgeving. Door samen te werken in informatieveiligheid en privacy bundelen gemeenten schaarse kennis en expertise. Daarmee vergroten zij hun digitale weerbaarheid, zorgen ze ervoor dat informatie beschikbaar en betrouwbaar ››

In 2019 waren er

300

deelnemers aan regiobijeenkomsten over informatiebeveiliging & privacy

220

burgemeesters speelden het IBD Crisisgame

3044

vragen en meldingen ontving de IBD over privacy en informatiebeveiliging

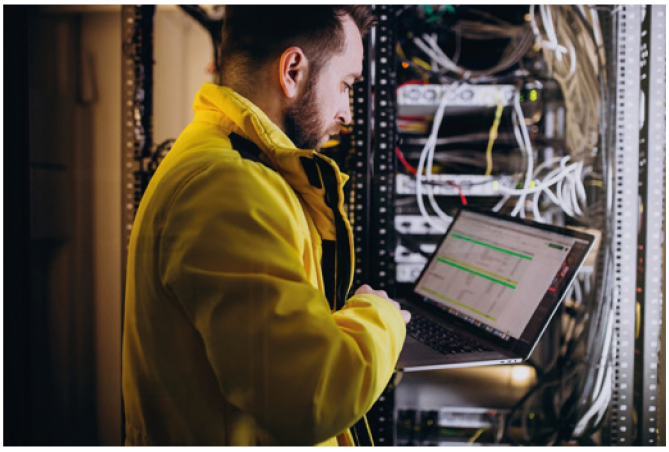

Informatieveiligheid

De Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) is een initiatief van alle Nederlandse gemeenten en actief sinds 2013. De IBD helpt gemeenten op het gebied van informatie-beveiliging. Door kennisdeling, advies, ondersteuning bij calamiteiten en als schakel met landelijke partijen en keten-partners, zoals het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). In 2019 ondersteunde de IBD onder meer de gemeente Lochem, die ternauwernood een ransomware-aanval wist te voorkomen. Ook zorgde de IBD ervoor dat gemeenten eind 2019 niet in gevaar zijn geweest door het lek in Citrix (een applicatieplatform om vanaf afstand te werken).

PRIORITEIT 5

Informatie-veiligheid en privacy

is en wisselen ze veilig informatie uit met ketenpartners. Dankzij ENSIA is er meer aandacht voor informatieveiligheid en een gestroomlijnd proces in de verantwoording aan de gemeenteraad en verticale toezichthouders. ●

Privacy

De VNG/IBD heeft gemeenten de afgelopen jaren ondersteund om hun gegevensbescherming in lijn te brengen met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Het bevorderen en borgen van privacybewustzijn is een continu proces binnen elke organisatie. VNG/IBD blijft gemeenten daarom ondersteunen.

Gemeenten, leveranciers en VNG Realisatie hebben gezamenlijk een standaard verwerkersovereenkomst opgesteld. Deze is door gemeenten als verplichte standaard aangenomen. Met deze overeenkomst regelen gemeenten op uniforme wijze de afspraken rondom de verwerking van persoonsgegevens, conform de wettelijke eisen uit de AVG.

De standaard verwerkers-overeenkomst werd

2803

keer gedownload en gebruikt bij 98% van alle gemeenten

Gemeenten deelden

150

Data protection impact assessments (DPIA), zodat ook andere gemeenten deze kunnen gebruiken

Meer informatie over informatieveiligheid en privacy in 2019 vindt u in het IBD-jaaroverzicht op de website van de IBD.

Onder regie van, of door, de VNG en VNG Realisatie wordt een aantal voorzieningen beheerd die door alle gemeenten in hun dagelijkse processen direct of indirect worden gebruikt. Door deze centraal te beheren, worden gemeenten ontzorgd. Door realisatie en beheer collectief te doen, zorgen gemeenten voor continuïteit van collectief ontwikkelde voorzieningen, zodat gedane investeringen blijven geborgd en voorziene kostenbesparingen en andere ››

23
medewerkers had het Servicecentrum in 2019

10
raamovereenkomsten werden door het Servicecentrum beheerd, zoals die voor GGI-Netwerk, GGI-Veilig, GT Mobiele Communicatie, GT Vaste Communicatie en GT Connect.

Servicecentrum gemeenten

Het Servicecentrum ontzorgt gemeenten. Het zorgt ervoor dat alles wat in beheer is genomen blijft voldoen aan de vraag van gemeenten. Het ondersteunt gemeenten in het gebruik van collectief ingekochte diensten, onderhoudt het contact met leveranciers namens gemeenten en zorgt dat gemeenten dankzij vraagbundeling een sterke marktpositie hebben.

Regie op Generieke Digitale Infrastructuur

De Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) is het overheidsbrede stelsel van registraties, voorzieningen en standaarden. Vanuit de VNG wordt gestuurd op de doorontwikkeling van de onderdelen van de GDI, zodat deze (blijven) aansluiten op de gemeentelijke behoefte. Daarnaast behartigt de VNG de belangen van gemeenten, zodat voorzieningen en voorschriften goed bruikbaar zijn in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. In 2019 werden verschillende beproevingen en impactanalyses afgerond rondom eiD en geo-informatie. Deze leidden tot bijstelling van plannen vanuit het Rijk, waardoor de impact van deze plannen op gemeenten werd beperkt.

PRIORITEIT 6

Realisatie en beheer

doelstellingen daadwerkelijk worden behaald. Door de doorontwikkeling van deze voorzieningen blijven deze voldoen aan de vraag van gemeenten. Ook wordt er in deze prioriteit voor gezorgd dat de GDI-bouwstenen bruikbaar blijven voor gemeenten.

Ketenbureau i-Sociaal Domein

Het Ketenbureau i-Sociaal Domein is de uitvoeringsorganisatie van gemeenten en zorgaanbieders en heeft als doel om administratieve lasten in het sociaal domein structureel terug te dringen. Dit doet het door samen met gemeenten en zorgaanbieders afspraken te maken over standaardisering van de administratie. Onder meer door een verdere verbetering van de iStandaarden voor de berichtenuitwisseling tussen gemeenten en zorgaanbieders en het faciliteren van kennisdeling en kennisuitwisseling.

In 2019 stelde het Ketenbureau i-Sociaal Domein samen met gemeenten en zorgaanbieders de standaard administratieprotocollen vast. Deze protocollen bieden meer eenduidigheid en duidelijkheid in de administratieve en financiële verwerking van zorg, waardoor onnodige variëteit wordt tegengegaan.

In 2019 organiseerde het Ketenbureau in juni en september regiobijeenkomsten over de standaard administratieprotocollen, de implementatie van het abonnementstarief Wmo en PGB 2.0

Met in juni ruim

550

deelnemers van gemeenten

In september ruim

1100

deelnemers van gemeenten, zorgaanbieders en softwareleveranciers

Gemeenten kunnen voor een aantal collectieve diensten terecht bij VNG Realisatie en de VNG. Zij worden daarmee ontzorgd op het vlak van inkoop en contractbeheer. Meer dan 90% van de gemeenten doet mee aan deze gezamenlijke inkoop van diverse voorzieningen, zoals mobiele communicatie. Door samen in te kopen krijgen gemeenten meer kwaliteit, meer functionaliteit en betere prestaties tegen lagere kosten. ●

Gezamenlijke inkoop

Met name bij producten of diensten die voor alle gemeenten hetzelfde zijn, zoals telefonie en standaard software, is een grote winst te behalen als gemeenten samen inkopen. Zowel qua kosten als in de geboden functionaliteit. Hierdoor ontstaat ruimte bij gemeenten om zich te richten op zaken waar zij het verschil voor hun inwoners en ondernemers kunnen en willen maken.

Gemeenten blijven besparen door gezamenlijk in te kopen. De besparingen op een rijtje:

Voor de afgeronde programma's mobiele en vaste datacommunicatie:

200

miljoen over 6 jaar.

Voor de lopende programma's voor printers, standaard software en end user devices:

100

miljoen over 6 jaar.

PRIORITEIT 7

Gezamenlijke inkoop

Ervoor zorgen dat gemeenten goed kunnen werken met de Omgevingswet: dat was in 2019 de insteek van alle activiteiten die vallen onder deze prioriteit. Het doel is dat als de wet in werking treedt gemeenten hun dienstverlening aan inwoners en bedrijven kunnen continueren en dat gemeenten zijn aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). ●

Ondersteuning gemeenten

De VNG ontwikkelt een brede ondersteuning aan gemeenten voor de invoering van de Omgevingswet. Zoals kennisdeling op bijeenkomsten over het concept Omgevingstafel en webinars over het casco omgevingsplan en toepasbare regels. Ook worden er praktijkproeven gehouden waarin gemeenten met hun ketenpartners oefenen met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Daarnaast heeft de VNG voor gemeenten een lijst gemaakt met zaken die minimaal geregeld moeten zijn bij de inwerkingtreding van de wet.

113

producten en diensten werden in 2019 beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Omgevingswet

De volledige ondersteuning van gemeenten in 2019 leest u in deze ledenbrief.

Ook werden meer dan

20

workshops verzorgd voor gemeenten en hun partners

Leveranciersmanagement

Om ervoor te zorgen dat de Omgevingswet straks kan worden uitgevoerd, is een goed werkend Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) essentieel. Cruciaal is dat gemeenten hun software aanpassen, zodat deze aansluit op het DSO. Daartoe voert de VNG intensief overleg met leveranciers. Twee van de drie standaarden voor gegevensuitwisseling met het DSO zijn inmiddels bestuurlijk vastgesteld, leveranciers kunnen deze in hun pakketten inbouwen.

PRIORITEIT 8

Fysiek domein: Omgevingswet

Na de decentralisaties ontstaan er voor gemeenten kansen om in het sociaal domein meer integraal te werken. Gemeenten willen vanuit de GGU deze kansen verkennen en ontwikkelen. Zodat zij na de inmiddels voltooide transitie vol kunnen inzetten op de transformatie van het sociaal domein. Grip houden op de financiën is een essentieel onderdeel daarvan. Vanuit de GGU werd in 2019 daarom ingezet op onder meer de modernisering van de keten werk en inkomen. ››

In 2019 organiseerden de diverse projecten in het domein Werk en Inkomen

45

presentaties, 7 pilots, 4 congressen en 2 leveranciersbijeenkomsten.

Waren er voor de aanpak van schuldenproblematiek

2

congressen, 5 regiobijeenkomsten, 1 leveranciersbijeenkomst, 2 uitvoeringstoetsen, 3 expertgroepen en 2 klantreizen.

Werk en inkomen

In 2018 startte de VNG een Vernieuwingsprogramma Werk en Inkomen. Dit richt zich op vier kernpunten: de (wets)trajecten schuldenproblematiek synchroniseren, het werkdomein digitaliseren, het inkomensdomein (Suwinet) moderniseren en de bestaande digitale Suwi-uitvoering stroomlijnen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met leveranciers en ketenpartners, zoals het ministerie van SZW en het UWV.

In 2019 is de nieuwe berichtenstandaard Suwi gerealiseerd, voor een beter beveiligd berichtenverkeer. Met de startnotitie 'Moderniseren Werkdomein' is het startschot gegeven voor de daadwerkelijke modernisering van het werkdomein in ketenverband. Het ontwikkelde 'Werklandschap' en 'Schuldenlandschap' helpen gemeenten bij het duiden van hun opgaven en het verkrijgen van een overzicht van hun dienstverlening, zodat zij een bewuster beleid kunnen voeren. Daarnaast startten 3 beproevingen met gemeenten voor nieuwe dienstverlening rondom het aanvaarden van tijdelijk werk, minimaregelingen en het voorkomen van instroom in de bijstand.

Door het uitblijven van de rijksbijdrage voor het begeleiden van de vier belangrijke wetswijzigingen op het gebied van schulden, werd voor 2019 besloten om deze begeleiding te minimaliseren. De upgrade van het SUWI-berichtenverkeer bij BKWI (Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen, beheerder van Suwinet) is nog niet optimaal tot stand gekomen.

PRIORITEIT 9

Doorontwikkeling sociaal domein

En was de VNG nauw betrokken bij de ontwikkeling van het nieuwe systeem voor het persoonsgebonden budget. Alle activiteiten dragen eraan bij dat gemeenten hun dienstverlening kunnen vormgeven vanuit de leefwereld van inwoners, dat ze grip krijgen op de financiële lasten in het sociaal domein en dat ze effectief kunnen samenwerken met ketenpartners.

Zorg en veiligheid

In dit programma werken diverse ketenpartners, zoals gemeenten, samen om de hulpverlening aan kwetsbare inwoners met complexe problematiek beter af te stemmen. Het programma biedt concrete ondersteuning voor gemeenten, coördineert de afstemming tussen de verschillende landelijke programma's en werkt met departementen, koepelorganisaties en partners samen om de juiste randvoorwaarden tot stand te brengen om deze doelgroep zo goed mogelijk te begeleiden.

10

regio-adviseurs gingen in 3 regio's aan de slag voor bestuurlijke samenwerking in zorg en veiligheid.

PGB 2.0

Er is een nieuw systeem ontwikkeld voor de uitvoering van het persoonsgebonden budget (PGB). Doel is een goed werkend, gebruiksvriendelijk en duurzaam systeem voor budgethouders/vertegenwoordigers, zorgverleners, SVB, zorgkantoren en gemeenten. Resulterend in een rechtmatigere, minder fraudegevoelige en goedkopere uitvoering van het pgb-trekkingsrecht. Het systeem is ontwikkeld door zorgverzekeraar DSW in opdracht van Zorgverzekeraars Nederland, is door de gemeente Westland beproefd en in 2019 overgedragen aan het ministerie van VWS, die het beheer en de doorontwikkeling onderbracht in een tijdelijke beheer- en ontwikkelorganisatie. Gemeenten zijn via de VNG vertegenwoordigd in landelijke overlegstructuren, zoals het 'Gebruikersoverleg PGB2.0' waarin alle betrokken partijen samen de benodigde functionaliteit voor het systeem bespreken.
Vanuit de VNG zijn in 2019 voorbereidingen getroffen voor de implementatie van het systeem, zoals het opstellen van een impactanalyse, een implementatieplan, het ontwikkelen van ondersteuningsmaterialen, het organiseren van kennisoverdracht en de begeleiding van voorloper-gemeenten.

De minister van VWS heeft in oktober 2019 aan de Kamer gecommuniceerd dat er nog technische aanpassingen in de software nodig zijn om grotere aantallen verstrekkers (gemeenten en zorgkantoren) aan te kunnen sluiten op PGB2.0. Dit leidt tot een vertraging van het programma.

Colofon

Dit jaarverslag is een aanvulling op het bestuursverslag 2019 van de VNG

Tekstredactie
Vos verheldert

Vormgeving
VormVijf

Beeld
Freepik, VNG beeldbank

Bestuursnotitie VNG en de coronacrisis

1. Introductie

1.1 Coronacrisis

Door het coronavirus is de samenleving is in korte tijd sterk veranderd. De gevolgen van de pandemie zijn ingrijpend; voor mensen persoonlijk, voor gezinnen en voor de samenleving. Lokaal, nationaal en internationaal zijn vanzelfsprekende omgangsvormen en gewoonten achterhaald en ontwikkelen zich nieuwe afspraken en verhoudingen. Maatschappelijk, economisch, bestuurlijk.

Gemeenten hebben tijdens de coronacrisis laten zien dat zij onmisbaar zijn in crisistijden. Veel noodmaatregelen op rijksniveau vragen om lokale vertaling. Vragen over de continuering van de Wmo en de jeugdzorg, ondernemers die bij het gemeenteloket aankloppen voor bijstand, de opvang van kwetsbare personen, de handhaving van maatregelen om de verspreiding van het virus tegen te gaan: het vroeg van gemeentelijke medewerkers en bestuurders een uiterste krachtsinspanning. Tegelijkertijd hebben gemeenten ervoor gezorgd dat lopende trajecten voor beleidsontwikkeling bleven doorlopen. Want de vele grote uitdagingen voor de crisis zullen na de crisis opnieuw om aandacht vragen.

De VNG heeft tijdens de crisis laten zien dat zij van toegevoegde waarde is voor gemeenten. Vanuit het bureau wordt hard gewerkt om via website, klantcontactcentrum en fora gemeenten van actuele en accurate informatie te voorzien. Zo zijn - mede als onderdeel van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering - de mogelijkheden van digitaal vergaderen en digitale besluitvorming in kaart gebracht. Ook ondersteunt de VNG haar leden met toolkits voor de uitvoering van de crisismaatregelen zoals de tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandige ondernemers en model-besluiten zoals gedoogbesluiten voor ruimere mogelijkheden voedselbevoorrading.

Dat de VNG in haar missie slaagt blijkt uit een intensief gebruik van de communicatiekanalen. Zo trok de website met actuele informatie (normaal 40.000 bezoekers per week) sinds 16 maart gemiddeld twee tot drie keer meer bezoekers. Via haar klantencontactcentrum zijn sinds 16 maart zo'n 40% meer vragen van gemeenten beantwoord waarvan 60% over corona-gerelateerde onderwerpen en wisselen zo'n 2.500 leden vanuit gemeenten en veiligheidsregio's ervaringen uit via het forum.

1.2 Verenigingsstrategie na de crisis

Tijdens de algemene ledenvergadering in Barneveld in juni 2019 is de verenigingsstrategie *Gemeenten 2024* vastgesteld. Daarin is een beeld geschetst van de ontwikkelingen en opgaven die de komende jaren afkomen op gemeenten. Deze opgaven zijn groot en talrijk. Maar ondanks de grote regionale verscheidenheid, herkennen gemeenten zich tegelijkertijd in elkaars opgaven.

Sinds het vaststellen van de verenigingsstrategie stond het maatschappelijk debat al niet stil. Milieumaatregelen, duurzaamheid, schuldenproblematiek en toenemende tweedeling in de samenleving krijgen veel aandacht; zowel in de media als in het politieke debat.

Door de coronacrisis zal het maatschappelijk debat sterk veranderen. De maatschappelijke impact van de crisis is groot en zal tot verschuivende prioriteiten in beleid leiden. Daarnaast zullen de

economische gevolgen de beleidsruimte sterk veranderen. Deze veranderingen zullen ook van invloed zijn op de verenigingsstrategie en de uitwerking daarvan in de kaders en doelstellingen van de VNG.

De coronacrisis noopt daarom tot het actualiseren van de strategische agenda van de VNG. Niet alleen voor de periode 2020-2024 en het komende verenigingsjaar 2021, maar ook voor de resterende maanden van 2020.

2. Herijking VNG Agenda 2020

De inzet van de VNG voor dit jaar is uitgewerkt in de VNG Agenda 2020. Daarbij zijn voor de thema's uit de Verenigingsstrategie de hoofdlijnen voor de inzet uitgewerkt. De VNG Agenda in tijdens de Buitengewone ledenvergadering in november 2019 aan de leden gepresenteerd.

De coronacrisis vraagt om een herijking op vier punten; de crisisaanpak zelf, de afhandeling van de crisis, het voortzetten van de bestaande agenda en de bestuurlijke verhouding met het Rijk.

2.1 Aanpak crisis

Op dit moment zijn gemeenten nog volop aan de slag om de huidige crisis goed door te komen. De uitbraak van het virus vraagt om snelle aanpassingen om de effecten ervan in te perken en een ongebreidelde verspreiding te voorkomen. Als eerste overheid is het juist nu belangrijk dat gemeenten rust en vertrouwen bieden aan hun inwoners. Dat doet iedere gemeente niet alleen maar met alle 355 gemeenten samen. Ook doen gemeenten dat samen met de veiligheidsregio's en met het Rijk. Om al deze samenwerking goed te laten verlopen is de VNG van toegevoegde waarde door een platform te bieden en gemeenten met diensten te ondersteunen.

2.2 Afwikkeling crisis

De enorme inzet die tijdens de crisis wordt geleverd kost geld en vraagt om snelle keuzes. Wat dat betreft doen gemeenten tijdens de crisis veel op vertrouwen, onder andere financieel. Maar na de crisis zal ervoor moeten worden gezorgd dat de afhandeling van deze inzet netjes en goed geregeld wordt. Vervolgens komt er veel los om gezamenlijk de kosten te betalen. Voor 2021 zal er sprake zijn van een ander financieel beeld. Ook hier moeten we op anticiperen. Als VNG, als gemeenten, als Nederland.

2.3 Voortzetten VNG Agenda

Hoewel de crisis tot verminderde bestuurlijke aandacht leidt voor langlopende beleidsthema's, zijn niet alle thema's van tafel. Het is daarom van belang dat er aan urgente doelstellingen in de verenigingsstrategie en VNG Agenda 2020 wordt gewerkt. Ondanks de crisis verwachten we dat de druk op de VNG en op de gemeenten hoog blijft om deze onderwerpen goed te regelen. Binnen de thema's van de verenigingsstrategie *Gemeenten 2024* zijn voor de komende maanden de volgende onderwerpen prioritair.

Thema 1 - Informatiesamenleving

- Cybercrime en digitale veiligheid

Thema 2 - Gemeentelijke dienstverlening

- Digitaliseringstransitie en uitvoerbaarheid

Thema 3 - Fysieke opgaven

- Omgevingswet en NOVI
- Woningbouwopgave
- Klimaat en energietransitie

Thema 4 - Inclusieve samenleving

- De transformatie in het Sociale Domein (financieel, zorg voor de jeugd, transformatie)
- Specifiek dossier: politieke opstelling inzake abonnementstarief
- Wijk/buurtgericht werken, nieuwe wijkaanpak
- Inburgering
- Vergrijzing

Thema 5 - Democratisch besturen

- Zorg en Veiligheid (dossier kwetsbare groepen, financiering)
- Ondermijning en drugs
- Bestuurlijke verhoudingen
  - De structurele relatie met het Rijk. Gezamenlijke verantwoordelijkheid opgave overheid. Naar nieuwe bestuurlijke verhoudingen.
  - De financiële verhoudingen met het Rijk: herijking gemeentefonds etc.
  - Regionalisering

Thema 6 - Actieve ledenorganisatie

- De positionering van de VNG (rapport Deetman: lobby of bindend voor alle gemeenten).

2.4 De bestuurlijke verhouding met het Rijk

De crisis maakt eens te meer duidelijk dat alleen in goede samenwerking met anderen zoals het Rijk de crisis het hoofd kan worden geboden. Dat geldt echter ok voor andere grote opgaven waar we voor gesteld staan. Het is daarom de vraag hoe gemeenten meer in harmonie met het Rijk in een gezamenlijke verantwoordelijkheid keuzes kunnen maken voor het beleid in Nederland. Het gaat dan om samen verantwoordelijk zijn voor de implementatie en financiering van beleid.

3. Kaders 2021

In de verenigingsstrategie *Gemeenten 2024* zijn de ontwikkelingen benoemd waarmee gemeenten de komende jaren te maken krijgen. Ook in 2021. Tegelijkertijd is de wereld zodanig in beweging dat de uitgezette lijnen niet onverminderd kunnen worden voortgezet. De coronacrisis vraagt om een heroverweging. Op inhoud, op prioriteiten, op financiële mogelijkheden.

Het is midden in de crisis nog te vroeg om deze heroverwegingen te maken. De impact van de crisis is daarvoor nog onvoldoende in beeld. Dat neemt niet weg dat de contouren voor de inzet in

2021 al te geven zijn. Binnen deze contouren zal de VNG haar inzet 2021 verder voorbereiden. De uitwerking ervan wordt in het najaar aan de leden voorgelegd.

De contouren volgen dezelfde lijnen als uitgezet voor de resterende maanden in 2020. Afhankelijk van de duur van de crisis gaat het daarbij om de crisisaanpak zelf, de crisis na de crisis, het voortzetten van de verenigingsstrategie en de bestuurlijke verhouding met het Rijk.

3.1 Aanpak crisis

De duur van de coronacrisis is nog niet in te schatten. Afgaande op de ontwikkelingen in China en de uitspraken van de minister president begin april, zal de terugkeer naar de situatie voor de crisis een lang en stapsgewijs proces zijn. Een proces dat zich kan uitstrekken tot 2021. De door de VNG ingezette ondersteuning door de VNG voor haar leden blijft hierbij van belang.

3.2 Afwikkeling crisis

Een zorgvuldige afwikkeling van de crisis is van belang. Gemeenten hebben veel inzet gepleegd in het vertrouwen dat hierover na de crisis goede afspraken worden gemaakt. Dat geldt in ieder geval voor de financiële afhandeling. Maar ook eventuele andere afwikkeling van andere aspecten van de crisisinzet - zoals juridische consequenties - dienen op nette wijze te worden afgehandeld. De VNG zal hierin als belangenbehartiger voor gemeenten een belangrijke rol spelen.

3.3 Voorzetten verenigingsstrategie

Na de acute coronacrisis zal de aandacht voor andere beleidsonderwerpen steeds meer worden opgepakt. Dat geldt daarmee ook voor de thema's in de verenigingsstrategie. Deze thema's zullen echter niet ongewijzigd op de agenda terugkeren. Het is daarom van belang om de verenigingsstrategie ter herijken met aandacht voor veranderde prioriteiten, tijdspaden en financiële mogelijkheden. Net als bij de voorbereiding van de verenigingsstrategie zal de VNG bij deze herijking een coördinerende, stimulerende en ondersteunende rol vervullen. Voor de 6 thema's die in de verenigingsstrategie zijn benoemd, zullen de geformuleerde doelen bezien tegen de effecten van de crisis opnieuw moeten worden geprioriteerd.

3.4 De bestuurlijke verhouding met het Rijk

Eén prioriteit heeft de crisis daarbij al duidelijk gemaakt. Samenwerking moet de lijn zijn waarlangs de gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten voor het beleid vorm wordt gegeven. Dit vraagt van de VNG extra aandacht en inzet. Mede in het licht van de komende Kamerverkiezingen in maart 2021 is het van belang als vereniging sterk in te zetten op gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de implementatie en financiering van nieuw beleid.

11. Verantwoording over aangenomen moties in (B)ALV

Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Toelichting
De verantwoording over de uitvoering van de moties vindt gebundeld op onderwerp plaats.
Wat het voorstel aan de ALV betreft zijn er twee opties:

1. We geven gericht per motie aan of deze naar het oordeel van het bestuur kan worden afgedaan, dan wel zou moeten worden aangehouden (risico: er ontstaat een bouwwerk aan moties van meerdere generaties ALV-en)
2. We stellen de leden voor om de strekking van de moties en de verantwoording over de uitvoering te integreren/mee te nemen in onze inzet voor de kabinetsformatie en op basis van die inzet verantwoording af te leggen aan de leden.

Moties sociaal domein en veiligheid

Onderwerp:	**Inburgering**
Motie en indiener:	"Uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel" (Almere, ALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	- Blijven inzetten voor een betaalbaar en uitvoerbaar inburgeringsstelsel - Blijven dringen op financieel onderzoek - Aandringen op aanpakken van gesignaleerde knelpunten
Verantwoording	Op aandringen van de VNG is afgelopen zomer een kostenonderzoek uitgevoerd naar de kosten van het nieuwe inburgeringstelsel waar uit bleek dat er structureel € 42,3 miljoen extra nodig was. Lange tijd leek een akkoord vervolgens ver weg omdat er vanuit het kabinet onvoldoende bereidheid was om gemeenten tegemoet te komen. Een doorbraak werd begin maart 2020 bereik en op 24 april 2020 zijn er afspraken gemaakt tussen SZW en VNG over de randvoorwaarden van de nieuwe wet inburgering: -Er komen structureel extra middelen: € 35,2 miljoen extra. Daarnaast zijn er inhoudelijke aanpassingen gedaan waarmee € 7 miljoen is bespaard. -de regierol van gemeenten wordt versterkt door enkele inhoudelijke aanpassingen -er komen ook incidentele middelen beschikbaar: € 36,5 miljoen beschikbaar voor de invoering van de nieuwe wet, € 25,5 miljoen om de huidige groep inburgeraars te ondersteunen en over de kosten ICT wordt op basis van de uitvoeringstoets van VNG Realisatie een afspraak gemaakt De wet inburgering moet op 1 juli 2021 van kracht worden. De volledige afspraken-set is hier te vinden.
Voorstel:	Op basis van de gemaakte afspraken kan de motie als afgedaan worden beschouwd.

Onderwerp:	Tekorten Veilig Thuis
Motie en indiener:	“Tekorten in aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling” (Stein, ALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	- Overleg met VWS voor structureel voldoende middelen beschikbaar voor alle taken van Veilig Thuis - Aandacht vragen voor de (financiële) consequenties die de toename van taken en werkzaamheden van Veilig Thuis hebben voor het lokale veld.
Verantwoording	- VWS en de VNG hebben een onderzoek laten doen naar de ontwikkeling van het aantal adviesvragen en meldingen bij Veilig Thuis, de oorzaken daarvan en mogelijke oplossingsrichtingen - VWS, JenV, de VNG en het Landelijk Netwerk Veilig Thuis hebben mede nav het onderzoek vervolgacties op de korte en langere termijn geïnventariseerd, die momenteel nader uitgewerkt worden. Hierbij is onderscheid tussen oplossingen die ketenbreed moeten worden opgepakt en oplossingen die specifiek voor Veilig Thuis van toepassing zijn - Met de voorjaarsnota is bekend geworden dat vanaf dit jaar structureel € 38,6 miljoen euro extra vrijkomt voor Veilig Thuis. We hopen rond de zomer te kunnen communiceren hoe deze middelen verdeeld gaan worden.
Voorstel:	Met bovenstaande acties is de motie uitgevoerd en kan deze worden beschouwd als afgedaan.

Onderwerp:	Abonnementstarief WMO / sturingsmogelijkheden WMO
Moties en indiener:	- “Compensatie extra kosten invoering abonnementstarief WMO-voorzieningen” (De Fryske Marren, Terschelling, ALV 2019) - “Afname van sturingsmogelijkheden in de WMO” (Deventer, BALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	- Aandringen op volledige compensatie van extra kosten ten gevolge van abonnementstarief - Oproep om Wmo zo te wijzigen dat gemeenten meer sturingsmogelijkheden krijgen om burgers die hun ondersteuning zelf kunnen regelen buiten de Wmo te houden.

Onderwerp:	Abonnementstarief WMO / sturingsmogelijkheden WMO
Verantwoording	**Motie abonnementstarief:** De nadelige uitwerking van het abonnementstarief wordt voortdurend onder de aandacht gebracht bij de Minister van VWS en de Tweede Kamer. Zo heeft de VNG in het BO van november 2019 een dossier met zorgen en signalen vanuit gemeenten aan de minister overhandigd. Ook is in januari met EenVandaag een enquête uitgevoerd onder gemeenten om de aanzuigende werking aan te tonen en is de Tweede Kamer hierover geïnformeerd. De eerste resultaten van de landelijke monitor, die de aanzuigende werking en inkomstenderving als gevolg van het abonnementstarief in beeld brengt, zijn in september 2020 beschikbaar. Dan volgt bestuurlijk overleg over de uitkomsten en zal de VNG aandringen op volledige compensatie van extra kosten. Separaat hieraan worden momenteel gesprekken gevoerd over compensatie gederfde inkomsten tgv kwijtschelding eigen bijdrage Wmo gedurende de corona-maanden. **Sturingsmogelijkheden** De VNG heeft met VWS in 2019 besprekingen gevoerd over aanvullende sturingsmaatregelen (met of zonder wetswijziging). Daarbij is zeer intensief overleg gevoerd over de benodigde aanpassing van de wet om resultaatgericht indiceren mogelijk te houden. Bovendien is afgesproken om in 2020 gezamenlijk onderzoek te doen naar het sturingsvraagstuk in de Wmo. De VNG stelt daartoe een bestuurlijk expertiseteam in. Het team levert in oktober een advies op. Het advies is mede gericht op de nieuwe kabinetsperiode en op welke wijze de Wmo zou moeten worden aangepast.
Voorstel:	Onderdeel abonnementstarief aanhouden, onderdeel sturingsmogelijkheden afdoen.

Onderwerp:	Interbestuurlijke verhoudingen/ financiën/ IBP
Moties en indiener:	- “Stevige borging gelijkwaardig partnerschap IBP” (Groningen, ALV 2019) - “Structureel begrotingsevenwicht” (Krimpenerwaard, BALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	- Alleen afspraken met het rijk over nieuwe taken als objectief de goede inhoudelijke en financiële randvoorwaarden zijn geborgd. (herziening code interbestuurlijke verhoudingen/artikel 2 FVw) - Opschalingskorting ter discussie te blijven stellen (structurele oplossing voor structurele problemen) - Aandringen op het voeren van structureel en voorspelbaar financieel beleid naar gemeenten - Bezuinigingen op decentralisaties evalueren - Oog hebben voor de financiële problemen van gemeenten (kabinet en Kamer).

Onderwerp:	Interbestuurlijke verhoudingen/ financiën/ IBP
Verantwoording	In de verhoudingen met het kabinet en Tweede Kamer blijven wij streven naar gelijkwaardig partnerschap. De complexiteit van maatschappelijke opgaven en onderlinge afhankelijkheden tussen overheden vragen om een programmatische aanpak, zoals in het IBP geschetst. Op een aantal opgaven loopt de samenwerking goed en heeft het IBP voor een impuls gezorgd. Tegelijkertijd is er een aantal ontwikkelingen in de onderlinge verhoudingen, waardoor de moties nog niet als afgedaan kunnen worden beschouwd. Zo bemoeit het Rijk zich met inhoudelijk beleid en zadelt het Rijk gemeenten op met structuurdiscussies, terwijl de gedachte achter de decentralisatie van taken tegenovergesteld was. Blijvende en oplopende tekorten perken de speelruimte voor gemeenten te ver in. Tekenend voor de verhoudingen is dat wij op dit moment zeven artikel 2 FVw-onderwerpen zien (zie onderstaande sheet) en het Rijk maar twee onderwerpen (Wet open overheid en Inburgering). Bovendien schuift het Rijk regelmatig rekeningen door naar gemeenten, terwijl gemeenten al kampen met tekorten en het kabinet het geld niet eens uitgegeven krijgt (meest recente voorbeeld; kosten voor opvang terugkerende IS kinderen). *NB: de VNG-commissie Financiën bespreekt de evaluatie van de normering (stabiliteit) 16 april en de herziening van de FVw wordt op 31 maart in het BOFv besproken. Daarna kunnen wij onze reactie uitschrijven.*
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp:	Financiën GGZ
Motie en indiener:	"Naar een structureel financieel totaalkader GGZ op basis van feiten" (Breda, ALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Bij ondertekening van HLA-GGZ als voorwaarde vast leggen dat onderstaande onderzoeken gezamenlijk met het Rijk worden uitgevoerd én beslecht: 1. onderzoek naar de wachtlijstenproblematiek beschermd wonen 2. analyse van de financiële effecten van de extramuralisering GGZ voor gemeenten en andere partners van HLA-GGZ, inclusief verschuivende aantallen GGZ-cliënten en verzwaring van problematiek, waarbij de verlaagde ambulantiseringsdoelstelling van 10% uit de Zvw wordt gevolgd. Gezamenlijke monitoring van de noodzakelijke opbouw van de ambulante infrastructuur op zowel inhoud als kosten.
Verantwoording	Deze punten zijn opgepakt en gedeeltelijk afgerond. Het onderzoek naar de wachtlijstenproblematiek BW is afgerond. Het geeft wel veel inzicht, maar biedt onvoldoende houvast voor een solide financiële claim. Voor de analyse en monitoring is een opdracht geformuleerd die op 1 juni start en in het 4e kwartaal van 2020 wordt afgerond.
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp:	Financiën jeugdzorg
Motie en indiener:	"Naar een passend financieel en sturingskader jeugd op basis van feiten" (Assen, Leiden, ALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	- Zich hard blijven maken voor stevige structurele bijdragen, waaronder een verhoging van het macrobudget voor jeugdhulp - In gesprek over oplossing voor 2022 als er nog geen besluitvorming is door nieuw kabinet over begroting 2022 - In gesprek om sturingsmogelijkheden voor gemeenten te versterken, op bijv. externe verwijzers.
Verantwoording	In maart 2020 is een onderzoek gestart, waarvoor Rijk en VNG, opdrachtgevers zijn. Doel van het onderzoek is te achterhalen of en zo ja hoeveel structureel budget er nodig is. Voor gemeenten is volstrekt helder dat dit nodig is, het onderzoek is de manier om gezamenlijk te bepalen wat het bedrag moet zijn. Dit onderzoek is op 1 november 2020 afgerond en is input voor de formatie van een nieuw kabinet. Ook is met het Rijk besproken de vinger aan de pols te houden dat er vanaf 2022 budget bij komt, en niet een jaar later.
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp:	WvGGZ
Moties en indieners:	"Passende financiering WvGGZ" (Sluis, Heerenveen, gemeenten in veiligheidsregio Gelderland-Zuid, BALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	- Zorgen over praktische haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de wet - Blijven inzetten op een haalbare en betaalbare implementatie en uitvoering - In zetten dat het Rijk verantwoordelijkheid neemt om knelpunten tijdig en met voldoende financiën aan te pakken en op te lossen - Implementatie zowel financieel als inhoudelijk monitoren.
Verantwoording	De Wet is inmiddels een paar maanden in werking. Voorlopige conclusie is dat de wet uitvoerbaar is. Er zijn een paar noodverbanden gelegd. De langverwachte koppelingen tussen systemen zullen de werking enorm verbeteren, maar die zijn te verwachten per mei en januari. Grootste administratieve lasten liggen bij de GGZ, maar dat komt voor een belangrijk deel ook omdat ze deze koppelingen niet gereed hebben. De opzet voor een monitor is in grote lijnen gereed. Dat wordt een combinatie van (1) landelijke gegevens die voor de hele keten van belang zijn (afkomstig uit systemen van het OM), (2) landelijke gegevens die vooral voor gemeenten interessant zijn (afkomstig uit systeem Khonraad) (3) gegevens die alleen voor gemeenten interessant zijn (op te leveren door gemeenten). Het beeld van het eerste kwartaal is gereed en gedeeld met de ketenpartners, waaronder gemeenten. Afspraak met het Rijk is dat gemeenten extra uitvoeringslasten gecompenseerd krijgen. We willen hierover in de zomer afspraken maken die in de septembercirculaire te vinden zullen zijn.
Voorstel:	Afdoen (monitor is gereed)..

Onderwerp:	Spoedeisende hulp
Motie en indiener:	“Landsdekkende 24/7 toegankelijke spoedeisende hulp” (Lelystad, BALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Met het kabinet afspraken maken over een goede organisatie van de acute zorg in met name perifere gebieden zonder dat financieringsstromen daar bij in de weg staan.
Verantwoording	De VNG is betrokken bij de herinrichting van de acute zorg. De zogenoemde ‘houtskoolschets’ hiervoor wordt onderdeel van de contourennota die VWS schrijft ter voorbereiding op de verkiezingen. VNG zet in op een goede organisatie van de acute zorgketen met een adequate infrastructuur, waarbij oog is voor regionale verschillen. En uiteraard passende bekostiging. Overigens heeft VNG hierbij aandacht voor een goede organisatie van de brede infrastructuur van zorg en ondersteuning.
Voorstel:	Over de exacte interpretatie van de motie en het eventuele afdoen van de motie wordt nog afgestemd met de gemeente Lelystad. In de uitgestelde ALV van september zal een voorstel voor afdoening/aanhouden aan de leden worden voorgelegd..

Onderwerp:	Specifieke uitkering sport
Motie en indiener:	“Specifieke uitkering sport” (Lelystad, BALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Aandringen bij het kabinet op volledige compensatie van het btw-nadeel dat gemeenten en sportbedrijven leiden door verruiming van de btw-sportvrijstelling.
Verantwoording	Wij hebben steeds aangedrongen op volledige compensatie. Tijdens de begrotingsbehandeling VWS heeft minister Bruins nogmaals aangegeven dat het doel is dat gemeenten volledig worden gecompenseerd. Als eind 2020 blijkt dat er geld bij moet, gaat hij daarover het gesprek aan met het ministerie van Financiën. Of er een tekort komt en hoe groot dit wordt, wordt pas duidelijk nadat de verantwoordingsinformatie ontvangen en beoordeeld is. Wij zullen er de minister blijven aanspreken op deze toezegging over volledige compensatie.
Voorstel:	Aanhouden

Onderwerp:	**Politie**
Motie en indiener:	"Politiesterkte op orde" (Utrechtse Heuvelrug, ALV en BALV 2019)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Met de minister van J&V in gesprek te gaan over versneld realiseren van voldoende operationele bezetting en formatie binnen de gebiedsgebonden basisteams van de Nationale Politie. Daarbij de volgende uitgangspunten te hanteren: • Er dient nadrukkelijk een bijdrage in operationele capaciteit gevraagd te worden aan het ministerie van Defensie om het stelsel bewaken en beveiligen op korte termijn te versterken. • De *incidentele* financiële middelen die het kabinet beschikbaar heeft gesteld moeten volledig ten goede komen aan het borgen van de inzetbaarheid van de operationele politiecapaciteit binnen de gebiedsgebonden basisteams van de Nationale Politie. • Er moet door het rijk *extra structureel budget* beschikbaar gesteld worden zodat de korpschef versneld de basisteams op de noodzakelijke operationele sterkte kan brengen.
Verantwoording	Samen met de Regioburgemeesters zijn wij het vraagstuk van de te beperkte politiecapaciteit aan de orde blijven stellen. Dat deden we via het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie, bij de begrotingsbehandeling van het ministerie van Justitie en Veiligheid en een aantal brandbrieven aan de Tweede Kamer. Ook hebben wij een aantal concrete voorstellen en initiatieven ondersteund, waarvan sommige in het verlengde liggen van de in de motie gesuggereerde oplossingsrichtingen, zoals: • Intensieve gezamenlijke lobby om de incidentele financiële middelen volledig ten goede te laten komen aan de inzetbaarheid van de operationele politiecapaciteit binnen de gebiedsgebonden basisteams • Extra investeringen in bewaken en beveiligen ter ontlasting basisteams • Meer Defensie inzet op politiezaken • Bijstellen van de prioriteiten in de landelijke veiligheidsagenda ten gunste van lokale prioriteiten • Versnelling van het onderwijs om nieuw politiepersoneel sneller te scholen en op straat te krijgen. Er moet door het Rijk extra structureel budget beschikbaar gesteld worden volgens de investeringsagenda 2017 zodat de korpschef versneld de basisteams op de noodzakelijke operationele sterkte kan brengen. Ook is het van belang dat er terughoudendheid wordt betracht t.a.v. landelijke prioriteiten laat staan andere intensiveringen. Deze prioriteiten zijn inmiddels onderdeel van de lobbyagenda van de VNG, onder meer gericht op de nieuwe verkiezingsprogramma's en de komende kabinetsformatie
Voorstel:	Afdoen

Klimaatakkoord

Financiële randvoorwaarden

Onderwerp:	Financiële randvoorwaarden
Moties en indiener:	- Geen titel (Lisse, Noordwijk, BALV 2019) - Garantie op financiële randvoorwaarden nodig om uitvoering door gemeenten over de gehele eerste tranche tot 2030 nu te starten (Zaanstad c.s. BALV 2019).
Inhoud/oproep (samengevat):	De ambities worden gedeeld, maar gemeenten willen ruimte houden om na het artikel 2-onderzoek de afspraken uit het klimaatakkoord als onuitvoerbaar te bestempelen. Het bestuur wordt opgedragen: - Zorg te dragen voor financieel dekkende condities voor gemeenten bij uitvoering van het Klimaatakkoord (met rijksgelden) - Op actieve wijze bij te dragen aan het informeren en betrekken van burgers - Met het Klimaatakkoord in te stemmen waarbij de borging van essentiële randvoorwaarden voor gemeenten voorwaardelijk is voor de uitvoering van het klimaatakkoord en het halen van de nationale doelen - In het vervolgproces naar het Rijk duidelijk te maken dat er na het artikel 2-onderzoek voldoende financiële middelen komen voor gemeenten om de volledige uitvoeringskosten te dekken - Met het Rijk in gesprek te gaan over de uitvoering van het Klimaatakkoord om zowel de financiële (o.a. uitvoeringskosten en financiering van onrendabele toppen) als de wettelijke randvoorwaarden voor gemeenten te borgen en dit vast te leggen in interbestuurlijke afspraken - Over de voortgang te rapporteren tijdens de algemene ledenvergadering van juni 2020 - Uiterlijk op de algemene ledenvergadering van 2021 over het artikel 2-onderzoek en de voortgang van het Klimaatakkoord te rapporteren.
Verantwoording:	De inhoudelijke inzet van de VNG is in overeenstemming met het gevraagde in de motie. Conform de motie ontvangen de leden een stand van zaken in juni en komen wij in de Buitengewone ALV in het najaar terug op het artikel 2 FVw onderzoek en een bredere stand van zaken over het Klimaatakkoord. Uitgangspunt blijft dat als de kosten van gemeenten onvoldoende worden gecompenseerd, dit gevolgen heeft voor het tempo en scope van de uitvoering.
Voorstel:	Afdoen

RES

Onderwerp:	Regionale Energiestrategieën
Moties en indiener:	▪ Regionale Energiestrategieën (RES): wind in de zeilen en schouder aan schouder - Amersfoort - Ondersteund door: Alblasserdam, Alphen aan den Rijn, Almere, Apeldoorn, Assen, Beemster, Delft, Diemen, Dordrecht, Edam-Volendam, Ede, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Hardinxveld-Giessendam, Heemskerk, Heerlen, Hengelo, Hilversum, Hoorn, Landsmeer, Leeuwarden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Ouder-Amstel, Papendrecht, Purmerend, Roosendaal, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Uithoorn, Utrechtse Heuvelrug, Venlo, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Zwolle, Zwijndrecht ▪ Regionale Energiestrategieën (RES) - Delft ▪ Evalueren frequentie actualiseren RES - Woerden ▪ Voldoende netwerkcapaciteit passend in de omgeving - Woerden
Inhoud/oproep (samengevat):	▪ De leden roepen VNG op om ervoor te zorgen dat het Rijk zich meer zichtbaar achter de doelen van het klimaatakkoord en de RES schaart. De VNG moet er in de gesprekken met het Rijk op aandringen dat bewindslieden in media-optredens en bij werkbezoeken de noodzaak tot het opwekken van elektriciteit met zonnepanelen en windmolens blijven benadrukken. ▪ Betrokkenheid van gemeenteraden bij de Regionale Energiestrategieën essentieel voor de kwaliteit en legitimiteit van het democratische proces. Het bestuur wordt verzocht: - de betrokkenheid van raden en status van de Concept RES te bespreken met het NP RES; - erop aan te dringen dat de Concept RES moet worden gezien als tussenstand, nog kan veranderen en uiteindelijk leidt tot de RES 1.0; - het waarderingsproces vorm te geven dat de Concept RES wordt gezien als tussenstand en dat het proces doorloopt tot de RES 1.0. Daarnaast dat: - het rijk bij de vormgeving van opvolger van de landelijk subsidieregeling voor hernieuwbare energie rekening houdt met tijdige realisatie van het definitieve bod van de verschillende RESsen; - de regulering wordt aangepast zodat voor gebieden waar de gemeente zonneweides of grootschalige zonnedaken wil gaan toestaan anticiperende netinvesteringen worden gestimuleerd.

Onderwerp:	Regionale Energiestrategieën
	▪ Na RES 2.0 evalueren of de tweejaarlijkse actualisatie van de RESsen wenselijk is of dat een andere interval mogelijk is. Waarbij bijvoorbeeld aangesloten kan worden bij het Klimaatplan uit van de Rijksoverheid, dat tenminste eens in de 5 jaar geactualiseerd wordt.
Verantwoording:	Vanwege de Coronacrisis is de termijn voor de oplevering van de eerste concept RES reeds uitgesteld. De VNG inzet is conform het gevraagde in de motie, wordt ingebracht in reguliere gesprekken en later bij de begrotingsbehandeling. Wij zullen de leden te zijner tijd nader informeren over de uitkomsten.
Voorstel:	Afdoen

Warmtewet

Onderwerp:	Warmtewet en warmtetransitie
Moties en indiener:	▪ Duidelijkheid over Warmtewet en toepassing warmtetransitie - Deventer - Ondersteund door: Alblasserdam, Alphen aan den Rijn, Almelo, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Beemster, Delft, Diemen, Dordrecht, Edam-Volendam, Enschede, Emmen, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Hardinxveld-Giessendam, Heerlen, Hengelo, Hilversum, Hoorn, Landsmeer, Leeuwarden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Ouder-Amstel, Papendrecht, Purmerend, Roosendaal, Rijswijk (ZH), Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Uithoorn, Utrechtse Heuvelrug, Venlo, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Zwolle, Zwijndrecht
Inhoud/oproep (samengevat):	De motie draagt het bestuur van de VNG op aan te blijven dringen op intensieve betrokkenheid van gemeenten bij de totstandkoming van de nieuwe Warmtewet en daarbij onder andere de volgende aanvullende afspraken te maken in de Warmtewet: ▪ Ruimte te laten voor de uitvoeringspraktijk van gemeenten; dit gaat er o.a. over om naast de bestaande praktijk de keuze op te nemen om publiek eigendom (transport en distributie) van alle warmte-infrastructuur mogelijk te maken; ▪ Een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de omvang van de (noodzakelijke publieke bijdrage) voor warmtenetten met het doel deze ‘haalbaar en betaalbaar’ te realiseren, de uitkomsten van dit onderzoek zijn weerklank te laten hebben in de afspraken tussen gemeenten en Rijk en bijvoorbeeld mogelijk te maken dat deze (publieke bijdrage) ook kan worden aangewend door decentrale overheden of overheidsbedrijven;

Onderwerp:	Warmtewet en warmtetransitie
	▪ Met het Rijk in overleg te gaan over aanpalende afspraken die voor de uitvoering van belang zijn maar niet in de Warmtewet behoren, zoals vraagstukken m.b.t. de vormen van beheer, exploitatie, vormen van aan- en inbesteding, bewonersparticipatie, verbinding met nieuwe vormen van energie en opslag; ▪ met spoed met het Rijk in overleg te reden om te zorgen dat, voor de periode tussen nu en de formele wijziging van de warmtewet, een werkend handelingsperspectief voor gemeenten om de doelstellingen van het klimaatakkoord mogelijk te maken; En de voortgang van de besprekingen over deze punten te rapporteren tijdens de ALV van juni 2020.
Verantwoording:	Over een onafhankelijk onderzoek naar de omvang van de (noodzakelijke publieke bijdrage) voor warmtenetten zijn wij met de medeoverheden nog in gesprek.
Voorstel:	Aanhouden

Lokale gemeenschappen en stedelijke vernieuwing

Onderwerp:	Eigenaarschap lokale gemeenschappen en relatie met stedelijke vernieuwing
Moties en indiener:	▪ Ruimte voor eigenaarschap gemeenschappen bij uitvoering Klimaatakkoord - Peel en Maas - Ondersteund door: Sluis ▪ Relatie met stedelijke vernieuwing uitwerken - Zaanstad - Ondersteund door: Alblasserdam, Alphen aan den Rijn, Almelo, Almere, Amersfoort, Apeldoorn, Assen, Beemster, Delft, Diemen, Dordrecht, Ede, Enschede, Emmen, Gouda, Groningen, Haarlem, Hardinxveld-Giessendam, Heerlen, Hengelo, Hilversum, Hoorn, Landsmeer, Leeuwarden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Ouder-Amstel, Papendrecht, Purmerend, Roosendaal, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Uithoorn, Venlo, Wormerland, Zwolle, Zwijndrecht

Onderwerp:	Eigenaarschap lokale gemeenschappen en relatie met stedelijke vernieuwing
Inhoud/oproep (samengevat):	▪ Er wordt geconstateerd dat gemeenschappen, waaronder op het platteland, van oudsher gewend zijn zelf een sterke rol te vervullen rond leefbaarheid en duurzaamheidsinitiatieven. Vanuit deze rol wordt ruimtelijke kwaliteit geborgd, gaan revenuen mede naar de gemeenschap en wordt de koppeling gelegd met o,a. 'vitaal platteland'. Het bestuur wordt verzocht om het belang van duurzame energieprojecten vanuit gemeenschappen te onderschrijven en hiertoe een lobby te starten richting ministeries (inclusief het punt over revenuen). ▪ In onderhandelingen met het Rijk de relatie met bredere stedelijke vernieuwing in te brengen. Pleiten voor een nieuw investeringsprogramma stedelijke vernieuwing. Het gaat om een samenhangende aanpak die zich richt op de economische structuur, menselijk kapitaal, woon- en leefomgeving, energietransitie en infrastructuur, zoals ook het PBL aangeeft. Hierbij dient zowel de inhoud aandacht te krijgen als financiële aspecten. Daarnaast dient het tempo van energietransitie en stedelijke vernieuwing op elkaar aan te sluiten. Het bestuur wordt verzocht in de ALV van juni 2020 te rapporteren waartoe de gesprekken met het Rijk hebben geleid en welke mogelijke impuls de steden kunnen gaan geven in de relatie energietransitie en wijksgewijze vernieuwingsaanpak.
Verantwoording:	De VNG inzet is conform het gevraagde in de motie en brengen wij in in reguliere gesprekken, onze lobby en later bij de begrotingsbehandeling. Wij zullen de leden te zijner tijd nader informeren over de uitkomsten.
Voorstel:	Afdoen

Corporaties als startmotor

Onderwerp:	Corporaties als startmotor duurzaamheidsmaatregelen
Moties en indiener:	▪ Corporaties als startmotor voor duurzaamheidsmaatregelen - Dordrecht - Ondersteund door: Alblasserdam, Alphen aan den Rijn, Almere, Amersfoort, Apeldoorn, Assen, Beemster, Delft, Diemen, Edam-Volendam, Ede, Enschede, Emmen, Gorinchem, Gouda, Groningen, Haarlemmermeer, Haarlem, Hardinxveld-Giessendam, Heemskerk, Heerlen, Hendrik-Ido-Ambacht, Hengelo, Hilversum, Hoorn, Landsmeer, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Ouder-Amstel, Papendrecht, Purmerend, Roosendaal, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Uithoorn, Venlo, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Zwolle

Onderwerp:	Corporaties als startmotor duurzaamheidsmaatregelen
Inhoud/oproep (samengevat):	▪ Alle inkomsten uit de verhuurderheffing worden door het Rijk geïnvesteerd in de sociale huursector voor onder andere verduurzaming van het woningbestand. ▪ Corporaties krijgen de mogelijkheid om in samenwerking met gemeenten en private eigenaren van gemengd woningbezit een aanpak op te stellen voor verduurzaming van woningen.
Verantwoording:	De VNG-inzet woonbeleid van april 2019 bevat zes topprioriteiten op het gebied van wonen, waaronder "Woningcorporaties hebben voldoende investeringscapaciteit". De VNG vindt dat de totale lastendruk op de corporaties omlaag moet. Teveel corporaties hebben een grotere opgave dan de investeringscapaciteit toelaat. Er is een fundamentele discussie over de verhuurderheffing nodig. Die discussie heeft wat ons betreft twee mogelijke uitkomsten: het verlagen of afschaffen van de verhuurderheffing óf het opnieuw inzetten van de opbrengsten ten gunste van investeringen in de sociale huursector. Er lopen op dit moment twee belangrijke onderzoeken. Het eerste is onderzoek naar de investeringsbehoefte van corporaties versus beschikbare middelen (naar aanleiding van de motie Ronnes) door BZK en Aedes. Daarnaast vindt een evaluatie van de verhuurderheffing plaats in opdracht van VNG, Aedes en Woonbond. De onderzoeken zijn voor de zomer 2020 gereed. Op basis hiervan zal onze inzet richting Rijk worden aangescherpt.
Voorstel:	Afdoen

Olie en gaswinning, netwerkcapaciteit en mijnbouwschade

Onderwerp:	Afbouw olie- en gaswinning, voldoende netwerkcapaciteit passend in de omgeving en omkering bewijslast bij mijnbouwschade
Moties en indiener:	▪ Afbouw bestaande olie- en gaswinning op land en beperken gaswinning bij aardwarmte - Woerden - Ondersteund door: Oudewater, Ronde Venen ▪ Omkering bewijslast bij mijnbouwschade - Woerden
Inhoud/oproep (samengevat):	De gaswinning in Groningen wordt terecht teruggedraaid. Het bestuur wordt gevraagd om bij het Rijk aandacht te vragen voor: ▪ het maatschappelijke onbegrip bij de ambitie om kleine gasvelden in productie te nemen; ▪ zorgdragen voor een versnelde overgang naar een duurzaam energiesysteem zonder nieuwe olie- en aardgaswinning;

Onderwerp:	**Afbouw olie- en gaswinning, voldoende netwerkcapaciteit passend in de omgeving en omkering bewijslast bij mijnbouwschade**
	▪ waar nog wel gas gewonnen wordt uit kleine velden op land ruimere mogelijkheden te bieden om risico's in te dammen of waarborgen te bieden voor het compenseren van lasten; ▪ de hoeveelheid vrijkomend aard- en schaliegas bij winning van aardwarmte zoveel mogelijk moet worden beperkt; ▪ invulling te geven aan de uitspraak van de leden voor een equivalent van de omkering van de bewijslast bij mijnbouwactiviteiten op land, ook buiten Groningen, en dit bij het Rijk en de Tweede Kamer te blijven bepleiten.
Verantwoording:	De VNG inzet is conform het gevraagde in de motie en brengen wij in in reguliere gesprekken, onze lobby en later bij de begrotingsbehandeling. Wij zullen de leden te zijner tijd nader informeren over de uitkomsten.
Voorstel:	Afdoen

Circulaire economie en grondstoffen

Afval

Onderwerp:	Behoud van mogelijkheid om zowel bron- als nascheiding van PMD (Plastic-, Metaal-, en Drankenkartonverpakkingen) in één gemeente te faciliteren.
Moties en indiener:	"Aanvullende overeenkomst bij Raamovereenkomst Verpakkingen" (Schiedam, BALV 2019)
Inhoud/oproep (samengevat):	Oproep aan het VNG-bestuur om Schiedam en steden met een vergelijkbare situatie (combinatie van bron- en nascheiding van PMD) te steunen in het vinden van een maatwerkoplossing, zodat de inzameling van PMD-afval zowel via bron- als nascheiding gefaciliteerd kan worden.
Verantwoording:	De VNG maakt zich hard voor het vinden van een maatwerkoplossing, voor díe gemeenten die zowel bron- als nascheiding van PMD willen faciliteren. Naar aanleiding van bespreking in het opgerichte Platform Ketenoptimalisatie, is overleg gevoerd met de gemeente Schiedam en het Afvalfonds Verpakkingen. Uitkomst is dat Schiedam volgens de nieuwe afspraken (nog steeds) kan kiezen voor de combinatie van bron- én nascheiding. Een in 2020 te verrichten kostenonderzoek moet uitwijzen welke vergoedingen hier vervolgens tegenover staan en welke afspraken de gemeente kan maken met haar contractpartners.
Voorstel:	Afdoen

12. Stand van zaken Klimaatakkoord
Bijlage bij ledenbrief 15 mei 2020

Samenvatting
Op de Buitengewone ALV van 2019 hebt u ingestemd met het Klimaatakkoord en daarbij een duidelijk signaal afgegeven dat verdere uitwerking van de randvoorwaarden noodzakelijk is. Voor 2020 betekent dit in het bijzonder aandacht voor vijf essentiële thema's:

1. Regionale Energiestrategieën (RES) en Route 35;
2. Aardgasvrije Wijken;
3. Onderzoek naar de uitvoeringslasten (artikel 2 Financiële-verhoudingswet);
4. Woonlastenneutraliteit;
5. Wetgevingsagenda en Warmtewet.

In deze notitie informeren wij u over de laatste stand van zaken op deze thema's, de bestuursbesluiten die hierover zijn genomen en het voorbehoud in het uitvoeringstempo ten gevolge van het Coronavirus (waaronder de aangepaste planning RES). Daarnaast gaan wij in op de wijze waarop de ledenbetrokkenheid op het thema Energie structureel wordt ingebed.

Toelichting
Op de Buitengewone ALV van 2019 hebt u ingestemd met het Klimaatakkoord en diverse moties. Daarmee hebt u een duidelijk signaal afgegeven dat verdere uitwerking van uw randvoorwaarden, waaronder het ondervangen van de financiële uitvoeringslasten, noodzakelijk is. In 2020 richten wij ons op het ondersteunen van gemeenten in de volle breedte van het Klimaatakkoord, met in het bijzonder vijf essentiële thema's:

1. Regionale Energiestrategieën (RES) en Route 35;
2. Aardgasvrije Wijken;
3. Onderzoek naar de uitvoeringslasten (artikel 2 Financiële-verhoudingswet);
4. Woonlastenneutraliteit;
5. Wetgevingsagenda en Warmtewet.

Graag informeren wij u over de laatste stand van zaken, welke acties wij al hebben uitgevoerd op de thema's en hoe wij u in het proces blijven betrekken. Uiteraard geldt ook hier een voorbehoud in het uitvoeringstempo ten gevolge van het Coronavirus.

Voortgang op de thema's

1. Regionale Energiestrategieën (RES) en Route 35

Gemeenten hebben in het Klimaatakkoord afgesproken om met provincies, waterschappen, rijk en maatschappelijk partners te werken aan Regionale Energiestrategieën (RES). Deze samenwerkingsvorm is ingebracht door de decentrale overheden zelf, die in de Investeringsagenda hebben afgesproken te streven naar 35 terawattuur (TWh) aan hernieuwbare energie-opwek in 2030. Het betreft een traject dat van onderop wordt vormgegeven en waarin de regio's worden ondersteund door het Nationaal Programma RES (NP RES).

Het jaar 2020 is een cruciaal jaar in het traject. Rond de zomer leveren de dertig regio's hun tussenstand op. De planning is daarbij aangepast vanwege het Coronavirus. 1 juni 2020 geldt nog steeds als deadline voor de concept-RES en regio's kunnen ook een voorlopige versie inleveren. De

bestuurlijk vastgestelde concept-RES kan tot 1 oktober 2020 worden aangeleverd. De datum voor het opleveren van de RES 1.0 is gewijzigd van 1 maart 2021 in 1 juli 2021.
Na het opleveren van de concept-RES'en toetst het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) de uitkomsten en berekent of de doelstelling in zicht is. De primaire verantwoordelijkheid voor de RES'en en het behalen van de doelstellingen ligt bij de RES-regio's. Daarnaast is afgesproken dat de decentrale overheden samen een verdeelsystematiek inrichten als zich onverhoopt de situatie voordoet dat de RES'en onvoldoende opleveren en de doelstelling via de RES niet gehaald wordt. De verantwoordelijkheid van provincies, gemeenten en waterschappen om via dit proces de doelstelling van 35 TWh te behalen is Route 35 genoemd en is slechts een 'plan B', uitgangspunt is dat we de ambities gezamenlijk waarmaken.

De afgelopen maanden heeft het bestuur het volgende besloten:
- Het VNG bestuur heeft maart 2020 de eerste contouren van Route 35 vastgesteld.
- Het VNG bestuur stelt in mei 2020 de kaders van de besluitvorming en de VNG leden voor een expertcommissie vast. Deze commissie besluit vervolgens over de details van Route 35. Het besluitvormingstraject is zo ingericht dat VNG, Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen (UvW) gelijktijdig en gelijkwaardig opereren en dat besluitvorming zoveel mogelijk simultaan plaatsvindt.

2. Aardgasvrije wijken
In het interbestuurlijke Programma Aardgasvrije Wijken (PAW – bestaande uit VNG, IPO, UvW, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ministerie van Economische Zaken en Klimaat) zijn in 2019 middelen gehonoreerd aan 27 proeftuinwijken. Gemeenten zijn uitgenodigd om uiterlijk 1 mei een aanvraag in te dienen voor een tweede tranche. Naast de proeftuinen heeft het programma ook een Kennis- en Leerprogramma waarvoor de VNG verantwoordelijk is. Hierin worden gemeenten gefaciliteerd om hun ervaringen en lessen te delen en nieuwe kennis op te doen. In de proeftuinen leren we ook wat er nodig is om de benodigde randvoorwaarden, zoals woonlastenneutraliteit, op orde te krijgen. Voor meer informatie over het programma kunt u terecht op http://aardgasvrijewijken.nl.

Gelieerd aan het thema 'aardgasvrije wijken' is de 'Sectorale Routekaart Gemeentelijk Maatschappelijk Vastgoed'. De routekaart brengt in beeld waar gemeenten nu staan met de verduurzaming van het eigen maatschappelijk vastgoed, ruim 36.000 gebouwen, en bevat de aanpak op hoofdlijnen om dit in een periode van dertig jaar kosteneffectief en op natuurlijke momenten CO_2-arm te maken. Hierbij wordt ook ingegaan op de (additionele) investeringen.

De afgelopen maanden heeft het bestuur het volgende besloten:
- Het Programma Aardgasvrije Wijken is geagendeerd op de bestuursvergadering van 9 juli.
- Het bestuur heeft de Sectorale Routekaart Gemeentelijk Maatschappelijk Vastgoed vastgesteld. Daarnaast heeft het bestuur besloten de Sectorale Routekaart van het Primair Onderwijs (PO) en Voortgezet Onderwijs (VO) te ondertekenen en hierin samen te werken met de PO-raad en VO-raad.

3. Onderzoek naar de uitvoeringslasten (artikel 2 Financiële-verhoudingswet)
In het Klimaatakkoord is de afspraak gemaakt dat er een onderzoek komt naar de uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden. Dit onderzoek heeft betrekking op de uitvoeringslasten na 2021 voor alle sectoren van het akkoord. Om het onderzoek uit te kunnen voeren binnen heeft het

ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een 'adviesaanvraag' ingediend bij de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) met het verzoek inzicht te bieden in de hoogte van de uitvoeringslasten, hierop te reflecteren en een advies te geven hoe de uitvoeringslasten kunnen worden ondervangen.

Begin 2020 heeft de ROB ingestemd met de adviesaanvraag en een onderzoeksbureau aangetrokken. Dit bureau zal in de periode maart t/m september een documentanalyse doen, diepte-interviews met decentrale overheden voeren, werksessies organiseren en een digitale vragenlijst uitzetten. De ROB zal in oktober bestuurlijke reacties inwinnen op de bevindingen van het onderzoeksbureau en eind november komen met een antwoord op de adviesaanvraag van het ministerie van BZK.

De afgelopen maanden heeft het bestuur het volgende besloten:

- Er wordt een klankbordgroep van gemeentebestuurders samengesteld om het proces te volgen en het gemeentelijk belang te behartigen. In de klankbordgroep hebben mede bestuurders uit de VNG-commissies 'Economie, Klimaat, Energie en Milieu' en Financiën zitting.
- Om gemeenten tijdig te betrekken bij het onderzoek zijn al in het eerste kwartaal van 2020 bijeenkomsten georganiseerd vanuit VNG en het Interbestuurlijk Programma (IBP).
- Er zal worden verkend op elke wijze de Buitengewone Algemene Ledenvergadering in positie wordt gebracht mocht de ROB pas na deze vergaderingen met haar bevindingen komen.

4. Woonlastenneutraliteit

De buitengewone ALV heeft 'betaalbaarheid voor bewoners' als randvoorwaarde gesteld om het Klimaatakkoord uit te kunnen voeren en woonlastenneutraliteit is hierin een belangrijk principe. In het akkoord is dan ook afgesproken dat woonlastenneutraliteit het uitgangspunt is voor de verduurzaming van 1,5 miljoen bestaande woningen: „[Woonlastenneutraliteit is mogelijk] als we de kosten door opschaling via aanbod- en vraagbundeling, digitalisering en innovatie laten dalen en met betere financiering ervoor zorgen dat voor het overgrote deel van de bewoners de maandlasten van de lening die je aangaat voor de verbouwing niet hoger zijn dan het voordeel dat je op de energierekening boekt. Waar dat niet lukt, zullen we met gerichte ondersteuning moeten komen." Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) gaat de komende maanden onderzoeken voor welk deel van de woningen woonlastenneutraliteit kan worden gerealiseerd.

Woonlastenneutraliteit is echter geen 'gelopen race' en VNG voert hierover dan ook gesprekken met partijen waaronder de rijksoverheid. Eén van de maatregelen om woonlastenneutraliteit te realiseren is verbetering van financiering. Dit is mede van belang voor eigenaar-bewoners die geen toegang hebben tot financiering. Op dit moment ontwikkelt het ministerie van BZK, met betrokkenheid van VNG, voor deze groep een financieringsvorm die zal worden aangeboden vanuit het Warmtefonds. De maandlasten van deze financiering worden gebaseerd op de financiële positie van de aanvragers (financiering naar draagkracht). Vanuit VNG zijn Paul Hofman, wethouder Bronckhorst en Oscar Dusschooten, wethouder Tilburg, betrokken bij de ontwikkeling van financieringsvormen voor woningeigenaren.

Het bestuur behandelt het thema 'woonlastenneutraliteit' op 9 juli.

5. Wetgevingsagenda en Warmtewet
Een van de belangrijke wetten die eraan komt is de Warmtewet. Deze bevat essentiële wetgeving voor gemeenten: hier worden de bevoegdheden van gemeenten en de instrumenten voor regievoering door gemeenten voor de warmtetransitie geregeld. Gemeenten worden immers verantwoordelijk voor regievoering op onder andere de keuze voor en aanleg van warmtenetten in de wijken die van het aardgas af gaan. Deze wetgeving bevindt zich momenteel in een cruciale fase. De keuzes die gemaakt worden in de wet moeten uitvoerbaar zijn voor gemeenten en moeten gemeenten beschermen en helpen dit lastige traject goed tot uitvoering te brengen.

De wetgevingsagenda van 2020 is echter breder dan alleen de warmtewet. Er wordt gewerkt aan een Energiewet en bijvoorbeeld ook aan de bevoegdheid voor gemeenten om wijken van het aardgas af te sluiten (de zogenoemde 'afsluitbevoegdheid'). De 2e kamer heeft recent overigens een motie aangenomen waarin is bepaald dat een voorgenomen experiment met deze afsluitbevoegdheid voorlopig geen doorgang kan vinden. Het Rijk heeft wetgeving voorbereid over het verplichten van de gemeentelijke transitievisies warmte. Daarnaast zal er een wetsvoorstel worden ingediend over de wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Wet belastingen op milieugrondslag ter uitvoering van de omvorming van de salderingsregeling voor kleinverbruikers. Het gaat bij wetgeving vaak om kritieke paden om afspraken uit het Klimaatakkoord daadwerkelijk uit te kunnen voeren en wetsvoorstellen zullen dan ook ter informatie terugkomen op de agenda van het bestuur.

De afgelopen maanden heeft het bestuur het volgende besloten:
- Een wettelijke verplichting voor gemeenten om een transitievisie warmte op te stellen is pas wenselijk op het moment dat de randvoorwaarden qua financiering en bevoegdheden op orde zijn en nadat gemeenten hebben kunnen leren van de eerste ronde transitievisies (eind 2021).

Ledenbetrokkenheid
Bij de totstandkoming van het Klimaatakkoord bestonden er ambtelijke 'meedenkgroepen' die zeer actief bijdroegen aan de inbreng van de VNG-vertegenwoordiging. Ook waren er verschillende bestuurlijke netwerken actief. De uitvoering van het Klimaatakkoord vraagt om het verder verstevigen en structureel inbedden van de ledenbetrokkenheid. Zo kunnen wij u directer op de hoogte houden van de laatste stand van zaken en u vragen actief deel te nemen en standpunten te bepalen.

Vanuit de VNG worden op het thema Energie/Klimaatakkoord drie soorten groepen georganiseerd die een adviserende rol hebben richting de VNG-organisatie en bestuurlijke commissies. De afgelopen maand zijn gemeenteambtenaren breed opgeroepen om deel te nemen aan één of meerdere van deze groepen.

1. De integrale 'meedenkgroep': in deze ambtelijke groep van 15-20 personen vindt het overkoepelende gesprek plaats tussen de leden en wordt de verbinding gelegd tussen subthema's. Zwaartepunt ligt op informeren en verbinden. In deze vaste meedenkgroep worden de netwerken vertegenwoordigd en bespreken wij o.a. de lobby-agenda.
2. De vaste meedenkgroepen: dit zijn groepen van maximaal 10 personen op de tafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving van het Klimaatakkoord. Hierin leveren de meer specialistische ambtenaren proactief input op beleidsontwikkeling. Denk daarbij aan de agenda van de tafel Gebouwde Omgeving. Ook hier wordt gekeken naar een goede samenstelling en afvaardiging vanuit de gemeentelijke netwerken, maar is kennis van het specifieke thematische beleidsveld essentieel.

3. De actualiteitencommissies: kleine flexibele groepen van maximaal 8 personen, die zich gedurende een korte periode intensief inzetten. De groepen zijn gericht op standpuntbepaling. Op dit moment zien we dat sommige dossiers waarop ontwikkeling van strategie en beleid hand in hand gaan, vragen om kortdurende intensieve inzet van experts vanuit gemeenten. Deze commissies kennen een afgebakende looptijd en afgebakende inhoud. In 2020 starten wij in ieder geval 3 actualiteitencommissies: voor Artikel 2 Financiële-verhoudingswet, voor Route 35 en voor de Warmtewet. De actualiteitencommissies hebben altijd zowel een ambtelijke als een bestuurlijke tak en werken mee aan voorstellen voor VNG commissie en bestuur.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Als u ook tussentijds op de hoogte blijven, dan vindt u actuele informatie op http://www.vng.nl/energie.